PROJEKTĄ IŠ DALIES FINANSUOJA
EUROPOS SOCIALINIS FONDAS

PROJEKTĄ ĮGYVENDINA
PANEVĖŽIO RAJONO
SAVIVALDYBĖS
ADMINISTRACIJA

PLANO RENGĖJA
UAB „PANPROJEKTAS“

PANEVĖŽIO PRIEMIESTINIŲ GYVENAMŲJŲ TERITORIJŲ INTENSYVIOS PLĖTROS SPECIALUSIS PLANAS.

ESAMA BŪKLĖ

PLANAVIMO ORGANIZATORIUS	PANEVĖŽIO RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOS DIREKTORIUS
PLANO RENGĖJA	UAB „PANPROJEKTAS“

2013 M.

Turinys

ĮVADAS 3
1. Bendrieji duomenys 9
   1.1. Specialiojo plano objektas 9
   1.2. Teritorijų planavimo dokumentų galiojančių nagrinėjamos teritorijos ribose analizė 11
2. Žemėnauda 12
3. Kultūros paveldas ir saugomos teritorijos 13
   3.1. Kultūros paveldas 13
   3.2. Saugomos teritorijos 16
4. Susisiekimo ir inžinerinė infrastruktūra 16
5. Potvynių rizika 17
6. Socialinė aplinka 18
   6.1. Švietimas ir ugdymas 18

ĮVADAS

Panevėžio priemiestinių gyvenamųjų teritorijų intensyvios plėtros specialusis planas rengiamas remiantis Teritorijų planavimo įstatymu (Žin., 1995, Nr. 107-2391; 1997, Nr. 65-1548, Nr. 96-2427; 2000, Nr. 34-953, Nr. 42-1195, Nr. 58-1708, Nr. 92-2881; 2001, Nr. 39-1358; 2003, Nr. 42-1916; 2004, Nr. 21-617, Nr. 152-5532; 2006, Nr. 66-2429, Nr. 82-3256; 2007, Nr. 39-1437; 2008, Nr. 10-337, Nr. 50-1847, Nr. 135-5232; 2009, Nr. 144-6351, Nr. 159-7205; 2010, Nr. 65-3195, Nr. 84-4404; 2011, Nr. 163-7757; 2012, Nr. 63-3172, Nr. 111-5635, Nr. 132-6677), Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymu (Žin., 1993, Nr. 63-1188; 1995, Nr. 60-1502; 2000, Nr. 58-1703; 2001, Nr. 108-3902; 2010, Nr. 81-4229; 2011, Nr. 49-2365; 2012, Nr. 53-2642; 2013, Nr. 3-84, Nr. 36-1726), Lietuvos Respublikos žemės įstatymu (Žin., 1994, Nr. 34-620; 1995, Nr. 53-1294; 1996, Nr. 100-2262; 1997, Nr. 66-1598; 1999, Nr. 64-2075; 2000, Nr. 42-1191, Nr. 58-1706; 2001, Nr. 71-2519; 2002, Nr. 74-3141, Nr. 102-4551; 2004, Nr. 28-868, Nr. 117-4368, Nr. 167-6098; 2005, Nr. 88-3291; 2006, Nr. 42-1504, Nr. 87-3399, Nr. 141-5392, Nr. 138-5268; 2007, Nr. 80-3216; 2008, Nr. 135-5233; 2009, Nr. 77-3166, Nr. 153-6884; 2010, Nr. 13-623, Nr. 72-3616; 2011, Nr. 49-2368, Nr. 49-2369; 2012, Nr. 76-3943), Lietuvos Respublikos miškų įstatymu (Žin., 1994, Nr. 96-1872; 1996, Nr. 110-2507; 2007, Nr. 96-2426; 1998, Nr. 56-1542; 1999, Nr. 110-3203; 2000, Nr. 111-3566; 2001, Nr. 35-1161, Nr. 35-1162; 2002, Nr. 31-1122, Nr. 105-4691; 2003, Nr. 38-1692, Nr. 123-5593; 2005, Nr. 31-977; 2006, Nr. 61-2174; 2007, Nr. 77-3044; 2009, Nr. 54-2137; 2010, Nr. 145-7431; 2011, Nr. 74-3548, Nr. 163-7744; 2012, Nr. 132-6687, Nr. 132-6688), Aukštybinių pastatų išdėstymo specialiųjų planų rengimo taisyklių ir kraštovaizdžio tvarkymo specialiųjų planų rengimo taisyklių, patvirtintų 2004-05-05 Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymu Nr. D1-246 (Žin., 2004, Nr. 79-2811; 2005, Nr. 24-781; 2006, Nr. 95-3743; 2007, Nr. 5-231, Nr. 47-1815; 2012, Nr. 33-1569), Didžiųjų prekybos įmonių išdėstymo specialiųjų planų rengimo taisyklių, patvirtintų 2004-05-26 Lietuvos Respublikos ūkio ministro ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymu Nr. 4-201/D1-290 (Žin., 2004, Nr. 96-3552; 2006, Nr. 135-5119), Susisiekimo komunikacijų specialiųjų planų rengimo taisyklių, patvirtintų 2006-11-24 Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymu Nr. 3-453/D1-549 (Žin., 2006, Nr. 130-4924; 2008, Nr. 115-4389; 2012, Nr. 49-2418, Nr. 107-5434), nuostatomis, Panevėžio rajono savivaldybės tarybos 2010-12-09 sprendimu Nr. T-233 „Dėl pritarimo projektų rengimui pagal 2007-2013 metų žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 4 prioriteto „Administracinių gebėjimų stiprinimas ir viešojo administravimo efektyvumo didinimas“ įgyvendinimo priemonę VP1-4.2-VRM-04-R „Teritorijų planavimas“, Panevėžio rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2009-05-18 įsakymu Nr. A-448 „Dėl specialiųjų planų atlikimo“.

Specialiojo plano tikslai:

1.1. Užtikrinti racionalų žemės, miškų ir vandens išteklių naudojimą;
1.2. Apibrėžti planuojamos teritorijos tvarkymo svarbiausias kryptis;
1.3. Nustatyti teritorijų (zonų) naudojimo, tvarkymo ir apsaugos režimus, kraštovaizdžio formavimo kryptis ir teritorijų tvarkymo priemones pagal teritorijos tvarkymo zonas, žemėnaudos pobūdį, funkcinį prioritetą bei naudojimo intensyvumą;
1.4. Pateikti tikslinius formuojamo gamtinio, kaimiško ir miestiško kraštovaizdžio struktūros optimalumo (kokybės) rodiklius, įvertinančius visų galkimų skirtingo prioriteto (koncervacinių, rekreacinių, ekologinės apsaugos, ūkinių, gyvenamųjų ir kt.) zonų reikalavimus;

1.5. Nustatyti priemones ir apribojimus, užtikrinančius formuojamo gamtinio, kaimiško ir miestiško kraštovaizdžio kokybę, gamtinio karkaso formavimą, gamtos ir kultūros paveldo vertybių išsaugojimą;
1.6. Detalizuoti įvairių kvartalų ir sklypų plėtros sąlygas, susijusias su aukštybinių pastatų statybos galimybėmis
1.7. Reglamentuoti Didžiųjų prekybos įmonių išdėstymą planuojamoje teritorijoje;
1.8. Rezervuoti teritorijas ir suformuoti žemės juostas susisiekimo komunikacijų ir jų infrastruktūros plėtrai, nustatant ar pakeičiant planuojamos teritorijos naudojimo ir tvarkymo režimą, apsaugos priemones ir kitus reikalavimus statinių statybos projektams rengti ir žemės sklypams naudoti;
1.9. Planuojamoje teritorijoje nustatyti Tinklų plėtros prioritetines kryptis, užtikrinant darnią Tinklų plėtrą, ir rezervuoti teritorijas šiai plėtrai, nustatant planuojamos teritrorijos naudojimo, tvarkymo, apsaugos priemones bei kitus reikalavimus.

Planavimo organizatorius: Panevėžio rajono savivaldybės administracijos direktorius, Vasario 16-osios g. 27, Panevėžys, tel. 8 45 582948, faks. 8 45 582975, el.p. vitalijus.ziurlys@panrs.lt.

Plano rengėja: UAB „Panprojektas“, Respublikos g. 38, LT-35173 Panevėžys, tel./faks.: (8 45) 581 875, el.p. panprojektas@takas.lt..

Specialusis planas parengtas vadovaujantis šiais planavimo dokumentais:

1. Panevėžio rajono savivaldybės administracijos Architektūros skyriaus 2012-10-24 planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo planavimo dokumentui rengti Nr. TP.233-12-S;
2. Panevėžio rajono savivaldybės administracijos Žemės ūkio skyriaus 2012-09-11 raštas „Dėl paraiškos sąlygoms rajono lygmens specialiojo planavimo dokumentams rengti“ Nr. SD-306;
3. Panevėžio rajono savivaldybės administracijos Vietinio ūkio skyriaus 2012-10-03 raštas „ Dėl sąlygų specialiajam planui rengti“ Nr. VT2-46;
4. AB „LESTO“ 2012-10-17 raštas „Dėl planavimo sąlygų išdavimo Panevėžio priemiestinių gyvenamųjų teritorijų intensyvios plėtros specialiojo plano rengimui“ Nr. 45010-577;
5. UAB „ Aukštaitijos vandenys“ 2012-10-23 projektavimo sąlygos Nr. 12-474;
6. AB „Lietuvos dujos“ Panevėžio filialo 2012-10-08 planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo planavimo dokumentui rengti Nr. 2012/R-229;
7. AB „Lietuvos dujos“ 2012-10-22 planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo teritorijų planavimo dokumentui rengti Nr. 7-215-1950;
8. TEO LT, AB, Tinklo technologijų tarnybos, tinklo eksploatacijos departamento, Panevėžio TE centro 2012-10-05 planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo teritorijų planavimo dokumentui rengti Nr. 03-2-07-3/2444;
9. Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos Panevėžio skyriaus 2012-10-18 planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo teritorijų planavimo dokumentui rengti Nr. 23PL-3;
10. LITGRID, AB 2012-10-17 planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo teritorijų planavimo dokumentui rengti Nr. SD-4415;

11. Panevėžio regiono aplinkos apsaugos departamento 2012-10-12 planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo teritorijų planavimo dokumentui rengti Nr. (5)-V3-1459;
12. VĮ „Panevėžio regiono keliai“ 2012-10-22 planavimo sąlygos Nr. S-454;
13. AB „Lietuvos geležinkeliai“ 2012-10-18 planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo teritorijų planavimo dokumentui rengti Nr. 2-5101;
14. Panevėžio visuomenės sveikatos centro 2012-10-10 planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo planavimo dokumentams rengti Nr. S(7.48)-3242;
15. KPD Panevėžio teritorinio padalinio 2012-10-08 planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo planavimo dokumentams rengti Nr. 12.12.P-587;
16. Panevėžio miesto savivaldybės administracijos Architektūros ir urbanistikos skyriaus 2012-10-12 planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo planavimo dokumentams rengti Nr. SP-01.

ir remiantis šių normatyvinių dokumentų reikalavimais:

- Lietuvos Respublikos teritorijos bendrasis planas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Seimo 2002 m. spalio 29 d. nutarimu Nr. IX-1154 (žin., 2002, Nr. 110-4852; 2006, Nr. 111-4198);
- Lietuvos Respublikos Teritorijų planavimo įstatymas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Seimo 1995-12-12 nutarimu Nr. I-1120 (Žin., 1995, Nr. 107-2391; 1997, Nr. 65-1548, Nr. 96-2427; 2000, Nr. 34-953, Nr. 42-1195, Nr. 58-1708, Nr. 92-2881; 2001, Nr. 39-1358; 2003, Nr. 42-1916; 2004, Nr. 21-617, Nr. 152-5532; 2006, Nr. 66-2429, Nr. 82-3256; 2007, Nr. 39-1437; 2008, Nr. 10-337, Nr. 50-1847, Nr. 135-5232; 2009, Nr. 144-6351, Nr. 159-7205; 2010, Nr. 65-3195, Nr. 84-4404; 2011, Nr. 163-7757; 2012, Nr. 63-3172, Nr. 111-5635, Nr. 132-6677);
- Lietuvos Respublikos Saugomų teritorijų įstatymas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Seimo 1993-11-09 nutarimu Nr. I-301 (Žin., 1993, Nr. 63-1188; 1995, Nr. 60-1502; 2000, Nr. 58-1703; 2001, Nr. 108-3902; 2010, Nr. 81-4229; 2011, Nr. 49-2365; 2012, Nr. 53-2642; 2013, Nr. 3-84, Nr. 36-1726);
- Lietuvos Respublikos Žemės įstatymas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Seimo 1994-04-26 d. nutarimu Nr. I-446 (Žin., 1994, Nr. 34-620 ir redakcijos 2004, Nr. 28-868, Nr. 117-4368, Nr. 167-6098; 2005, Nr. 88-3291; 2006, Nr. 42-1504, Nr. 87-3399, Nr. 138-5268, Nr. 141-5392; 2008, Nr. 135-5233; 2009, Nr. 77-3166, Nr. 153-6884; 2010, Nr. 13-623, Nr. 72-3616; 2011, Nr. 49-2368, Nr. 49-2369; 2012, Nr. 76-3943);
- Lietuvos Respublikos Miškų įstatymas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Seimo 1994-11-22 nutarimu Nr. I-671 (Žin., 1994, Nr. 96-1872; 1996, Nr. 110-2507; 1997, Nr. 96-2426; 1998, Nr. 56-1542; 1999, Nr. 110-3203; 2000, Nr. 111-3566; 2001, Nr. 35-1161, Nr. 35-1162; 2002, Nr. 31-1122, Nr. 105-4691; 2003, Nr. 38-1692, Nr. 123-5593; 2005, Nr. 31-977; 2006, Nr. 61-2174; 2007, Nr. 77-3044; 2009, Nr. 54-2137, Nr. 75-3074; 2010, Nr. 145-7431; 2011, Nr. 74-3548, Nr. 163-7744; 2012, Nr. 132-6687, Nr. 132-6688);
- Lietuvos Respublikos Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Seimo 1994-12-22 nutarimu Nr. I-733 (Žin., 1995, Nr. 3-37; 1997, Nr. 30-713, Nr. 67-1676, Nr. 96-2421; 2000, Nr. 40-1114; 2001, Nr. 39-1346; 2002, Nr. 68-2775, Nr. 123-5552; 2004, Nr. 153-5571; 2007, Nr. 80-3218, Nr. 81-3325; 2008, Nr. 59-2203; 2012, Nr. 136-6960);
- Aukštybinių pastatų išdėstymo specialiųjų planų rengimo taisyklės ir kraštovaizdžio tvarkymo specialiųjų planų rengimo taisyklės, patvirtintos 2004-05-05 Lietuvos

Respublikos Aplinkos ministro įsakymu Nr. D1-246 (Žin., 2004, Nr. 79-2811; 2005, Nr. 24-781; 2006, Nr. 95-3743; 2007, Nr. 5-231, Nr. 47-1815; 2012, Nr. 33-1569);

- Didžiųjų prekybos įmonių išdėstymo specialiųjų planų rengimo taisyklės, patvirtintos 2004-05-26 Lietuvos Respublikos Ūkio ministro ir Lietuvos Respublikos Aplinkos ministro įsakymu Nr. 4-201/D1-290 (Žin., 2004, Nr. 96-3552; 2006, Nr. 135-5119);
- Susisiekimo komunikacijų specialiųjų planų rengimo taisyklės, patvirtintos 2006-11-24 Lietuvos Respublikos Susisiekimo ministro ir Lietuvos Respublikos Aplinkos ministro įsakymu Nr. 3-453/D1-549 (Žin., 2006, Nr. 130-4924; 2008, Nr. 115-4389; 2012, Nr. 49-2418, Nr. 107-5434);
- Specialiosios žemės ir miško naudojimo sąlygos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992-05-12 nutarimu Nr. 343 (Žin., 1992, Nr. 22-652; Žin., 1997, Nr. 38-940, Nr. 26-774; 1993, Nr. 71-1334; 1996, Nr. 2-43, Nr. 43-1057, Nr. 93-2193; 1997, Nr. 38-940; 1998, Nr. 30-798; 1999, Nr. 104-2995; 2002, Nr. 70-2887; 2003, Nr. 11-407, Nr. 42-1939, Nr. 105-4709; 2004, Nr. 21-642; 2005, Nr. 35-1140; 2007, Nr. 105-4294; 2008, Nr. 33-1152, Nr. 44-1643; 2010, Nr. 98-5089; 2011, Nr. 71-3389, Nr. 89-4249; 2012, Nr. 61-3063, Nr. 64-3239, Nr. 80-4168, Nr. 110-5578);
- Lietuvos Respublikos Vandens įstatymas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Seimo 1997-10-21 nutarimu Nr. VIII-474 (Žin., 1997, Nr. 104-2615; 2000, Nr. 61-1816; 2003, Nr. 36-1544; 2004, Nr. 4-44; Nr. 54-1833, Nr. 73-2528; 2009, Nr. 154-6955);
- Žemės sklypų pagrindinės tikslinės žemės naudojimo paskirties, būdų ir pobūdžių specifikacija, patvirtinta Lietuvos Respublikos Aplinkos ministro 2005-03-17 įsakymu Nr. D1-151 (Žin., 2005, Nr. 41-1317; 2006, Nr. 45-1633; 2009, Nr. 147-6608; 2010, Nr. 114-5848; 2011, Nr. 2-64; 2012, Nr. 84-4424; 2013, Nr. 17-862);
- Visuomenės dalyvavimo teritorijų planavimo procese nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1996-09-18 nutarimu Nr. 1079 (Žin., 1996, Nr. 90-2099; 2004, Nr. 112-4189; 2007, Nr. 33-1190; 2009, Nr. 125-5392; 2010, Nr. 78-4010, Nr. 120-6124; 2011, Nr. 50-2430; 2012, Nr. 84-4397);
- Lietuvos Respublikos Statybos įstatymas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Seimo 1996-03-19 nutarimu Nr. I-1240 (Žin., 1996, Nr. 32-788; 1997, Nr. 65-1551; 2000, Nr. 78-2360, Nr. 84-2533, Nr. 113-3621; 2001, Nr. 66-2411, Nr. 101-3597, Nr. 101-3598; 2002, Nr. 73-3093, Nr. 124-5625; 2003, Nr. 104-4649; Nr. 123-5592; 2004, Nr.73-2545; 2005, Nr. 43-1355, Nr. 143-5175; 2006, Nr.116-4402; 2007, Nr.4-161; Nr.55-2127; 2009, Nr.117-4993; Nr.144-6352; 2010, Nr.84-4401; 2011, Nr.62-2937, Nr.72-3476, Nr.78-3802, Nr. 91-4321, Nr. 146-6845, Nr. 153-7201; 2012, Nr. 63-3170, Nr. 76-3921, Nr. 76-3942);
- Lietuvos Respublikos Turizmo įstatymas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Seimo 1998-03-19 nutarimu Nr. VIII-667 (Žin., 1998, Nr. 32-852; 2001, Nr. 34-1128; 2002, Nr. 123-5507; 2003, Nr. 114-5119; 2004, Nr. 156-5689; 2005, Nr. 88-3285; 2011, Nr. 85-4138);
- Rekreacinių teritorijų naudojimo, planavimo ir apsaugos nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos Aplinkos ministro 2004-01-20 įsakymu Nr. Dl-35 (Žin., 2004, Nr. 18-554; 2010, Nr. 28-1335);
- Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-08-18 nutarimu Nr. 967 (Žin., 2004, Nr. 130-4650; 2007, Nr. 131-5292; 2010, Nr. 139-7125; 2011, Nr. 50-2431);

- Teritorijų planavimo dokumentų sprendinių poveikio vertinimo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-07-16 nutarimu Nr. 920 (Žin., 2004, Nr. 113-4228; 2012, Nr. 64-3240);
- Lietuvos Respublikos Visuomenės sveikatos priežiūros įstatymas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Seimo 2002-05-16 nutarimu Nr. IX-886 (Žin., 2002, Nr. 56-2225; 2007, Nr. 64-2455; 2010, Nr. 57-2809; 2011, Nr. 153-7194; 2012, Nr. 154-7938);
- LR higienos norma HN 24:2003 „Geriamojo vandens saugos ir kokybės reikalavimai“ patvirtinimo“ (Žin., 2003, Nr. 79-3606; 2007, Nr. 127-5194; Nr. 3-107);
- STR 2.06.01:1999 „Miestų, miestelių ir kaimų susisiekimo sistemos“, patvirtintas Lietuvos Respublikos Aplinkos ministro 1999-03-02 įsakymu Nr. 61 (Žin., 1999, Nr. 27-773; 2005, Nr. 39-1285, Nr. 58-2029; 2007, Nr. 16-596; 2008, Nr. 7-253; 2009, Nr. 69-2815, Nr. 133-5822; 2010, Nr. 112-5699; 2012, Nr. 120-6039);
- Panevėžio rajono savivaldybės teritorijos bendrasis planas, patvirtintas Panevėžio rajono savivaldybės Tarybos 2008-07-03 nutarimu Nr. T-154;
- Panevėžio rajono savivaldybės Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo specialusis planas, patvirtintas Panevėžio rajono savivaldybės Tarybos 2011-05-18 nutarimu Nr. T-118;
- Panevėžio rajono savivaldybės teritorijos Šilumos ūkio specialusis planas, patvirtintas Panevėžio rajono savivaldybės Tarybos 20011-05-18 nutarimu Nr. T-119;
- Panevėžio rajono savivaldybės teritorijos Miškų išdėstymo specialusis planas;
- Rekreacinių zonų išdėstymo specialusis planas;
- Degalinių išdėstymo specialusis planas;
- Panevėžio rajono priemiestinės zonos iki vakarinio aplinkkelio (VIA BALTICA) specialusis planas;
- Panevėžio aplinkkelio intensyvios plėtros teritorijos nuo Panevėžio miesto iki magistralinio kelio (VIA BALTICA) A9/272 specialusis planas, patvirtintas Panevėžio rajono savivaldybės Tarybos 2011-02-23 nutarimu Nr. T-36;
- STR 2.07.01:2003 „Vandentiekis ir nuotekų šalintuvas. Pastato inžinerinės sistemos. Lauko inžineriniai tinklai“, patvirtintas Lietuvos Respublikos Aplinkos ministro 2003-07-21 įsakymu Nr. 390 (Žin., 2003, Nr. 83-3804; 2009, Nr. 35-1348);
- Valstybės ilgalaikės raidos strategija, patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2002-11-12 nutarimu Nr. IX-1187 (Žin., 2002, Nr. 113-5029);
- Nacionalinės energetinės nepriklausomybės strategija, patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2012-06-26 nutarimu Nr. XI-2133 (Žin., 2012, Nr. 80-4149);
- Panevėžio rajono strateginis plėtros planas 2009-2015 m., patvirtintas Panevėžio rajono savivaldybės Tarybos 2008-11-06 sprendimu Nr. T-209;
- Elektros tinklų apsaugos taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos Energetikos ministro 2010-03-29 įsakymu Nr. 1-93 (Žin., 2010, Nr. 39-1877; 2011, Nr. 14-627; 2012, Nr. 147-7584);
- Gamtinio karkaso nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos Aplinkos ministro 2007-02-14 įsakymu Nr. D1-96 (Žin., 2007, Nr. 22-858; 2010, Nr. 87-4619; 2012, Nr. 84-4425);
- Paviršinio vandens telkinių apsaugos zonų ir pakrančių apsaugos juostų nustatymo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos Aplinkos ministro 2001-11-07 įsakymu Nr. 540 (Žin., 2001, Nr. 95-3372; 2002, Nr. 105-4732; 2007, Nr. 23-892; 2012, Nr. 82-4302; 2013, Nr. 30-1489);

- Nuotekų tvarkymo reglamentas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Aplinkos ministro 2006-05-17 įsakymu Nr. D1-236 (Žin., 2006, Nr. 59-2103; 2007, Nr. 110-4522; 2009, Nr. 83-3473, Nr. 159-7267; 2010, Nr. 59-2938; 2011, Nr. 39-1888; 2012, Nr. 115-5841; 2013, Nr. 12-577);
- Paviršinių nuotekų tvarkymo reglamentas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Aplinkos ministro 2007-04-04 įsakymu Nr. D1-193 (Žin., 2007, Nr. 42-1594; 2013, Nr. 9-388);
- Žemės sklypų formavimo ir pertvarkymo projektų rengimo ir įgyvendinimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos Žemės ūkio ministro ir Lietuvos Respublikos Aplinkos ministro 2004-10-04 įsakymu Nr. 3D-452/D1-513 (Žin., 2004, Nr. 149-5420; 2007, Nr. 63-2430, Nr. 131-5327; 2009, Nr. 50-2020; 2012, Nr. 78-4080);
- 2002-2015 metų Lietuvos Respublikos valstybinės reikšmės kelių priežiūros ir plėtros programa;
- Lietuvos Respublikos Kelių įstatymas (Žin., 1995, Nr. 44-1076; 1997, Nr. 96-2424; 2002, Nr. 101-4492; 2008, Nr. 135-5229; 2011, Nr. 141-6615);
- Lietuvos Respublikos Saugaus eismo automobilių keliais įstatymas (Žin., 2000, Nr. 92-2883; 2002, Nr. 123-5543; 2003, Nr. 38-1715, Nr. 70-3166; 2004, Nr. 73-2526; 2005, Nr. 86-3207; 2006, Nr. 78-3060, Nr. 141-5403; 2007, Nr. 81-3317, Nr. 128-5213; 2008, Nr. 36-1274, Nr. 71-2719; 2009, Nr. 61-2405; 2010, Nr. 41-1942, Nr. 48-2308, Nr. 75-3791, Nr. 142-7259, Nr. 148-7566, Nr. 153-7791; 2012, Nr. 42-2044, Nr. 78-4029);
- Kelių techninis reglamentas KTR 1.01:2008 „Automobilių keliai“, patvirtintas Lietuvos Respublikos Aplinkos ministro ir Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2008-01-09 įsakymu Nr. D1-11/3-3 (Žin., 2008, Nr. 9-322; 2012, Nr. 55-2744);
- Sanitarinių apsaugos zonų ribų nustatymo ir režimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos Sveikatos apsaugos ministro 2004-08-19 įsakymu Nr. V-586 (Žin., 2004, Nr. 134-4878; 2009, Nr. 152-6849; 2011, Nr. 46-2201);
- Panevėžio rajono savivaldybės Nekilnojamojo kultūros paveldo tinklų schema, patvirtinta Lietuvos Respublikos Kultūros ministro 2009-05-15 įsakymu Nr. ĮV-212 (Žin., 2009, Nr. 56-2226);
- Siaurojo geležinkelio, G10KP specialusis planas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Kultūros ministro 2009-02-18 įsakymu Nr. ĮV-76 (Žin., 2009, Nr. 25-994);
- Panevėžio rajono Kultūros paveldo objektų teritorijų ir apsaugos zonų ribų planais, apskaitos duomenimis;
- Panevėžio miesto bendrasis planas (korektūra), patvirtintas 2008-10-30 Panevėžio miesto savivaldybės Tarybos sprendimu Nr. 1-25-1;
- Panevėžio miesto plėtros 2004-2013 metų strateginis planas, patvirtintas 2003-12-18 Panevėžio miesto savivaldybės Tarybos sprendimu Nr. 1-11-1;
- Panevėžio regiono plėtros 2007-2013 metų strateginis planas, patvirtintas 2008-06-10 Panevėžio regiono plėtros tarybos sprendimu Nr. R2-5;
- Kiti patvirtinti teritorijų planavimo dokumentai.

1. BENDRIEJI DUOMENYS

1.1. Specialiojo plano objektas

Panevėžio rajono savivaldybė – administracinis teritorinis vienetas centrinėje Lietuvos dalyje. Panevėžio rajono užimamas plotas – 2179 kv. km. Rajone žemdirbystės plotai užima 57,3 proc., miškai – 33,1 proc., vandenys – 2,1 proc. , gyvenvietės – 2,1 proc. Panevėžio rajonas ribojasi šiaurėje – su Pasvalio ir Biržų, šiaurės rytuose – su Kupiškio, rytuose – su Anykščių, pietryčiuose – su Ukmergės, pietuose ir pietvakariuose – su Kėdainių, vakaruose – su Radviliškio ir Pakruojo rajono savivaldybėmis. Rajone gyvena 38791 gyventojas.

Rajonas turi patogią geografinę padėtį. Jis yra įsikūręs apie 150 km nuo pagrindinių Baltijos regiono centrų – Rygos, Vilniaus ir Kauno. Atstumas iki artimiausio Klaipėdos uosto – 250 km. Be to rajonas yra šalia magistralės, turinčios kelių tinklą, einantį nuo Berlyno per Varšuvą, Kaliningradą, Klaipėdą, Liepoją, Rygą, Taliną, Peterburgą. Rajoną kerta geležinkelis, jungiantis rytuose ir vakaruose esančius regionus.

Geografiniu požiūriu Panevėžio rajonas yra Nevėžio žemumoje, priklausančioje Lietuvos Vidurio žemumai. Kraštovaizdyje vyrauja lygumos. Miškuose gausu medžiojamų žvėrių. Įsteigtas Krekenavos regioninis parkas. Dauguma archeologijos paminklų – laidojimo vietos (pilkapynai ir kapinynai). Stūkso 3 piliakalniai (garsiausias Upytės piliakalnis).

Pro rajoną teka Lėvuo su intaku Pyvesa ir Nevėžis su intakais Juoda, Upyte (kairieji), Juosta, Kiršinu (dešinieji). Telkšo 12 ežerų (Panevėžio rajono ežerai), 11 tvenkinių. Didžiausi miškai – Žalioji giria, Gilėnų, Gėlainių, Raguvos, Gustonių.

Planavimo objektas – Panevėžio rajono savivaldybės (rajono priemiestinė dalis Panevėžio miesto rytinėje pusėje) teritorija – žemės ūkio, miškų ūkio, koncervacinė ir kitos paskirties žemė, vandens ūkio paskirties žemė, komunikaciniai koridoriai, vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo, šilumos, elektros, dujų tiekimo tinklai ir infrastruktūra.

Planuojama teritorija patenka į Panevėžio, Karsakiškio, Miežiškių ir Velžio seniūnijas. Į planuojamą teritoriją patenka Girelės, Tičkūnų, Pinigėlių I, Maksvytiškių, Pamarliškių, Tutiškių, Vabalų, Paežerio I, Vaivadų, Samanynės, Dembavos, Oželių, Vyčių, Staniūnų, Velželio, Daumėnų, Kirkūnų ir Pažeginių kaimai. Taip pat dalis Ūtos, Likpetrių, Bernotų, Pinigėlių II, Bobkalnio, Pajuosčio, Karužiškių, Tautkūnų, Keravos, Šilagalio, Paliūniškio, Venslaviškio, Liūdynės ir Velžio kaimų. Planuojamos teritorijos plotas – apie 5488 ha.

1.1 pav. Nagrinėjama teritorija

1.2. Teritorijų planavimo dokumentų galiojančių nagrinėjamos teritorijos ribose analizė

Teritorijų planavimo dokumentai:

- *Lietuvos Respublikos teritorijos bendrasis planas*

Pagal Bendrąjį planą nagrinėjama teritorija patenka į aglomeracinės plėtros interesų funkcinių prioritetų rajoną (1.2 pav. juoda punktyrinė linija). Planuojama teritorija priskiriama Šiaurės ir vidurio Lietuvos funkcinių prioritetų sritį. Ji apima dideles lyguminio pobūdžio teritorijas šalies šiaurėje, viduryje bei pietvakariniuose, iš esmės sutampančias su derlingąja Vidurio žemuma ir vakarinėmis Baltijos aukštumų plynaukštėmis. Tiek esamas naudojimas, tiek ateities prioritetai pirmiausia susiję su intensyviu žemės ir miškų ūkiu, taip pat su transportu. Tai vienintelė neginčijamo gamybinių interesų prioriteto sritis šalyje.

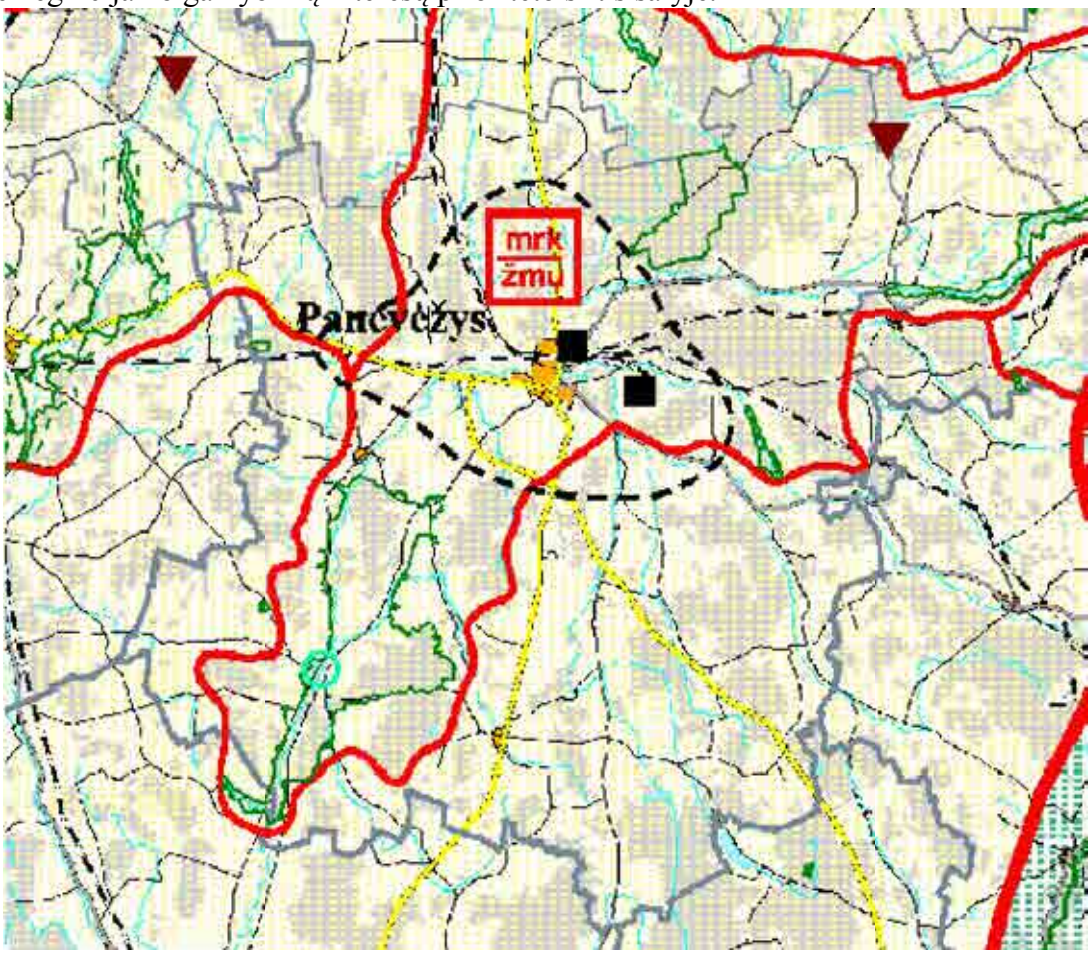

1.2 pav. Ištrauka iš LR benrojo plano „Teritorijų funkciniai prioritetai“ brėžinio

Besiplečiant miestams numatoma susisiekimo sistemos ir inžinerinės infrastruktūros plėtra.

- *Panevėžio rajono bendrasis planas*

Pagal Panevėžio rajono bendrąjį planą didelėje dalyje nagrinėjamos teritorijos numatoma intensyvi gyvenamųjų teritorijų plėtra bei pakelės infrastruktūros plėtros teritorijos. Planuojamoje teritorijoje numatomos dvi naujos degalinės. Projektuojamos nacionalinės autoturizmo, dviračių trasos.

Pagal Panevėžio rajono bendrojo plano teritorijos naudojimo funkcinių prioritetų brėžinį numatoma aglemeruota urbanizacija, intensyvi rekreacija, linijinė ir objektinė infrastruktūra. Dembava numatoma kaip kaimo plėtros centras.

2. ŽEMĖNAUDA

Specialiajame plane analizuojamas žemės naudojimo pagal pagrindinę žemės naudojimo paskirtį ir žemės naudojimo būdą ir/arba pobūdį. Esamos būklės brėžinyje pavaizduota esama atskirų sklypų žemės naudojimo paskirtis ir naudojimo būdas. Nagrinėjamoje teritorijoje vyrauja žemės ūkio paskirties žemės sklypai. Kitos paskirties žemė tai daugiausia gyvenamosios teritorijos, išsibarsčiusios visoje teritorijoje atskiromis dar neužstatytų sklypų grupelėmis.

Esamos būklės pagrindinės žemės naudojimo paskirties ir žemės naudojimo būdų teritorijos balansas pateiktas 1.1 lentelėje.

1.1 lentelė. Nagrinėjamos teritorijos žemės naudojimo balansas.

Nr.	**Pagrindinė žemės naudojimo paskirtis, naudojimo būdas/pobūdis**	**Esama padėtis**	
		ha	**%**
1.	Žemės ūkio paskirties žemė	3182,97	58,00
1.1.	Megėjiškų sodų žemės sklypai ir sodininkų bendrijų bendro naudojimo	67,76	1,23
2.	Miškų ūkio paskirties žemė	506,97	9,24
3.	Vandens ūkio paskirties žemė	7,93	0,14
4.	Kitos paskirties žemė	4,80	0,09
4.1.	Gyvenamosios teritorijos	515,42	9,39
4.2.	Visuomeninės paskirties teritorijos	16,27	0,30
4.3.	Pramonės ir sandėliavimo objektų teritorijos	22,26	0,40
4.4.	Komercinės paskirties objektų teritorijos	42,95	0,78
4.5.	Inžinerinės infrastruktūros teritorijos		
4.5.1.	Susisiekimo ir inžinerinių komunikacijų aptarnavimo objektų statybos	22,29	0,41
4.5.2.	Susisiekimo ir inžinerinių tinklų koridoriams	195,79	3,57
4.6.	Bendro naudojimo teritorijos	0,08	-
4.7.	Naudingųjų iškasenų teritorijos	4,18	0,08
4.8.	Rekreacinės teritorijos	15,02	0,27
4.9.	Teritorijos krašto apsaugos tikslams	65,04	1,19
4.10.	Kitai specialiai paskirčiai	29,78	0,54
5.	Laisva valstybinė žemė	788,76	14,37
	Viso:	5488,27	100

3. KULTŪROS PAVELDAS IR SAUGOMOS TERITORIJOS

3.1. Kultūros paveldas

Kultūros paveldas – karta iš kartos paveldimos, perimamos, sukurtos ir perduodamos kultūros vertybės, svarbios etniniu, istoriniu, estetiniu ar moksliniu požiūriu.

Kultūros paveldo objektai – pavieniai ar į kompleksą įeinantys objektai, registruoti kaip nekilnojamosios kultūros vertybės, t. y. žemės sklypuose, sklypų dalyse, vandens, miško plotuose ar jų dalyse esantys statiniai ar kiti nekilnojamieji daiktai, kurie turi vertingųjų savybių ir kartu su jiems priskirta teritorija yra atskiri daiktinės teisės objektai ar gali jais būti.

Kultūros paminklais paskelbiami tik nacionalinės reikšmės kultūros paveldo objektai. Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos kultūros vertybių registre šiuo metu yra įregistruota 13 kultūros paveldo objektų patenkančių į nagrinėjamą teritoriją.

Kraštovaizdžio ir kultūros paveldo objektų pastarojo dešimtmečio pokyčiai, sumenkino žymios jų dalies autentiškumą ir kultūrinės vertės raišką. Sparti gyventojų migracija į miestus/užsienį kelia pavojų kaimų gyvybingumui ir kaimiškų vietovių paveldo išlikimui. Kultūros paveldo vertės atskleidimas, jo puoselėjimas ir kūrybingas panaudojimas savivaldybei bei kitoms atsakingoms organizacijoms yra svarbus turizmo plėtros svertas, atspindintis dvasinį bei kultūrinį rajono gyvenimą. Integravimas į Europos kultūrinio paveldo informacinius srautus skatintų kultūrinį turizmą, kurio vienas tikslų - neleisti laikui ištrinti istorinės - kultūrinės reikšmės bei naudoti ir tvarkyti kultūrinį paveldą.

Valstybės plėtros strategijoje turizmas ir rekreacija nurodoma prioritetine gamtos ir kultūros paveldo saugojimo kryptimi plėtojant Lietuvos regionus ir didinant jų konkurencingumą. Nors didžiausią žalą nekilnojamajam kultūros paveldui padarė sovietinio laikotarpio kolūkinių gyvenviečių ir agrarinių kompleksų kūrimas, istorinio kraštovaizdžio naikinimas, tradicinio kraštovaizdžio nykimas tebevyksta iki šiol.

2.1 lentelė. Kultūros paveldo objektai nagrinėjamoje teritorijoje

Unikalus objekto kodas	Pavadinimas	Adresas	Aprašymas
5412	Likpetrių kapinynas vad. Lapkalniu	Panevėžio raj. sav., Karsakiškio sen., Likpetrių k.	*Vertingos savybės:* kapai su jų įranga ir konstrukcija; reljefas; *Amžius:* XVII-XVIII a.
11048	Kapinės	Panevėžio raj. sav.	
401	Buv. dvaro sodybos fragmentai	Panevėžio raj. sav., Karsakiškio sen., Paliuniškio k.	Paliūniškio dvaro sodybos fragmentai. *Kompleksą sudaro:* kluonas (36775); svirnas (36776); oranžerija (36777); ledainė (36778); liekanos (36779); karių kapai (12561); *Vertingos savybės:* planinės erdvinės struktūros fragmentai, kuriuos formuoja išlikę dvaro sodybos statiniai, jų vietos, Vokietijos ir Rusijos karių kapai, kelių trasos, želdiniai; vandens

			malūno – lentpjūvės vieta; akmenų mūro, g/b konstrukcijos vandens malūno - lentpjūvės turbininė; kanalo vieta; lygus reljefas su šlaitu ties R kelio trasa; Lėvens upės šlaitai; kelių trasos; lapuočių medžių eilė ties ūkinio pastato liekanomis, lapuočių, spygliuočių medžių grupės, pavieniai medžiai centrinėje teritorijos dalyje, šlaito ties R kelio trasa apželdinimas lapuočiais medžiais; Lėvens upės vaga. *Amžius:* XIX a. pab.-XX a. pr. *Stilius:* istorizmas
12561	I-ojo pasaulinio karo kapių kapinės	Panevėžio raj. sav., Karsakiškio sen., Paliuniškio k.	Paliūniškio dvaro sodybos fragmentų Vokietijos ir Rusijos karių kapai. *Priklauso kompeksui:* Paliūniškio dvaro sodybos fragmentai (401). *Vertingos savybės:* įvairūs mažosios kraštovaizdžio architektūros statiniai ir vaizduojamojo meno formos – 30 betoninių kryželių medžiagos ir formos tipas, įgilintų raidžių vokiečių kalba įrašų tipas ir tekstai viršuje; Vokietijos ir Rusijos karių palaikai; Faktai susiję su objektu apie svarbius visuomenės ir valstybės istorijos įvykius – 1915–1918 m.
17010	Tiltas	Panevėžio raj. sav., Karsakiškio sen., Paliuniškio k.	Paliūniškio tiltas. *Vertingos savybės:* tūris – 2 atramų, segmentinių arkų tiltas su važiuojamąja dalimi; konstrukcijos - atramų pamatai; 2 g/b atramos, sujungtos 4 g/b išilginėmis sijomis, kurios tarpusavyje apjungtos g/b skersinėmis sijomis; perdanga - stulpinė-rėminė perdangos su skersinėmis ir išilginėmis sijomis konstrukcija; funkcinė įranga - g/b atitvarinės sienelės, stulpeliai; 2 žemių pylimai Š ir P krantuose. *Amžius:* statytas 1933-1934 m., remontuotas 1993 m. *Autorius:* inžinierius Kazys Germanas (1897-1980)
21901	Panevėžio – Rubikių ruožas	Panevėžio m., Panevėžio raj. sav., Anykščių raj. sav.	*Priklauso kompeksui:* Siaurojo geležinkelio kompleksas (21898) *Vertingosios savybės: Amžius:* Pastatytas 1895 – 1898 m.
4401	Pajuostės dvaro sodyba	Panevėžio raj. sav., Velžio sen., Pajuosčio k.	
11058	Kapinės	Panevėžio raj. sav., Miežiškių sen., Biliūnų k.	
11280	Staniūnų dvaro sodybos	Panevėžio raj. sav., Velžio sen., Staniūnų k.	*Kompleksą sudaro:* ūkinis pastatas (36358); ūkinis pastatas (36359); kumetynas (36360); tvartas (36361); 4); tvartas (36362); ūkinis

	fragmentai		pastatas (36367); *Vertingosios savybės:* dvaras išsidėstęs į V nuo Staniūnų gyvenvietės, išlikusi dvaro sodybos plano struktūra, tūrinė – erdvinė kompozicija formuojama išlikusių statinių, statinių vietų, kelių, įvažiavimų bei parko ir sodo fragment; buvusių statinių vieta - Staniūnų dvaro rūmų vieta; buvusių arklidžių vieta (1993 m. pastatytas naujas arklidžių pastatas; susiformavęs reljefas – lygus; Š ir P sodybos dalyse vyrauja vietinės kilmės medžių grupės ir pavieniai parko medžiai: paprastasis klevas, ąžuolas, uosis, liepa, beržas; PR sodybos dalyje išlikę sodo fragmentai; dvaro sodybos vakarinėje dalyje teka Žagienės upelis; keliai - du keliai: dvaro Š pusėje kelias veda į Panevėžio miestą, R pusėje kelias veda į "senąjį" Vilniaus kelią; dvaro sodybą supantis kraštovaizdis; Faktai susiję su objektu; *Amžius:* XIX a. pab.
17014	Kapai	Panevėžio raj. sav., Velžio sen., Liūdynės k.	
390	Liūdynės dvaro sodybos fragmentai	Panevėžio raj. sav., Velžio sen., Liūdynės k.	*Kompleksą sudaro:* rūsys (33157); parko fragmentai (33158). *Vertingosios savybės:* iš R atsiveriantis dvaro sodybos–parko siluetas; lygus reljefas; *Amžius:* XIX a. pab. – XX a. pr.
33096	Liūdynės dvaro sodybos kumetynas	Panevėžio raj. sav., Velžio sen., Liūdynės k.	*Vertingosios savybės:* tūris – kompaktinis, stačiakampio plano, 1 aukšto su mansarda ir rūsiu; dvišlaitė stogo forma skardos lakštų tipo; raudonų plytų mūro 2 dūmtraukių tipas; medinių profiliuotų skarda dengtų lėkių Š ir P fasaduose tipas; išplanavimas - kapitalinių sienų tinklas; segmentinės langų ir durų angos; stačiakampės rūsio langų ir P, Š fasadų frontonų langelių angos; nišos - segmentinė niša P fasade; fasadų architektūrinis sprendimas - istorizmas, plytų stilius; raudonų plytų mūro: reljefinės segmentinės langų, durų ir P fasado nišos sąramos, mūro mentės, dekoratyvus dantytas vainikuojamasis karnizas, profiliuotas dekoratyvus P fasado frontono šlaitų karnizas, laiptuotas Š fasado frontono šlaitų dalinis karnizas, reljefinis apskritimo formos dekoras P fasade, dantyti rūsio langų apvadai P fasade, ilgąja briauna sumūryta juosta po frontono langais P fasade, kampu sumūrytos palangių traukos po I aukšto langais ir P fasado niša,

			palangių traukos po frontonų langais; raudonų profiliuotų plytų mūro reljefinė data „1907.“ P fasado frontone; konstrukcijos - pamatas ir skaldytų akmenų mūro cokolis su plytų mūro eile viršuje; raudonų plytų mūro sienos su rievėtomis siūlėmis; medinių sijinių perdangų tipas; lygus reljefas; ąžuolai, klevai; išskirtinis ąžuolas teritorijos V dalyje, kurio skersmuo 124 cm; liepų alėja teritorijos P dalyje; Pirminė ir istoriškai susiklosčiusi paskirtis – gyvenamoji. *Amžius:* 1907 m. *Stilius:* istorizmas, plytų stilius
14885	Koplytstulpis	Panevėžio raj. sav., Velžio sen., Velžio k.	

3.2. Saugomos teritorijos

Svarbiausios saugomų teritorijų rūšys: rezervatai (gamtiniai ir kultūriniai) ir draustiniai, nacionaliniai ir regioniniai parkai, biosferos rezervatai ir poligonai, taip pat gamtos ir kultūros paveldo objektai (paminklai). Šiuo metu saugomų teritorijų sistema užima virš 785 tūkst. ha, t.y. apie 12% šalies ploto. Didžiausią saugomų teritorijų sistemos dalį sudaro nacionaliniai ir regioniniai parkai. Juose ne tik saugomos gamtos ir kultūros paveldo vertybės, kraštovaizdžio ir biologinė įvairovė, bet ir sudaromos sąlygos su jomis susipažinti, plėtojama rekreacinė veikla, pirmiausia pažintinis ir kaimo turizmas.

Į nagrinėjamą teritoriją patenka Buveinių apsaugai svarbi teritorija (Natura 2000) Žalioji giria (LTPAN0006). Šios teritorijos steigimo tikslas apsaugoti didžiojo auksinuko ir lūšių populiacijas.

4. SUSISIEKIMO IR INŽINERINĖ INFRASTRUKTŪRA

Transporto infrastruktūra yra svarbus gyvenamosios aplinkos elementas: šios infrastruktūros tobulinimas yra būtinas siekiant spręsti tokias problemas, kaip aplinkos tarša, triukšmas, saugumas kelyje.

Gatvių važiuojamosios dalies, šaligatvių ir pėsčiųjų takų dangos yra svarbus miestų ir gyvenviečių inžinerinis teritorijų tvarkymo elementas. Dangos gatvėse ir kitose teritorijose daro poveikį aplinkos estetiniam vaizdui, užtikrina netrukdomą ir patogų automobilių, pėsčiųjų, dviratininkų eismą. Taip pat svarbu, kad dangos gerai komponuotųsi į teritorijų tvarkymo elementų visumą. Nuo dangų atsparumo priklauso važiuojamosios dalies stabilumas, ilgaamžiškumas. Gatvių ir aikščių danga turi atitikti eismo reikalavimus, sanitarines higienos sąlygas bei užtikrinti saugų visų transporto priemonių eismą projektiniu greičiu visais metų laikais. Gatvės važiuojamosios dalies tipas ir konstrukcija parenkami pagal jos kategoriją, atsižvelgiant į perspektyvinį eismo intensyvumą.

Į nagrinėjamą teritoriją patenka trys (3) magistraliniai, trys (3) krašto ir penki (5) rajoniniai keliai.

4.1 lentelė. Esami keliai nagrinėjamoje teritorijoje.

Magistraliniai keliai
A10 Panevėžys – Pasvalys – Bauskė
A2 Vilnius – Panevėžys
A8 Panevėžys – Aristava – Sitkūnai
Krašto keliai
191 Paliūniškis – Vabalninkas
121 Anykščiai – Troškūnai – Panevėžys
122 Daugpilis – Kupiškis – Panevėžys
Rajoniniai keliai
3028 Piniava – Paliūniškis
3044 Privažiuojamasis kelias prie Vaivadų nuo kelio Daugpilis–Rokiškis–Panevėžys
3001 Panevėžys – Pajuostė
3006 Panevėžys – Pavašuokiai – Subačius
3017 Velžys – Jotainiai – Pagiriai – Šėta

Per planuojamą teritoriją praeina 110 kV, 10 kV ir 0,4 kV įtampos elektros linijos, magistralinis dujotiekis, skirstomieji dujotiekio tinklai, vandentiekio ir nuotekų tinklai. Teritorijoje yra šešios vandenvietės, dujų skirstymo stotis, dujų kompresorinė stotis, dvi degalinės, trys ryšio bokštai.

2002 m. patvirtintame Lietuvos bendrajame plane numatytas šiaurinis aplinkkelis nuo Ūtos sankryžos link Paliūniškio. Reikalinga parengti aplinkkelio specialųjį planą, kuris tiksliai apibrėžtų aplinkkelio vietą, nepažeidžiant NATURA 2000 teritorijų, išsaugotų gamtą, sujungtų kelius A10 Panevėžys-Pasvalys–Ryga ir 122 Daugpilis-Rokiškis-Panevėžys. Su šiuo etapu būtų užbaigtas Panevėžio miesto apvažiavimas iš pietų, vakarų ir šiaurės pusės, pilnai nukreipiant sunkiojo transporto srautus aplinkkeliais, visai nevažiuojant per miestą.

5. POTVYNIŲ RIZIKA

2011 metais buvo atliktas preliminarus potvynių rizikos įvertinimas Lietuvos Respublikoje. Analizuojant potvynius, įvertintas jų mastas, hidrologinės charakteristikos, hidrologinės ir meteorologinės sąlygos, dėl kurių formuojasi ekstremalūs potvyniai, klimato kaitos įtaka upių vandeningumui.

Remiantis atlikta analize buvo išskirtos upės, kuriose praeityje buvo stichiniai, katastrofiniai ir kiti didelio masto potvyniai, arba numatoma, kad dėl klimato kaitos tokie potvyniai gali kilti ateityje. Taip pat buvo išskirtos upės ir priekrantės teritorijos, kuriose dėl reljefo ypatybių, vandentakių padėties ir jų bendrų hidrologinių ir geomorfologinių ypatybių ateityje gali kilti potvyniai, kurie dėl didelio vandeningumo potvynio metu gali sukelti reikšmingas neigiamas pasekmes. Per planuojamą teritoriją tekantis Lėvuo ir Nevėžis patenka į išskirtų upių sąrašą. Skirtingose šių upių atkarpose yra galimybė formuotis su potvyniais susijusiems ekstremaliems hidrologiniams reiškiniams. Potvyniai gali sukelti neigiamus padarinius žmonių sveikatai, aplinkai, kultūros paveldui ar ekonominei veiklai.

Remiantis preliminaraus potvynių rizikos įvertinimo žemėlapio duomenimis nustatyta, kad nagrinėjamoje teritorijoje didesnę teritorijos dalį aplieja Lėvens upė. Išskiriamos apliejamos Lėvens upės priekrantės šiuose kaimuose: Tičkūnų, Tutiškių, Paliūniškio, Pinigėlių I, Pamarniškių, Ūtos, Vabalų. Išskiriamos apliejamos Nevėžio upės priekrantės šiuose kaimuose: Liūdynės, Vyčių, Pajuosčio.

Didžiausią dalį užliejamų teritorijų sudaro žemės ūkio naudmenos, mažesnę dalį – miškai, mažiausią – urbanizuotos teritorijos.

6. SOCIALINĖ APLINKA

6.1. Švietimas ir ugdymas

Lietuvoje ikimokyklinis ugdymas yra neprivalomas, jo paskirtis tenkinti pažintinius ir socialinius poreikius. Ikimokyklinis ugdymas leidžia vaikams socializuotis, paruošia vaikus mokymuisi mokykloje, vaikai ikimokyklinio ugdymo įstaigos išmoksta bendravimo ir socialinių įgūdžių, prisitaikyti prie aplinkos ir paties mokymosi proceso. Ikimokyklinis ugdymas lavina vaiko intelektualinius, emocinius ir fizinius sugebėjimus, šie gebėjimai ir lemia vaiko galimybes prisitaikyti jį supančioje aplinkoje. Pagrindinės priežastys lemiančios tėvų pasirinkimą leisti vaikus į iki mokyklinio ugdymo įstaigas yra socializacijos įgūdžių poreikis ir būtinybė dirbti.

Bendrojo lavinimo mokykloms ir mokinių skaičiui didelę įtaką daro demografiniai pokyčiai. Visi vaikai privalo lankyti bendrojo lavinimo mokyklas, ši nuostata įtvirtinta įstatyme. Vaikų skaičius lėmė įvairios kategorijos švietimo įstaigų išsidėstymą.

Panevėžio rajono savivaldybės administracijos duomenimis, 2013 m. planuojamoje teritorijoje veikia 7 švietimo įstaigos (6.1 lentelė) šios įstaigos:

6.1 lentelė. Esamos švietimo įstaigos nagrinėjamoje teritorijoje.

Skaičius	Kategorija	Pavadinimas
1	gimnazija	Velžio gimnazija
1	progimnazija	Dembavos progimnazija
1	pagrindinė mokykla	Paliūniškio pagrindinė mokykla
1	mokykla-darželis	Pažagienių mokykla-darželis
3	lopšelis-darželis	Dembavos lopšelis-darželis "Smalsutis"; Liūdynės vaikų lopšelis-darželis; Velžio vaikų lopšelis-darželis.

Panevėžio rajono savivaldybės tarybos pateiktais 2012-2013 duomenimis (2012 m. kovo 29 d. sprendimu Nr. T-52). Panevėžio rajone bendro lavinimo mokyklas lanko 3685 mokiniai, ikimokyklinio ugdymo – 354. Į planuoją teritoriją patenkančias bendro lavinimo mokyklas lanko 21% rajono mokinių, ikimokyklinio lavinimo įstaigas 15% rajono mokinių. Bendro lavinimo ir ikimokyklinio ugdymo įstaigos koncentruotai išsidėsčiusios arba minimaliai nutolusios viena nuo kitos intensyviau urbanizuotose teritorijose. Švietimo įstaigos pilnumoje aprūpina gyventojų poreikius. Naujų bendrojo lavinimo mokyklų steigimas Panevėžio rajono savivaldybės nenumatytas. Socialinių paslaugų ir paramos infrastruktūra plėtojama didinant socialinių paslaugų įvairovę ir kokybę, nemažinant stacionarių paslaugų apimties, plėtojant nestacionarias socialines paslaugas.

Planuojamoje teritorijoje vietose išsidėsčiusios 5 bibliotekos: Dembavos, Velžio, Paliūniškio, Liūdynės, Šilagalio intensyviau urbanizuotose centruose.

PROJEKTĄ IŠ DALIES FINANSUOJA
EUROPOS SOCIALINIS FONDAS

PROJEKTĄ ĮGYVENDINA
PANEVĖŽIO RAJONO
SAVIVALDYBĖS
ADMINISTRACIJA

PLANO RENGĖJA
UAB „PANPROJEKTAS“

PANEVĖŽIO PRIEMIESTINIŲ GYVENAMŲJŲ TERITORIJŲ INTENSYVIOS PLĖTROS SPECIALUSIS PLANAS.

KONCEPCIJA

PLANAVIMO ORGANIZATORIUS	PANEVĖŽIO RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOS DIREKTORIUS
PLANO RENGĖJA	UAB „PANPROJEKTAS“

2013 M.

Turinys

ĮVADAS ... 3
1. Urbanistinė plėtra ... 9
   1.1. Teritorijos vystymo veiksniai ... 9
   1.2. Teritorijos vystymo alternatyvos ... 9
      1.2.1. Koncepcija Nr.1 Rezervuotos plėtros alternatyva ... 9
      1.2.2. Koncepcija Nr.2 Maksimalios plėtros alternatyva ... 10
   1.3. Gyvenamųjų vietovių sistemos plėtra ... 11
2. Žemėnauda ... 13
3. Socialinė ir ekonominė aplinka ... 16
   3.1. Vystymo alternatyvų įvertinimas socialiniu ekonominiu požiūriu ... 16
   3.2. Gyvenamųjų vietovių institucinis ir socialinis aprūpinimas ... 16
4. Saugomos teritorijos ir gamtinis karkasas ... 16
   4.1. Nekilnojamas kultūros paveldas ... 16
   4.2. Saugomos teritorijos ... 17
   4.3. Gamtinis karkasas. ... 17
5. Susisiekimo ir inžinerinė infrastruktūra ... 18
   5.1. Susisiekimo infrastruktūra ... 18
   5.2. Inžinerinė infrastruktūra ... 19

ĮVADAS

Panevėžio priemiestinių gyvenamųjų teritorijų intensyvios plėtros specialusis planas rengiamas remiantis Teritorijų planavimo įstatymu (Žin., 1995, Nr. 107-2391; 1997, Nr. 65-1548, Nr. 96-2427; 2000, Nr. 34-953, Nr. 42-1195, Nr. 58-1708, Nr. 92-2881; 2001, Nr. 39-1358; 2003, Nr. 42-1916; 2004, Nr. 21-617, Nr. 152-5532; 2006, Nr. 66-2429, Nr. 82-3256; 2007, Nr. 39-1437; 2008, Nr. 10-337, Nr. 50-1847, Nr. 135-5232; 2009, Nr. 144-6351, Nr. 159-7205; 2010, Nr. 65-3195, Nr. 84-4404; 2011, Nr. 163-7757; 2012, Nr. 63-3172, Nr. 111-5635, Nr. 132-6677), Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymu (Žin., 1993, Nr. 63-1188; 1995, Nr. 60-1502; 2000, Nr. 58-1703; 2001, Nr. 108-3902; 2010, Nr. 81-4229; 2011, Nr. 49-2365; 2012, Nr. 53-2642; 2013, Nr. 3-84, Nr. 36-1726), Lietuvos Respublikos žemės įstatymu (Žin., 1994, Nr. 34-620; 1995, Nr. 53-1294; 1996, Nr. 100-2262; 1997, Nr. 66-1598; 1999, Nr. 64-2075; 2000, Nr. 42-1191, Nr. 58-1706; 2001, Nr. 71-2519; 2002, Nr. 74-3141, Nr. 102-4551; 2004, Nr. 28-868, Nr. 117-4368, Nr. 167-6098; 2005, Nr. 88-3291; 2006, Nr. 42-1504, Nr. 87-3399, Nr. 141-5392, Nr. 138-5268; 2007, Nr. 80-3216; 2008, Nr. 135-5233; 2009, Nr. 77-3166, Nr. 153-6884; 2010, Nr. 13-623, Nr. 72-3616; 2011, Nr. 49-2368, Nr. 49-2369; 2012, Nr. 76-3943), Lietuvos Respublikos miškų įstatymu (Žin., 1994, Nr. 96-1872; 1996, Nr. 110-2507; 2007, Nr. 96-2426; 1998, Nr. 56-1542; 1999, Nr. 110-3203; 2000, Nr. 111-3566; 2001, Nr. 35-1161, Nr. 35-1162; 2002, Nr. 31-1122, Nr. 105-4691; 2003, Nr. 38-1692, Nr. 123-5593; 2005, Nr. 31-977; 2006, Nr. 61-2174; 2007, Nr. 77-3044; 2009, Nr. 54-2137; 2010, Nr. 145-7431; 2011, Nr. 74-3548, Nr. 163-7744; 2012, Nr. 132-6687, Nr. 132-6688), Aukštybinių pastatų išdėstymo specialiųjų planų rengimo taisyklių ir kraštovaizdžio tvarkymo specialiųjų planų rengimo taisyklių, patvirtintų 2004-05-05 Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymu Nr. D1-246 (Žin., 2004, Nr. 79-2811; 2005, Nr. 24-781; 2006, Nr. 95-3743; 2007, Nr. 5-231, Nr. 47-1815; 2012, Nr. 33-1569), Didžiųjų prekybos įmonių išdėstymo specialiųjų planų rengimo taisyklių, patvirtintų 2004-05-26 Lietuvos Respublikos ūkio ministro ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymu Nr. 4-201/D1-290 (Žin., 2004, Nr. 96-3552; 2006, Nr. 135-5119), Susisiekimo komunikacijų specialiųjų planų rengimo taisyklių, patvirtintų 2006-11-24 Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymu Nr. 3-453/D1-549 (Žin., 2006, Nr. 130-4924; 2008, Nr. 115-4389; 2012, Nr. 49-2418, Nr. 107-5434), nuostatomis, Panevėžio rajono savivaldybės tarybos 2010-12-09 sprendimu Nr. T-233 „Dėl pritarimo projektų rengimui pagal 2007-2013 metų žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 4 prioriteto „Administracinių gebėjimų stiprinimas ir viešojo administravimo efektyvumo didinimas“ įgyvendinimo priemonę VP1-4.2-VRM-04-R „Teritorijų planavimas“, Panevėžio rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2009-05-18 įsakymu Nr. A-448 „Dėl specialiųjų planų atlikimo“.

Specialiojo plano tikslai:

1.1. Užtikrinti racionalų žemės, miškų ir vandens išteklių naudojimą;
1.2. Apibrėžti planuojamos teritorijos tvarkymo svarbiausias kryptis;
1.3. Nustatyti teritorijų (zonų) naudojimo, tvarkymo ir apsaugos režimus, kraštovaizdžio formavimo kryptis ir teritorijų tvarkymo priemones pagal teritorijos tvarkymo zonas, žemėnaudos pobūdį, funkcinį prioritetą bei naudojimo intensyvumą;
1.4. Pateikti tikslinius formuojamo gamtinio, kaimiško ir miestiško kraštovaizdžio struktūros optimalumo (kokybės) rodiklius, įvertinančius visų galkimų skirtingo

prioriteto (koncervacinių, rekreacinių, ekologinės apsaugos, ūkinių, gyvenamųjų ir kt.) zonų reikalavimus;

1.5. Nustatyti priemones ir apribojimus, užtikrinančius formuojamo gamtinio, kaimiško ir miestiško kraštovaizdžio kokybę, gamtinio karkaso formavimą, gamtos ir kultūros paveldo vertybių išsaugojimą;
1.6. Detalizuoti įvairių kvartalų ir sklypų plėtros sąlygas, susijusias su aukštybinių pastatų statybos galimybėmis
1.7. Reglamentuoti Didžiųjų prekybos įmonių išdėstymą planuojamoje teritorijoje;
1.8. Rezervuoti teritorijas ir suformuoti žemės juostas susisiekimo komunikacijų ir jų infrastruktūros plėtrai, nustatant ar pakeičiant planuojamos teritorijos naudojimo ir tvarkymo režimą, apsaugos priemones ir kitus reikalavimus statinių statybos projektams rengti ir žemės sklypams naudoti;
1.9. Planuojamoje teritorijoje nustatyti Tinklų plėtros prioritetines kryptis, užtikrinant darnią Tinklų plėtrą, ir rezervuoti teritorijas šiai plėtrai, nustatant planuojamos teritrorijos naudojimo, tvarkymo, apsaugos priemones bei kitus reikalavimus.

Planavimo organizatorius: Panevėžio rajono savivaldybės administracijos direktorius, Vasario 16-osios g. 27, Panevėžys, tel. 8 45 582948, faks. 8 45 582975, el.p. vitalijus.ziurlys@panrs.lt.

Plano rengėja: UAB „Panprojektas“, Respublikos g. 38, LT-35173 Panevėžys, tel./faks.: (8 45) 581 875, el.p. panprojektas@takas.lt..

Specialusis planas parengtas vadovaujantis šiais planavimo dokumentais:

1. Panevėžio rajono savivaldybės administracijos Architektūros skyriaus 2012-10-24 planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo planavimo dokumentui rengti Nr. TP.233-12-S;
2. Panevėžio rajono savivaldybės administracijos Žemės ūkio skyriaus 2012-09-11 raštas „Dėl paraiškos sąlygoms rajono lygmens specialiojo planavimo dokumentams rengti“ Nr. SD-306;
3. Panevėžio rajono savivaldybės administracijos Vietinio ūkio skyriaus 2012-10-03 raštas „ Dėl sąlygų specialiajam planui rengti“ Nr. VT2-46;
4. AB „LESTO“ 2012-10-17 raštas „Dėl planavimo sąlygų išdavimo Panevėžio priemiestinių gyvenamųjų teritorijų intensyvios plėtros specialiojo plano rengimui“ Nr. 45010-577;
5. UAB „ Aukštaitijos vandenys“ 2012-10-23 projektavimo sąlygos Nr. 12-474;
6. AB „Lietuvos dujos“ Panevėžio filialo 2012-10-08 planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo planavimo dokumentui rengti Nr. 2012/R-229;
7. AB „Lietuvos dujos“ 2012-10-22 planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo teritorijų planavimo dokumentui rengti Nr. 7-215-1950;
8. TEO LT, AB, Tinklo technologijų tarnybos, tinklo eksploatacijos departamento, Panevėžio TE centro 2012-10-05 planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo teritorijų planavimo dokumentui rengti Nr. 03-2-07-3/2444;
9. Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos Panevėžio skyriaus 2012-10-18 planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo teritorijų planavimo dokumentui rengti Nr. 23PL-3;

10. LITGRID, AB 2012-10-17 planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo teritorijų planavimo dokumentui rengti Nr. SD-4415;
11. Panevėžio regiono aplinkos apsaugos departamento 2012-10-12 planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo teritorijų planavimo dokumentui rengti Nr. (5)-V3-1459;
12. VĮ „Panevėžio regiono keliai“ 2012-10-22 planavimo sąlygos Nr. S-454;
13. AB „Lietuvos geležinkeliai“ 2012-10-18 planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo teritorijų planavimo dokumentui rengti Nr. 2-5101;
14. Panevėžio visuomenės sveikatos centro 2012-10-10 planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo planavimo dokumentams rengti Nr. S(7.48)-3242;
15. KPD Panevėžio teritorinio padalinio 2012-10-08 planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo planavimo dokumentams rengti Nr. 12.12.P-587;
16. Panevėžio miesto savivaldybės administracijos Architektūros ir urbanistikos skyriaus 2012-10-12 planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo planavimo dokumentams rengti Nr. SP-01.

ir remiantis šių normatyvinių dokumentų reikalavimais:

- Lietuvos Respublikos teritorijos bendrasis planas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Seimo 2002 m. spalio 29 d. nutarimu Nr. IX-1154 (žin., 2002, Nr. 110-4852; 2006, Nr. 111-4198);
- Lietuvos Respublikos Teritorijų planavimo įstatymas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Seimo 1995-12-12 nutarimu Nr. I-1120 (Žin., 1995, Nr. 107-2391; 1997, Nr. 65-1548, Nr. 96-2427; 2000, Nr. 34-953, Nr. 42-1195, Nr. 58-1708, Nr. 92-2881; 2001, Nr. 39-1358; 2003, Nr. 42-1916; 2004, Nr. 21-617, Nr. 152-5532; 2006, Nr. 66-2429, Nr. 82-3256; 2007, Nr. 39-1437; 2008, Nr. 10-337, Nr. 50-1847, Nr. 135-5232; 2009, Nr. 144-6351, Nr. 159-7205; 2010, Nr. 65-3195, Nr. 84-4404; 2011, Nr. 163-7757; 2012, Nr. 63-3172, Nr. 111-5635, Nr. 132-6677);
- Lietuvos Respublikos Saugomų teritorijų įstatymas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Seimo 1993-11-09 nutarimu Nr. I-301 (Žin., 1993, Nr. 63-1188; 1995, Nr. 60-1502; 2000, Nr. 58-1703; 2001, Nr. 108-3902; 2010, Nr. 81-4229; 2011, Nr. 49-2365; 2012, Nr. 53-2642; 2013, Nr. 3-84, Nr. 36-1726);
- Lietuvos Respublikos Žemės įstatymas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Seimo 1994-04-26 d. nutarimu Nr. I-446 (Žin., 1994, Nr. 34-620 ir redakcijos 2004, Nr. 28-868, Nr. 117-4368, Nr. 167-6098; 2005, Nr. 88-3291; 2006, Nr. 42-1504, Nr. 87-3399, Nr. 138-5268, Nr. 141-5392; 2008, Nr. 135-5233; 2009, Nr. 77-3166, Nr. 153-6884; 2010, Nr. 13-623, Nr. 72-3616; 2011, Nr. 49-2368, Nr. 49-2369; 2012, Nr. 76-3943);
- Lietuvos Respublikos Miškų įstatymas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Seimo 1994-11-22 nutarimu Nr. I-671 (Žin., 1994, Nr. 96-1872; 1996, Nr. 110-2507; 1997, Nr. 96-2426; 1998, Nr. 56-1542; 1999, Nr. 110-3203; 2000, Nr. 111-3566; 2001, Nr. 35-1161, Nr. 35-1162; 2002, Nr. 31-1122, Nr. 105-4691; 2003, Nr. 38-1692, Nr. 123-5593; 2005, Nr. 31-977; 2006, Nr. 61-2174; 2007, Nr. 77-3044; 2009, Nr. 54-2137, Nr. 75-3074; 2010, Nr. 145-7431; 2011, Nr. 74-3548, Nr. 163-7744; 2012, Nr. 132-6687, Nr. 132-6688);
- Lietuvos Respublikos Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Seimo 1994-12-22 nutarimu Nr. I-733 (Žin., 1995, Nr. 3-37; 1997, Nr. 30-713, Nr. 67-1676, Nr. 96-2421; 2000, Nr. 40-1114; 2001, Nr. 39-1346;

2002, Nr. 68-2775, Nr. 123-5552; 2004, Nr. 153-5571; 2007, Nr. 80-3218, Nr. 81-3325; 2008, Nr. 59-2203; 2012, Nr. 136-6960);

- Aukštybinių pastatų išdėstymo specialiųjų planų rengimo taisyklės ir kraštovaizdžio tvarkymo specialiųjų planų rengimo taisyklės, patvirtintos 2004-05-05 Lietuvos Respublikos Aplinkos ministro įsakymu Nr. D1-246 (Žin., 2004, Nr. 79-2811; 2005, Nr. 24-781; 2006, Nr. 95-3743; 2007, Nr. 5-231, Nr. 47-1815; 2012, Nr. 33-1569);
- Didžiųjų prekybos įmonių išdėstymo specialiųjų planų rengimo taisyklės, patvirtintos 2004-05-26 Lietuvos Respublikos Ūkio ministro ir Lietuvos Respublikos Aplinkos ministro įsakymu Nr. 4-201/D1-290 (Žin., 2004, Nr. 96-3552; 2006, Nr. 135-5119);
- Susisiekimo komunikacijų specialiųjų planų rengimo taisyklės, patvirtintos 2006-11-24 Lietuvos Respublikos Susisiekimo ministro ir Lietuvos Respublikos Aplinkos ministro įsakymu Nr. 3-453/D1-549 (Žin., 2006, Nr. 130-4924; 2008, Nr. 115-4389; 2012, Nr. 49-2418, Nr. 107-5434);
- Specialiosios žemės ir miško naudojimo sąlygos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992-05-12 nutarimu Nr. 343 (Žin., 1992, Nr. 22-652; Žin., 1997, Nr. 38-940, Nr. 26-774; 1993, Nr. 71-1334; 1996, Nr. 2-43, Nr. 43-1057, Nr. 93-2193; 1997, Nr. 38-940; 1998, Nr. 30-798; 1999, Nr. 104-2995; 2002, Nr. 70-2887; 2003, Nr. 11-407, Nr. 42-1939, Nr. 105-4709; 2004, Nr. 21-642; 2005, Nr. 35-1140; 2007, Nr. 105-4294; 2008, Nr. 33-1152, Nr. 44-1643; 2010, Nr. 98-5089; 2011, Nr. 71-3389, Nr. 89-4249; 2012, Nr. 61-3063, Nr. 64-3239, Nr. 80-4168, Nr. 110-5578);
- Lietuvos Respublikos Vandens įstatymas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Seimo 1997-10-21 nutarimu Nr. VIII-474 (Žin., 1997, Nr. 104-2615; 2000, Nr. 61-1816; 2003, Nr. 36-1544; 2004, Nr. 4-44; Nr. 54-1833, Nr. 73-2528; 2009, Nr. 154-6955);
- Žemės sklypų pagrindinės tikslinės žemės naudojimo paskirties, būdų ir pobūdžių specifikacija, patvirtinta Lietuvos Respublikos Aplinkos ministro 2005-03-17 įsakymu Nr. D1-151 (Žin., 2005, Nr. 41-1317; 2006, Nr. 45-1633; 2009, Nr. 147-6608; 2010, Nr. 114-5848; 2011, Nr. 2-64; 2012, Nr. 84-4424; 2013, Nr. 17-862);
- Visuomenės dalyvavimo teritorijų planavimo procese nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1996-09-18 nutarimu Nr. 1079 (Žin., 1996, Nr. 90-2099; 2004, Nr. 112-4189; 2007, Nr. 33-1190; 2009, Nr. 125-5392; 2010, Nr. 78-4010, Nr. 120-6124; 2011, Nr. 50-2430; 2012, Nr. 84-4397);
- Lietuvos Respublikos Statybos įstatymas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Seimo 1996-03-19 nutarimu Nr. I-1240 (Žin., 1996, Nr. 32-788; 1997, Nr. 65-1551; 2000, Nr. 78-2360, Nr. 84-2533, Nr. 113-3621; 2001, Nr. 66-2411, Nr. 101-3597, Nr. 101-3598; 2002, Nr. 73-3093, Nr. 124-5625; 2003, Nr. 104-4649; Nr. 123-5592; 2004, Nr.73-2545; 2005, Nr. 43-1355, Nr. 143-5175; 2006, Nr.116-4402; 2007, Nr.4-161; Nr.55-2127; 2009, Nr.117-4993; Nr.144-6352; 2010, Nr.84-4401; 2011, Nr.62-2937, Nr.72-3476, Nr.78-3802, Nr. 91-4321, Nr. 146-6845, Nr. 153-7201; 2012, Nr. 63-3170, Nr. 76-3921, Nr. 76-3942);
- Lietuvos Respublikos Turizmo įstatymas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Seimo 1998-03-19 nutarimu Nr. VIII-667 (Žin., 1998, Nr. 32-852; 2001, Nr. 34-1128; 2002, Nr. 123-5507; 2003, Nr. 114-5119; 2004, Nr. 156-5689; 2005, Nr. 88-3285; 2011, Nr. 85-4138);
- Rekreacinių teritorijų naudojimo, planavimo ir apsaugos nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos Aplinkos ministro 2004-01-20 įsakymu Nr. Dl-35 (Žin., 2004, Nr. 18-554; 2010, Nr. 28-1335);

- Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-08-18 nutarimu Nr. 967 (Žin., 2004, Nr. 130-4650; 2007, Nr. 131-5292; 2010, Nr. 139-7125; 2011, Nr. 50-2431);
- Teritorijų planavimo dokumentų sprendinių poveikio vertinimo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-07-16 nutarimu Nr. 920 (Žin., 2004, Nr. 113-4228; 2012, Nr. 64-3240);
- Lietuvos Respublikos Visuomenės sveikatos priežiūros įstatymas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Seimo 2002-05-16 nutarimu Nr. IX-886 (Žin., 2002, Nr. 56-2225; 2007, Nr. 64-2455; 2010, Nr. 57-2809; 2011, Nr. 153-7194; 2012, Nr. 154-7938);
- LR higienos norma HN 24:2003 „Geriamojo vandens saugos ir kokybės reikalavimai“ patvirtinimo“ (Žin., 2003, Nr. 79-3606; 2007, Nr. 127-5194; Nr. 3-107);
- STR 2.06.01:1999 „Miestų, miestelių ir kaimų susisiekimo sistemos“, patvirtintas Lietuvos Respublikos Aplinkos ministro 1999-03-02 įsakymu Nr. 61 (Žin., 1999, Nr. 27-773; 2005, Nr. 39-1285, Nr. 58-2029; 2007, Nr. 16-596; 2008, Nr. 7-253; 2009, Nr. 69-2815, Nr. 133-5822; 2010, Nr. 112-5699; 2012, Nr. 120-6039);
- Panevėžio rajono savivaldybės teritorijos bendrasis planas, patvirtintas Panevėžio rajono savivaldybės Tarybos 2008-07-03 nutarimu Nr. T-154;
- Panevėžio rajono savivaldybės Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo specialusis planas, patvirtintas Panevėžio rajono savivaldybės Tarybos 2011-05-18 nutarimu Nr. T-118;
- Panevėžio rajono savivaldybės teritorijos Šilumos ūkio specialusis planas, patvirtintas Panevėžio rajono savivaldybės Tarybos 20011-05-18 nutarimu Nr. T-119;
- Panevėžio rajono savivaldybės teritorijos Miškų išdėstymo specialusis planas;
- Rekreacinių zonų išdėstymo specialusis planas;
- Degalinių išdėstymo specialusis planas;
- Panevėžio rajono priemiestinės zonos iki vakarinio aplinkkelio (VIA BALTICA) specialusis planas;
- Panevėžio aplinkkelio intensyvios plėtros teritorijos nuo Panevėžio miesto iki magistralinio kelio (VIA BALTICA) A9/272 specialusis planas, patvirtintas Panevėžio rajono savivaldybės Tarybos 2011-02-23 nutarimu Nr. T-36;
- STR 2.07.01:2003 „Vandentiekis ir nuotekų šalintuvas. Pastato inžinerinės sistemos. Lauko inžineriniai tinklai“, patvirtintas Lietuvos Respublikos Aplinkos ministro 2003-07-21 įsakymu Nr. 390 (Žin., 2003, Nr. 83-3804; 2009, Nr. 35-1348);
- Valstybės ilgalaikės raidos strategija, patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2002-11-12 nutarimu Nr. IX-1187 (Žin., 2002, Nr. 113-5029);
- Nacionalinės energetinės nepriklausomybės strategija, patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2012-06-26 nutarimu Nr. XI-2133 (Žin., 2012, Nr. 80-4149);
- Panevėžio rajono strateginis plėtros planas 2009-2015 m., patvirtintas Panevėžio rajono savivaldybės Tarybos 2008-11-06 sprendimu Nr. T-209;
- Elektros tinklų apsaugos taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos Energetikos ministro 2010-03-29 įsakymu Nr. 1-93 (Žin., 2010, Nr. 39-1877; 2011, Nr. 14-627; 2012, Nr. 147-7584);
- Gamtinio karkaso nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos Aplinkos ministro 2007-02-14 įsakymu Nr. D1-96 (Žin., 2007, Nr. 22-858; 2010, Nr. 87-4619; 2012, Nr. 84-4425);
- Paviršinio vandens telkinių apsaugos zonų ir pakrančių apsaugos juostų nustatymo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos Aplinkos ministro 2001-11-07 įsakymu

Nr. 540 (Žin., 2001, Nr. 95-3372; 2002, Nr. 105-4732; 2007, Nr. 23-892; 2012, Nr. 82-4302; 2013, Nr. 30-1489);

- Nuotekų tvarkymo reglamentas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Aplinkos ministro 2006-05-17 įsakymu Nr. D1-236 (Žin., 2006, Nr. 59-2103; 2007, Nr. 110-4522; 2009, Nr. 83-3473, Nr. 159-7267; 2010, Nr. 59-2938; 2011, Nr. 39-1888; 2012, Nr. 115-5841; 2013, Nr. 12-577);
- Paviršinių nuotekų tvarkymo reglamentas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Aplinkos ministro 2007-04-04 įsakymu Nr. D1-193 (Žin., 2007, Nr. 42-1594; 2013, Nr. 9-388);
- Žemės sklypų formavimo ir pertvarkymo projektų rengimo ir įgyvendinimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos Žemės ūkio ministro ir Lietuvos Respublikos Aplinkos ministro 2004-10-04 įsakymu Nr. 3D-452/D1-513 (Žin., 2004, Nr. 149-5420; 2007, Nr. 63-2430, Nr. 131-5327; 2009, Nr. 50-2020; 2012, Nr. 78-4080);
- 2002-2015 metų Lietuvos Respublikos valstybinės reikšmės kelių priežiūros ir plėtros programa;
- Lietuvos Respublikos Kelių įstatymas (Žin., 1995, Nr. 44-1076; 1997, Nr. 96-2424; 2002, Nr. 101-4492; 2008, Nr. 135-5229; 2011, Nr. 141-6615);
- Lietuvos Respublikos Saugaus eismo automobilių keliais įstatymas (Žin., 2000, Nr. 92-2883; 2002, Nr. 123-5543; 2003, Nr. 38-1715, Nr. 70-3166; 2004, Nr. 73-2526; 2005, Nr. 86-3207; 2006, Nr. 78-3060, Nr. 141-5403; 2007, Nr. 81-3317, Nr. 128-5213; 2008, Nr. 36-1274, Nr. 71-2719; 2009, Nr. 61-2405; 2010, Nr. 41-1942, Nr. 48-2308, Nr. 75-3791, Nr. 142-7259, Nr. 148-7566, Nr. 153-7791; 2012, Nr. 42-2044, Nr. 78-4029);
- Kelių techninis reglamentas KTR 1.01:2008 „Automobilių keliai“, patvirtintas Lietuvos Respublikos Aplinkos ministro ir Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2008-01-09 įsakymu Nr. D1-11/3-3 (Žin., 2008, Nr. 9-322; 2012, Nr. 55-2744);
- Sanitarinių apsaugos zonų ribų nustatymo ir režimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos Sveikatos apsaugos ministro 2004-08-19 įsakymu Nr. V-586 (Žin., 2004, Nr. 134-4878; 2009, Nr. 152-6849; 2011, Nr. 46-2201);
- Panevėžio rajono savivaldybės Nekilnojamojo kultūros paveldo tinklų schema, patvirtinta Lietuvos Respublikos Kultūros ministro 2009-05-15 įsakymu Nr. ĮV-212 (Žin., 2009, Nr. 56-2226);
- Siaurojo geležinkelio, G10KP specialusis planas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Kultūros ministro 2009-02-18 įsakymu Nr. ĮV-76 (Žin., 2009, Nr. 25-994);
- Panevėžio rajono Kultūros paveldo objektų teritorijų ir apsaugos zonų ribų planais, apskaitos duomenimis;
- Panevėžio miesto bendrasis planas (korektūra), patvirtintas 2008-10-30 Panevėžio miesto savivaldybės Tarybos sprendimu Nr. 1-25-1;
- Panevėžio miesto plėtros 2004-2013 metų strateginis planas, patvirtintas 2003-12-18 Panevėžio miesto savivaldybės Tarybos sprendimu Nr. 1-11-1;
- Panevėžio regiono plėtros 2007-2013 metų strateginis planas, patvirtintas 2008-06-10 Panevėžio regiono plėtros tarybos sprendimu Nr. R2-5;
- Kiti patvirtinti teritorijų planavimo dokumentai.

1. URBANISTINĖ PLĖTRA

Nežiūrint Lietuvos bendro ir, tuo pačiu, miestų gyventojų skaičiaus mažėjimo, urbanizacijos procesas vyks augant ekonomikai ir gerėjant gyvenimo kokybei. Gyvenamosios vietovės vystysis visų pirma vidinių teritorinių rezervų sąskaita, o didesni ir sparčiau augantys miestai – užimant gretimas teritorijas. Panevėžio miesto priemiestinės plėtros teritorijose urbanizacijos lygį tam tikram laikotarpiui yra labai sunku nustatyti. Tikėtina, kad teritorijos bus urbanizuojamos etapais, atitinkančiais šalies bendro ekonomikos kilimo etapus. Rengiant specialiojo plano sprendinius, neskaičiuojami urbanizuojamų teritorijų poreikiai – teritorijų naudojimas numatomas, vadovaujantis Panevėžio rajono bendrojo plano sprendiniais, planuojamoje teritorijoje išskiriant galimas urbanizuoti ir neurbanizuojamas (žemės ūkio, miškų ūkio, gamtinio karkaso, kraštovaizdžio ekologinės pusiausvyros palaikymui skirtas numatytas želdynų, patenkančias į ekologinės apsaugos zonas) teritorijas.

1.1. Teritorijos vystymo veiksniai

Atlikus planuojamos Panevėžio priemiestinės teritorijos, esančios Panevėžio miesto rytinėje pusėje, esamos būklės analizę ir ją įvertinus, nustatyta, kad erdvinės gyvenamųjų vietovių sistemos vystymo koncepciją nulemia:

1. Būtini pokyčiai gyvenamųjų vietovių sistemoje:
1.1 koncentruota gyvenamųjų teritorijų plėtra
2. Būtini pokyčiai ekonominės infrastruktūros kūrime:
2.1 palankių teritorijų verslo ir pramonės vystymo numatymas
3. Pokyčiai susisiekimo infrastruktūroje:
3.1 susisiekimo infrastruktūros audinio kūrimas.

1.2. Teritorijos vystymo alternatyvos

Rengiant *Panevėžio rajono priemiestinių gyvenamųjų teritorijų intensyvios plėtros specialųjį planą* ir siekiant nustatyti tinkamiausią koncepcijos alternatyvą buvo išanalizuoti du galimi koncepcijų variantai:

1. Rezervuotos plėtros alternatyva;
2. Maksimalios plėtros alternatyva.

1.2.1. Koncepcija Nr.1 Rezervuotos plėtros alternatyva

Pirmoji alternatyva **- rezervuotos plėtros**, kuri pasižymi urbanizacija aplink atskiras gyvenvietes, paliekant rezervuotas teritorijas ateities poreikiams. Komercijos ir pramoninių objektų teritorijos numatomos tik perspektyviausiose plėtrai tinkančiose teritorijose.

Rezervuotos plėtros esmė:

- Siekiant gerinti ekonomiką, sukurti daugiau darbo vietų ir taip skatinti urbanizaciją, numatyti komercijos ir pramonės objektų teritorijos plėtrą, bet kartu paliekant teritorijas žemės ūkiui ir miškų ūkiui;
- Skatinti žemės ir miškų ūkio modernizavimą esamose žemėnaudos ir žemėvaldos ribose, siekiant išlaikyti darbo jėgos užimtumą žemės ūkyje. Šia alternatyva užtikrinami

nuolatiniai nusistovėję paslaugų ryšiai ir santykiai tarp gretimybių, esamų darbo vietų bei socialinės infrastruktūros objektų pasiekiamumas bei veiklų tęstinumas;

- Kurti urbanizuotų centų palaipsninę plėtrą, numatant artimų gyvenviečių aplink Velžio gyvenvietę apsijungimą. Palaipsninė plėtra vyktų III etapais aplink Velžio, Dembavos, Paliuniškio, Šilagalio gyvenvietes, atsižvelgiant į socialinio ekonominio potencialo kitimą. Aplinkinė teritorija prie Velžio gyvenvietės kuriama, kaip stipriausiai numatoma urbanizuoti teritorija;
- Vystyti susisiekimo ir inžinerinę infrastruktūrą, numatyti teritorijas naujoms gatvių jungtims, formuoti racionalų gatvių tinklą, užtikrinti jo rišlumą, efektyvų transporto srautų paskirstymą bei teritorijų aprūpinimą reikiama susisiekimo ir inžinerine infrastruktūra, reikalinga teritorijų urbanizavimui. Numatomi pagrindiniai susisiekimo infrastuktūros koridoriai reikalingi darnios plėtros vystymui. Koncepcijoje sprendiniais laikomos esamų ir naujų C, D kategorijų gatvių tinklas, kuris būtinas susisiekimo sistemos karkasui suformuoti. Gatvių tinklas sujungiamas su pagrindinėmis Panevėžio miesto gatvėmis. Šį karkasą galima toliau skaidyti, įrengiant naujas gatves, priklausomai nuo planuojamo teritorijų užstatymo modelio. ;
- Siekiant užtikrinti tolygų gyvenimo kokybės pasiskirstymą planuojamoje teritorijoje, sudaryti palankias sąlygas investicijoms, o aptarnavimo sistemą formuoti, remiantis vietiniais centrais, plėtoti jų inžinerinę techninę infrastruktūrą: centralizuotą aprūpinimą vandeniu, šiluma bei nuotekų surinkimu;
- Gyvenamosiose vietovėse kurti sąlygas vieningai administravimo, institucinio, socialinio ir inžinerinio infrastruktūrinio aprūpinimo sistemai, racionaliai naudoti žemę.

Rezervuotai plėtrai būdingos grėsmės:

- Keičiantis socialiniam ekonominiam potencialui, gali pasikeisti patrauklių investicijoms ir gyvenimui teritorijų dislokacija. Rezervuotos plėtros alternatyvos sprendiniai gali užkirsti sąlygas intensyviai plėtrai ir ekonomikos augimui.

Planuojamos teritorijos rezervuota plėtra nėra efektyvi, nes sunku numatyti ateityje patrauklias ir naudingas teritorijas.

1.2.2. Koncepcija Nr.2 Maksimalios plėtros alternatyva

Antroji alternatyva yra **maksimalios plėtros**, kuri pasižymi naujų urbanizuotų centrų kūrimo ir palaipsniškos urbanizacijos apie esančias gyvenvietes, siekiant atskirų gyvenviečių apjungimo. Ši koncepcija numato priemiestinėje Panevėžio miesto teritorijoje daugiau dėmesio skirti komercinės ir pramoninės teritorijos plėtrai. Atsižvelgiama į urbanizacijos plėtrą, kuriamos naujos rekreacinės zonos prie urbanizuojamų teritorijų. Teritorija planuojama numatant maksimalią plėtrą, apibrėžiant svarbiausias tvarkymo kryptis.

Specialiojo plano rengėjai siūlo priimti maksimalios plėtros alternatyvą. *Maksimalios plėtros esmė:*

- Kurti urbanizuotų centų palaipsninę plėtrą, numatant artimų gyvenviečių apsijungimą. Palaipsninė plėtra vyktų keliais etapais aplink esančius urbanizuotus centrus, atsižvelgiant į socialinio ekonominio potencialo kitimą;
- Kurti geresnę aplinkos kokybę, numatant rekreacines teritorijas atsižvelgiant į vietovės patrauklumą ir pasiekiamumą; kurti tvarią aplinką, sujungiant pavienių želdinių juostas, numatant naujus žalius plotus poilsiui;

- Siekiant gerinti ekonomiką, sukurti daugiau darbo vietų ir taip skatinti urbanizaciją. Numatyti komercijos ir pramonės objektų teritorijos plėtrą. Pasirinktos plėtros vietos bus patrauklios susisiekimo atžvilgiu;
- Siekiant užtikrinti tolygų gyvenimo kokybės pasiskirstymą planuojamoje teritorijoje, sudaryti palankias sąlygas investicijoms, o aptarnavimo sistemą formuoti, remiantis vietiniais centrais, plėtoti jų inžinerinę techninę infrastruktūrą: centralizuotą aprūpinimą vandeniu, šiluma bei nuotekų surinkimu, elektros, ryšių tiekimu (šviesolaidinio interneto).
- Kurti urbanizuotų centų palaipsninę plėtrą, numatant artimų gyvenviečių aplink Velžio gyvenvietę apsijungimą. Palaipsninė plėtra vyktų II etapais aplink Velžio, Dembavos, Paliuniškio, Šilagalio, Liūdynės, Vaivadų, Pažagienių, Tutiškio gyvenvietes, atsižvelgiant į socialinio ekonominio potencialo kitimą. Aplinkinė teritorija prie Velžio gyvenvietės kuriama, kaip stipriausiai numatoma urbanizuoti teritorija;
- Gyvenamosiose vietovėse kurti sąlygas vieningai administravimo, institucinio, socialinio ir inžinerinio infrastruktūrinio aprūpinimo sistemai, racionaliai naudoti žemę;
- Užtikrinant susisiekimo infrastruktūros efektyvų transporto srautų pasiskirstymą numati pagrindinius susisiekimo infrastuktūros koridorius;
- Vystyti susisiekimo ir inžinerinę infrastruktūrą, numatyti teritorijas naujoms gatvių jungtims, formuoti racionalų gatvių tinklą, užtikrinti jo rišlumą, efektyvų transporto srautų paskirstymą bei teritorijų aprūpinimą reikiama susisiekimo ir inžinerine infrastruktūra, reikalinga teritorijų urbanizavimui. Numatyti pagrindinius susisiekimo infrastuktūros koridorius, reikalingus darnios plėtros vystymui. Koncepcijoje sprendiniais laikomos esamų ir naujų C, D kategorijų gatvių tinklas, kuris būtinas susisiekimo sistemos karkasui suformuoti. Šį karkasą galima toliau skaidyti, įrengiant naujas gatves, priklausomai nuo planuojamo teritorijų užstatymo modelio.

Šios koncepcijos variantas užtikrintų Panevėžio rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano įgyvendinimą - Panevėžio rajono savivaldybės centrinių gyvenviečių sistemos gyvenamosiose vietovėse koncentruoti savivaldybės kaimo gyventojus (naujų gyvenamųjų namų statybą) kartu plėtojant inžinerinę infrastruktūrą ir viešąsias paslaugas - įgyvendinimą.

IŠVADA: Pranašesnė yra ir įgyvendinama turėtų būti maksimalios plėtros alternatyva. Rezervuotos plėtros alternatyva nepateisintų intensyvios plėtros keliamo poreikio, todėl ji yra nepriimtina.

1.3. Gyvenamųjų vietovių sistemos plėtra

Panevėžio rajono savivaldybėje yra 12 seniūnijų: Karsakiškio, Krekenavos, Miežiškių, Naujamiesčio, Pajstrio, Panevėžio, Ramygalos, Raguvos, Smilgių, Upytės, Vadoklių ir Velžio.

Pagal 2001 metų gyventojų surašymo duomenis, tankiausiai Panevėžio rajone apgyvendinta Velžio seniūnija 52,0 žm/km^2. Beveik pusė (46 %) rajono gyventojų gyvena Panevėžio miesto priemiesčio kaimuose – Naujamiesčio, Panevėžio ir Velžio seniūnijose. Kita pusė pasiskleidusi maždaug tolygiai po rajono teritoriją. Rečiausiai gyvena Vadoklių ir Karsakiškio seniūnijose. ***1.3.1 lentelė***. (2001 m. gyventojų surašymo duomenys).

Per dešimt metų Panevėžio rajono savivaldybės teritorijoje pasikeitė demografinė padėtis. Bendras gyventojų skaičius sumažėjo 22%, pakito nuo 45967 iki 40572 gyventojų. Padidėjo Panevėžio ir Raguvos seniūnijos gyventojų tankumas. Gyventojų tankumo rodiklius įtakojo ne tik gyventojų pasiskirstymas, bet tai pat ir pasikeitusios seniūnijos ribos. Likusių seniūnijų tankumas

tolygiai sumažėjo. Išliko tankiausiai apgyvendinta Velžio seniūnija - 46,9 žm/km^2, panašaus tankumo Panevėžio seniūnija – 42,0 žm/km^2, Raguvos seniūnija – 39,3 žm/km^2. Velžio seniūnijoje įsikūrę 72 kaimai (didesni iš jų - Dembavos, Velžio, Pažagienių, Liūdynės, Šilagalio, Staniūnų), yra apie 6,9 tūkst. gyventojų. ***1.3.2 lentelė***. (2011 m. gyventojų surašymo duomenys).

1.3.1 lentelė. Gyventojų tankumas Panevėžio rajono seniūnijose 2001 m.

Seniūnija	**Plotas km²**	**Gyventojų skaičius**	**Gyventojų tankumas žm/km²**
Karsakiškio seniūnija	350	3988	11,4
Krekenavos seniūnija	350	5095	14,6
Miežiškių seniūnija	199	2814	14,1
Naujamiesčio seniūnija	156	4491	28,8
Paįstrio seniūnija	154	2600	16,9
Panevėžio seniūnija	268	6066	22,6
Ramygalos seniūnija	249	2407(be Ramygalos m. 1700)	16,5
Raguvos seniūnija	100	1812	18,1
Smilgių seniūnija	121	1963	16,2
Upytės seniūnija	97	1569	16,2
Vadoklių seniūnija	167	2200	13,2
Velžio seniūnija	178	9262	52,0

1.3.2 lentelė. Gyventojų tankumas Panevėžio rajono seniūnijose 2011 m

Seniūnija	**Plotas km²**	**Gyventojų skaičius**	**Gyventojų tankumas žm/km²**
Karsakiškio seniūnija	308	2831	9,2
Krekenavos seniūnija	302	4271	14,1
Miežiškių seniūnija	206	2424	11,8
Naujamiesčio seniūnija	134	2683	20,0
Paįstrio seniūnija	164	2472	15,1
Panevėžio seniūnija	170	7142	42,0
Ramygalos seniūnija	233	1683(be Ramygalos m. 1561)	13,9
Raguvos seniūnija	94	3698	39,3
Smilgių seniūnija	132	1661	12,6
Upytės seniūnija	115	1531	13,3
Vadoklių seniūnija	168	1726	10,3
Velžio seniūnija	147	6889	46,9

Vadovaujantis Panevėžio rajono savivaldybės teritorijos bendruoju planu, prioritetinės gyvenamosios statybos plėtros zonos – 4 lygmens a, b, c kategorijos urbanistiniai centrai. Į planuojamą teritoriją patenka šios svarbios, urbanistinės integracijos ašių zonos plėtrai, gyvenamosios vietovės:

a kategorija – (polifunkciniai centrai) priskiriami šiems seniūnijų centrams (miesteliams ir gyvenvietėms): *Velžys.* Velžys - esantis seniūnijos centras. Prioritetinės funkcijos - laisvalaikio, kaimo plėtros ir verslo paslaugų centras.

b kategorija – (monofunkciniai) priskiriama naujiems aptarnavimo centrams, kaimo plėtros centrams (gyvenvietėms): *Liūdynė, Paliūniškis, Dembava.* Prioritetinės funkcijos - gyvenamoji, komercijos, pramonės.

c kategorija – (lokalinės reikšmės centrai) priskiriama šiems gyvenamiesiems centrams: *Staniūnai, Velželis, Pažagieniai, Šilagalys.* Prioritetinės funkcijos - gyvenamoji, komercijos. Lokalinės reikšmės centrai yra silpno socialinio ekonominio potencialo.

Staniūnų ir Velželio centrų pagrindinė funkcija – gyventojų, žemės ūkio ir smulkaus verslo subjektų aptarnavimas, todėl jų sklaida savivaldybės teritorijoje yra tolygi. Pažagieniai ir Šilagalys išsidėstę patogioje teritorijos dalyje susisiekimo atžvilgiu. Lygiagrečiai šių kaimų praeinantis A2/A8 magistralinis kelias suteikia galimybes plėtoti komercinę ir pramonę veiklą.

Pagal Panevėžio rajono savivaldybės teritorijos bendrąjį planą, centrinių gyvenviečių sistemos plėtra yra tiek kokybinė socialinių ir ekonominių procesų plėtra, tiek ir kiekybinė ar teritorinė.

Panevėžio rajono savivaldybės centrinių gyvenviečių sistemos gyvenamosiose vietovėse koncentruojamas naujų gyvenamųjų namų užstatymas kartu plėtojant inžinerinę infrastruktūrą ir viešąsias paslaugas. Rezervuojamos teritorijos inžinerinei infrastruktūrai ir viešosioms paslaugoms plėtoti.

Nekategorizuotos vietovės – tai yra tankiai apgyvendintos vienkiemių ir smulkių kaimų teritorijos, kurios neturi plėtros potencialo ir ateityje jų raidą lems žemės ir kitos rinkos santykiai bei demografinių procesų (natūralaus prieaugio, gyventojų senėjimo) tempai.

Pagal Panevėžio rajono bendrojo plano teritorijos naudojimo funkcinių prioritetų brėžinį numatoma aglomeruota urbanizacija, intensyvi rekreacija, linijinė ir objektinė infrastruktūra. Dembava numatoma kaip kaimo plėtros centras.

2. ŽEMĖNAUDA

Planuojama teritorija - priemiestinė dalis Panevėžio miesto rytinėje pusėje. Pagal esamą žemės naudojimą rajone dominuoja tradicinis intensyvus žemės ūkis. Panevėžio rajono savivaldybės teritorijos bendrajame plane didelėje dalyje nagrinėjamos teritorijos numatoma intensyvi gyvenamųjų teritorijų plėtra, bei pakelės infrastruktūros plėtros teritorijos. Planuojama teritorija - tai dalis Aukštaitijos ekonominio, kultūrinio, teritorinio centro.

2.1. Zonavimo pagrindai.

Planuojamoje teritorijoje taikomas zonavimo metodas, kai teritorija dalinama į funkcinių prioritetų zonas, turinčias nustatyto pobūdžio vyraujančią (prioritetinę) žemės naudojimo funkciją. Teritorijos planinė struktūra – tai pagrindinių teritorijos funkcinių zonų, pagrindinių gatvių susisiekimo tinklo teritorinio išsidėstymo pobūdis ir tarpusavio ryšiai.

Specialiojo plano sprendinių pagrindiniame brėžinyje išskirtos funkcinio naudojimo prioriteto zonos pažymėtos atitinkamomis spalvomis.

Pakeitus žemės naudojimo būdus ir pobūdžius išlieka ir esami žemės naudojimo būdai ir pobūdžiai, nustatyti Panevėžio rajono bendrajame plane iki tol, kol Panevėžio rajono bendrasis planas bus pakeistas.

Teritorijų zonavimas pagal žemės naudojimo funkcijas atliekamas išskiriant vyraujančių funkcijų tendencijas, jų sąveiką su kitomis funkcijomis, nustatant planuojamos teritorijos tvarkymo koncepcijos formavimą, suderinant visuomenės interesus gamtonaudoje su reikalavimais sukurti sveiką gyvenamąją aplinką ir išsaugant atitinkamų teritorijų ekologines sąlygas bei kraštovaizdžio estetines savybes.

Teritorijos funkcinio zonavimo pagrindas:

- esamos būklės įvertinimas racionalaus žemės naudojimo ir aplinkosaugos požiūriu;
- urbanistinės plėtros ir gyvenamosios, visuomeninės, komercinės, pramonės, ūkinės paskirties statinių racionalaus išdėstymo poreikis;
- susisiekimo komunikacijų ir jų infrastruktūros plėtros poreikis;
- gamtinio, kaimiško ir miestietiško kraštovaizdžio kokybės išsaugojimas;
- gamtinio karkaso formavimo ypatumų įvertinimas;
- saugomų teritorijų nuostatuose ir planavimo dokumentuose nustatytų teritorijos tvarkymo režimo ir ūkinės veiklos apribojimų įvertinimas.
- kultūros paveldo objektų išsaugojimas ir tausojimo sąlygų įvertinimas.

2.2. Planuojamos teritorijos tvarkymo reikalavimai.

Išanalizavus ir įvertinus planuojamos teritorijos planinę struktūrą - funkcinio žemės naudojimo specifiką, planuojamoje teritorijoje siūlomi šie teritorijos tvarkymo reikalavimai:

2.2.1. Gyvenamosios teritorijos

Tai teritorija, kurioje dominuoja gyvenamoji veikla, kartu su jai aptarnauti reikalinga socialine, paslaugų ir kita infrastruktūra. Prioritetinė žemės paskirtis ir naudojimo būdas – kitos paskirties gyvenamoji teritorija. Galimos paskirtys ir naudojimo būdai (naudojimo būdai - gyvenamosios teritorijos aptarnavimui) – žemės ūkio, miškų ūkio, kitos paskirties visuomeninės, komercinės paskirties objektų, rekreacinės, pramonės ir sandėliavimo objektų (tik nedarančių neigiamo poveikio gyvenamajai aplinkai), bendro naudojimo, atskirųjų želdynų, inžinerinės infrastruktūros teritorijos. Pagal užstatymo intensyvumą šioje zonoje gali būti ekstensyvaus užstatymo intensyvumo bei vidutinio užstatymo gyvenamosios teritorijos bei intensyvaus užstatymo intensyvumo negyvenamosios teritorijos.

Naujų intensyvios plėtros zonų formavimas aplink esančius a, b kategorijų centrus. Atsižvelgiant į Panevėžio rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano sprendinius, užstatymo aukštingumas neturi būti didesnis kaip 3 aukštai, užstatymo intensyvumo rodikliai neturi viršyti: gyvenamosios paskirties sklypams – 0,4; Gyvenamosios statybos sklypo plotas turi būti ne mažesnis kaip 9 arai.

Vidutinio intensyvumo plėtra numatoma c kategorijos centruose. Užstatymo aukštingumas neturi būti didesnis kaip 2 aukštai, užstatymo intensyvumo rodikliai neturi viršyti: gyvenamosios paskirties sklypams – 0,2;. Gyvenamosios statybos sklypo plotas turi būti ne mažesnis kaip 15 arų. Likusioje teritorijos dalyje laikytis *ekstensyvaus* užstatymo principo. Šios zonos arealuose prioritetas teikiamas gyvenamųjų vietovių plėtrai ir individualiai statybai. Tai pat numatomas visų rūšių transporto ir pėsčiųjų judėjimo, inžinerinių statinių bei inžinerinių tinklų teritorijos.

Naujų aukštybinių pastatų statyba nenumatoma atsižvelgiant į tai, kad tai nebūdinga kaimiškam kraštovaizdžiui, tai pat nėra potencialo tokioms statyboms.

2.2.2. Komercinės paskirties objektų teritorijos

Teritorija planuojama prie magistralinių kelių A2, A8 sankirtos ir Panevėžio aplinkkelio A17. Šioje vietoje Panevėžio rajono savivaldybės teritorijos bendrajame plane numatoma kurti naują - PC prekybos centrą. Tai pat esami arba numatomi statyti prekybos įmonių pastatai intensyviau urbanizuotose teritorijose, patogiose susisiekimo atžvilgiu vietose.

Tai teritorija, skirta prekybos, paslaugų ir pramogų statiniams statyti. Galimi žemės sklypai, kuriuose yra esami arba numatomi statyti prekybos įmonių (maisto ir kitų prekių pardavimo), finansų įstaigų (bankų, kredito įstaigų, investicinių bendrovių, draudimo įmonių ir kt.), pastatų, turizmo (viešbučių, motelių, sanatorijų, poilsio namų, kempingų), parodų kompleksų bei kitų paslaugų įmonių statiniai, stadionai, universalūs (daugiafunkciniai) sporto ir pramogų kompleksai, vandens bei sporto šakų statiniai. Planuojamos visų rūšių transporto ir pėsčiųjų judėjimo, inžinerinių statinių bei inžinerinių tinklų teritorijos.

2.2.3. Pramoninės ir sandėliavimo objektų teritorijos

Planuojamos teritorijos prie magistralinių kelių A2, A8 sankirtos ir Panevėžio aplinkkelio A17. Perspektyvi pramoninė komercinė teritorija prie kelio į Rygą tarp Ūtos sankryžos ir kelio Piniava - Paliūniškis 3028. Tai pat koncentruotai plečiamos išsidėsčiusios taškinės teritorijos, esančios prie intensyviau urbanizuotų centrų, geležinkelio ruožo.

Tai teritorija, skirta pramonės ir gamybos įmonių, sandėlių, terminalų bei kitų sandėliavimo objektų statybai. Visų rūšių transporto ir pėsčiųjų judėjimo, inžinerinių statinių bei inžinerinių tinklų teritorijos.

2.2.4. Komercinės paskirties objektų teritorijos / Pramoninės ir sandėliavimo objektų teritorijos

Planuojamos teritorijos numatomos šalia jau esančių pramonės taškinių objektų, greta gyvenamųjų centrų, pagrindinių susisiekimo koridorių. Tai mišri pagal žemės naudojimo funkcijas teritorija, kurioje prioritetas teikiamas lygiomis dalimis komercinės paskirties objektų teritorijai (tvarkymo reikalavimai pagal pateiktą atitinkamos funkcinės zonos aprašą) ir pramoninės ir sandėliavimo objektų teritorijai (tvarkymo reikalavimai pagal pateiktą atitinkamos funkcinės zonos aprašą). Visų rūšių transporto ir pėsčiųjų judėjimo, inžinerinių statinių bei inžinerinių tinklų teritorijos.

2.2.5. Susisiekimo ir inžinerinių komunikacijų aptarnavimo objektų teritorijos

Vystomas vientisas susisiekimo ir inžinerinių komunikacijų aptarnavimo tinklas. Tai teritorijos skirtos visų rūšių transporto ir pėsčiųjų judėjimo, inžinerinių statinių bei inžinerinių tinklų teritorijos.

2.2.6. Rekreacinės teritorijos

Teritorijos, skirtos ilgalaikio ir trumpalaikio poilsio statiniams ar statinių grupėms statyti bei kitiems laikiniems pastatams statyti, kurie reikalingi išvardytiems objektams aptarnauti, tai pat paplūdimiams ir jų infrastruktūros objektams statyti. Rekreacinių vietovių zonos įeina į vertingiausiais estetiniais ištekliais pasižyminčias teritorijas. Jos išsidėsto aplink rekreacijai naudojamas ar tinkamas naudoti upes. Šiose zonose galima rengti specialiuosius planus, kurie numatytų rekreacinių objektų išdėstymo tankumą, žemės ūkio veiklai naudotinų teritorijų, miškų ir natūralių žemės naudmenų (medžių – krūmų želdinių, pelkių) išdėstymą, vadovaujantis kraštovaizdžio formavimo principais ir aplinkosaugos institucijų išduotomis sąlygomis. Rekreacinių vietovių zonų planavimas ir tvarkymas turi būti vykdomas, vadovaujantis Aplinkos ministro 2004 m. sausio 20d. įsakymu Nr. D1-35 patvirtintais Rekreacinių teritorijų naudojimo, planavimo ir apsaugos nuostatais (pakeitimas 2010m. kovo 5d. Nr. D1-180).

3. SOCIALINĖ IR EKONOMINĖ APLINKA

3.1. Vystymo alternatyvų įvertinimas socialiniu ekonominiu požiūriu

Įgyvendinama vystymo alternatyva, vadinama - maksimalios plėtros. Ši alternatyva numato kiekybinę ir kokybinę socialinės, ekonominės infrastruktūros plėtrą vietiniuose centruose, skatina subalansuotą ir darnų planuojamos teritorijos vystymą. Priešingai nei rezervuotos plėtros alternatyva neužkerta kelio sąlygoti intensyvios plėtros ir ekonomikos augimo. Ši alternatyva generuoja didesnę socialinę ir ekonominę naudą visam Panevėžio rajonui ir Panevėžio miestui ilgalaikėje perspektyvoje. Alternatyvos privalumai:

- pagerės viešų paslaugų pasiekiamumas gyventojams. Paslaugų pasiekiamumas yra vienas iš paslaugos kokybę lemiančių veiksnių;
- vietinių centrų vystymasis didins gyvenamųjų vietovių patrauklumą, gerins gyvenimo sąlygas. Kokybiška gyvenimo aplinka skatins spartesnį socialinį ir ekonominį vystymąsi;
- koncentruotas komercijos ir pramonės vystymas magistralinio kelio Vilnius-Panevėžys-Ryga atkarpos zonoje didins patrauklumą vietinėms ir užsienio investicijoms.
- a, b, c kategorijos vietinių centrų reikšmingumo padidinimas sąlygos gyvenimo kokybės augimą šiuose centruose, socialinis ir ekonominis centrų vystymas skatins investicijas juose.

3.2. Gyvenamųjų vietovių institucinis ir socialinis aprūpinimas

Švietimo vystymo koncepcijos tikslas – sukurti efektyvumo, prieinamumo ir kokybės reikalavimus atitinkantį mokyklų tinklą. Rezervuojamos teritorijos ar esami statiniai visuomenės poreikiams (viešosioms paslaugoms teikti), t.y. ikimokyklinėms, pradžios mokykloms ir kito pobūdžio švietimo įstaigoms statyti, viešosios paskirties želdynams į rengti ar eksploatuoti.

4. SAUGOMOS TERITORIJOS IR GAMTINIS KARKASAS

4.1. Nekilnojamas kultūros paveldas

Planuojamoje teritorijoje esančių nekilnojamojo kultūros paveldo objektų teritorinės apsaugos prioritetai ir principai grindžiami Valstybės ilgalaikės raidos strategija (Žin., 2002, Nr. 113-5029), Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano sprendiniais (Žin., 2002, Nr. 110-4852; 2006, Nr. 111-4198), Nacionaline darnaus vystymosi strategija (Žin., 2003, Nr. 89-2039; 2009 Nr.121-5215); 2011, Nr.41-1949) Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymu (Žin., 2001, Nr. 108-3902 ir vėlesniais pakeitimais.)

Kultūros paveldo dalies tikslus ir uždavinius lemia darnios plėtros nuostatos: nekilnojamojo kultūros paveldo saugojimas laikomas integralia savivaldybės teritorijos plėtros dalimi, siekiama kultūros paveldo objektų tvarkybos augimo ir platesnio jų naudojimo visuomenės reikmėms. Nekilnojamojo kultūros paveldo apsauga grindžiama kultūros ir gamtos apsaugos bei nekilnojamojo ir nematerialaus kultūros paveldo integralumo siekiais.

Remiantis Lietuvos teritorijos bendruoju planu, Panevėžio rajono teritorijos bendruoju planu bei kitais nacionaliniais kultūros paveldo apsaugos dokumentais išskirtinė reikšmė Panevėžio rajono kultūros vertybių tarpe teikiama objektams, pasižymintiems išskirtiniu istoriniu krūviu ir didžiausiu potencialu kultūrinio pažintinio turizmo aspektu.

Vadovaujantis Panevėžio rajono savivaldybės teritorijos bendruoju planu, prioritetinėmis nekilnojamojo kultūros paveldo naudojimo kryptimis laikomas kultūrinis ir kaimo turizmas bei rekreacija. Šioms paskirtims tikslinga pirmaeiliai pritaikyti svarbiausiuosius kultūrinio turizmo objektus bei nekilnojamojo kultūros paveldo objektus ir vietoves, esančius turizmo plėtros zonoje ar arti jos.

Remiantis LR Nekilnojamųjų kultūros paveldo apsaugos įstatymo 3 str. 1 p., visi objektai, saugoti kaip nekilnojamosios vertybės pagal įstatymo „Dėl Lietuvos Respublikos nekilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatymo įgyvendinimo“ 9 straipsnį, pripažįstami Kultūros vertybių registre registruotomis nekilnojamosiomis kultūros vertybėmis.

Visų objektų, įrašytų į Nekilnojamųjų kultūros vertybių registrą, teritorijoms ir jų apsaugos zonoms yra taikomo LR Vyriausybės Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų XIX p. reikalavimais (Žin., 1992 08 10, Nr. 22-652, ir vėlesniais pakeitimais).

Siekiant plėtoti kultūrinį ir pažintinį turizmą, lankymui siūloma pirmiausiai pritaikyti objektus, išsidėsčiusius šalia esančių ar numatomų turizmo trasų, kertančių Panevėžio rajono teritoriją.

4.2. Saugomos teritorijos

Į nagrinėjamą teritoriją patenka buveinių apsaugai svarbi teritorija (Natura 2000) Žalioji giria (LTPAN0006). Šios teritorijos steigimo tikslas apsaugoti didžiojo auksinuko ir lūšių populiacijas. Šioje teritorijoje neplanuojama jokia plėtra taip išvengiant pakenkimo saugomoms rūšims.

4.3. Gamtinis karkasas.

Gamtinis karkasas yra itin svarbi teritorinė daugiafunkcinė sistema užtikrinanti bendrą teritorijos kraštovaizdžio stabilumą, gyvybingumą, bei jame vykstančių migracinių ryšių nepertraukiamumą. Gamtinės aplinkos stabilumo užtikrinimas palaikant, formuojant ar gausinant gamtinio karkaso elementų kokybę teritorijoje savo ruožtu garantuoja didesnį teritorijos ūkinį potencialą, bei geresnę žmonių gyvenamosios aplinkos kokybę.

Gamtinio karkaso paskirtis: sukurti vientisą gamtinio ekologinio kompensavimo teritorijų tinklą, užtikrinantį kraštovaizdžio geoekologinę pusiausvyrą ir gamtinius ryšius tarp saugomų teritorijų, sudaryti prielaidas biologinei įvairovei išsaugoti; sujungti didžiausią ekologinę svarbą turinčias buveines, jų aplinką bei gyvūnų ir augalų migracijai reikalingas teritorijas; saugoti natūralų kraštovaizdį ir gamtinius rekreacinius išteklius; didinti rajono miškingumą; optimizuoti kraštovaizdžio urbanizacijos, technogenizacijos bei žemės ūkio plėtrą.

Panevėžio rajono gamtinis karkasas yra neatsiejama Lietuvos gamtinio karkaso dalis formuojanti tiek rajono tiek bendrai Respublikos bendrąją erdvinę koncepciją.

Gamtinis karkasas nėra ištisinis žalių juostų tinklas, jis sujungia įvairios paskirties teritorijas: gamtinius rezervatus, gamtinius bei kompleksinius draustinius, valstybinius parkus, apsaugos zonas bei saugomus gamtos išteklių sklypus, įvairias rekreacines, miškų ūkio, taip pat ribojamos agrarinės veiklos zonas. Į gamtinį karkasą įjungiamos natūralios bei pusiau natūralios ekosistemos. Panevėžio rajono gamtinį karkasą sudarančios pagrindinės dalys, tai pat patenka į planuojamą teritoriją:

- Geoekologinės takoskyros (A).
- Geosistemų vidinio stabilizavimo arealai (B).
- Migracijos koridoriai (C).

Geoekologinės takoskyros (A) – teritorijos jungiančios ypatinga ekologine svarba bei jautrumu pasižyminčias vietoves: upių aukštupius, vandenskyras, aukštumų ežerynus, kalvynus, pelkynus, bei požeminių vandenų intensyvaus maitinimo plotus. Jos palaiko bendrąją gamtinio kraštovaizdžio ekologinę pusiausvyrą.

Geosistemų vidinio stabilizavimo arealai (B) – teritorijos užimančios tarpinę padėtį tarp geoekologinių takoskyrų ir migracijos koridorių, galinčios pakeisti šoninius migracijos srautus (šoninį nuotėkį), taip pat reikšmingos biologinės įvairovės požiūriu: želdinių masyvai bei grupės, natūralios pievos, pelkės, bei kiti vertingi stambiųjų geosistemų ekotipai. Šios teritorijos kompensuoja neigiamą ekologinę įtaką gamtinėms sistemoms.

Labai svarbus Panevėžio rajono savivaldybės gamtinio karkaso elementas - šiaurės rytinėje dalyje esantis, regioninis vidinio stabilizavimo mazgas. Jis apjungia Žaliosios girios ir prie jos prisišliejusių miškų masyvus.

Migraciniai koridoriai (C) – slėniai, raguvynai bei dubakloniai kuriais vyksta intensyvi medžiagų, energijos ir gamtinės informacijos srautų apykaita ir augalų bei gyvūnų rūšių migracija.

Reikšmingi ir upių slėniais vingiuojantys bei gamtines teritorijas jungiantys migracijos koridoriai. Į planuojamą teritoriją patenka Nevėžio, Lėvens upių senslėniai - regioniniai slėninės migracijos koridoriai. Kiti, didesni, Nevėžio ir Lėvens intakai su savo slėniais ir pakrančių medynais yra rajoniniai slėninės bei dubakloninės migracijos koridoriai.

Didžiausią žalą gamtinio karkaso būklei daro intensyvi antropogeninė veikla: urbanizacijos plėtra, žemės ūkis, nekontroliuojama rekreacija, siekiant to išvengti zonuojamos teritorijos.

Gamtinio karkaso teritorijos tikslinamos atsižvelgiant ir derinant tarpusavyje ekologinius, kultūrinius ir estetinius kraštovaizdžio formavimo reikalavimus. Gamtinio karkaso struktūrinių dalių ir elementų ribos pakoreguotos priderinant prie reljefo, kitų kraštovaizdžio struktūrinių dalių ir elementų ribų.

5. SUSISIEKIMO IR INŽINERINĖ INFRASTRUKTŪRA

5.1. Susisiekimo infrastruktūra

Ūtos sankryža yra svarbus susisiekimo infrastruktūros mazgas Via Baltica trasoje. Čia susikerta kelias A10 (E67) Panevėžys-Pasvalys-Bauskė ir A17 Panevėžio aplinkkelis. Panevėžio rajono bendrajame plane numatomas aplinkkelio pratesimas, kuris sujungs šį svarbus susisiekimo infrastruktūros mazgą Ūtoje su Paliūnškio sankryžą. Čia susikerta krašto keliai 122 Daugpilis–Kupiškis–Panevėžys ir 191 Paliūniškis–Vabalninkas. Aplinkkelis pagerins susisiekimą, sumažins transporto priemononių srautus Panevėžio mieste, sumažins aplinkos taršą, tai pat skatins urbanizacijos procesus Panevėžio rajone.

Didėjant automobilių srautams, taip pat įvertinant specialiajame plane numatomas galimas urbanizuotinas vietas, kuriamas naujai urbanizuojamose teritorijos gatvių tinklas. Gatvių tinklas kuriamas atsižvelgiant į esamas gatves, būdingą tai vietovei gatvių tinklo audinį. Sujungiamos neužbaigtos gatvių tinklo vietos siekiant pagerinti planuojamų gyvenamųjų teritorijų susisiekimą. Užtikrinant Vaivadų kaimo funkcionavimą, mažinant aplinkos taršą, gerinant susisiekimo sąlygas, siūloma nutiesti naują dangą kelyje jungiančiame Vaivadų kaimą su magistraliniu kelių A10 Panevėžys – Pasvalys – Bauskė.

Atsižvelgiant į Panevėžio miesto bendrajame plane numatytus susisiekimo infrastruktūros koridorius planuojami nauji susisiekimo infrastruktūros koridoriai juos sujungiant į bendrą tinklą.

5.2. Inžinerinė infrastruktūra

Intensyvėjant automobilių srautams, taip pat įvertinant specialiajame plane numatomas galimas urbanizuotinas vietas, akivaizdu, kad degalinių kiekis šalia magistralinio kelio A2 Vilnius–Panevėžys ir krašto kelio 121 Anykščiai–Troškūnai–Panevėžys nėra pakankamas optimaliam rajono gyventojų ir pakeleivių poreikių tenkinimui.

Įrengus Panevėžio rajono bendrajame plane numatytas ir šiame specialiajame plane siūlomas naujas degalines bus sukurta ekonomiškai palankesnė aplinka tiek Panevėžio rajono gyventojams, tiek tranzitui, važiuojančiam magistraliniu keliu A2.

Vandentieka ir vandenvala

Didinant centralizuoto vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų prieinamumą bei užtikrinant efektyvų vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros naudojimą, reikia įgyvendinti vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros savivaldybės teritorijoje planą. Jo pagrindinis siekis, kad ne mažiau kaip 95 procentai gyventojų Panevėžio rajone iki 2014 metų būtų aprūpinami viešojo vandens tiekėjo tiekiamu vandeniu ir teikiamomis nuotekų tvarkymo paslaugomis.

Siekiant apsaugoti požeminio geriamojo vandens šaltinius nuo taršos ir užtikrinant geriamojo vandens tiekimo vartotojams saugą ir kokybę, reikia pagal reikalavimus įrengti ir tvarkyti vandenviečių teritorijas ir įrenginius skirtus išgauti vandenį.

Užtikrinant centralizuotai tiekiamo geriamojo vandens atitikimą sveikatos apsaugos reikalavimams, vandenvietėse, kuriose išgaunamo vandens kokybė neatitinka higienos normų reikalavimų, įrengti vandens gerinimo įrenginius.

Užtikrinant nepertraukiamą centralizuoto geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sistemų funkcionavimą, renovuoti esamus blogos būklės vandens tiekimo, nuotekų šalinimo ir valymo sistemas.

Atliekų tvarkymas

Plėtojamai komunalinių antrinių žaliavų atliekų surinkimo sistemai turi būti rezervuotos teritorijos konteinerinių aikštelių įrengimui. Šių teritorijų skaičius turi būti plečiamas tol, kol paslauga bus įdiegta, tai yra kai šia paslauga naudosis 95% ar daugiau ūkio subjektų (įmonių, įstaigų ir organizacijų) ir gyventojų.

Dujų tiekimas

Užtikrinant saugų ir patikimą magistralinių ir skirstomųjų dujotiekių darbą, įvertintos specialiąsias ir ūkinės veiklos ribojimo sąlygos. Užtikrinant nepertraukiamą centralizuoto dujų tiekimo sistemos funkcionavimą, užtikrinti esamos dujų tiekimo sistemos gerą būklę.

Šilumos tiekimas, šilumos ūkis

Šilumos vartotojus aprūpinant šiluma, turi būti ir toliau įgyvendinamos Panevėžio rajono šilumos tiekimo specialiojo plano nuostatos.

Elektros energijos tiekimas

Užtikrinant saugų ir aukštą elektros sistemos patikimumą, įvertintos specialiąsias ir ūkinės veiklos ribojimo sąlygos. Užtikrinant nepertraukiamą elektros tiekimo sistemos funkcionavimą, rekonstruoti esamus orinius mažos įtampos elektros energijos tiekimo tinklus, numatyti jų modernizavimą, pakeitimą kabelinėmis linijomis.

Telekomunikacijos ir ryšiai

Užtikrinant nepertraukiamą temunikacijų ir ryšių perdavimą, įvertintos ūkinės veiklos ribojimo sąlygos ir kitos specialios sąlygos.

PROJEKTĄ IŠ DALIES FINANSUOJA
EUROPOS SOCIALINIS FONDAS

PROJEKTĄ ĮGYVENDINA
PANEVĖŽIO RAJONO
SAVIVALDYBĖS
ADMINISTRACIJA

PLANO RENGĖJA
UAB „PANPROJEKTAS“

PANEVĖŽIO PRIEMIESTINIŲ GYVENAMŲJŲ TERITORIJŲ INTENSYVIOS PLĖTROS SPECIALUSIS PLANAS.

STRATEGINIO PASEKMIŲ APLINKAI VERTINIMO
APIMTIES NUSTATYMO DOKUMENTAS

PLANAVIMO ORGANIZATORIUS	PANEVĖŽIO RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOS DIREKTORIUS
PLANO RENGĖJA	UAB „PANPROJEKTAS“

2013 M.

Turinys

Įvadas 3

1. Planuojamos teritorijos situacija 10

2. Teritorijų, kuriuose gali būti reikšmingai paveiktos, aprašymas 12

3. Teritorijos vystymo alternatyvos 30

3.1. Teritorijos vystymo veiksniai 30

3.2. Teritorijos vystymo alternatyvos 30

3.2.1. Koncepcija Nr.1 Rezervuotos plėtros alternatyva 31

3.2.2. Koncepcija Nr.2 Maksimalios plėtros alternatyva 31

4. Nagrinėjami aplinkos komponentai ir pasekmės 33

5. Pasekmių aplinkai prognozavimo ir vertinimo metodai, numatomi naudoti vertinimui atlikti 33

6. Siūlomas SPAV ataskaitos turinys 33

7. Procedūra 34

8. Grafinė dalis 34

ĮVADAS

Panevėžio priemiestinių gyvenamųjų teritorijų intensyvios plėtros specialusis planas rengiamas remiantis Teritorijų planavimo įstatymu (Žin., 1995, Nr. 107-2391; 1997, Nr. 65-1548, Nr. 96-2427; 2000, Nr. 34-953, Nr. 42-1195, Nr. 58-1708, Nr. 92-2881; 2001, Nr. 39-1358; 2003, Nr. 42-1916; 2004, Nr. 21-617, Nr. 152-5532; 2006, Nr. 66-2429, Nr. 82-3256; 2007, Nr. 39-1437; 2008, Nr. 10-337, Nr. 50-1847, Nr. 135-5232; 2009, Nr. 144-6351, Nr. 159-7205; 2010, Nr. 65-3195, Nr. 84-4404; 2011, Nr. 163-7757; 2012, Nr. 63-3172, Nr. 111-5635, Nr. 132-6677), Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymu (Žin., 1993, Nr. 63-1188; 1995, Nr. 60-1502; 2000, Nr. 58-1703; 2001, Nr. 108-3902; 2010, Nr. 81-4229; 2011, Nr. 49-2365; 2012, Nr. 53-2642; 2013, Nr. 3-84, Nr. 36-1726), Lietuvos Respublikos žemės įstatymu (Žin., 1994, Nr. 34-620; 1995, Nr. 53-1294; 1996, Nr. 100-2262; 1997, Nr. 66-1598; 1999, Nr. 64-2075; 2000, Nr. 42-1191, Nr. 58-1706; 2001, Nr. 71-2519; 2002, Nr. 74-3141, Nr. 102-4551; 2004, Nr. 28-868, Nr. 117-4368, Nr. 167-6098; 2005, Nr. 88-3291; 2006, Nr. 42-1504, Nr. 87-3399, Nr. 141-5392, Nr. 138-5268; 2007, Nr. 80-3216; 2008, Nr. 135-5233; 2009, Nr. 77-3166, Nr. 153-6884; 2010, Nr. 13-623, Nr. 72-3616; 2011, Nr. 49-2368, Nr. 49-2369; 2012, Nr. 76-3943), Lietuvos Respublikos miškų įstatymu (Žin., 1994, Nr. 96-1872; 1996, Nr. 110-2507; 2007, Nr. 96-2426; 1998, Nr. 56-1542; 1999, Nr. 110-3203; 2000, Nr. 111-3566; 2001, Nr. 35-1161, Nr. 35-1162; 2002, Nr. 31-1122, Nr. 105-4691; 2003, Nr. 38-1692, Nr. 123-5593; 2005, Nr. 31-977; 2006, Nr. 61-2174; 2007, Nr. 77-3044; 2009, Nr. 54-2137; 2010, Nr. 145-7431; 2011, Nr. 74-3548, Nr. 163-7744; 2012, Nr. 132-6687, Nr. 132-6688), Aukštybinių pastatų išdėstymo specialiųjų planų rengimo taisyklių ir kraštovaizdžio tvarkymo specialiųjų planų rengimo taisyklių, patvirtintų 2004-05-05 Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymu Nr. D1-246 (Žin., 2004, Nr. 79-2811; 2005, Nr. 24-781; 2006, Nr. 95-3743; 2007, Nr. 5-231, Nr. 47-1815; 2012, Nr. 33-1569), Didžiųjų prekybos įmonių išdėstymo specialiųjų planų rengimo taisyklių, patvirtintų 2004-05-26 Lietuvos Respublikos ūkio ministro ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymu Nr. 4-201/D1-290 (Žin., 2004, Nr. 96-3552; 2006, Nr. 135-5119), Susisiekimo komunikacijų specialiųjų planų rengimo taisyklių, patvirtintų 2006-11-24 Lietuvos respublikos susisiekimo ministro ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymu Nr. 3-453/D1-549 (Žin., 2006, Nr. 130-4924; 2008, Nr. 115-4389; 2012, Nr. 49-2418, Nr. 107-5434), nuostatomis, Panevėžio rajono savivaldybės tarybos 2010-12-09 sprendimu Nr. T-233 „Dėl pritarimo projektų rengimui pagal 2007-2013 metų žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 4 prioriteto „Administracinių gebėjimų stiprinimas ir viešojo administravimo efektyvumo didinimas“ įgyvendinimo priemonę VP1-4.2-VRM-04-R „teritorijų planavimas““, Panevėžio rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2009-05-18 įsakymu Nr. A-448 „Dėl specialiųjų planų atlikimo“.

Planavimo organizatorius: Panevėžio rajono savivaldybės administracijos direktorius, Vasario 16-osios g. 27, Panevėžys, tel. 8 45 582948, faks. 8 45 582975, el.p. administratorius@panrs.lt

Plano rengėja: UAB „Panprojektas“, Respublikos g. 38, LT-35173 Panevėžys, tel./faks.: (8 45) 581 875, el.p. panprojektas@takas.lt..

Specialiojo plano tikslai:

1.1. Užtikrinti racionalų žemės, miškų ir vandens išteklių naudojimą;
1.2. Apibrėžti planuojamos teritorijos tvarkymo svarbiausias kryptis;
1.3. Nustatyti teritorijų (zonų) naudojimo, tvarkymo ir apsaugos režimus, kraštovaizdžio formavimo kryptis ir teritorijų tvarkymo priemones pagal teritorijos tvarkymo zonas, žemėnaudos pobūdį, funkcinį prioritetą bei naudojimo intensyvumą;
1.4. Pateikti tikslinius formuojamo gamtinio, kaimiško ir miestiško kraštovaizdžio struktūros optimalumo (kokybės) rodiklius, įvertinančius visų galkimų skirtingo prioriteto (koncervacinių, rekreacinių, ekologinės apsaugos, ūkinių, gyvenamųjų ir kt.) zonų reikalavimus;
1.5. Nustatyti priemones ir apribojimus, užtikrinančius formuojamo gamtinio, kaimiško ir miestiško kraštovaizdžio kokybę, gamtinio karkaso formavimą, gamtos ir kultūros paveldo vertybių išsaugojimą;
1.6. Detalizuoti įvairių kvartalų ir sklypų plėtros sąlygas, susijusias su aukštybinių pastatų statybos galimybėmis
1.7. Reglamentuoti Didžiųjų prekybos įmonių išdėstymą planuojamoje teritorijoje;
1.8. Rezervuoti teritorijas ir suformuoti žemės juostas susisiekimo komunikacijų ir jų infrastruktūros plėtrai, nustatant ar pakeičiant planuojamos teritorijos naudojimo ir tvarkymo režimą, apsaugos priemones ir kitus reikalavimus statinių statybos projektams rengti ir žemės sklypams naudoti;
1.9. Planuojamoje teritorijoje nustatyti Tinklų plėtros prioritetines kryptis, užtikrinant darnią Tinklų plėtrą, ir rezervuoti teritorijas šiai plėtrai, nustatant planuojamos teritrorijos naudojimo, tvarkymo, apsaugos priemones bei kitus reikalavimus.

Panevėžio priemiestinių gyvenamųjų teritorijų intensyvios plėtros specialiuoju planu siekiama suformuoti teritorijos vystymo koncepciją, kurioje bus numatomos gyvenamųjų teritorijų plėtros kryptys, nustatytos ilgalaikės teritorijos tvarkymo perspektyvos, nustatyti žemės naudojimo ir gamtinės aplinkos apsaugos prioritetai, pramonės ir komercijos kūrimosi teritorijas. Šie prioritetai leis numatyti ir apibrėžti darnią socialinės ir ekonominės teritorijos plėtros raidą bei nustatyti gamtinės aplinkos apsaugos ir vystymo principus. Aplinkos tvarkymo priemonės užtikrins teritorijos ekologinę pusiausvyrą, gamtinio karkaso struktūrinių elementų apsaugą ir formavimą. Plano sprendimais bus tobulinama susiklosčiusi teritorijos struktūra bei esama urbanistinė sistema, plėtojama inžinerinė, susisiekimo ir kitokia infrastruktūra, formuojami želdynai. Visa tai turėtų garantuoti gerą teritorijos aplinkos kokybę ateityje. Planuojamos teritorijos specialiame plane suformuotos teritorijos vystymo gairės padės užtikrinti būsimų investicijų planavimą, taip pat sukurs prielaidas darniai teritorijos plėtrai.

Įgyvendinti Panevėžio priemiestinių gyvenamųjų teritorijų intensyvios plėtros specialujį planą sprendiniai gali turėti teigiamą arba neigiamą poveikį miestelio teritorijai. Numatomam reikšmingam poveikiui aplinkai įvertinti ir kiek įmanoma sumažinti galimo neigiamo poveikio tikimybę bei vadovaujantis LR Vyriausybės nutarimu patvirtintu Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašo (Žin., 2004, Nr. 130 – 4650) 7.2 punktu, rengiamas strateginis pasekmių aplinkai vertinimas (toliau vadinama SPAV). Jis padės nustatyti galimą specialiojo plano sprendinių įtaką gamtinei ir socialinei - ekonominei aplinkai, įvertinti galimas reikšmingas plano įgyvendinimo pasekmes atskiroms teritorijos dalims, be to, sumažins siūlomos

alternatyvos neigiamų pasekmių riziką. SPAV dokumentas padės įžvelgti specialiojo plano koncepcijos trūkumus ir tobulinti strateginius plano sprendimus ankstyvojoje planavimo stadijoje. SPAV procedūrų metu galima pakeisti pradinius planavimo tikslus ar jų įgyvendinimo priemones. Taip pat SPAV užtikrins konsultavimąsi su įvairių lygmenų institucijomis ir visuomene bei sudarys sąlygas atsižvelgti į jų nuomonę, o plano rengimo organizatorius turės išsamią ir patikimą informaciją apie plano įgyvendinimo pasekmes.

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo apimties nustatymo dokumentas (toliau vadinamas vertinimo apimties nustatymo dokumentu) rengiamas teritorijų planavimo dokumento rengimo koncepcijos stadijoje. Jis reikalingas tam, kad padėtų tinkamai atlikti SPAV. Apimties nustatymo dokumentas (kaip ir SPAVA) atliekamas pagal Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašą (Žin., 2004, Nr. 130-4650). Pagrindiniai vertinimo apimties nustatymo dokumento tikslai yra:

- pateikti trumpą plano bei koncepcijos krypčių, alternatyvų aprašymą, pagrindinius tikslus ir sąsają su kitais planais ir programomis;
- pateikti teritorijų, kurios gali būti reikšmingai paveiktos, trumpą aprašymą;
- pateikti informaciją apie tai, kokie aplinkos komponentai ir kokios pasekmės bus nagrinėjamos, atliekant vertinimą;
- pateikti informaciją apie pasekmių aplinkai prognozavimo ir vertinimo metodus, kuriuos numatoma naudoti vertinimui atlikti.

Specialusis planas parengtas vadovaujantis šiais planavimo dokumentais:

1. Panevėžio rajono savivaldybės administracijos Architektūros skyriaus 2012-10-24 planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo planavimo dokumentui rengti Nr. TP.233-12-S;
2. Panevėžio rajono savivaldybės administracijos Žemės ūkio skyriaus 2012-09-11 raštas „Dėl paraiškos nsąlygoms rajono lygmens specialiojo planavimo dokumentams rengti“ Nr. SD-306;
3. Panevėžio rajono savivaldybės administracijos Vietinio ūkio skyriaus 2012-10-03 raštas „ Dėl sąlygų specialiajam planui rengti“ Nr. VT2-46;
4. AB „LESTO“ 2012-10-17 raštas „Dėl planavimo sąlygų išdavimo Panevėžio priemiestinių gyvenamųjų teritorijų intensyvios plėtros specialiojo plano rengimui“ Nr. 45010-577;
5. UAB „ Aukštaitijos vandenys“ 2012-10-23 projektavimo sąlygos Nr. 12-474;
6. AB „Lietuvos dujos“ Panevėžio filialo 2012-10-08 planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo planavimo dokumentui rengti Nr. 2012/R-229;
7. AB „Lietuvos dujos“ 2012-10-22 planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo teritorijų planavimo dokumentui rengti Nr. 7-215-1950;
8. TEO LT, AB, Tinklo technologijų tarnybos, tinklo eksploatacijos departamento, Panevėžio TE centro 2012-10-05 planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo planavimo dokumentui rengti Nr. 03-2-07-3/2444;
9. Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos Panevėžio skyriaus 2012-10-18 planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo planavimo dokumentams rengti Nr. 23PL-3;
10. LITGRID, AB 2012-10-17 planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo teritorijų planavimo dokumentui rengti Nr. SD-4415;

11. Panevėžio regiono aplinkos apsaugos departamento 2012-10-12 planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo teritorijų planavimo dokumentams rengti Nr. (5)-V3-1459;
12. VĮ „Panevėžio regiono keliai“ 2012-10-22 planavimo sąlygos Nr. S-454;
13. AB „Lietuvos geležinkeliai“ 2012-10-18 planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo planavimo dokumentams rengti Nr. 2-5101;
14. Panevėžio visuomenės sveikatos centro 2012-10-10 planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo planavimo dokumentams rengti Nr. S(7.48)-3242;
15. KPD Panevėžio teritorinio padalinio 2012-10-08 planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo planavimo dokumentams rengti Nr. 12.12.P-587;
16. Panevėžio miesto savivaldybės administracijos Architektūros ir urbanistikos skyriaus 2012-10-12 planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo planavimo dokumentams rengti Nr. SP-01.

ir remiantis šių normatyvinių dokumentų reikalavimais:

- Lietuvos Respublikos teritorijos bendrasis planas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Seimo 2002 m. spalio 29 d. nutarimu Nr. IX-1154 (žin., 2002, Nr. 110-4852; 2006, Nr. 111-4198);
- Lietuvos Respublikos Teritorijų planavimo įstatymas, patvirtintas Lietuvos Respublikos seimo 1995-12-12 nutarimu Nr. I-1120 (Žin., 1995, Nr. 107-2391; 1997, Nr. 65-1548, Nr. 96-2427; 2000, Nr. 34-953, Nr. 42-1195, Nr. 58-1708, Nr. 92-2881; 2001, Nr. 39-1358; 2003, Nr. 42-1916; 2004, Nr. 21-617, Nr. 152-5532; 2006, Nr. 66-2429, Nr. 82-3256; 2007, Nr. 39-1437; 2008, Nr. 10-337, Nr. 50-1847, Nr. 135-5232; 2009, Nr. 144-6351, Nr. 159-7205; 2010, Nr. 65-3195, Nr. 84-4404; 2011, Nr. 163-7757; 2012, Nr. 63-3172, Nr. 111-5635, Nr. 132-6677);
- Lietuvos Respublikos Saugomų teritorijų įstatymas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Seimo 1993-11-09 nutarimu Nr. I-301 (Žin., 1993, Nr. 63-1188; 1995, Nr. 60-1502; 2000, Nr. 58-1703; 2001, Nr. 108-3902; 2010, Nr. 81-4229; 2011, Nr. 49-2365; 2012, Nr. 53-2642; 2013, Nr. 3-84, Nr. 36-1726);
- Lietuvos Respublikos žemės įstatymas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Seimo 1994-04-26 d. nutarimu Nr. I-446 (Žin., 1994, Nr. 34-620 ir redakcijos 2004, Nr. 28-868, Nr. 117-4368, Nr. 167-6098; 2005, Nr. 88-3291; 2006, Nr. 42-1504, Nr. 87-3399, Nr. 138-5268, Nr. 141-5392; 2008, Nr. 135-5233; 2009, Nr. 77-3166, Nr. 153-6884; 2010, Nr. 13-623, Nr. 72-3616; 2011, Nr. 49-2368, Nr. 49-2369; 2012, Nr. 76-3943);
- Lietuvos Respublikos miškų įstatymas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Seimo 1994-11-22 nutarimu Nr. I-671 (Žin., 1994, Nr. 96-1872; 1996, Nr. 110-2507; 1997, Nr. 96-2426; 1998, Nr. 56-1542; 1999, Nr. 110-3203; 2000, Nr. 111-3566; 2001, Nr. 35-1161, Nr. 35-1162; 2002, Nr. 31-1122, Nr. 105-4691; 2003, Nr. 38-1692, Nr. 123-5593; 2005, Nr. 31-977; 2006, Nr. 61-2174; 2007, Nr. 77-3044; 2009, Nr. 54-2137, Nr. 75-3074; 2010, Nr. 145-7431; 2011, Nr. 74-3548, Nr. 163-7744; 2012, Nr. 132-6687, Nr. 132-6688);
- Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Seimo 1994-12-22 nutarimu Nr. I-733 (Žin., 1995, Nr. 3-37; 1997, Nr. 30-713, Nr. 67-1676, Nr. 96-2421; 2000, Nr. 40-1114; 2001, Nr. 39-1346; 2002, Nr. 68-2775, Nr. 123-5552; 2004, Nr. 153-5571; 2007, Nr. 80-3218, Nr. 81-3325; 2008, Nr. 59-2203; 2012, Nr. 136-6960);

- Aukštybinių pastatų išdėstymo specialiųjų planų rengimo taisyklės ir kraštovaizdžio tvarkymo specialiųjų planų rengimo taisyklės, patvirtintos 2004-05-05 Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymu Nr. D1-246 (Žin., 2004, Nr. 79-2811; 2005, Nr. 24-781; 2006, Nr. 95-3743; 2007, Nr. 5-231, Nr. 47-1815; 2012, Nr. 33-1569);
- Didžiųjų prekybos įmonių išdėstymo specialiųjų planų rengimo taisyklės, patvirtintos 2004-05-26 Lietuvos Respublikos ūkio ministro ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymu Nr. 4-201/D1-290 (Žin., 2004, Nr. 96-3552; 2006, Nr. 135-5119);
- Susisiekimo komunikacijų specialiųjų planų rengimo taisyklės, patvirtintos 2006-11-24 Lietuvos respublikos susisiekimo ministro ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymu Nr. 3-453/D1-549 (Žin., 2006, Nr. 130-4924; 2008, Nr. 115-4389; 2012, Nr. 49-2418, Nr. 107-5434);
- Specialiosios žemės ir miško naudojimo sąlygos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992-05-12 nutarimas Nr. 343 (Žin., 1992, Nr. 22-652; Žin., 1997, Nr. 38-940, Nr. 26-774; 1993, Nr. 71-1334; 1996, Nr. 2-43, Nr. 43-1057, Nr. 93-2193; 1997, Nr. 38-940; 1998, Nr. 30-798; 1999, Nr. 104-2995; 2002, Nr. 70-2887; 2003, Nr. 11-407, Nr. 42-1939, Nr. 105-4709; 2004, Nr. 21-642; 2005, Nr. 35-1140; 2007, Nr. 105-4294; 2008, Nr. 33-1152, Nr. 44-1643; 2010, Nr. 98-5089; 2011, Nr. 71-3389, Nr. 89-4249; 2012, Nr. 61-3063, Nr. 64-3239, Nr. 80-4168, Nr. 110-5578);
- Lietuvos Respublikos vandens įstatymas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Seimo 1997-10-21 nutarimas Nr. VIII-474 (Žin., 1997, Nr. 104-2615; 2000, Nr. 61-1816; 2003, Nr. 36-1544; 2004, Nr. 4-44; Nr. 54-1833, Nr. 73-2528; 2009, Nr. 154-6955);
- Žemės sklypų pagrindinės tikslinės žemės naudojimo paskirties, būdų ir pobūdžių specifikacija, patvirtinta Lietuvos Respublikos Aplinkos ministro 2005-03-17 įsakymu Nr. D1-151 (Žin., 2005, Nr. 41-1317; 2006, Nr. 45-1633; 2009, Nr. 147-6608; 2010, Nr. 114-5848; 2011, Nr. 2-64; 2012, Nr. 84-4424; 2013, Nr. 17-862);
- Visuomenės dalyvavimo teritorijų planavimo procese nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1996-09-18 nutarimu Nr. 1079 (Žin., 1996, Nr. 90-2099; 2004, Nr. 112-4189; 2007, Nr. 33-1190; 2009, Nr. 125-5392; 2010, Nr. 78-4010, Nr 120-6124; 2011, Nr. 50-2430; 2012, Nr. 84-4397);
- Lietuvos Respublikos statybos įstatymas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Seimo 1996-03-19 nutarimu Nr. I-1240 (Žin., 1996, Nr. 32-788; 1997, Nr. 65-1551; 2000, Nr. 78-2360, Nr. 84-2533, Nr. 113-3621; 2001, Nr. 66-2411, Nr. 101-3597, Nr. 101-3598; 2002, Nr. 73-3093, Nr. 124-5625; 2003, Nr. 104-4649; Nr. 123-5592; 2004, Nr.73-2545; 2005, Nr. 43-1355, Nr. 143-5175; 2006, Nr.116-4402; 2007, Nr.4-161; Nr.55-2127; 2009, Nr.117-4993; Nr.144-6352; 2010, Nr.84-4401; 2011, Nr.62-2937, Nr.72-3476, Nr.78-3802, Nr. 91-4321, Nr. 146-6845, Nr. 153-7201; 2012, Nr. 63-3170, Nr. 76-3921, Nr. 76-3942);
- Lietuvos Respublikos turizmo įstatymas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Seimo 1998-03-19 nutarimu Nr. Nr. VIII-667 (Žin., 1998, Nr. 32-852; 2001, Nr. 34-1128; 2002, Nr. 123-5507; 2003, Nr. 114-5119; 2004, Nr. 156-5689; 2005, Nr. 88-3285; 2011, Nr. 85-4138);
- Rekreacinių teritorijų naudojimo, planavimo ir apsaugos nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos Aplinkos ministro 2004-01-20 įsakymu Nr. Dl-35 (Žin., 2004, Nr. 18-554; 2010, Nr. 28-1335);

- Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-08-18 nutarimu Nr. 967 (Žin., 2004, Nr. 130-4650; 2007, Nr. 131-5292; 2010, Nr. 139-7125; 2011, Nr. 50-2431);
- Teritorijų planavimo dokumentų sprendinių poveikio vertinimo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-07-16 nutarimu Nr. 920 (Žin., 2004, Nr. 113-4228; 2012, Nr. 64-3240);
- Lietuvos Respublikos Visuomenės sveikatos priežiūros įstatymas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Seimo 2002-05-16 nutarimu Nr. IX-886 (Žin., 2002, Nr. 56-2225; 2007, Nr. 64-2455; 2010, Nr. 57-2809; 2011, Nr. 153-7194; 2012, Nr. 154-7938);
- LR higienos norma HN 24:2003 „Geriamojo vandens saugos ir kokybės reikalavimai“ patvirtinimo“ (Žin., 2003, Nr. 79-3606; 2007, Nr. 127-5194; Nr. 3-107);
- STR 2.06.01:1999 „Miestų, miestelių ir kaimų susisiekimo sistemos“, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 1999-03-02 įsakymu Nr. 61 (Žin., 1999, Nr. 27-773; 2005, Nr. 39-1285, Nr. 58-2029; 2007, Nr. 16-596; 2008, Nr. 7-253; 2009, Nr. 69-2815, Nr. 133-5822; 2010, Nr. 112-5699; 2012, Nr. 120-6039);
- Panevėžio rajono savivaldybės teritorijos bendrasis planas, patvirtintas Panevėžio rajono savivaldybės Tarybos 2008-07-03 nutarimu Nr. T-154;
- Panevėžio rajono savivaldybės vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo specialusis planas, patvirtintas Panevėžio rajono savivaldybės Tarybos 2011-05-18 nutarimu Nr. T-118;
- Panevėžio rajono savivaldybės teritorijos šilumos ūkio specialusis planas, patvirtintas Panevėžio rajono savivaldybės Tarybos 20011-05-18 nutarimu Nr. T-119;
- Panevėžio rajono savivaldybės teritorijos miškų išdėstymo specialusis planas;
- Rekreacinių zonų išdėstymo specialusis planas;
- Degalinių išdėstymo specialusis planas;
- Panevėžio rajono priemiestinės zonos iki vakarinio aplinkelio (VIA BALTICA) specialusis planas;
- Panevėžio aplinkelio intensyvios plėtros teritorijos nuo Panevėžio miesto iki magistralinio kelio (VIA BALTICA) A9/272 specialusis planas, patvirtintas Panevėžio rajono savivaldybės Tarybos 2011-02-23 nutarimu Nr. T-36;
- STR 2.07.01:2003 „Vandentiekis ir nuotekų šalintuvas. Pastato inžinerinės sistemos. Lauko inžineriniai tinklai“, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003-07-21 įsakymu Nr. 390 (Žin., 2003, Nr. 83-3804; 2009, Nr. 35-1348);
- Valstybės ilgalaikės raidos strategija, patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2002-11-12 nutarimu Nr. IX-1187 (Žin., 2002, Nr. 113-5029);
- Nacionalinės energetinės nepriklausomybės strategija, patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2012-06-26 nutarimu Nr. XI-2133 (Žin., 2012, Nr. 80-4149);
- Panevėžio rajono strateginis plėtros planas 2009-2015 m., patvirtintas Panevėžio rajono savivaldybės Tarybos 2008-11-06 sprendimu Nr. T-209;
- Elektros tinklų apsaugos taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2010-03-29 įsakymu Nr. 1-93 (Žin., 2010, Nr. 39-1877; 2011, Nr. 14-627; 2012, Nr. 147-7584);
- Gamtinio karkaso nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2007-02-14 įsakymu Nr. D1-96 (Žin., 2007, Nr. 22-858; 2010, Nr. 87-4619; 2012, Nr. 84-4425);

- Paviršinio vandens telkinių apsaugos zonų ir pakrančių apsaugos juostų nustatymo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2001-11-07 įsakymu Nr. 540 (Žin., 2001, Nr. 95-3372; 2002, Nr. 105-4732; 2007, Nr. 23-892; 2012, Nr. 82-4302; 2013, Nr. 30-1489);
- Nuotekų tvarkymo reglamentas, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2006-05-17 įsakymu Nr. D1-236 (Žin., 2006, Nr. 59-2103; 2007, Nr. 110-4522; 2009, Nr. 83-3473, Nr. 159-7267; 2010, Nr. 59-2938; 2011, Nr. 39-1888; 2012, Nr. 115-5841; 2013, Nr. 12-577);
- Paviršinių nuotekų tvarkymo reglamentas, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2007-04-04 įsakymu Nr. D1-193 (Žin., 2007, Nr. 42-1594; 2013, Nr. 9-388);
- Žemės sklypų formavimo ir pertvarkymo projektų rengimo ir įgyvendinimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004-10-04 įsakymu Nr. 3D-452/D1-513 (Žin., 2004, Nr. 149-5420; 2007, Nr. 63-2430, Nr. 131-5327; 2009, Nr. 50-2020; 2012, Nr. 78-4080);
- 2002-2015 metų Lietuvos Respublikos valstybinės reikšmės kelių priežiūros ir plėtros programa;
- Lietuvos Respublikos kelių įstatymas (Žin., 1995, Nr. 44-1076; 1997, Nr. 96-2424; 2002, Nr. 101-4492; 2008, Nr. 135-5229; 2011, Nr. 141-6615);
- Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymas (Žin., 2000, Nr. 92-2883; 2002, Nr. 123-5543; 2003, Nr. 38-1715, Nr. 70-3166; 2004, Nr. 73-2526; 2005, Nr. 86-3207; 2006, Nr. 78-3060, Nr. 141-5403; 2007, Nr. 81-3317, Nr. 128-5213; 2008, Nr. 36-1274, Nr. 71-2719; 2009, Nr. 61-2405; 2010, Nr. 41-1942, Nr. 48-2308, Nr. 75-3791, Nr. 142-7259, Nr. 148-7566, Nr. 153-7791; 2012, Nr. 42-2044, Nr. 78-4029);
- Kelių techninis reglamentas KTR 1.01:2008 „Automobilių keliai“, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro ir Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2008-01-09 įsakymu Nr. D1-11/3-3 (Žin., 2008, Nr. 9-322; 2012, Nr. 55-2744);
- Sanitarinių apsaugos zonų ribų nustatymo ir režimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004-08-19 įsakymu Nr. V-586 (Žin., 2004, Nr. 134-4878; 2009, Nr. 152-6849; 2011, Nr. 46-2201);
- Panevėžio rajono savivaldybės nekilnojamojo kultūros paveldo tinklų schema, patvirtinta Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2009-05-15 įsakymu Nr. ĮV-212 (Žin., 2009, Nr. 56-2226);
- Siaurojo geležinkelio, G10KP specialusis planas, patvirtintas Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2009-02-18 įsakymu Nr. ĮV-76 (Žin., 2009, Nr. 25-994);
- Panevėžio rajono kultūros paveldo objektų teritorijų ir apsaugos zonų ribų planais, apskaitos duomenimis;
- Panevėžio miesto bendrasis planas (korektūra), patvirtinta 2008-10-30 Panevėžio miesto savivaldybės Tarybos sprendimu Nr. 1-25-1;
- Panevėžio miesto plėtros 2004-2013 metų strateginis planas, patvirtintas 2003-12-18 Panevėžio miesto savivaldybės Tarybos sprendimu Nr. 1-11-1;
- Panevėžio regiono plėtros 2007-2013 metų strateginis planas, patvirtintas 2008-06-10 Panevėžio regiono plėtros tarybos sprendimu Nr. R2-5;
- Kitais patvirtintais teritorijų planavimo dokumentais.

1. PLANUOJAMOS TERITORIJOS SITUACIJA

Planavimo objektas – Panevėžio rajono savivaldybės (rajono priemiestinė dalis Panevėžio miesto rytinėje pusėje) teritorija – žemės ūkio, miškų ūkio, koncervacinė ir kitos paskirties žemė, vandens ūkio paskirties žemė, komunikaciniai koridoriai, vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo, šilumos, elektros, dujų tiekimo tinklai ir infrastruktūra.

Planuojama teritorija patenka į Panevėžio, Karsakiškio, Miežiškių ir Velžio seniūnijas. Į planuojamą teritoriją patenka Girelės, Tičkūnų, Pinigėlių I, Maksvytiškių, Pamarliškių, Tutiškių, Vabalų, Paežerio I, Vaivadų, Samanynės, Dembavos, Oželių, Vyčių, Staniūnų, Velželio, Daumėnų, Kirkūnų ir Pažeginių kaimai. Taip pat dalis Ūtos, Likpetrių, Bernotų, Pinigėlių II, Bobkalnio, Pajuosčio, Karužiškių, Tautkūnų, Keravos, Šilagalio, Paliūniškio, Venslaviškio, Liūdynės ir Velžio kaimų. Planuojamos teritorijos plotas – apie 5488 ha.

Į nagrinėjamą teritoriją patenka trys (3) magistraliniai, trys (3) krašto ir penki (5) rajoniniai keliai.

2.1 lentelė. Esami keliai nagrinėjamoje teritorijoje.

Magistraliniai keliai
A10 Panevėžys – Pasvalys – Bauskė
A2 Vilnius – Panevėžys
A8 Panevėžys – Aristava – Sitkūnai
Krašto keliai
191 Paliūniškis – Vabalninkas
121 Anykščiai – Troškūnai – Panevėžys
122 Daugpilis – Kupiškis – Panevėžys
Rajoniniai keliai
3028 Piniava – Paliūniškis
3044 Privažiuojamasis kelias prie Vaivadų nuo kelio Daugpilis–Rokiškis–Panevėžys
3001 Panevėžys – Pajuostė
3006 Panevėžys – Pavašuokiai – Subačius
3017 Velžys – Jotainiai – Pagiriai – Šėta

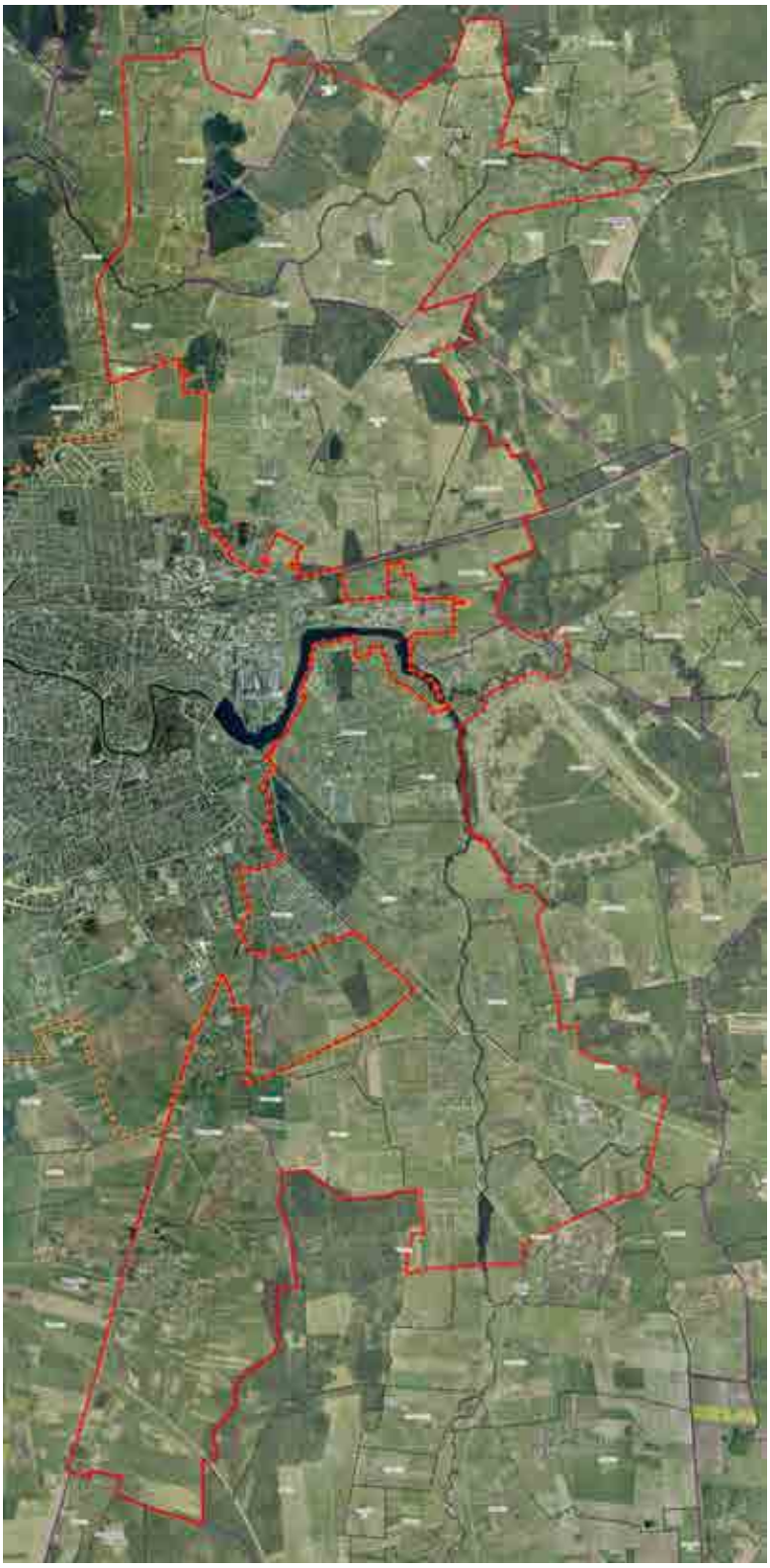

2.1. pav. Nagrinėjama teritorija

2. TERITORIJŲ, KURIUOSE GALI BŪTI REIKŠMINGAI PAVEIKTOS, APRAŠYMAS

Panevėžio priemiestinių gyvenamųjų teritorijų intensyvios plėtros specialusis planas daugiau ar mažiau paveiks visą dabartinę planuojamą teritoriją. Specialiojo plano poveikis bus nevienodas skirtingoms teritorijos dalims: naujos plėtros, esamoms užstatytoms, žaliosioms, žmonių poilsiui ir gamtos elementų apsaugai skirtoms zonoms.

Spelialiuoju planu pakeitus žemės naudojimo būdus ir pobūdžius išlieka ir esami žemės naudojimo būdai ir pobūdžiai, nustatyti Panevėžio rajono bendrajame plane iki tol, kol Panevėžio rajono bendrasis planas bus pakeistas.

Teritorijų zonavimas pagal žemės naudojimo funkcijas atliekamas išskiriant vyraujančių funkcijų tendencijas, jų sąveiką su kitomis funkcijomis, nustatant planuojamos teritorijos tvarkymo koncepcijos formavimą, suderinant visuomenės interesus gamtonaudoje su reikalavimais sukurti sveiką gyvenamąją aplinką ir išsaugant atitinkamų teritorijų ekologines sąlygas bei kraštovaizdžio estetines savybes.

Specialusis planas keis gyvenviečių, kaimų žemės naudojimo struktūrą, įtakos ekonomiką ir socialinį teritorijos veidą, veiks gamtinę aplinką, todėl, išsiaiškinti reikšmingiausiai paveiktas teritorijas, galima tik jas išnagrinėjus įvairiais aspektais.

Administraciniu ir demografiniu požiūriu

Panevėžio rajono savivaldybė – administracinis teritorinis vienetas centrinėje Lietuvos dalyje. Panevėžio rajono savivaldybėje yra 12 seniūnijų: Karsakiškio, Krekenavos, Miežiškių, Naujamiesčio, Pajstrio, Panevėžio, Ramygalos, Raguvos, Smilgių, Upytės, Vadoklių ir Velžio.

Pagal 2001 metų gyventojų surašymo duomenis, tankiausiai Panevėžio rajone apgyvendinta Velžio seniūnija 52,0 žm/km^2. Beveik pusė (46 %) rajono gyventojų gyvena Panevėžio miesto priemiesčio kaimuose – Naujamiesčio, Panevėžio ir Velžio seniūnijose. Kita pusė pasiskleidusi maždaug tolygiai po rajono teritoriją. Rečiausiai gyvena Vadoklių ir Karsakiškio seniūnijose. ***3.1 lentelė***. (2001 m. gyventojų surašymo duomenys).

Per dešimt metų Panevėžio rajono savivaldybės teritorijoje pasikeitė demografinė padėtis. Bendras gyventojų skaičius sumažėjo 22%, pakito nuo 45967 iki 40572 gyventojų. Padidėjo Panevėžio ir Raguvos seniūnijos gyventojų tankumas. Gyventojų tankumo rodiklius įtakojo ne tik gyventojų pasiskirstymas, bet tai pat ir pasikeitusios seniūnijos ribos. Likusių seniūnijų tankumas tolygiai sumažėjo. Išliko tankiausiai apgyvendinta Velžio seniūnija - 46,9 žm/km^2, panašaus tankumo Panevėžio seniūnija – 42,0 žm/km^2, Raguvos seniūnija – 39,3 žm/km^2. Velžio seniūnijoje įsikūrę 72 kaimai (didesni iš jų - Dembavos, Velžio, Pažagienių, Liūdynės, Šilagalio, Staniūnų), yra apie 6,9 tūkst. gyventojų. ***1.3.2 lentelė***. (2011 m. gyventojų surašymo duomenys).

3.1 lentelė. Gyventojų tankumas Panevėžio rajono seniūnijose 2001 m.

Seniūnija	**Plotas km²**	**Gyventojų skaičius**	**Gyventojų tankumas žm/km²**
Karsakiškio seniūnija	350	3988	11,4
Krekenavos seniūnija	350	5095	14,6
Miežiškių seniūnija	199	2814	14,1
Naujamiesčio seniūnija	156	4491	28,8
Paįstrio seniūnija	154	2600	16,9
Panevėžio seniūnija	268	6066	22,6
Ramygalos seniūnija	249	2407(be Ramygalos m. 1700)	16,5
Raguvos seniūnija	100	1812	18,1
Smilgių seniūnija	121	1963	16,2
Upytės seniūnija	97	1569	16,2
Vadoklių seniūnija	167	2200	13,2
Velžio seniūnija	178	9262	52,0

3.2 lentelė. Gyventojų tankumas Panevėžio rajono seniūnijose 2011 m

Seniūnija	**Plotas km²**	**Gyventojų skaičius**	**Gyventojų tankumas žm/km²**
Karsakiškio seniūnija	308	2831	9,2
Krekenavos seniūnija	302	4271	14,1
Miežiškių seniūnija	206	2424	11,8
Naujamiesčio seniūnija	134	2683	20,0
Paįstrio seniūnija	164	2472	15,1
Panevėžio seniūnija	170	7142	42,0
Ramygalos seniūnija	233	1683(be Ramygalos m. 1561)	13,9
Raguvos seniūnija	94	3698	39,3
Smilgių seniūnija	132	1661	12,6
Upytės seniūnija	115	1531	13,3
Vadoklių seniūnija	168	1726	10,3
Velžio seniūnija	147	6889	46,9

Vadovaujantis Panevėžio rajono savivaldybės teritorijos bendruoju planu, prioritetinės gyvenamosios statybos plėtros zonos – 4 lygmens a, b, c kategorijos urbanistiniai centrai. Į planuojamą teritoriją patenka šios svarbios, urbanistinės integracijos ašių zonos plėtrai, gyvenamosios vietovės:

a kategorija – (polifunkciniai centrai) priskiriama šiems seniūnijų centrams (miesteliams ir gyvenvietėms): *Velžys.* Velžys - esantis seniūnijos centras. Prioritetinės funkcijos - laisvalaikio, kaimo plėtros ir verslo paslaugų centras.

b kategorija – (monofunkciniai) priskiriama naujiems aptarnavimo centrams, kaimo plėtros centrams (gyvenvietėms): *Liūdynė, Paliūniškis, Dembava.* Prioritetinės funkcijos - gyvenamoji, komercijos, pramonės.

c kategorija – (lokalinės reikšmės centrai) priskiriama šiems gyvenamiesiems centrams: *Staniūnai, Velželis, Pažagieniai, Šilagalys.* Prioritetinės funkcijos - gyvenamoji, komercijos.

Lokalinės reikšmės centrai yra silpno socialinio ekonominio potencialo.

Pagal Panevėžio rajono savivaldybės teritorijos bendrąjį planą, centrinių gyvenviečių sistemos plėtra yra tiek kokybinė socialinių ir ekonominių procesų plėtra, tiek ir kiekybinė ar teritorinė.

Panevėžio rajono savivaldybės centrinių gyvenviečių sistemos gyvenamosiose vietovėse koncentruojamas naujų gyvenamųjų namų užstatymas kartu plėtojant inžinerinę infrastruktūrą ir viešąsias paslaugas. Rezervuojamos teritorijos inžinerinei infrastruktūrai ir viešosioms paslaugoms plėtoti.

Nekategorizuotos vietovės – tai yra tankiai apgyvendintos vienkiemių ir smulkių kaimų teritorijos, kurios neturi plėtros potencialo ir ateityje jų raidą lems žemės ir kitos rinkos santykiai bei demografinių procesų (natūralaus prieaugio, gyventojų senėjimo) tempai.

Pagal Panevėžio rajono bendrojo plano teritorijos naudojimo funkcinių prioritetų brėžinį numatoma aglomeruota urbanizacija, intensyvi rekreacija, linijinė ir objektinė infrastruktūra. Dembava numatoma kaip kaimo plėtros centras.

Žemės naudojimo struktūros požiūriu.

Panevėžio rajono užimamas plotas – 2179 kv. km. Rajone žemdirbystės plotai užima 57,3 proc., miškai – 33,1 proc., vandenys – 2,1 proc. , gyvenvietės – 2,1 proc.

Specialiajame plane analizuojamas žemės naudojimo pagal pagrindinę žemės naudojimo paskirtį ir žemės naudojimo būdą ir/arba pobūdį. Žemės naudojimą žemės ūkio, miškų ūkio ar kitokiai veiklai apsprendžia teritorijos gamtinės - geografinės sąlygos, taip pat jų nulemtos ar kitaip susiklosčiusios tradicijos. Nagrinėjamoje teritorijoje vyrauja žemės ūkio paskirties žemės sklypai. Kitos paskirties žemė tai daugiausia gyvenamosios teritorijos, išsibarsčiusios visoje teritorijoje atskiromis dar neužstatytų sklypų grupelėmis.

Esamos būklės pagrindinės žemės naudojimo paskirties ir žemės naudojimo būdų teritorijos balansas pateiktas 3.3 lentelėje.

3.3. lentelė. Nagrinėjamos teritorijos žemės naudojimo balansas.

Nr.	**Pagrindinė žemės naudojimo paskirtis, naudojimo būdas/pobūdis**	**Esama padėtis**	
		ha	**%**
1.	Žemės ūkio paskirties žemė	3182,97	58,00
1.1.	Megėjiškų sodų žemės sklypai ir sodininkų bendrijų bendro naudojimo	67,76	1,23
2.	Miškų ūkio paskirties žemė	506,97	9,24
3.	Vandens ūkio paskirties žemė	7,93	0,14
4.	Kitos paskirties žemė	4,80	0,09
4.1.	Gyvenamosios teritorijos	515,42	9,39
4.2.	Visuomeninės paskirties teritorijos	16,27	0,30
4.3.	Pramonės ir sandėliavimo objektų teritorijos	22,26	0,40
4.4.	Komercinės paskirties objektų teritorijos	42,95	0,78
4.5.	Inžinerinės infrastruktūros teritorijos		
4.5.1.	Susisiekimo ir inžinerinių komunikacijų aptarnavimo objektų statybos	22,29	0,41

4.5.2.	Susisiekimo ir inžinerinių tinklų koridoriams	195,79	3,57
4.6.	Bendro naudojimo teritorijos	0,08	-
4.7.	Naudingųjų iškasenų teritorijos	4,18	0,08
4.8.	Rekreacinės teritorijos	15,02	0,27
4.9.	Teritorijos krašto apsaugos tikslams	65,04	1,19
4.10.	Kitai specialiai paskirčiai	29,78	0,54
5.	Laisva valstybinė žemė	788,76	14,37
	Viso:	5488,27	100

Ekonominiu požiūriu.

Pagal Bendrąjį planą nagrinėjama teritorija patenka į aglomeracinės plėtros interesų funkcinių prioritetų rajoną. Planuojama teritorija priskiriama Šiaurės ir vidurio Lietuvos funkcinių prioritetų sritį. Ji apima dideles lyguminio pobūdžio teritorijas šalies šiaurėje, viduryje bei pietvakariniuose, iš esmės sutampančias su derlingąja Vidurio žemuma ir vakarinėmis Baltijos aukštumų plynaukštėmis. Tiek esamas naudojimas, tiek ateities prioritetai pirmiausia susiję su intensyviu žemės ir miškų ūkiu, taip pat su transportu. Tai vienintelė neginčijamo gamybinių interesų prioriteto sritis šalyje.

Planuojamoje teritorijoje yra ir smulkaus komercijos verslo ir stambių pramonės objektų. Nagrinėjamos kategorizuotos gyvenvietės ekonominiu požiūriu.

Verslas - savarankiška veikla, paremta asmenine rizika, kurios tikslas – gauti pelną, panaudojant savo sugebėjimus, žinias, laiką, kitų žmonių pinigus ir kitų žmonių darbą.

Velžys

Visuomeniniai objektai: Velžio gimnazija; Velžio vaikų lopšelis – darželis; Velžio biblioteka; Velžio medicinos punktas; Velžio seniūnija; Raguvos, Miežiškių ir Velžio apylinkių inspektoriai; Velžio bendruomenės namai; Panevėžio kredito unijos Velžio kasa; Velžio paštas; Velžio komunalinis ūkis; Velžio Švč. Jėzaus Širdies parapijos bažnyčia.

Visuomeninės organizacijos, draugijos, sąjungos, asociacijos, bendrijos: Valanta - daugiabučių savininkų bendrija; Velžio valda – daugiabučių savininkų bendrija; Žemdirbių 4 daugiabučio namo savininkų bendrija; Lietuvos laisvės kovos sąjūdis – visuomeninė draugija; Velžio krepšinio klubas; Velžio kultūrizmo klubas; Teniso klubas "Senvagė";

Prekių, paslaugų įmonės: A. Končienės maisto parduotuvė; Irenos Sadauskienės įmonė prekiaujanti maisto produktais; Dalės Šulčienės valgykla; UAB „Agrolitpa“ – sodo ir daržo inventoriaus, sėklų importas, eksportas ir prekyba; „Vijunytė“, žemės ūkio bendrovė; UAB „Odika“ - prekyba suvenyrais, dovanomis; UAB „Liramedis“ - baldų gamyba; VIZIJA, Vareikos įmonė – žvakių gamyba; Rimanto Varnos įmonė – krovinių gabenimas, pervežimas tarptautiniais maršrutais; IĮ „Initas“ - prekyba naudotais automobiliais, krovinių gabenimo, tarptautinės automobilių transporto paslaugos; V. Blyno komercinė įmonė – naudotų automobilių prekyba; UAB „Paulina“ – prekyba naudotais lengvaisiais automobiliais, naudotomis automobilių dalimis; IĮ „Lugnika“ – prekyba naujomis automobilių atsarginėmis dalimis; „Lugnika“ Valicko įmonė – automobilių kebulų remontas. UAB „Vitaka ir ko“ - akmens gaminiai, antkapiai, paminklai; UAB „Lietbro“ - naminių paukščių (mėsinių broilerių) auginimas.

Velžyje yra pagrindiniai visuomeniniai objektai, vystosi smulki prekių ir paslaugų sfera. Įsikūrusios dvi maisto parduotuvės, valgykla. Gyvenvietėje yra žemės ūkio bendrovė. Vyksta baldų, žvakių gamyba. Daugiausia teikiamų paslaugų yra automobilių srityje: prekyba automobiliais, jų dalimis, krovinių gabenimas tarptautiniais ir vietiniais maršrutais. Šioje srityje

dirba šešios įmonės. Tai pat yra įsikūrusios stambios įmonės: UAB „Vitaka ir ko“, UAB „Lietbro“, UAB „Agrolitpa“.

Liūdynė

Visuomeniniai objektai: Panevėžio r. Liūdynės kultūros centras; Liūdynės medicinos punktas; Liūdynės biblioteka; Velžio lopšelio-darželio Liūdynės skyrius;

Visuomeninės organizacijos, draugijos, sąjungos, asociacijos, bendrijos: „Pastogė“ - gyventojų bendruomenės centras.

Prekių, paslaugų įmonės: UAB „Artezija“ - arteziniai gręžiniai - gręžimas. Geoterminis šildymas, vandens tiekimo sistemos – montavimas, metalas - apdirbimas, tekinimas, frezavimas, inžineriniai, geologiniai tyrimai; Astos Baltrėnienės įmonės maisto prekių parduotuvė; UAB „Baltic pacs“; UAB „Eco unicum“; UAB „Erteka“ - įrankiai ir įrengimai stiklo apdirbimo pramonei, stiklo paketų gamybos įrengimai - prekyba, aptarnavimas; UAB „Geserga“ - žvyras, smėlis, gruntas – prekyba, birių krovinių gabenimas, pervežimas savivarčiais vietiniais maršrutais, Lietuvoje, ekskavatoriai, savivarčiai – nuoma; IĮ „Jungė-l“ - ketaus liejiniai - gamyba. Krosnių dalys, židinių durelės, aksesuarai - didmeninė prekyba; UAB „Kostada“ - gelžbetoninės konstrukcijos – gamyba, statybos remonto darbai; UAB „Luca“ - biokuras – gamyba; Ramūno Krikštaponio įmonė - keleivių vežimas maršrutiniais mikroautobusais ir pagal užsakymą; UAB „Tolimi reisai“ - medienos mažmeninė ir didmeninė prekyba; ŽŪB „Žemelė“ - ekologiška žuvininkystė.

Liūdynės gyvenvietėve vyrauja įvairios veiklos įmonės, įsikūrusios būtiniausios visuomeninės įstaigos.

Paliūniškis

Visuomeniniai objektai: Paliūniškio pagrindinė mokykla; Panevėžio kredito unijos Paliūniškio kasa; Paliūniškio medicinos punktas; Paliūniškio biblioteka;

Visuomeninės organizacijos, draugijos, sąjungos, asociacijos, bendrijos:

Prekių, paslaugų įmonės: UAB „Ąsotis“ – alaus gamyba ir prekyba; UAB „Elvitra“ - krovinių gabenimas tarptautiniais maršrutais; UAB „Kaimo laikas“ - konsultacijos - žemės ūkio, technologinė ir gamybinė įranga, pramonės įrenginiai – prekyba, pašarai ir jų priedai; UAB „Medienos apsauga“ – medienos gaminiai; UAB „MT production“ – mediena ir medžio apdorojimas; Rolando Tatarūno įmonė – miško ruoša; UAB „Su puta“ – alaus gamyba ir prekyba.

Dembava

Visuomeniniai objektai: Lietuvos kariuomenės Krašto apsaugos savanorių pajėgų Vyčio apygardos 5 - osios rinktinės karo prievolės ir komplektavimo Panevėžio teritorinis skyrius; Dembavos paštas; Panevėžio rajono Dembavos progimnazija; Dembavos biblioteka; „Smalsutis“ - Panevėžio rajono Dembavos vaikų lopšelis – darželis;

Visuomeninės organizacijos, draugijos, sąjungos, asociacijos, bendrijos: Lietuvos šokių federacija; LŠDPS Panevėžio miesto susivienijimas; „Melioratorius“ - daugiabučių namų savininkų bendrija; „Nojaus laivas“ visuomeninė organizacija - keramikos užsiėmimai, būrelis vaikams. užsiėmimai su socialiai remtinais vaikais, vasarą organizuojama vaikų poilsio stovykla; Dembavos bendruomenės namai; „Šilelis“ - daugiabučio namų savininkų bendrija; Futbolo klubas "Ąžuolas"; "KAŠTONAS" - Individualių gyvenamųjų namų savininkų inžinerinių tinklų statybos bendrija;

Prekių, paslaugų įmonės: Artūro Plekavičiaus įmonė - krovinių gabenimo, pervežimo paslaugos Lietuvoje; UAB „Auto NDZ“ - krovinių pervežimas, gabenimas vietiniais maršrutais; UAB „Veiklėjas“ - krovinių gabenimas, pervežimas vietiniais maršrutais, Lietuvoje; V. Karpo įmonė - automobilių žibintų remontas; UAB „Vurtas“ - krovinių gabenimas, pervežimas

tarptautiniais maršrutais; UAB „Audva“ – kavinė, baras; UAB „Gandralizdis“ – kavinė - baras; Petrovienės užeiga „Pas Veltą“– kavinė, baras; UAB „Dembavos medelynas“ – sodininkystė, sodinukai - auginimas, prekyba, daržovės, vaisiai - didmeninė prekyba; UAB „Proagro“ – šiltnamiai, apželdinimas, aplinkos tvarkymas, sodo ir daržo inventorius; A. Januškos įmonė „Hidroteras“ - santechnikos įrangos montavimas; IĮ „Sanrema“ - santechnikos darbai; IĮ „Laginora“ - plastmasė ir jos gaminiai; IĮ „Laimvyta“ - gamtinių dujų tinklų ir suskystintų dujų sistemų projektavimas ir montavimas; UAB „Meluga“ - nuotekų valymo įrenginiai - prekyba, montavimas, aptarnavimas, remontas. PVC valtys – prekyba; UAB „Misteka“ - plastikinė tara – gamyba; UAB „Norvila“ - klijuotos medienos langai, durys – gamyba; UAB „Proagro“ - pramoniniai filtrai, šiltnamiai, apželdinimas, aplinkos tvarkymas, sodo ir daržo inventorius; Sigito Činiko įmonė - lininiai gaminiai - siuvimas ir realizavimas užsienyje; UAB „Statyba aplinka“ - statybinės paslaugos, remontas – pastatų, statybos mašinų ir įrangos nuoma, apželdinimas, aplinkos tvarkymas, įrankiai; UAB „Šaltinio srovė“ - elektros energijos gamyba, vandens elektrinė; MB „Vilmora“ - statybos, žemės darbai, aplinkos tvarkymas, gerbūvio darbai, birių ir kitų medžiagų pakrovimas – pervežimas – iškrovimas; UAB „Vita fortis“ - telekomunikacinės paslaugos; UAB „Želdima“ - architektai ir projektavimas, apželdinimas, aplinkos tvarkymas. UAB „Idėjų brokeris“ - verslo ir valdymo konsultacijos, juridinės, teisinės paslaugos, konsultacijos; UAB „IT Level“ - interneto svetainių, puslapių kūrimas; UAB „Midenė“ – keramikos dirbiniai; Gražvydo Žegulio įmonė „Molio namukas“ – keramikos dirbiniai; UAB „Optimali prekyba“ - mobiliųjų telefonų aksesuarai - prekyba internetu.

Dembavoje gausu prekių ir paslaugų įmonių. Didžiausia iš jų - UAB „Dembavos medelynas“. Tai pat plati aptarnavimo sferų sritis.

Šilagalys

Visuomeniniai objektai: VĮ Panevėžio kelių tarnyba – kelių tiesimas ir priežiūra;

Visuomeninės organizacijos, draugijos, sąjungos, asociacijos, bendrijos: „Šilagalys“ - gyventojų bendruomenės centras.

Prekių, paslaugų įmonės: UAB „Džiuka“ - krovinių gabenimas tarptautiniais maršrutais; UAB „Inetra“ - krovinių gabenimas, pervežimas tarptautiniais maršrutais, logistikos paslaugos; UAB „Kagesa grupė“ - finansinės, verslo konsultacijos; IĮ „Masters LT“ - elektros remonto darbai, elektriko paslaugos, buitinės technikos remontas, restoranų ir kavinių įranga bei reikmenys; UAB „Pertomobilis“ - naudoti automobiliai, mikroautobusai, sunkvežimiai, traktoriai, statybinė technika - prekyba, užsakymų priėmimas; Lapinsko įmonė „Sonata“ - keleivių vežimas mikroautobusu respublikos ribose, Lietuvoje; J. Akelio įmonė „Vernota“ - turto, verslo vertinimas, transporto priemonių defektavimas, ekspertizė, vertinimas išmuitinimui, draudiminių įvykių žalų skaičiavimas, nustatymas, konsultacijos**; „**Šermutas“, UAB „Rikta Baltic“ viešbutis**;** Ritos Budrienės įmonės maisto prekių parduotuvė; Rolando ir Vygintos Jakubonių kalvystės studija.

Šilagalyje dominuoja transporto paslaugų tiekimas. Palankus gyvenvietės išsidėstymas susisiekimo infrastruktūros atžvilgiu įtakojo ir paslaugų teikimą toje pačioje srityje.

Velželis

Prekių, paslaugų įmonės: IĮ „ESM“ - patalpų apsaugos, signalizacijos, priešgaisrinės, vaizdo stebėjimo, praėjimo sistemos - montavimas, instaliavimas.

Velželyje pagrindinė funkcija – gyventojų, žemės ūkio ir smulkaus verslo subjektų aptarnavimas. Prastesnės galimybės vystytis prekių ir paslaugų sferai dėl nepalankaus susisiekimo.

Staniūnai

Prekių, paslaugų įmonės: UAB „Alfabeta“ - įvairūs masažuokliai (akių, pečių) - didmeninė prekyba; UAB „Baltic recycling solution“ - spalvotojo metalo laužo supirkimas, perdirbimas; UAB „Botto dizainas“- interjero medžiagos, įranga ir dizainas; UAB „Domitera“- patalpų oro kondicionavimo ir vėdinimo sistemos; UAB „Kriausta“ - suskystintų dujų įrenginiai – nuoma. nekilnojamojo turo nuoma; UAB „Kvieta“ - augalininkystė. UAB „Niuvenos projektai“ - architektūrinis projektavimas, detalieji planai; UAB „Novatechas“ – siurbliai, elektroninė įranga, prietaisai, santechnikos įranga – prekyba; „Parama“, Domaševičiaus įmonė - gyvulių sėklinimas; UAB „Plasmingida“ - gumos gaminiai, plastmasė ir jos gaminiai; Romo Truncės klinika - medicinos įstaigos ir paslaugos; UAB „Rūvainis“, - apželdinimas, aplinkos tvarkymas;, UAB „SNB“- avalynės prekyba, gamyba, taisymas; UAB „Tekslina“ - siuvimo paslaugos - masinis siuvimas, patalynė, rankšluosčiai, audinių didmeninė prekyba; V. Paškevičiaus baldų gamybos įmonė.

Staniūnų centro pagrindinė funkcija – gyventojų, žemės ūkio ir smulkaus verslo subjektų aptarnavimas. Gausiai apgyvendintame teritorijoje natūraliai kuriasi prekių ir paslaugos sferos įmonės.

Pažagieniai

Prekių, paslaugų įmonės: Eugenijaus Litvino veterinarijos įmonė; KADEX, A. Povilausko įmonė - automobilių techninė pagalba kelyje, sunkvežimių remontas;

Visuomeniniai objektai: Nacionalinis maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo institutas, Panevėžio teritorinis skyrius; Panevėžio valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba, Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba.

Visuomeninės organizacijos, draugijos, sąjungos, asociacijos, bendrijos: „OMEGA“ - daugiabučių namų savininkų bendrija; „UOSIS“ - daugiabučio namo savininkų bendrija.

Pažagieniai išsidėstę patogioje teritorijos dalyje susisiekimo atžvilgiu. Lygiagrečiai šių kaimų praeinantis A2/A8 magistralinis kelias suteikia galimybes plėtoti komercinę ir pramonę veiklą.

Staniūnų centro pagrindinė funkcija – gyventojų, žemės ūkio ir smulkaus verslo subjektų aptarnavimas, todėl jų sklaida savivaldybės teritorijoje yra tolygi. Pažagieniai ir Šilagalys išsidėstę patogioje teritorijos dalyje susisiekimo atžvilgiu. Lygiagrečiai šių kaimų praeinantis A2/A8 magistralinis kelias suteikia galimybes plėtoti komercinę ir pramonę veiklą.

Gamtiniu požiūriu.

Gamtinė aplinka - žemės paviršius, vanduo ir augalija. Ją įtakoja klimatas, gyvūnija, žmogaus veikla. Planuojamos teritorijos reljefas nėra raiškus, siluetą sudaro gamtos elementai, ir miestelių statiniai bei jų grupės.

<u>*Klimatas.*</u> Lietuvos teritorija yra vidutinių platumų klimato zonoje ir pagal B. Alisovo klimatų klasifikaciją priklauso Atlanto kontinentinės miškų srities pietvakariniam posričiui. Į kraštą dažniausiai atklystantys Atlanto ciklonai atneša drėgnus, tačiau neatšiaurius orus.

Panevėžio priemestinė teritorija priklauso Vidurio žemumos klimato rajonui Mūšios – Nevėžio parajoniui, svarbiausi procesai, sąlygojantys šios teritorijos klimatą yra adiabatinis oro masių leidimasis nuo gretimų aukštumų ir dirvožemių perdrėkis dėl vandens blogo nutekėjimo plokščiu paviršiumi. Vidutinė metinė oro temperatūra teritorijoje +6,0 – +6,5 ºC. Vidutinis metinis kritulių kiekis 500-600 mm. Vidutinis metinis vėjo greitis 4,0-4,5 m/s. Teritorijai būdingi vyraujantys vakarų, pietvakarių, pietų vėjai. Vidutinė metinė saulės spindėjimo trukmė – 1750-1800 val./metus. Laikotarpis su sniego danga trunka 80-100 dienų per metus, laikotarpis be šalnų trunka 140-160 dienų per metus.

Aplinkos oras. Išmetamos į atmosferą šiltnamio efektą sukeliančios dujos ir teršalai - tebėra viena didžiausių visuotinių aplinkosaugos problemų. Daugeliui oro teršalų būdinga tai, kad jie gali išlikti aplinkos ore gana ilgą laiką, o oro masės juos perneša toli nuo kilmės šaltinių. Dėl oro taršos keičiasi klimatas, prastėja aplinkos oro kokybė, susidaro troposferinis ozonas, rūgštėja dirvožemis ir paviršinis vanduo, vyksta vandens telkinių eutrofikacija. Vienas iš darnaus vystymosi prioritetų oro srityje - mažinti pagrindinių ūkio šakų poveikį aplinkai ir žmogaus sveikatai, švelninti klimato kaitos padarinius.

Transportas – pagrindinis teršalų emisijos į atmosferą šaltinis Lietuvoje, kaip ir daugelyje pasaulio šalių, yra *mobilieji taršos šaltiniai*.

Teršalų išmetimas iš stacionarių taršos šaltinių. Panevėžio regione 2012 metais pagal šiltanmio efektą sukeliančių dujų išmetimo atsiskaitė 21 objektų. Į planuojamą teritoriją patenka ir šiltnamio dujas į atmosferą išmeta tik vienas objektas – ŽŪB „Dembavos šiltnamiai“ katilinės.

Kraštovaizdis ir gamtinė aplinka.

Planuojamos teritorijos gamtinė aplinka - žemės paviršius, vanduo ir augalija. Ją įtakoja klimatas, gyvūnija, žmogaus veikla. Reljefas nėra raiškus, miestelio siluetą sudaro gamtos elementai, ir miestelio statiniai bei jų grupės.

Didžiausia planuojamos teritorijos gamtinės aplinkos vertybė – į nagrinėjamą teritoriją patenti Buveinių apsaugai svarbi teritorija (Natura 2000) Žalioji giria (LTPAN0006). Šios teritorijos steigimo tikslas apsaugoti didžiojo auksinuko ir lūšių populiacijas. Planuojamoje teritorije yra didesni želdinių masyvai: Paliūniškio miškasm Glebavičiaus miškas, Paežerio miškas, Staniūnų miškas. Per planuojamą teritoriją teka dvi reikšmingos upės. Šiaurinėje planuojamos teritorijos dalyje – Lėvuo, pietinėje teritorijos dalyje – Nevėžis. Patenka į planuojamą teritoriją Nevėžio intakai: Juosta, Juoda, Aulamas. Upelis Žagienis tekantis tekantis pietinėje nagrinėjamoje teritorijos dalyje. Į pietinę teritorijos dalį patenka Staniūnų tvenkinys, dalis Ekrano gamyklos tvenkinio, Paežerio ežeras. Šie gamtos objektai svarbūs ne tik kaip teritorijos įvaizdžio ir sveikos gyvenamosios aplinkos formuotojos, bet ir kaip ekologinės atsvaros elementai. Urbanizuotose teritorijose dominuoja vienbučiai gyvenamieji namai, planuojamoje teritorijojos aukštesnės kategorijos urbanizuotose teritorijose yra daugiabučių namų.

Gamta – natūralus, materialus pasaulis, apimantis įvairių formų energiją. Gamta tai visa, kas egzistuoja – biotinė (gyvoji) ir abiotinė aplinka – biologiniai organizmai, jų elgesys, ypatybės bei juos supanti aplinka.

Gyvosios ir negyvosios gamtos sąvokos dažniausiai naudojamos, kalbant apie gamtinius išteklius - gamtos elementus, kuriuos žmogus naudoja arba gali naudoti savo poreikiams. Atliekant teritorijos gamtinės aplinkos esamos būklės analizę ir siekiant sistemingai apžvelgti gamtos komponentus, buvo naudoti eksploatuojamiesiems gamtos ištekliams įvardinti taikomi gyvosios (augalija, gyvūnija) ir negyvosios (dirvodarinės uolienos, dirvožemiai, vandens atsargos) gamtos terminai.

Gyvoji gamta. Panevėžio rajone miškai užima 33,1% viso rajono ploto. 2012 m. Lietuvos miškai užėmė 33,3 % šalies teritorijos. Rajono miškingumas panašus, kaip ir Lietuvos miškingumas.

Panevėžio apskrities savivaldybės miškuose paplitę mišrūs beržų, eglių ir pušų medynai. Panevėžio miškų urėdijos miškai turtingi šiam kraštui būdinga augalija, gyvūnija, kraštovaizdžiu, gamtos paminklais. 12 tūkstančių 360 ha urėdijos miškų (16,5 procento) priskirta saugomoms teritorijoms. Daugiau kaip pusę jų užima draustinių miškai. Krekenavos regioninis parkas (11 868 ha) įsteigtas siekiant išsaugoti Nevėžio vidurupio paslėnio kraštovaizdį, jo gamtinę

ekosistemą bei kultūros paveldo vertybes. Regioniniam parkui priskirta 5180 hektarų miškų. Tarp jų - Nevėžio vidurupio kraštovaizdžio (495 ha), Ramygalos telmologinis (274 ha), Gringalių botaninis-zoologinis (376 ha), Linkavos hidrografinis (14 ha) ir Upytės geomorfologinis (12 ha) draustiniai.

Urėdijos teritorijoje yra 4 valstybiniai draustiniai. Žaliosios botaninis - zoologinis 3 092 ha draustinis saugo jame esančias Vidurio Lietuvos lygumai būdingas augalų bendrijas ir gyvūniją. Tai vienas didžiausių draustinių miškų urėdijoje, apimantis dalį Žaliosios, Stumbriškio ir Karsakiškio girininkijų. Naudvario botaninis 68 ha draustinis, saugantis Šiaurės Lietuvos lygumų plačialapių miškų augalų bendrijas su retų rūšių augalų augavietėmis, yra Gustonių girininkijos Naudvario miške. Čia aptikta viena rečiausių Lietuvoje samanų: brijinė skeltadantė (Fissidens bryoides). Viržonių botaninis 37 ha draustinis įsteigtas išsaugoti Viržonių pelkę su retų rūšių augalų augimvietėmis. Juostos hidrografinis 305 ha draustinis saugo mišku apaugusią negilaus salpinio slėnio silpnai vingiuotą Juostos upelio atkarpą.

Yra ir du vietos reikšmės draustiniai. Tai - Sanžilės kraštovaizdžio 540 ha draustinis, įsteigtas Panevėžio rajono savivaldybės, siekiant išsaugoti Sanžilės upelio kraštovaizdį su šiai vietovei būdinga miškų ir pievų augmenija. Pagrindinę draustinio dalį užima miškai (508 ha). Pašilės botaninis-zologinis 300 ha draustinis įsteigtas Kėdainių rajono savivaldybės. Draustinio tikslas - išsaugoti Pašilės miškui būdingas retąsias augalų bendrijas ir gyvūniją.

Panevėžio miškų urėdija turtinga ne tik saugomomis miškų teritorijomis, našiais medynais, bet ir aukštapelkėmis bei dar išlikusiais unikaliais žmogaus veiklos nepažeistais miškų sklypais, kuriuose galima aptikti nykstančių, pažeidžiamų, retų ar saugotinų augalų, grybų, kerpių, samanų bei gyvūnų rūšių. . Kertinėse buveinėse ir ekosistemų pavyzdiniuose plotuose ūkinė veikla nevykdoma. Saugomose teritorijose vykdomas patvirtintas stebėjimų monitoringas

Pagrindiniai veiksniai, kurie neigiamai veikia gyvūnijos įvairovę ir gausumą – miškų ūkinis naudojimas, pelkių eksploatavimas ir durpių gavyba, vandens telkinių eksploatacija, žemdirbystės vystymas, rekreacija, urbanizacijos plėtra, privatūs ūkiniai interesai ir įvairi aplinkos tarša. Prie urbanizuotos aplinkos sugeba prisitaikyti tik kai kurios gyvūnų rūšys, todėl miestelių gyvūnija yra skurdi. Tačiau ir jai reikalinga nors minimali gamtinė aplinka. Jei miesteliuose bei kaimuose bus mėginama išsaugoti gamtos intarpus – gyvūnijos įvairovė, kad ir nelabai marga, gali išlikti.

Negyvoji gamta. Negyvajai gamtai priskiriama saulės ir žemės gelmių šilumos energija, *vanduo, oras, dirvožemis, naudingos iškasenos*. Plataus masto gamtinės energijos išteklių panaudojimas kol kas yra tik progresyvi ateitis, todėl vieni svarbiausių žmonėms ir nagrinėtini kaip miestelio negyvosios gamtos elementai, kuriuos gali paveikti bendrojo plano sprendinių įgyvendinimas, yra dirvožemis ir vanduo. Planuojamoje teritorijoje *nėra naudingųjų iškasenų*.

Gamtinis karkasas. Gamtinis karkasas yra itin svarbi teritorinė daugiafunkcinė sistema užtikrinanti bendrą teritorijos kraštovaizdžio stabilumą, gyvybingumą, bei jame vykstančių migracinių ryšių nepertraukiamumą. Gamtinės aplinkos stabilumo užtikrinimas palaikant, formuojant ar gausinant gamtinio karkaso elementų kokybę teritorijoje savo ruožtu garantuoja didesnį teritorijos ūkinį potencialą, bei geresnę žmonių gyvenamosios aplinkos kokybę.

Gamtinio karkaso paskirtis: sukurti vientisą gamtinio ekologinio kompensavimo teritorijų tinklą, užtikrinantį kraštovaizdžio geoekologinę pusiausvyrą ir gamtinius ryšius tarp saugomų teritorijų, sudaryti prielaidas biologinei įvairovei išsaugoti; sujungti didžiausią ekologinę svarbą turinčias buveines, jų aplinką bei gyvūnų ir augalų migracijai reikalingas teritorijas; saugoti natūralų kraštovaizdį ir gamtinius rekreacinius išteklius; didinti rajono miškingumą; optimizuoti kraštovaizdžio urbanizacijos, technogenizacijos bei žemės ūkio plėtrą.

Panevėžio rajono gamtinis karkasas yra neatsiejama Lietuvos gamtinio karkaso dalis formuojanti tiek rajono tiek bendrai Respublikos bendrąją erdvinę koncepciją.

Gamtinis karkasas nėra ištisinis žalių juostų tinklas, jis sujungia įvairios paskirties teritorijas: gamtinius rezervatus, gamtinius bei kompleksinius draustinius, valstybinius parkus, apsaugos zonas bei saugomus gamtos išteklių sklypus, įvairias rekreacines, miškų ūkio, taip pat ribojamos agrarinės veiklos zonas. Į gamtinį karkasą įjungiamos natūralios bei pusiau natūralios ekosistemos. Panevėžio rajono gamtinį karkasą sudarančios pagrindinės dalys, tai pat patenka į planuojamą teritoriją:

- Geoekologinės takoskyros (A).
- Geosistemų vidinio stabilizavimo arealai (B).
- Migracijos koridoriai (C).

Geoekologinės takoskyros (A) – teritorijos jungiančios ypatinga ekologine svarba bei jautrumu pasižyminčias vietoves: upių aukštupius, vandenskyras, aukštumų ežerynus, kalvynus, pelkynus, bei požeminių vandenų intensyvaus maitinimo plotus. Jos palaiko bendrąją gamtinio kraštovaizdžio ekologinę pusiausvyrą.

Geosistemų vidinio stabilizavimo arealai (B) – teritorijos užimančios tarpinę padėtį tarp geoekologinių takoskyrų ir migracijos koridorių, galinčios pakeisti šoninius migracijos srautus (šoninį nuotėkį), taip pat reikšmingos biologinės įvairovės požiūriu: želdinių masyvai bei grupės, natūralios pievos, pelkės, bei kiti vertingi stambiųjų geosistemų ekotipai. Šios teritorijos kompensuoja neigiamą ekologinę įtaką gamtinėms sistemoms.

Labai svarbus Panevėžio rajono savivaldybės gamtinio karkaso elementas - šiaurės rytinėje dalyje esantis, regioninis vidinio stabilizavimo mazgas. Jis apjungia Žaliosios girios ir prie jos prisišliejusių miškų masyvus.

Migraciniai koridoriai (C) – slėniai, raguvynai bei dubakloniai kuriais vyksta intensyvi medžiagų, energijos ir gamtinės informacijos srautų apykaita ir augalų bei gyvūnų rūšių migracija.

Reikšmingi ir upių slėniais vingiuojantys bei gamtines teritorijas jungiantys migracijos koridoriai. Į planuojamą teritoriją patenka Nevėžio, Lėvens upių senslėniai - regioniniai slėninės migracijos koridoriai. Kiti, didesni, Nevėžio ir Lėvens intakai su savo slėniais ir pakrančių medynais yra rajoniniai slėninės bei dubakloninės migracijos koridoriai.

Didžiausią žalą gamtinio karkaso būklei daro intensyvi antropogeninė veikla: urbanizacijos plėtra, žemės ūkis, nekontroliuojama rekreacija, siekiant to išvengti zonuojamos teritorijos.

Gamtinio karkaso teritorijos tikslinamos atsižvelgiant ir derinant tarpusavyje ekologinius, kultūrinius ir estetinius kraštovaizdžio formavimo reikalavimus. Gamtinio karkaso struktūrinių dalių ir elementų ribos pakoreguotos priderinant prie reljefo, kitų kraštovaizdžio struktūrinių dalių ir elementų ribų.

Regioninio tarpsisteminio stabilizavimo ašys (geokologinės takoskyros) tęsiasi šiaurinėje nagrinėjimos teritorijos dalyje, apjungia Žaliąją girai, Paežerio mišką, Glebavičiasu mišką.

Rajoninio tarsisteminio stabilizavimo ašys (geokologinės takoskyros) tęsiasi šiaurinėje nagrinėjamoje teritorijoje. Rajoninio tarsisteminio stabilizavimo ašis tęsiasi šalia krašto kelio 122, jį kerta tie Pamarniškių kaimu apsijungia su Lėvens migracijos koridoriumi, toliau tęsiasi prie magistralinio kelio A10/E67.

Rajoniniai ir svarbiausi vietiniai vidinio stabilizavimo mazgai ir juostos tęsiasi pietinėje nagrinėjamos teritorijoje dalyje, aplink Daumėnų mišką, Šeidukinės mišką.

Regioniniai ir svarbiausi rajoniniai slėniniai ir dubakloniniai migracijos koridoriai nagrinėjamoje teritorijoje tęsiasi aplink Lėvens ir Nevėžio upes.

Rajoniniai ir svarbiausi vietiniai slėniniai bei dubakloninės migracijos koridoriai nagrinėjamoje teritorijoje tęsiasi aplink Staniūnų tvenkinį, Juodos upę.

Potvynių rizika. 2011 metais buvo atliktas preliminarus potvynių rizikos įvertinimas Lietuvos Respublikoje. Analizuojant potvynius, įvertintas jų mastas, hidrologinės charakteristikos, hidrologinės ir meteorologinės sąlygos, dėl kurių formuojasi ekstremalūs potvyniai, klimato kaitos įtaka upių vandeningumui.

Remiantis atlikta analize, buvo išskirtos upės ir priekrantės teritorijos, kuriose dėl reljefo ypatybių, vandentakių padėties ir jų bendrų hidrologinių ir geomorfologinių ypatybių ateityje gali kilti potvyniai, kurie dėl didelio vandeningumo potvynio metu gali sukelti reikšmingas neigiamas pasekmes. Per planuojamą teritoriją tekantis Lėvuo ir Nevėžis patenka į išskirtų upių sąrašą.

Remiantis preliminaraus potvynių rizikos įvertinimo žemėlapio duomenimis, nustatyta, kad nagrinėjamoje teritorijoje didesnę teritorijos dalį aplieja Lėvens upė. Išskiriamos apliejamos Lėvens upės priekrantės šiuose kaimuose: Tičkūnų, Tutiškių, Paliūniškio, Pinigėlių I, Pamarliškių, Ūtos, Vabalų. Išskiriamos apliejamos Nevėžio upės priekrantės šiuose kaimuose: Liūdynės, Vyčių, Pajuosčio.

Šiuo metu didžiausią dalį užliejamų teritorijų sudaro žemės ūkio naudmenos, mažesnę dalį – miškai, mažiausią – urbanizuotos teritorijos.

Dirvožemiai

Panevėžio rajono savivaldybės teritorijos gelmėse glūdi Devono sistemos Viršutinio skyriaus Franio aukšto Tatulos svitos dariniai. Vidutinis Kvartero nuogulų substrato gylis rajono savivaldybėje - 25 m. Devono molingus dolomitus dengia viršutinio Pleistoceno, Nemuno (Valdajaus) apledėjimo, Aukštaičių stadijos, lygumose susidarę moreniniai priemoliai ir priesmėliai. Dešiniajame Nevėžio krante priemoliai vietomis padengti smėliu. Rytinės rajono dalies gelmėse glūdi tos pačios stadijos limnoglacialiniai smėliai.

Kvartero nuogulas dengiančių dirvožemių vyraujanti granuliometrinė sudėtis - lengvi priemoliai pietinėje rajono savivaldybės dalyje, lengvi priemoliai ir smulkūs smėliai ant lengvo priemolio šiaurinėje dalyje, lengvi priemoliai ir smulkūs smėliai rytinėje rajono savivaldybės dalyje. Visos Panevėžio rajono savivaldybės dirvožemiai yra priskiriami Nevėžio lygumos dirvožemių rajonui.

Dirvožemio būklė labai svarbi krašto gamtinei aplinkai. Nuo jos priklauso dauguma ekologinių sistemų, vandenų sektoriaus kokybė. Į dirvožemį patekę teršalai, atmosferos kritulių veikiami, upėmis, upeliais, grioviais ir drenažo sistemomis gali nukeliauti labai toli ir užteršti didelius paviršinio vandens baseinus, o kartais ir gilesnius vandeningo grunto sluoksnius ar net požeminius vandenis, taip padarydami didelę žalą gamtai, žmonių sveikatai ir gyvenimo kokybei. Dirvožemį dažniausiai teršia netinkamai saugomos įvairios ūkinės veiklos ir buitinės atliekos, naftos produktai bei kiti nuodingi reagentai.

Pagal Lietuvos Respublikos teritorijos bendrąjį planą, agrarinių teritorijų brėžinį – Panevėžio priemestynė teritorija patenka į vidurio Lietuvos agrarinių teritorijų potencialo zoną. Šios teritorijos panaudojimas žemės ūkiui – didelis, mažai jautrūs dirvožemiai intensyviam žemės dirbimui. Žemės ūkio naudmenų našumas: našios žemės. Sąlygos perspektyvioms žemės ūkio struktūroms formuoti: galimybė suformuoti stambius ūkius ir žemės ūkio įmones. Priemonės žemės naudojimui reguliuoti: visų žemės ūkių išsaugojimas ir gerinimas. Šioje teritorijoje rekomenduojamos gamybos specializacijos kryptys: pagrindinės – kiaulininkystė ir pienininkystė.

Pagal Panevėžio rajono bendrąjį planą planuojama teritorija priskiriama statybos plėtros zonai.

Požeminiai vandenys

Vanduo - tai ne tik vienas įstabiausių mineralų pasaulyje, bet ir vienas žmonijos egzistavimui svarbiausių cheminių junginių. Žmogaus veikloje sunaudojami milžiniški vandens kiekiai, vyksta pastovi jo tarša. Dėl to racionalus vandens išteklių naudojimas ir geros jų kokybės būklės išlaikymas yra itin svarbūs uždaviniai, kurių sėkmingas sprendimas leistų visuomenei turėti švarų vandenį ir išsaugotų nuo jo priklausančias ekosistemas. Vandens išteklius sudaro požeminio ir paviršinio vandens atsargos, o vandens kokybė priklauso nuo teršalų savybių ir jų kiekio patenkančio į visų šių rūšių vandens telkinius.

Požeminis vanduo skirstomas į tarpsluoksninį, gruntinį ir dirvožemio. Tarpsluoksninis spūdinis vanduo yra pagrindinis miestelių gyventojų geriamojo vandens šaltinis – jį naudoja dauguma miesto gyventojų. Tarpsluoksninis vanduo slūgso giliai ir yra apsaugotas nuo žmogaus veiklos poveikio, todėl yra žymiai švaresnis už paviršinius bei gruntinius vandenis.

Tarpsluoksninio vandens ištekliai yra atsinaujinantys, o baseinai, iš kurių vandenis išgauna. Panevėžio rajono savivaldybėje esančios Karsakiškio ir Panevėžio vandenvietės. Vandenys jame – gėli, daugiausia hidrokarbonatiniai kalcio. Panevėžio rajono vandenvietės, yra pakankamai gausūs, todėl jų pilnai pakanka gyvenvietes. Panevėžio rajono vandenvietėse išgaunamo vandens kokybė yra gera ir atitinka Lietuvos higienos normas.

Gruntinis vanduo - tai pirmas nuo žemės paviršiaus beslėgis vandeningas horizontas, todėl slūgso negiliai ir dažniausiai yra pasiekiamas šachtiniais šuliniais. Jį maitina atmosferos krituliai, todėl su jais į vandeningą horizontą patenka žmonių veiklos atliekos. Gruntinio vandens taršos židiniai gali būti nutolę nuo vandens gavybos vietos, todėl nustatyti konkretų taršos šaltinį labai sunku. Viena aišku, kad gruntinį vandenį teršia tiek pasklidoji atmosferos, tiek iš periferijos veikianti pasklidoji žemės ūkio tarša, tiek lokali taškinė tarša. Užteršti šachtiniai šuliniai tampa galimos požeminio vandens taršos židiniais. Būtent dėl to dauguma šachtinių šulinių, kuriuose išgaunamas gruntinis vanduo ir esančių urbanizuotose teritorijose, yra užteršti. Teršalų kiekis dažnai net kelis kartus viršija leistinas normas. Vanduo daug kur užterštas azoto junginiais – amonio nitritais ir nitratais. Be to, šachtinių šulinių vandenyje yra padidėjęs mineralinių medžiagų kiekis. Dauguma kastinių šachtinių šulinių yra techniškai netvarkingi, o išgaunamas vanduo išvalomas nepakankamai arba išvis nevalomas, todėl tokio vandens naudojimas maistui yra pavojingas žmonių sveikatai. Deja, dar daug Panevėžio rajono savivaldybės gyventojų buityje ir maistui naudoja gruntinį vandenį. Vidutinis gruntinio vandens slūgsojimo gylis Panevėžio rajono savivaldybėje – 1 – 3 metrai.

Dirvožemio vanduo yra arčiausiai žemės paviršiaus ir vientiso vandeningojo horizonto nesudaro. Jis dažniausiai užterštas mineralinėmis ir organinėmis medžiagomis. Dirvožemio vandens lygis nepastovus, jis priklauso nuo sezoninių kritulių kiekio, garavimo intensyvumo, dirvožemio savybių. Dirvožemio vandens pagausėja po lietaus ir pavasarį, o sumažėja ar visai išdžiūsta sausrų metu, žiemą jie sušąla. Dirvožemio vandenys yra pagrindinis augalų drėgmės ir maisto šaltinis. Panevėžio rajono savivaldybėje vyraujančiuose priemoliuose dėl lėtos kritulių vandens infiltracijos gausių liūčių metu galimas žymus dirvožemio vandens lygio pakilimas. Kita vertus, šie vandenys yra neapsaugoti nuo išdžiūvimo.

Paviršiniai vandenys

Lietuvos paviršinių vandenų struktūrą formuoja upės, ežerai ir tvenkiniai, o taip pat Kuršių marios. Didesnė dalis Panevėžio rajono savivaldybės, hidrografinio tinklo patenka į Nemuno baseino Nevėžio pabaseinį. Likusi, šiaurrytinė rajono savivaldybės dalis patenka į Lielupės baseino Mūšos pabaseinį.

Į planuojamą teritoriją patenka dalis Ekrano gamyklos tvenkinio, Staniūnų tvenkinys, Paežerio ežeras. Pro planuojamą teritoriją teka upės Nevėžis ir Lėvuo; dižiausiausi Nevėžio intakai: Juosta, Juoda, Aulamas; Lėvens intakai: Lielupis, Basliupis. Teritorija aplink vandenis naudojama rekreacijai. Tvenkiniuose maudosi miestelio gyventojai, aplink esanti teritorija skirta poilsiui. Teritorijos dalys prie upių tai pat skirtos reakrecijai.

Saugomos teritorijos

Svarbiausios saugomų teritorijų rūšys: rezervatai (gamtiniai ir kultūriniai) ir draustiniai, nacionaliniai ir regioniniai parkai, biosferos rezervatai ir poligonai, taip pat gamtos ir kultūros paveldo objektai (paminklai). Šiuo metu saugomų teritorijų sistema užima virš 785 tūkst. ha, t.y. apie 12% šalies ploto. Didžiausią saugomų teritorijų sistemos dalį sudaro nacionaliniai ir regioniniai parkai. Juose ne tik saugomos gamtos ir kultūros paveldo vertybės, kraštovaizdžio ir biologinė įvairovė, bet ir sudaromos sąlygos su jomis susipažinti, plėtojama rekreacinė veikla, pirmiausia pažintinis ir kaimo turizmas.

Į nagrinėjamą teritoriją patenka Buveinių apsaugai svarbi teritorija (Natura 2000) Žalioji giria (LTPAN0006). Šios teritorijos steigimo tikslas apsaugoti didžiojo auksinuko ir lūšių populiacijas. Ekologinės apsaugos prioriteto saugomomis teritorijomis siekiama išvengti neigiamo poveikio saugomiems gamtos ir kultūros paveldo kompleksams bei objektams arba neigiamo antropogeninių objektų poveikio aplinkai. Šiai kategorijai priskiriamos ekologinės apsaugos zonos. Didžiausias miško masyvas rajone - Žalioji giria 18900ha (11 – tas pagal dydį miškų plotas Lietuvoje). Yra sukaupta per 13,2 mln. m³ brandžių ir perbrendusių medynų.

Kraštovaizdis

Kraštovaizdžio estetinę vertę lemia miškų masyvų, ežerų, tvenkinių, upių ir jų slėnių, išlikusių natūralių pievų ir ganyklų, kitų natūralių biotopų, kurie užtikrina biologinę įvairovę ir jos išsaugojimą, gausa.

Vyraujantis Panevėžio rajono savivaldybės kraštovaizdis - lygumoje plytintys dirbamos žemės plotai ir mozaikiškai išsibarstę miškų masyvai. Visoje rajono savivaldybės teritorijoje dominuoja agrarinis kraštovaizdis. Tik šiaurės rytinėje dalyje žemėnaudos struktūroje didžiausius teritorijų plotus užima miškai. Panevėžio rajono savivaldybės teritorijos vidutinis aukštis yra apie 60m virš jūros lygio, reljefo skirtumai joje nėra raiškūs. Upių šlaitai ir slėniai bei Kalvos ozo tipo gūbrys – ryškiausi rajono savivaldybės reljefo elementai.

Pagal Lietuvos Respublikos bendrąjį planą planuojama teritorija patenka į vidutinį rekreacijos perspektyvinės plėtros lygmenį. Čia plėtojamos regioninės reikšmės rekreacinės sistemos. Prioritetinės rekreacijos plėtros: pažintinė rekreacija ir pramoginė rekreacija. Kitos vystytinos rekreacijos rūšys: gydomoji rekreacija ir sportinė rekreacija. Svarbiausi turistų judėjimo keliai planuojamoje teritorijoje: Šiaurinę planuojamos teritorijos dalį kerta vidurio Lietuvos parkų žiedas; Panevėžys – Pasvalys – Bauskė kelias priskiriamas bendrajam turistiniam tranzitui.

Pagal Panevėžio rajono BP planuojama atkurti tarp Velžio ir Liūdynės rekreacinius išteklius. Prie Lėvens ir Nevėžio upių bendruojame plane projektuojamos vandens turizmo trasos. Keliu 3001 Panevėžys – Pajuostė projektuojama drivačių turizmo trasa. Keliu 122 Daugpilis – Kupiškis – Panevėžys projektuojama autoturizmo trasa, dviračių trasa. Keliu 121 Anykščiai – Troškūnai – Panevėžys projektuojama drivačių trasa.

Gyventojų poilsiui ir laisvalaikiui svarbios ne tik miestelyje, bet ir šalia jo esančios rekreacinės teritorijos. Pagrindinius priemiesčio rekreacinės aplinkos išteklius sudaro vertingą gamtos bei kultūros paveldą turinčios vietovės, rekreaciniai miškai, stambesni, poilsiavimui

tinkantys paviršinio vandens telkiniai. Taip pat svarbūs priemiestyje esantys gamtos ir kultūros paveldo objektai.

Rekreacinių teritorijų sistemą planuojamoje teritorijoje sudaro gamtinis rekreacinis objektas – Lėvens ir Nevėžio upės ir tvenkiniai, miškai bei kitokios teritorijos visuomeninės bendrojo naudojimo teritorijos. Daugeliu atvejų rekreacinės teritorijos sutampa su želdynų teritorijomis esančiomis prie vandens telkinių. Rekreacijai tinkami paviršinio vandens telkiniai – Staniūnų tvenkinys ir Ekrano gamyklos tvenkinys.

Lankytinų vietų planuojamoje teritorijoje nėra daug. Dauguma jų įtraukti į kultūros paveldo registrą. Dvarų sodybų naudojimo perspektyva siejama su rekreacinio naudojimo plėtra ir turizmu. Į nekilnojamojo kultūros paveldo objektų registrą į trauktos dvarų sodybos tvarkomos pagal jų apsaugos reikalavimus. Dvarų sodybos patenkančios į planuojamą teritoriją: Paliūniškio dvaro sodybos fragmentai; Staniūnų dvaro sodybos fragmentai; Liūdynės dvaro sodybos fragmentai; Liūdynės dvaro sodybos kumetynas.

Paviršinio vandens telkiniai rekreacijai ir sportui gali būti naudojami vadovaujantis Vandens įstatymo, Teritorijų planavimo įstatymo, Turizmo įstatymo bei Saugomų teritorijų įstatymo nustatytais reikalavimais. Maudyklų naudojimas ir maudyklų vandens kokybės rodikliai turi atitikti sveikatos apsaugos ministro nustatytų visuomenės sveikatos saugos reglamentų (higienos normų) reikalavimus.

Bendrojo naudojimo teritorijose, kuriose yra želdinių, draudžiama: kirsti ir laužyti medžius, krūmus, jų šakas, lapus, žiedus ir kitaip žaloti, mindžioti gėlynus, skinti bei rauti gėles, ardyti veją; genėti medžius, nesilaikant teisės aktuose nustatytų medžių genėjimo urbanizuotose teritorijose reikalavimų; sodinti medžius ir krūmus, pažeidžiant teisės aktuose numatytus specialius reikalavimus; kūrenti laužus ne tam pritaikytose vietose, deginti nukritusius lapus, žolę ir kitas atliekas; užvažiuoti statant automobilius ant neuždengtų specialiomis grotelėmis pomedžių; be leidimo važinėti visų rūšių transporto priemonėmis žaliuosiuose plotuose, kuriuose neįrengta kieta danga; be leidimo statyti kioskus ar kitokius laikinus statinius; be leidimo žaisti grupinius sportinius žaidimus, rengti kultūrinius renginius ne tam tikslui skirtose vietose; be leidimo važinėti parkuose, miško parkuose bei miškuose visų rūšių motorinėmis transporto priemonėmis; ganyti gyvulius, be pavadėlio vedžioti šunis, statyti palapines; laužyti ir gadinti parkų inventorių, įrenginius ir pastatus; ardyti skruzdėlynus ir paukščių lizdus; kabinti ant medžių sūpuokles ir skelbimus, džiauti skalbinius, kalti vinimis prie medžių bet kokius įrenginius; be leidimo statyti reklaminius statinius; be leidimo organizuoti masinius renginius; teršti teritoriją šiukšlėmis, buitinėmis ir pramoninėmis atliekomis; plauti visų rūšių transporto priemones; atlikti kitus veiksmus, kuriais žalojami medžiai, krūmai ir kiti želdiniai.

Statyti transporto priemones parkuose, skveruose, upių apsaugos juostose ir kituose žaliuosiuose plotuose galima tik tam tikslui įrengtose ir pažymėtose vietose.

Kultūros paveldas

Kultūros paveldas – karta iš kartos paveldimos, perimamos, sukurtos ir perduodamos kultūros vertybės, svarbios etniniu, istoriniu, estetiniu ar moksliniu požiūriu.

Kultūros paveldo objektai – pavieniai ar į kompleksą įeinantys objektai, registruoti kaip nekilnojamosios kultūros vertybės, t. y. žemės sklypuose, sklypų dalyse, vandens, miško plotuose ar jų dalyse esantys statiniai ar kiti nekilnojamieji daiktai, kurie turi vertingųjų savybių ir kartu su jiems priskirta teritorija yra atskiri daiktinės teisės objektai ar gali jais būti.

Kultūros paminklais paskelbiami tik nacionalinės reikšmės kultūros paveldo objektai. Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos kultūros vertybių registre šiuo metu yra įregistruota 13 kultūros paveldo objektų patenkančių į planuojamą teritoriją.

Kraštovaizdžio ir kultūros paveldo objektų pastarojo dešimtmečio pokyčiai, sumenkino žymios jų dalies autentiškumą ir kultūrinės vertės raišką. Sparti gyventojų migracija į miestus/užsienį kelia pavojų kaimų gyvybingumui ir kaimiškų vietovių paveldo išlikimui. Kultūros paveldo vertės atskleidimas, jo puoselėjimas ir kūrybingas panaudojimas savivaldybei bei kitoms atsakingoms organizacijoms yra svarbus turizmo plėtros svertas, atspindintis dvasinį bei kultūrinį rajono gyvenimą. Integravimas į Europos kultūrinio paveldo informacinius srautus skatintų kultūrinį turizmą, kurio vienas tikslų - neleisti laikui ištrinti istorinės - kultūrinės reikšmės bei naudoti ir tvarkyti kultūrinį paveldą, darančią planuojamą teritoriją unikalia.

Dvarų sodybų naudojimo perspektyva siejama su rekreacinio naudojimo plėtra ir turizmu. Kultūros vertybių registre registruotos dvarų sodybos, patenkančios į planuojamą teritoriją: Paliūniškio dvaro sodybos fragmentai; Staniūnų dvaro sodybos fragmentai; Liūdynės dvaro sodybos fragmentai; Liūdynės dvaro sodybos kumetynas. Kultūros paveldo objektų, jų teritorijų ir apsaugos zonų tvarkymas ir naudojimas vykdomas vadovaujantis Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo ir kitų kultūros paveldo apsaugą reglamentuojančių teisės aktų nuostatomis.

Valstybės plėtros strategijoje turizmas ir rekreacija nurodoma prioritetine gamtos ir kultūros paveldo saugojimo kryptimi plėtojant Lietuvos regionus ir didinant jų konkurencingumą. Nors didžiausią žalą nekilnojamajam kultūros paveldui padarė sovietinio laikotarpio kolūkinių gyvenviečių ir agrarinių kompleksų kūrimas, istorinio kraštovaizdžio naikinimas, tradicinio kraštovaizdžio nykimas tebevyksta iki šiol.

3.4 lentelė. Kultūros paveldo objektai nagrinėjamoje teritorijoje

Unikalus objekto kodas	**Pavadinimas**	**Adresas**	**Aprašymas**
5412	Likpetrių kapinynas vad. Lapkalniu	Panevėžio raj. sav., Karsakiškio sen., Likpetrių k.	*Vertingos savybės:* kapai su jų įranga ir konstrukcija; reljefas; *Amžius:* XVII-XVIII a.
11048	Kapinės	Panevėžio raj. sav.	
401	Buv. dvaro sodybos fragmentai	Panevėžio raj. sav., Karsakiškio sen., Paliuniškio k.	Paliūniškio dvaro sodybos fragmentai. *Kompleksą sudaro:* kluonas (36775); svirnas (36776); oranžerija (36777); ledainė (36778); liekanos (36779); karių kapai (12561); *Vertingos savybės:* planinės erdvinės struktūros fragmentai, kuriuos formuoja išlikę dvaro sodybos statiniai, jų vietos, Vokietijos ir Rusijos karių kapai, kelių trasos, želdiniai; vandens malūno – lentpjūvės vieta; akmenų mūro, g/b konstrukcijos vandens malūno - lentpjūvės turbininė; kanalo vieta; lygus reljefas su šlaitu ties R kelio trasa; Lėvens upės šlaitai; kelių trasos; lapuočių medžių eilė ties ūkinio pastato liekanomis, lapuočių, spygliuočių medžių

			grupės, pavieniai medžiai centrinėje teritorijos dalyje, šlaito ties R kelio trasa apželdinimas lapuočiais medžiais; Lėvens upės vaga. *Amžius:* XIX a. pab.-XX a. pr. *Stilius:* istorizmas
12561	I-ojo pasaulinio karo kapių kapinės	Panevėžio raj. sav., Karsakiškio sen., Paliuniškio k.	Paliūniškio dvaro sodybos fragmentų Vokietijos ir Rusijos karių kapai. *Priklauso kompeksui:* Paliūniškio dvaro sodybos fragmentai (401). *Vertingos savybės:* įvairūs mažosios kraštovaizdžio architektūros statiniai ir vaizduojamojo meno formos – 30 betoninių kryželių medžiagos ir formos tipas, įgilintų raidžių vokiečių kalba įrašų tipas ir tekstai viršuje; Vokietijos ir Rusijos karių palaikai; Faktai susiję su objektu apie svarbius visuomenės ir valstybės istorijos įvykius – 1915–1918 m.
17010	Tiltas	Panevėžio raj. sav., Karsakiškio sen., Paliuniškio k.	Paliūniškio tiltas. *Vertingos savybės:* tūris – 2 atramų, segmentinių arkų tiltas su važiuojamąja dalimi; konstrukcijos - atramų pamatai; 2 g/b atramos, sujungtos 4 g/b išilginėmis sijomis, kurios tarpusavyje apjungtos g/b skersinėmis sijomis; perdanga - stulpinė-rėminė perdangos su skersinėmis ir išilginėmis sijomis konstrukcija; funkcinė įranga - g/b atitvarinės sienelės, stulpeliai; 2 žemių pylimai Š ir P krantuose. *Amžius:* statytas 1933-1934 m., remontuotas 1993 m. *Autorius:* inžinierius Kazys Germanas (1897-1980)
21901	Panevėžio – Rubikių ruožas	Panevėžio m., Panevėžio raj. sav., Anykščių raj. sav.	*Priklauso kompeksui:* Siaurojo geležinkelio kompleksas (21898) *Vertingosios savybės: Amžius:* Pastatytas 1895 – 1898 m.
4401	Pajuostės dvaro sodyba	Panevėžio raj. sav., Velžio sen., Pajuosčio k.	
11058	Kapinės	Panevėžio raj. sav., Miežiškių sen., Biliūnų k.	
11280	Staniūnų dvaro sodybos fragmentai	Panevėžio raj. sav., Velžio sen., Staniūnų k.	*Kompleksą sudaro:* ūkinis pastatas (36358); ūkinis pastatas (36359); kumetynas (36360); tvartas (36361); 4); tvartas (36362); ūkinis pastatas (36367); *Vertingosios savybės:* dvaras išsidėstęs į V nuo Staniūnų gyvenvietės, išlikusi dvaro sodybos plano struktūra, tūrinė – erdvinė kompozicija formuojama išlikusių statinių, statinių vietų, kelių, įvažiavimų bei parko ir sodo

			fragment; buvusių statinių vieta - Staniūnų dvaro rūmų vieta; buvusių arklidžių vieta (1993 m. pastatytas naujas arklidžių pastatas; susiformavęs reljefas – lygus; Š ir P sodybos dalyse vyrauja vietinės kilmės medžių grupės ir pavieniai parko medžiai: paprastasis klevas, ąžuolas, uosis, liepa, beržas; PR sodybos dalyje išlikę sodo fragmentai; dvaro sodybos vakarinėje dalyje teka Žagienės upelis; keliai - du keliai: dvaro Š pusėje kelias veda į Panevėžio miestą, R pusėje kelias veda į "senąjį" Vilniaus kelią; dvaro sodybą supantis kraštovaizdis; Faktai susiję su objektu; *Amžius:* XIX a. pab.
17014	Kapai	Panevėžio raj. sav., Velžio sen., Liūdynės k.	
390	Liūdynės dvaro sodybos fragmentai	Panevėžio raj. sav., Velžio sen., Liūdynės k.	*Kompleksą sudaro:* rūsys (33157); parko fragmentai (33158). *Vertingosios savybės:* iš R atsiveriantis dvaro sodybos–parko siluetas; lygus reljefas; *Amžius:* XIX a. pab. – XX a. pr.
33096	Liūdynės dvaro sodybos kumetynas	Panevėžio raj. sav., Velžio sen., Liūdynės k.	*Vertingosios savybės:* tūris – kompaktinis, stačiakampio plano, 1 aukšto su mansarda ir rūsiu; dvišlaitė stogo forma skardos lakštų tipo; raudonų plytų mūro 2 dūmtraukių tipas; medinių profiliuotų skarda dengtų lėkių Š ir P fasaduose tipas; išplanavimas - kapitalinių sienų tinklas; segmentinės langų ir durų angos; stačiakampės rūsio langų ir P, Š fasadų frontonų langelių angos; nišos - segmentinė niša P fasade; fasadų architektūrinis sprendimas - istorizmas, plytų stilius; raudonų plytų mūro: reljefinės segmentinės langų, durų ir P fasado nišos sąramos, mūro mentės, dekoratyvus dantytas vainikuojamasis karnizas, profiliuotas dekoratyvus P fasado frontono šlaitų karnizas, laiptuotas Š fasado frontono šlaitų dalinis karnizas, reljefinis apskritimo formos dekoras P fasade, dantyti rūsio langų apvadai P fasade, ilgąja briauna sumūryta juosta po frontono langais P fasade, kampu sumūrytos palangių traukos po I aukšto langais ir P fasado niša, palangių traukos po frontonų langais; raudonų profiliuotų plytų mūro reljefinė data „1907.“ P fasado frontone; konstrukcijos - pamatas ir skaldytų akmenų mūro cokolis su plytų mūro

			eile viršuje; raudonų plytų mūro sienos su rievėtomis siūlėmis; medinių sijinių perdangų tipas; lygus reljefas; ąžuolai, klevai; išskirtinis ąžuolas teritorijos V dalyje, kurio skersmuo 124 cm; liepų alėja teritorijos P dalyje; Pirminė ir istoriškai susiklosčiusi paskirtis – gyvenamoji. *Amžius:* 1907 m. *Stilius:* istorizmas, plytų stilius
14885	Koplytstulpis	Panevėžio raj. sav., Velžio sen., Velžio k.	

Socialiniu požiūriu

Planuojamos teritorijos gyventojų socialinių paslaugų poreikius ir socialinio tinklo kūrimąsi sąlygoja tiek išorės (makroekonominiai, politiniai), tiek ir regiono vidiniai – demografiniai - veiksniai.

Iš išorinių veiksnių paminėtini teisės aktai, formuojantys socialinės apsaugos politiką ir konkrečiai socialinių paslaugų teikimą Lietuvoje: 2002 m. pradėta socialinių paslaugų sistemos reforma, kuria siekiama užtikrinti pakankamą pažeidžiamų grupių apsaugą, plėtojant socialines paslaugas, ir taip padidinti socialinės pagalbos efektyvumą; 2006 m. liepos 1 d. įsigaliojo naujas Socialinių paslaugų įstatymas, kuriame didelis dėmesys skiriamas socialinių paslaugų infrastruktūrai, socialinės globos organizavimui, paslaugų kokybei. Šias socialines paslaugas savivaldybės finansuoja iš savo biudžeto bei LR valstybės biudžeto specialiųjų tikslinių dotacijų savivaldybių biudžetams.

Socialinių paslaugų poreikis ir apimtys labai priklauso ir nuo regiono demografinių ir ekonominių veiksnių: nuo gyventojų amžiaus struktūros, kuri savo ruožtu priklauso nuo gimstamumo, mirtingumo, migracijos, ir jų pajamų - jos priklauso nuo užimtumo ir rinkoje mokamo darbo užmokesčio dydžio.

Panevėžio rajone pagal vidutinį amžių daugiausia gyventojų yra darbingo amžiaus, jų pagrindinės pajamos darbas Panevėžio mieste ir pragyvenimo šaltinis yra žemės ūkis, dalis gyventojų dirba miesteliuose esančiose įstaigose, daliai gyventojų pagrindinės pajamos yra gaunamos pašalpos. Mažėjant gyventojų užimtumui, didėja socialinių paslaugų poreikis.

Socialinės paslaugos, numatytos Socialinių paslaugų kataloge (Žin., 2006, Nr. 43-1570). Jos teikiamos socialinės ir medicininės paskirties įstaigose, asmens namuose, nevyriausybinių organizacijų centruose ir kitose rajonų įstaigose.

Socialinės paslaugos svarbios tokioms žmonių grupėms: seni žmonės, žmonės su negalia, probleminės šeimos, asmenys, grįžę iš įkalinimo vietų, piktnaudžiaujantys alkoholiu, benamiai, narkomanai ir kitos socialinės rizikos grupės. Planuojamoje teritorijoje, kaip ir visoje Lietuvoje, pagrindinės socialinių paslaugų vartotojų grupės yra senatvės ir invalidumo pensininkai, likę be tėvų globos vaikai, socialinės rizikos vaikai, vaikai iš socialinės rizikos šeimų, vaikai su negalia, socialinės rizikos šeimos ir šeimos, kurias planuojama įtraukti į socialinės rizikos šeimų apskaitą ir bedarbiai.

Planuojamoje teritorijoje nėra socialines paslaugas teikiančių organizacijų. Planuojamoje teritorijoje yra Velžio medicinos punktas, Liūdynės medicinos punktas, Paliūniškio medicinos punktas. Planuojamoje teritorijoje vietose išsidėsčiusios 5 bibliotekos: Dembavos, Velžio,

Paliūniškio, Liūdynės, Šilagalio intensyviau urbanizuotose centruose. Veikia Velžio bendruomenės namai, Liūdynės kultūros centras.

3.5 lentelė. Esamos švietimo įstaigos nagrinėjamoje teritorijoje.

Skaičius	Kategorija	Pavadinimas
1	gimnazija	Velžio gimnazija
1	progimnazija	Dembavos progimnazija
1	pagrindinė mokykla	Paliūniškio pagrindinė mokykla
1	mokykla-darželis	Pažagienių mokykla-darželis
3	lopšelis-darželis	Dembavos lopšelis-darželis "Smalsutis"; Liūdynės vaikų lopšelis-darželis; Velžio vaikų lopšelis-darželis.

Planuojamamoje teritorijoje daugelis gyventojų gyvena individualiuose namuose.. Daugiabučių namų didesniose gyvenvietėse yra. Yra įsikūrusios kelios daugiabučių savininkų bendrijos.

Socialinis būstas - nekomerciniu pagrindu, pagal Vyriausybės nustatytą nuomos mokesčio apskaičiavimo tvarką nuomojamos savivaldybės gyvenamosios patalpos, skirtos mažas pajamas turintiems asmenims ir šeimoms apgyvendinti pagal Lietuvos Respublikos Valstybės paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti bei daugiabučiams namams modernizuoti įstatymo nustatytas sąlygas.

Planuojamoje teritorijoje socialinio būsto nėra.

3. TERITORIJOS VYSTYMO ALTERNATYVOS

3.1. Teritorijos vystymo veiksniai

Atlikus planuojamos Panevėžio priemiestinės teritorijos, esančios Panevėžio miesto rytinėje pusėje, esamos būklės analizę ir ją įvertinus, nustatyta, kad erdvinės gyvenamųjų vietovių sistemos vystymo koncepciją nulemia:

1. Būtini pokyčiai gyvenamųjų vietovių sistemoje:
   1.1. koncentruota gyvenamųjų teritorijų plėtra
2. Būtini pokyčiai ekonominės infrastruktūros kūrime:
   2.1. palankių teritorijų verslo ir pramonės vystymo numatymas
3. Pokyčiai susisiekimo infrastruktūroje:
   3.1. susisiekimo infrastruktūros audinio kūrimas.

3.2. Teritorijos vystymo alternatyvos

Rengiant *Panevėžio rajono priemiestinių gyvenamųjų teritorijų intensyvios plėtros specialųjį planą* ir siekiant nustatyti tinkamiausią koncepcijos alternatyvą buvo išanalizuoti du galimi koncepcijų variantai:

1. Rezervuotos plėtros alternatyva;
2. Maksimalios plėtros alternatyva.

3.2.1. Koncepcija Nr.1 Rezervuotos plėtros alternatyva

Pirmoji alternatyva - **rezervuotos plėtros**, kuri pasižymi urbanizacija aplink atskiras gyvenvietes, paliekant rezervuotas teritorijas ateities poreikiams. Komercijos ir pramoninių objektų teritorijos numatomos tik perspektyviausiose plėtrai tinkančiose teritorijose.

Rezervuotos plėtros esmė:

- Siekiant gerinti ekonomiką, sukurti daugiau darbo vietų ir taip skatinti urbanizaciją, numatyti komercijos ir pramonės objektų teritorijos plėtrą, bet kartu paliekant teritorijas žemės ūkiui ir miškų ūkiui;
- Skatinti žemės ir miškų ūkio modernizavimą esamose žemėnaudos ir žemėvaldos ribose, siekiant išlaikyti darbo jėgos užimtumą žemės ūkyje. Šia alternatyva užtikrinami nuolatiniai nusistovėję paslaugų ryšiai ir santykiai tarp gretimybių, esamų darbo vietų bei socialinės infrastruktūros objektų pasiekiamumas bei veiklų tęstinumas;
- Kurti urbanizuotų centų palaipsninę plėtrą, numatant artimų gyvenviečių aplink Velžio gyvenvietę apsijungimą. Palaipsninė plėtra vyktų III etapais aplink Velžio, Dembavos, Paliuniškio, Šilagalio gyvenvietes, atsižvelgiant į socialinio ekonominio potencialo kitimą. Aplinkinė teritorija prie Velžio gyvenvietės kuriama, kaip stipriausiai numatoma urbanizuoti teritorija;
- Vystyti susisiekimo ir inžinerinę infrastruktūrą, numatyti teritorijas naujoms gatvių jungtims, formuoti racionalų gatvių tinklą, užtikrinti jo rišlumą, efektyvų transporto srautų paskirstymą bei teritorijų aprūpinimą reikiama susisiekimo ir inžinerine infrastruktūra, reikalinga teritorijų urbanizavimui. Numatomi pagrindiniai susisiekimo infrastuktūros koridoriai reikalingi darnios plėtros vystymui. Koncepcijoje sprendiniais laikomos esamų ir naujų C, D kategorijų gatvių tinklas, kuris būtinas susisiekimo sistemos karkasui suformuoti. Gatvių tinklas sujungiamas su pagrindinėmis Panevėžio miesto gatvėmis. Šį karkasą galima toliau skaidyti, įrengiant naujas gatves, priklausomai nuo planuojamo teritorijų užstatymo modelio. ;
- Siekiant užtikrinti tolygų gyvenimo kokybės pasiskirstymą planuojamoje teritorijoje, sudaryti palankias sąlygas investicijoms, o aptarnavimo sistemą formuoti, remiantis vietiniais centrais, plėtoti jų inžinerinę techninę infrastruktūrą: centralizuotą aprūpinimą vandeniu, šiluma bei nuotekų surinkimu;
- Gyvenamosiose vietovėse kurti sąlygas vieningai administravimo, institucinio, socialinio ir inžinerinio infrastruktūrinio aprūpinimo sistemai, racionaliai naudoti žemę.

Rezervuotai plėtrai būdingos grėsmės:

- Keičiantis socialiniam ekonominiam potencialui, gali pasikeisti patrauklių investicijoms ir gyvenimui teritorijų dislokacija. Rezervuotos plėtros alternatyvos sprendiniai gali užkirsti sąlygas intensyviai plėtrai ir ekonomikos augimui.

Planuojamos teritorijos rezervuota plėtra nėra efektyvi, nes sunku numatyti ateityje patrauklias ir naudingas teritorijas.

3.2.2. Koncepcija Nr.2 Maksimalios plėtros alternatyva

Antroji alternatyva yra **maksimalios plėtros**, kuri pasižymi naujų urbanizuotų centrų kūrimo ir palaipsniškos urbanizacijos apie esančias gyvenvietes, siekiant atskirų gyvenviečių apjungimo. Ši koncepcija numato priemiestinėje Panevėžio miesto teritorijoje daugiau dėmesio skirti komercinės ir pramoninės teritorijos plėtrai. Atsižvelgiama į urbanizacijos plėtrą, kuriamos naujos rekreacinės zonos prie urbanizuojamų teritorijų. Teritorija planuojama numatant maksimalią plėtrą, apibrėžiant svarbiausias tvarkymo kryptis.

Specialiojo plano rengėjai siūlo priimti maksimalios plėtros alternatyvą. *Maksimalios plėtros esmė:*

- Kurti urbanizuotų centų palaipsninę plėtrą, numatant artimų gyvenviečių apsijungimą. Palaipsninė plėtra vyktų keliais etapais aplink esančius urbanizuotus centrus, atsižvelgiant į socialinio ekonominio potencialo kitimą;
- Kurti geresnę aplinkos kokybę, numatant rekreacines teritorijas atsižvelgiant į vietovės patrauklumą ir pasiekiamumą; kurti tvarią aplinką, sujungiant pavienių želdinių juostas, numatant naujus žalius plotus poilsiui;
- Siekiant gerinti ekonomiką, sukurti daugiau darbo vietų ir taip skatinti urbanizaciją. Numatyti komercijos ir pramonės objektų teritorijos plėtrą. Pasirinktos plėtros vietos bus patrauklios susisiekimo atžvilgiu;
- Siekiant užtikrinti tolygų gyvenimo kokybės pasiskirstymą planuojamoje teritorijoje, sudaryti palankias sąlygas investicijoms, o aptarnavimo sistemą formuoti, remiantis vietiniais centrais, plėtoti jų inžinerinę techninę infrastruktūrą: centralizuotą aprūpinimą vandeniu, šiluma bei nuotekų surinkimu, elektros, ryšių tiekimu (šviesolaidinio interneto).
- Kurti urbanizuotų centų palaipsninę plėtrą, numatant artimų gyvenviečių aplink Velžio gyvenvietę apsijungimą. Palaipsninė plėtra vyktų II etapais aplink Velžio, Dembavos, Paliuniškio, Šilagalio, Liūdynės, Vaivadų, Pažagienių, Tutiškio gyvenvietes, atsižvelgiant į socialinio ekonominio potencialo kitimą. Aplinkinė teritorija prie Velžio gyvenvietės kuriama, kaip stipriausiai numatoma urbanizuoti teritorija;
- Gyvenamosiose vietovėse kurti sąlygas vieningai administravimo, institucinio, socialinio ir inžinerinio infrastruktūrinio aprūpinimo sistemai, racionaliai naudoti žemę;
- Užtikrinant susisiekimo infrastruktūros efektyvų transporto srautų pasiskirstymą numati pagrindinius susisiekimo infrastuktūros koridorius;
- Vystyti susisiekimo ir inžinerinę infrastruktūrą, numatyti teritorijas naujoms gatvių jungtims, formuoti racionalų gatvių tinklą, užtikrinti jo rišlumą, efektyvų transporto srautų paskirstymą bei teritorijų aprūpinimą reikiama susisiekimo ir inžinerine infrastruktūra, reikalinga teritorijų urbanizavimui. Numatyti pagrindinius susisiekimo infrastuktūros koridorius, reikalingus darnios plėtros vystymui. Koncepcijoje sprendiniais laikomos esamų ir naujų C, D kategorijų gatvių tinklas, kuris būtinas susisiekimo sistemos karkasui suformuoti. Šį karkasą galima toliau skaidyti, įrengiant naujas gatves, priklausomai nuo planuojamo teritorijų užstatymo modelio.

Šios koncepcijos variantas užtikrintų Panevėžio rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano įgyvendinimą - Panevėžio rajono savivaldybės centrinių gyvenviečių sistemos gyvenamosiose vietovėse koncentruoti savivaldybės kaimo gyventojus (naujų gyvenamųjų namų statybą) kartu plėtojant inžinerinę infrastruktūrą ir viešąsias paslaugas - įgyvendinimą.

IŠVADA: Pranašesnė yra ir įgyvendinama turėtų būti maksimalios plėtros alternatyva. Rezervuotos plėtros alternatyva nepateisintų intensyvios plėtros keliamo poreikio, todėl ji yra nepriimtina.

4. NAGRINĖJAMI APLINKOS KOMPONENTAI IR PASEKMĖS

Siekiant tinkamai įvertinti Planuojamos teritorijos specialiojo plano koncepcijos galimą poveikį tolesnei gyvenviečių teritorijos raidai, strateginių pasekmių aplinkai vertinimo ataskaitoje nagrinėtini žemiau pateikiami aplinkos komponentai ir pasekmės.

Aplinkos komponentai, kuriems gali turėti įtakos rengiamo specialiojo plano sprendiniai:

- socialinė aplinka (socialinė apsauga, gyventojų užimtumas ir pan.);
- ekonominė aplinka (sąlygos investicijoms pritraukti ir verslui plėtoti, ūkio raida ir pan.);
- gamtinė aplinka ir aplinkos kokybė (vanduo, oras, klimatas, dirvožemis, kraštovaizdis, tarša);
- kultūros paveldas (kultūros paveldo objektai, valstybės saugomi kultūros paveldo objektai, taip pat kultūrinę vertę turintys ir į Kultūros vertybių registrą neįtraukti objektai);
- visuomenės sveikata (kvapų, triukšmo poveikis, psichologinė įtaka).

Atliekant strateginį pasekmių aplinkai vertinimą, bus nagrinėjamos galimos reikšmingos planuojamos teritorijos specialiojo plano sprendinių pasekmės socialinės ir ekonominės aplinkos raidai, gamtos ir kultūros paveldo teritorijoms bei jų apsaugos zonoms, paveldo teritorijas supančio kraštovaizdžio, gamtinės ir istorinės – kultūrinės aplinkos būklei, visuomenės sveikatai.

5. PASEKMIŲ APLINKAI PROGNOZAVIMO IR VERTINIMO METODAI, NUMATOMI NAUDOTI VERTINIMUI ATLIKTI

Numatomi šie Panevėžio priemiestinių gyvenamųjų teritorijų intensyvios plėtros specialiojo plano koncepcijos sprendinių vertinimo metodai: geografinės informacinės sistemos duomenų analizė ir įvertinimas; ekspertinis vertinimas, kurio metu įvairių sričių ekspertai pateiks išvadas dėl galimų reikšmingų pasekmių; atitinkamos literatūros ir kitų šaltinių apžvalga, pasinaudojant analogiškų sprendinių jau tyrinėtoms pasekmėms vertinti.

6. SIŪLOMAS SPAV ATASKAITOS TURINYS

1. Įvadas (dokumento pobūdis, SPAV ataskaitos tikslas, atitikimas LR teisės aktams, SPAV proceso aprašymas).
2. Plano tikslai, turinys ir politinis kontekstas (tikslai ir turinys, sąryšis su kitomis politikomis, planais ir programomis).
3. Aplinkos būklė (esama aplinkos būklė ir tikėtina evoliucija, teritorijų aplinkos charakteristika).
4. Teritorijos, kurios gali būti reikšmingai paveiktos (galimų reikšmingiausiai paveiktų teritorijų aplinkos charakteristika).
5. Galimos pasekmės aplinkai (visuomenei, gyvūnijai, augalijai, dirvožemiui, vandeniui, orui, kultūros paveldui ir t.t.).

6.Priemonės plano neigiamoms pasekmėms aplinkai išvengti, sumažinti ar kompensuoti.
7.Plėtros alternatyvos (plėtros koncepcijos alternatyvos, jų įgyvendinimo pasekmės aplinkai).
8.SPAV metodai (pasekmių aplinkai vertinimo metodai, sunkumai, kilę atliekant vertinimą, trūkumai).
9.Priemonės, padėsiančios įgyvendinti specialųjį planą (stebėsenos priemonių aprašymas, priemonės, švelninančios neigiamas pasekmes).
10.Informacijos santrauka.

7. PROCEDŪRA

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo apimties nustatymo dokumentas bus pateiktas vertinimo subjektams. Panevėžio priemiestinių gyvenamųjų teritorijų intensyvios plėtros specialusis planas plano vertinimo subjektai ir dalyviai yra:

- Panevėžio regiono aplinkos apsaugos departamentas;
- Saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos;
- Panevėžio visuomenės sveikatos centras;
- Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos Panevėžio teritorinis padalinys;
- Panevėžio rajono savivaldybė;
- Visuomenė.

Numatoma atlikti šiuos veiksmus:

- Vertinimo subjektams išnagrinėti SPAV apimties nustatymo dokumentą ir pateikti išvadas dėl šio dokumento kokybės plano rengėjui;
- Išnagrinėti vertinimo subjektų išvadas. Papildyti ir (ar) pataisyti arba motyvuotai atmesti išvadas apie Vertinimo apimties nustatymo dokumentą;
- Parengti SPAV ataskaitą;
- Konsultuotis su visuomene bei pristatyti parengtą SPAV ataskaitą;
- Išnagrinėti bei papildyti ir (ar) pataisyti arba motyvuotai atmesti visuomenės pasiūlymus;
- Atlikus konsultacijų su visuomene procedūras, pateikti SPAV ataskaitą vertinimo subjektams;
- Vertinimo subjektams išnagrinėti SPAV ataskaitą ir pateikti išvadas dėl šio dokumento kokybės plano rengėjui;
- Atsižvelgiant į vertinimo subjektų išvadas, papildyti ir (ar) pataisyti SPAV ataskaitą arba motyvuotai atmesti išvadas;
- Supažindinti vertinimo subjektus su dokumento „Dėl planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr. 130 – 4650) 39 punkte nurodyta informacija.

8. GRAFINĖ DALIS

Koncepcijos brėžinys I dalis, M 1:10 000
Koncepcijos brėžinys II dalis, M 1:10 000

PROJEKTĄ IŠ DALIES FINANSUOJA
EUROPOS SOCIALINIS FONDAS

PROJEKTĄ ĮGYVENDINA
PANEVĖŽIO RAJONO
SAVIVALDYBĖS
ADMINISTRACIJA

PLANO RENGĖJA
UAB „PANPROJEKTAS“

PANEVĖŽIO PRIEMIESTINIŲ GYVENAMŲJŲ TERITORIJŲ INTENSYVIOS PLĖTROS SPECIALUSIS PLANAS.

STRATEGINIO PASEKMIŲ APLINKAI VERTINIMO
ATASKAITA

PLANAVIMO ORGANIZATORIUS	PANEVĖŽIO RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOS DIREKTORIUS
PLANO RENGĖJA	UAB „PANPROJEKTAS“

2013 M.

TURINYS

ĮVADAS ... 3
1. PLANO PAGRINDINIAI TIKSLAI IR SĄSAJA SU KITAIS PLANAIS IR PROGRAMOMIS ... 4
1.1. Sąsaja su kitais planais ir programomis ... 5
2. ESAMOS APLINKOS BŪKLĖ IR JOS POKYČIAI, JEIGU PLANAS NEBUS ĮGYVENDINTAS ... 9
2.1.1. Esama būklė ir tendencijos ... 9
2.1.2. Aplinkos pokyčiai neįgyvendinant plano koncepcinių sprendinių ... 16
2.2. Socialinė aplinka ... 16
2.2.1. Esama būklė ir tendencijos ... 16
2.2.2. Aplinkos pokyčiai neįgyvendinant plano koncepcinių sprendinių ... 18
2.3. Ekonominė aplinka ... 19
2.3.1. Esama būklė ir tendencijos ... 19
2.3.2. Aplinkos pokyčiai neįgyvendinant plano koncepcinių sprendinių ... 21
2.4. Saugomos teritorijos ... 22
2.4.1. Esama būklė ir tendencijos ... 22
2.4.2. Aplinkos pokyčiai neįgyvendinant plano koncepcinių sprendinių ... 29
2.5. Gamtinis karkasas ... 29
2.5.1. Esama būklė ir tendencijos ... 29
2.5.2. Aplinkos pokyčiai neįgyvendinant plano koncepcinių sprendinių ... 30
2.6. Kultūros paveldas ... 31
2.6.1. Esama būklė ir tendencijos ... 31
2.6.2. Aplinkos pokyčiai neįgyvendinant plano koncepcinių sprendinių ... 34
2.7. Visuomenės sveikata ... 34
2.7.1. Esama būklė ir tendencijos ... 34
2.7.2. Aplinkos pokyčiai neįgyvendinant plano koncepcinių sprendinių ... 35
3. Teritorijų, kuriuos gali būti reikšmingai paveiktos, aprašymas ... 36
4. Su specialiuoju planu susijusios aplinkos apsaugos problemos ... 39
5. TARPTAUTINIU, EUROPOS BENDRIJOS ARBA NACIONALINIU LYGMENIU NUSTATYTI APLINKOS APSAUGOS TIKSLAI, SUSIJĘ SU PLANU ... 40
6. PLANO PASEKMIŲ APLINKAI REIKŠMINGUMAS IR ĮVERTINIMAS ... 42
7. PRIEMONĖS SPECIALIOJO PLANO ĮGYVENDINIMO NEIGIAMOMS PASEKMĖMS APLINKAI IŠVENGTI, SUMAŽINTI AR KOMPENSUOTI ... 43
8. PASIRINKTŲ SPECIALIOJO PLANO ALTERNATYVŲ APRAŠYMAS ... 44
9. VERTINIMO PROBLEMOS ... 46
10. NUMATYTŲ TAIKYTI STEBĖSENOS (MONITORINGO) PRIEMONIŲ APRAŠYMAS ... 46
11. INFORMACIJOS SANTRAUKA ... 47
12. GRAFINĖ DALIS ... 49

ĮVADAS

Panevėžio priemiestinių gyvenamųjų teritorijų intensyvios plėtros specialusis planas rengiamas remiantis Teritorijų planavimo įstatymu (Žin., 1995, Nr. 107-2391; 1997, Nr. 65-1548, Nr. 96-2427; 2000, Nr. 34-953, Nr. 42-1195, Nr. 58-1708, Nr. 92-2881; 2001, Nr. 39-1358; 2003, Nr. 42-1916; 2004, Nr. 21-617, Nr. 152-5532; 2006, Nr. 66-2429, Nr. 82-3256; 2007, Nr. 39-1437; 2008, Nr. 10-337, Nr. 50-1847, Nr. 135-5232; 2009, Nr. 144-6351, Nr. 159-7205; 2010, Nr. 65-3195, Nr. 84-4404; 2011, Nr. 163-7757; 2012, Nr. 63-3172, Nr. 111-5635, Nr. 132-6677), Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymu (Žin., 1993, Nr. 63-1188; 1995, Nr. 60-1502; 2000, Nr. 58-1703; 2001, Nr. 108-3902; 2010, Nr. 81-4229; 2011, Nr. 49-2365; 2012, Nr. 53-2642; 2013, Nr. 3-84, Nr. 36-1726), Lietuvos Respublikos žemės įstatymu (Žin., 1994, Nr. 34-620; 1995, Nr. 53-1294; 1996, Nr. 100-2262; 1997, Nr. 66-1598; 1999, Nr. 64-2075; 2000, Nr. 42-1191, Nr. 58-1706; 2001, Nr. 71-2519; 2002, Nr. 74-3141, Nr. 102-4551; 2004, Nr. 28-868, Nr. 117-4368, Nr. 167-6098; 2005, Nr. 88-3291; 2006, Nr. 42-1504, Nr. 87-3399, Nr. 141-5392, Nr. 138-5268; 2007, Nr. 80-3216; 2008, Nr. 135-5233; 2009, Nr. 77-3166, Nr. 153-6884; 2010, Nr. 13-623, Nr. 72-3616; 2011, Nr. 49-2368, Nr. 49-2369; 2012, Nr. 76-3943), Lietuvos Respublikos miškų įstatymu (Žin., 1994, Nr. 96-1872; 1996, Nr. 110-2507; 2007, Nr. 96-2426; 1998, Nr. 56-1542; 1999, Nr. 110-3203; 2000, Nr. 111-3566; 2001, Nr. 35-1161, Nr. 35-1162; 2002, Nr. 31-1122, Nr. 105-4691; 2003, Nr. 38-1692, Nr. 123-5593; 2005, Nr. 31-977; 2006, Nr. 61-2174; 2007, Nr. 77-3044; 2009, Nr. 54-2137; 2010, Nr. 145-7431; 2011, Nr. 74-3548, Nr. 163-7744; 2012, Nr. 132-6687, Nr. 132-6688), Aukštybinių pastatų išdėstymo specialiųjų planų rengimo taisyklių ir kraštovaizdžio tvarkymo specialiųjų planų rengimo taisyklių, patvirtintų 2004-05-05 Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymu Nr. D1-246 (Žin., 2004, Nr. 79-2811; 2005, Nr. 24-781; 2006, Nr. 95-3743; 2007, Nr. 5-231, Nr. 47-1815; 2012, Nr. 33-1569), Didžiųjų prekybos įmonių išdėstymo specialiųjų planų rengimo taisyklių, patvirtintų 2004-05-26 Lietuvos Respublikos ūkio ministro ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymu Nr. 4-201/D1-290 (Žin., 2004, Nr. 96-3552; 2006, Nr. 135-5119), Susisiekimo komunikacijų specialiųjų planų rengimo taisyklių, patvirtintų 2006-11-24 Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymu Nr. 3-453/D1-549 (Žin., 2006, Nr. 130-4924; 2008, Nr. 115-4389; 2012, Nr. 49-2418, Nr. 107-5434), nuostatomis, Panevėžio rajono savivaldybės tarybos 2010-12-09 sprendimu Nr. T-233 „Dėl pritarimo projektų rengimui pagal 2007-2013 metų žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 4 prioriteto „Administracinių gebėjimų stiprinimas ir viešojo administravimo efektyvumo didinimas“ įgyvendinimo priemonę VP1-4.2-VRM-04-R „Teritorijų planavimas“, Panevėžio rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2009-05-18 įsakymu Nr. A-448 „Dėl specialiųjų planų atlikimo“.

Panevėžio priemiestinių gyvenamųjų teritorijų intensyvios plėtros specialiojo plano strateginis pasekmių aplinkai vertinimas (SPAV) atliekamas vadovaujantis LR Vyriausybės nutarimu patvirtinto Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašu (Žin., 2004, Nr. 130-4650). Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo (SPAV) ataskaita rengta specialiojo plano rengimo koncepcijos stadijoje.

Strateginis pasekmių aplinkai vertinimas - tam tikrų planų ir programų įgyvendinimo galimų pasekmių aplinkai nustatymo, apibūdinimo ir vertinimo procesas, per kurį rengiami strateginio pasekmių aplinkai vertinimo dokumentai, konsultuojama, atsižvelgiama į vertinimo ir konsultacijų rezultatus prieš priimant ir (arba) tvirtinant planą ar programą, teikiama informacija, susijusi su sprendimu dėl plano ar programos priėmimo ir (arba) tvirtinimo.

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tikslai:

- nustatyti, apibūdinti ir įvertinti galimas reikšmingas teritorijos specialiojo plano sprendinių įgyvendinimo pasekmes aplinkai;
- užtikrinti, kad bus konsultuojamasi su tam tikromis valstybės ir savivaldybių institucijomis, visuomene, atsižvelgiama į šių konsultacijų ir kitų viešumą užtikrinančių procedūrų rezultatus;
- užtikrinti, kad specialiojo plano rengimo organizatoriai turės išsamią ir patikimą informaciją apie galimas reikšmingas plano įgyvendinimo pasekmes aplinkai ir atsižvelgs į ją.

1. PLANO PAGRINDINIAI TIKSLAI IR SĄSAJA SU KITAIS PLANAIS IR PROGRAMOMIS

Specialiojo plano tikslai:

1. Užtikrinti racionalų žemės, miškų ir vandens išteklių naudojimą;
2. Apibrėžti planuojamos teritorijos tvarkymo svarbiausias kryptis;
3. Nustatyti teritorijų (zonų) naudojimo, tvarkymo ir apsaugos režimus, kraštovaizdžio formavimo kryptis ir teritorijų tvarkymo priemones pagal teritorijos tvarkymo zonas, žemėnaudos pobūdį, funkcinį prioritetą bei naudojimo intensyvumą;
4. Pateikti tikslinius formuojamo gamtinio, kaimiško ir miestiško kraštovaizdžio struktūros optimalumo (kokybės) rodiklius, įvertinančius visų galimų skirtingo prioriteto (konservacinių, rekreacinių, ekologinės apsaugos, ūkinių, gyvenamųjų ir kt.) zonų reikalavimus;
5. Nustatyti priemones ir apribojimus, užtikrinančius formuojamo gamtinio, kaimiško ir miestiško kraštovaizdžio kokybę, gamtinio karkaso formavimą, gamtos ir kultūros paveldo vertybių išsaugojimą;
6. Detalizuoti įvairių kvartalų ir sklypų plėtros sąlygas, susijusias su aukštybinių pastatų statybos galimybėmis;
7. Reglamentuoti didžiųjų prekybos įmonių išdėstymą planuojamoje teritorijoje;
8. Rezervuoti teritorijas ir suformuoti žemės juostas susisiekimo komunikacijų ir jų infrastruktūros plėtrai, nustatant ar pakeičiant planuojamos teritorijos naudojimo ir tvarkymo režimą, apsaugos priemones ir kitus reikalavimus statinių statybos projektams rengti ir žemės sklypams naudoti;
9. Planuojamoje teritorijoje nustatyti inžinerinių tinklų plėtros prioritetines kryptis, užtikrinant darnią jų plėtrą ir rezervuoti teritorijas šiai plėtrai, nustatant planuojamos teritorijos naudojimo, tvarkymo, apsaugos priemones bei kitus reikalavimus.

Planavimo organizatorius: Panevėžio rajono savivaldybės administracijos direktorius, Vasario 16-osios g. 27, Panevėžys, tel.: (8-45) 582948, faks.: (8-45) 582975, el.p.: administratorius@panrs.lt.

Plano rengėja: UAB „Panprojektas“, Respublikos g. 38, LT-35173 Panevėžys, tel./faks.: (8-45) 581875, el.p.: panprojektas@takas.lt.

1.1. Sąsaja su kitais planais ir programomis

Specialusis planas parengtas vadovaujantis šiais planavimo dokumentais:

1. Panevėžio rajono savivaldybės administracijos Architektūros skyriaus 2012-10-24 planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo planavimo dokumentui rengti Nr. TP.233-12-S;
2. Panevėžio rajono savivaldybės administracijos Žemės ūkio skyriaus 2012-09-11 raštas „Dėl paraiškos sąlygoms rajono lygmens specialiojo planavimo dokumentams rengti“ Nr. SD-306;
3. Panevėžio rajono savivaldybės administracijos Vietinio ūkio skyriaus 2012-10-03 raštas „ Dėl sąlygų specialiajam planui rengti“ Nr. VT2-46;
4. AB „LESTO“ 2012-10-17 raštas „Dėl planavimo sąlygų išdavimo Panevėžio priemiestinių gyvenamųjų teritorijų intensyvios plėtros specialiojo plano rengimui“ Nr. 45010-577;
5. UAB „ Aukštaitijos vandenys“ 2012-10-23 projektavimo sąlygos Nr. 12-474;
6. AB „Lietuvos dujos“ Panevėžio filialo 2012-10-08 planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo planavimo dokumentui rengti Nr. 2012/R-229;
7. AB „Lietuvos dujos“ 2012-10-22 planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo teritorijų planavimo dokumentui rengti Nr. 7-215-1950;
8. TEO LT, AB, Tinklo technologijų tarnybos, tinklo eksploatacijos departamento, Panevėžio TE centro 2012-10-05 planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo teritorijų planavimo dokumentui rengti Nr. 03-2-07-3/2444;
9. Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos Panevėžio skyriaus 2012-10-18 planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo teritorijų planavimo dokumentui rengti Nr. 23PL-3;
10. LITGRID, AB 2012-10-17 planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo teritorijų planavimo dokumentui rengti Nr. SD-4415;
11. Panevėžio regiono aplinkos apsaugos departamento 2012-10-12 planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo teritorijų planavimo dokumentui rengti Nr. (5)-V3-1459;
12. VĮ „Panevėžio regiono keliai“ 2012-10-22 planavimo sąlygos Nr. S-454;
13. AB „Lietuvos geležinkeliai“ 2012-10-18 planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo teritorijų planavimo dokumentui rengti Nr. 2-5101;
14. Panevėžio visuomenės sveikatos centro 2012-10-10 planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo planavimo dokumentams rengti Nr. S(7.48)-3242;
15. KPD Panevėžio teritorinio padalinio 2012-10-08 planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo planavimo dokumentams rengti Nr. 12.12.P-587;
16. Panevėžio miesto savivaldybės administracijos Architektūros ir urbanistikos skyriaus 2012-10-12 planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo planavimo dokumentams rengti Nr. SP-01.

ir remiantis šių normatyvinių dokumentų reikalavimais:

- Lietuvos Respublikos teritorijos bendrasis planas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Seimo 2002 m. spalio 29 d. nutarimu Nr. IX-1154 (žin., 2002, Nr. 110-4852; 2006, Nr. 111-4198);
- Lietuvos Respublikos Teritorijų planavimo įstatymas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Seimo 1995-12-12 nutarimu Nr. I-1120 (Žin., 1995, Nr. 107-2391; 1997, Nr. 65-1548, Nr. 96-2427; 2000, Nr. 34-953, Nr. 42-1195, Nr. 58-1708, Nr. 92-2881;

2001, Nr. 39-1358; 2003, Nr. 42-1916; 2004, Nr. 21-617, Nr. 152-5532; 2006, Nr. 66-2429, Nr. 82-3256; 2007, Nr. 39-1437; 2008, Nr. 10-337, Nr. 50-1847, Nr. 135-5232; 2009, Nr. 144-6351, Nr. 159-7205; 2010, Nr. 65-3195, Nr. 84-4404; 2011, Nr. 163-7757; 2012, Nr. 63-3172, Nr. 111-5635, Nr. 132-6677);

- Lietuvos Respublikos Saugomų teritorijų įstatymas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Seimo 1993-11-09 nutarimu Nr. I-301 (Žin., 1993, Nr. 63-1188; 1995, Nr. 60-1502; 2000, Nr. 58-1703; 2001, Nr. 108-3902; 2010, Nr. 81-4229; 2011, Nr. 49-2365; 2012, Nr. 53-2642; 2013, Nr. 3-84, Nr. 36-1726);
- Lietuvos Respublikos Žemės įstatymas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Seimo 1994-04-26 d. nutarimu Nr. I-446 (Žin., 1994, Nr. 34-620 ir redakcijos 2004, Nr. 28-868, Nr. 117-4368, Nr. 167-6098; 2005, Nr. 88-3291; 2006, Nr. 42-1504, Nr. 87-3399, Nr. 138-5268, Nr. 141-5392; 2008, Nr. 135-5233; 2009, Nr. 77-3166, Nr. 153-6884; 2010, Nr. 13-623, Nr. 72-3616; 2011, Nr. 49-2368, Nr. 49-2369; 2012, Nr. 76-3943);
- Lietuvos Respublikos Miškų įstatymas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Seimo 1994-11-22 nutarimu Nr. I-671 (Žin., 1994, Nr. 96-1872; 1996, Nr. 110-2507; 1997, Nr. 96-2426; 1998, Nr. 56-1542; 1999, Nr. 110-3203; 2000, Nr. 111-3566; 2001, Nr. 35-1161, Nr. 35-1162; 2002, Nr. 31-1122, Nr. 105-4691; 2003, Nr. 38-1692, Nr. 123-5593; 2005, Nr. 31-977; 2006, Nr. 61-2174; 2007, Nr. 77-3044; 2009, Nr. 54-2137, Nr. 75-3074; 2010, Nr. 145-7431; 2011, Nr. 74-3548, Nr. 163-7744; 2012, Nr. 132-6687, Nr. 132-6688);
- Lietuvos Respublikos Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Seimo 1994-12-22 nutarimu Nr. I-733 (Žin., 1995, Nr. 3-37; 1997, Nr. 30-713, Nr. 67-1676, Nr. 96-2421; 2000, Nr. 40-1114; 2001, Nr. 39-1346; 2002, Nr. 68-2775, Nr. 123-5552; 2004, Nr. 153-5571; 2007, Nr. 80-3218, Nr. 81-3325; 2008, Nr. 59-2203; 2012, Nr. 136-6960);
- Aukštybinių pastatų išdėstymo specialiųjų planų rengimo taisyklės ir kraštovaizdžio tvarkymo specialiųjų planų rengimo taisyklės, patvirtintos 2004-05-05 Lietuvos Respublikos Aplinkos ministro įsakymu Nr. D1-246 (Žin., 2004, Nr. 79-2811; 2005, Nr. 24-781; 2006, Nr. 95-3743; 2007, Nr. 5-231, Nr. 47-1815; 2012, Nr. 33-1569);
- Didžiųjų prekybos įmonių išdėstymo specialiųjų planų rengimo taisyklės, patvirtintos 2004-05-26 Lietuvos Respublikos Ūkio ministro ir Lietuvos Respublikos Aplinkos ministro įsakymu Nr. 4-201/D1-290 (Žin., 2004, Nr. 96-3552; 2006, Nr. 135-5119);
- Susisiekimo komunikacijų specialiųjų planų rengimo taisyklės, patvirtintos 2006-11-24 Lietuvos Respublikos Susisiekimo ministro ir Lietuvos Respublikos Aplinkos ministro įsakymu Nr. 3-453/D1-549 (Žin., 2006, Nr. 130-4924; 2008, Nr. 115-4389; 2012, Nr. 49-2418, Nr. 107-5434);
- Specialiosios žemės ir miško naudojimo sąlygos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992-05-12 nutarimu Nr. 343 (Žin., 1992, Nr. 22-652; Žin., 1997, Nr. 38-940, Nr. 26-774; 1993, Nr. 71-1334; 1996, Nr. 2-43, Nr. 43-1057, Nr. 93-2193; 1997, Nr. 38-940; 1998, Nr. 30-798; 1999, Nr. 104-2995; 2002, Nr. 70-2887; 2003, Nr. 11-407, Nr. 42-1939, Nr. 105-4709; 2004, Nr. 21-642; 2005, Nr. 35-1140; 2007, Nr. 105-4294; 2008, Nr. 33-1152, Nr. 44-1643; 2010, Nr. 98-5089; 2011, Nr. 71-3389, Nr. 89-4249; 2012, Nr. 61-3063, Nr. 64-3239, Nr. 80-4168, Nr. 110-5578);
- Lietuvos Respublikos Vandens įstatymas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Seimo 1997-10-21 nutarimu Nr. VIII-474 (Žin., 1997, Nr. 104-2615; 2000, Nr. 61-1816; 2003, Nr. 36-1544; 2004, Nr. 4-44; Nr. 54-1833, Nr. 73-2528; 2009, Nr. 154-6955);

- Žemės sklypų pagrindinės tikslinės žemės naudojimo paskirties, būdų ir pobūdžių specifikacija, patvirtinta Lietuvos Respublikos Aplinkos ministro 2005-03-17 įsakymu Nr. D1-151 (Žin., 2005, Nr. 41-1317; 2006, Nr. 45-1633; 2009, Nr. 147-6608; 2010, Nr. 114-5848; 2011, Nr. 2-64; 2012, Nr. 84-4424; 2013, Nr. 17-862);
- Visuomenės dalyvavimo teritorijų planavimo procese nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1996-09-18 nutarimu Nr. 1079 (Žin., 1996, Nr. 90-2099; 2004, Nr. 112-4189; 2007, Nr. 33-1190; 2009, Nr. 125-5392; 2010, Nr. 78-4010, Nr. 120-6124; 2011, Nr. 50-2430; 2012, Nr. 84-4397);
- Lietuvos Respublikos Statybos įstatymas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Seimo 1996-03-19 nutarimu Nr. I-1240 (Žin., 1996, Nr. 32-788; 1997, Nr. 65-1551; 2000, Nr. 78-2360, Nr. 84-2533, Nr. 113-3621; 2001, Nr. 66-2411, Nr. 101-3597, Nr. 101-3598; 2002, Nr. 73-3093, Nr. 124-5625; 2003, Nr. 104-4649; Nr. 123-5592; 2004, Nr.73-2545; 2005, Nr. 43-1355, Nr. 143-5175; 2006, Nr.116-4402; 2007, Nr.4-161; Nr.55-2127; 2009, Nr.117-4993; Nr.144-6352; 2010, Nr.84-4401; 2011, Nr.62-2937, Nr.72-3476, Nr.78-3802, Nr. 91-4321, Nr. 146-6845, Nr. 153-7201; 2012, Nr. 63-3170, Nr. 76-3921, Nr. 76-3942);
- Lietuvos Respublikos Turizmo įstatymas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Seimo 1998-03-19 nutarimu Nr. VIII-667 (Žin., 1998, Nr. 32-852; 2001, Nr. 34-1128; 2002, Nr. 123-5507; 2003, Nr. 114-5119; 2004, Nr. 156-5689; 2005, Nr. 88-3285; 2011, Nr. 85-4138);
- Rekreacinių teritorijų naudojimo, planavimo ir apsaugos nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos Aplinkos ministro 2004-01-20 įsakymu Nr. Dl-35 (Žin., 2004, Nr. 18-554; 2010, Nr. 28-1335);
- Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-08-18 nutarimu Nr. 967 (Žin., 2004, Nr. 130-4650; 2007, Nr. 131-5292; 2010, Nr. 139-7125; 2011, Nr. 50-2431);
- Teritorijų planavimo dokumentų sprendinių poveikio vertinimo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-07-16 nutarimu Nr. 920 (Žin., 2004, Nr. 113-4228; 2012, Nr. 64-3240);
- Lietuvos Respublikos Visuomenės sveikatos priežiūros įstatymas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Seimo 2002-05-16 nutarimu Nr. IX-886 (Žin., 2002, Nr. 56-2225; 2007, Nr. 64-2455; 2010, Nr. 57-2809; 2011, Nr. 153-7194; 2012, Nr. 154-7938);
- LR higienos norma HN 24:2003 „Geriamojo vandens saugos ir kokybės reikalavimai“ patvirtinimo“ (Žin., 2003, Nr. 79-3606; 2007, Nr. 127-5194; Nr. 3-107);
- STR 2.06.01:1999 „Miestų, miestelių ir kaimų susisiekimo sistemos“, patvirtintas Lietuvos Respublikos Aplinkos ministro 1999-03-02 įsakymu Nr. 61 (Žin., 1999, Nr. 27-773; 2005, Nr. 39-1285, Nr. 58-2029; 2007, Nr. 16-596; 2008, Nr. 7-253; 2009, Nr. 69-2815, Nr. 133-5822; 2010, Nr. 112-5699; 2012, Nr. 120-6039);
- Panevėžio rajono savivaldybės teritorijos bendrasis planas, patvirtintas Panevėžio rajono savivaldybės Tarybos 2008-07-03 nutarimu Nr. T-154;
- Panevėžio rajono savivaldybės Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo specialusis planas, patvirtintas Panevėžio rajono savivaldybės Tarybos 2011-05-18 nutarimu Nr. T-118;
- Panevėžio rajono savivaldybės teritorijos Šilumos ūkio specialusis planas, patvirtintas Panevėžio rajono savivaldybės Tarybos 20011-05-18 nutarimu Nr. T-119;
- Panevėžio rajono savivaldybės teritorijos Miškų išdėstymo specialusis planas;
- Rekreacinių zonų išdėstymo specialusis planas;

- Degalinių išdėstymo specialusis planas;
- Panevėžio rajono priemiestinės zonos iki vakarinio aplinkkelio (VIA BALTICA) specialusis planas;
- Panevėžio aplinkkelio intensyvios plėtros teritorijos nuo Panevėžio miesto iki magistralinio kelio (VIA BALTICA) A9/272 specialusis planas, patvirtintas Panevėžio rajono savivaldybės Tarybos 2011-02-23 nutarimu Nr. T-36;
- STR 2.07.01:2003 „Vandentiekis ir nuotekų šalintuvas. Pastato inžinerinės sistemos. Lauko inžineriniai tinklai“, patvirtintas Lietuvos Respublikos Aplinkos ministro 2003-07-21 įsakymu Nr. 390 (Žin., 2003, Nr. 83-3804; 2009, Nr. 35-1348);
- Valstybės ilgalaikės raidos strategija, patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2002-11-12 nutarimu Nr. IX-1187 (Žin., 2002, Nr. 113-5029);
- Nacionalinės energetinės nepriklausomybės strategija, patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2012-06-26 nutarimu Nr. XI-2133 (Žin., 2012, Nr. 80-4149);
- Panevėžio rajono strateginis plėtros planas 2009-2015 m., patvirtintas Panevėžio rajono savivaldybės Tarybos 2008-11-06 sprendimu Nr. T-209;
- Elektros tinklų apsaugos taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos Energetikos ministro 2010-03-29 įsakymu Nr. 1-93 (Žin., 2010, Nr. 39-1877; 2011, Nr. 14-627; 2012, Nr. 147-7584);
- Gamtinio karkaso nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos Aplinkos ministro 2007-02-14 įsakymu Nr. D1-96 (Žin., 2007, Nr. 22-858; 2010, Nr. 87-4619; 2012, Nr. 84-4425);
- Paviršinio vandens telkinių apsaugos zonų ir pakrančių apsaugos juostų nustatymo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos Aplinkos ministro 2001-11-07 įsakymu Nr. 540 (Žin., 2001, Nr. 95-3372; 2002, Nr. 105-4732; 2007, Nr. 23-892; 2012, Nr. 82-4302; 2013, Nr. 30-1489);
- Nuotekų tvarkymo reglamentas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Aplinkos ministro 2006-05-17 įsakymu Nr. D1-236 (Žin., 2006, Nr. 59-2103; 2007, Nr. 110-4522; 2009, Nr. 83-3473, Nr. 159-7267; 2010, Nr. 59-2938; 2011, Nr. 39-1888; 2012, Nr. 115-5841; 2013, Nr. 12-577);
- Paviršinių nuotekų tvarkymo reglamentas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Aplinkos ministro 2007-04-04 įsakymu Nr. D1-193 (Žin., 2007, Nr. 42-1594; 2013, Nr. 9-388);
- Žemės sklypų formavimo ir pertvarkymo projektų rengimo ir įgyvendinimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos Žemės ūkio ministro ir Lietuvos Respublikos Aplinkos ministro 2004-10-04 įsakymu Nr. 3D-452/D1-513 (Žin., 2004, Nr. 149-5420; 2007, Nr. 63-2430, Nr. 131-5327; 2009, Nr. 50-2020; 2012, Nr. 78-4080);
- 2002-2015 metų Lietuvos Respublikos valstybinės reikšmės kelių priežiūros ir plėtros programa;
- Lietuvos Respublikos Kelių įstatymas (Žin., 1995, Nr. 44-1076; 1997, Nr. 96-2424; 2002, Nr. 101-4492; 2008, Nr. 135-5229; 2011, Nr. 141-6615);
- Lietuvos Respublikos Saugaus eismo automobilių keliais įstatymas (Žin., 2000, Nr. 92-2883; 2002, Nr. 123-5543; 2003, Nr. 38-1715, Nr. 70-3166; 2004, Nr. 73-2526; 2005, Nr. 86-3207; 2006, Nr. 78-3060, Nr. 141-5403; 2007, Nr. 81-3317, Nr. 128-5213; 2008, Nr. 36-1274, Nr. 71-2719; 2009, Nr. 61-2405; 2010, Nr. 41-1942, Nr. 48-2308, Nr. 75-3791, Nr. 142-7259, Nr. 148-7566, Nr. 153-7791; 2012, Nr. 42-2044, Nr. 78-4029);

- Kelių techninis reglamentas KTR 1.01:2008 „Automobilių keliai“, patvirtintas Lietuvos Respublikos Aplinkos ministro ir Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2008-01-09 įsakymu Nr. D1-11/3-3 (Žin., 2008, Nr. 9-322; 2012, Nr. 55-2744);
- Sanitarinių apsaugos zonų ribų nustatymo ir režimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos Sveikatos apsaugos ministro 2004-08-19 įsakymu Nr. V-586 (Žin., 2004, Nr. 134-4878; 2009, Nr. 152-6849; 2011, Nr. 46-2201);
- Panevėžio rajono savivaldybės Nekilnojamojo kultūros paveldo tinklų schema, patvirtinta Lietuvos Respublikos Kultūros ministro 2009-05-15 įsakymu Nr. ĮV-212 (Žin., 2009, Nr. 56-2226);
- Siaurojo geležinkelio, G10KP specialusis planas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Kultūros ministro 2009-02-18 įsakymu Nr. ĮV-76 (Žin., 2009, Nr. 25-994);
- Panevėžio rajono Kultūros paveldo objektų teritorijų ir apsaugos zonų ribų plano, apskaitos duomenys;
- Panevėžio miesto bendrasis planas (korektūra), patvirtintas 2008-10-30 Panevėžio miesto savivaldybės Tarybos sprendimu Nr. 1-25-1;
- Panevėžio miesto plėtros 2004-2013 metų strateginis planas, patvirtintas 2003-12-18 Panevėžio miesto savivaldybės Tarybos sprendimu Nr. 1-11-1;
- Panevėžio regiono plėtros 2007-2013 metų strateginis planas, patvirtintas 2008-06-10 Panevėžio regiono plėtros tarybos sprendimu Nr. R2-5;
- Kiti patvirtinti teritorijų planavimo dokumentai.

2. ESAMOS APLINKOS BŪKLĖ IR JOS POKYČIAI, JEIGU PLANAS NEBUS ĮGYVENDINTAS

2.1. Gamtinė aplinka

2.1.1. Esama būklė ir tendencijos

Planavimo objektas – Panevėžio rajono savivaldybės (rajono priemiestinė dalis Panevėžio miesto rytinėje pusėje) teritorija – žemės ūkio, miškų ūkio, konservacinė ir kitos paskirties žemė, vandens ūkio paskirties žemė, komunikaciniai koridoriai, vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo, šilumos, elektros, dujų tiekimo tinklai ir infrastruktūra.

Planuojama teritorija patenka į Panevėžio, Karsakiškio, Miežiškių ir Velžio seniūnijas. Į planuojamą teritoriją patenka Girelės, Tičkūnų, Pinigėlių I, Maksvytiškių, Pamarliškių, Tutiškių, Vabalų, Paežerio I, Vaivadų, Samanynės, Dembavos, Oželių, Vyčių, Staniūnų, Velželio, Daumėnų, Kirkūnų ir Pažagienių kaimai, taip pat dalis Ūtos, Likpetrių, Bernotų, Pinigėlių II, Bobkalnio, Pajuosčio, Karužiškių, Tautkūnų, Keravos, Šilagalio, Paliūniškio, Venslaviškio, Liūdynės ir Velžio kaimų. Planuojamos teritorijos plotas – apie 5488 ha.

Į nagrinėjamą teritoriją patenka trys (3) magistraliniai, trys (3) krašto ir penki (5) rajoniniai keliai. *Magistraliniai keliai:* A10 Panevėžys – Pasvalys – Bauskė; A2 Vilnius – Panevėžys; A8 Panevėžys – Aristava – Sitkūnai. *Krašto keliai:* 191 Paliūniškis – Vabalninkas; 121 Anykščiai – Troškūnai – Panevėžys; 122 Daugpilis – Kupiškis – Panevėžys. *Rajoniniai keliai:* 3028 Piniava – Paliūniškis; 3044 privažiuojamasis kelias prie Vaivadų nuo kelio Daugpilis – Rokiškis – Panevėžys; 3001 Panevėžys – Pajuostė; 3006 Panevėžys – Pavašuokiai – Subačius; 3017 Velžys – Jotainiai – Pagiriai – Šėta.

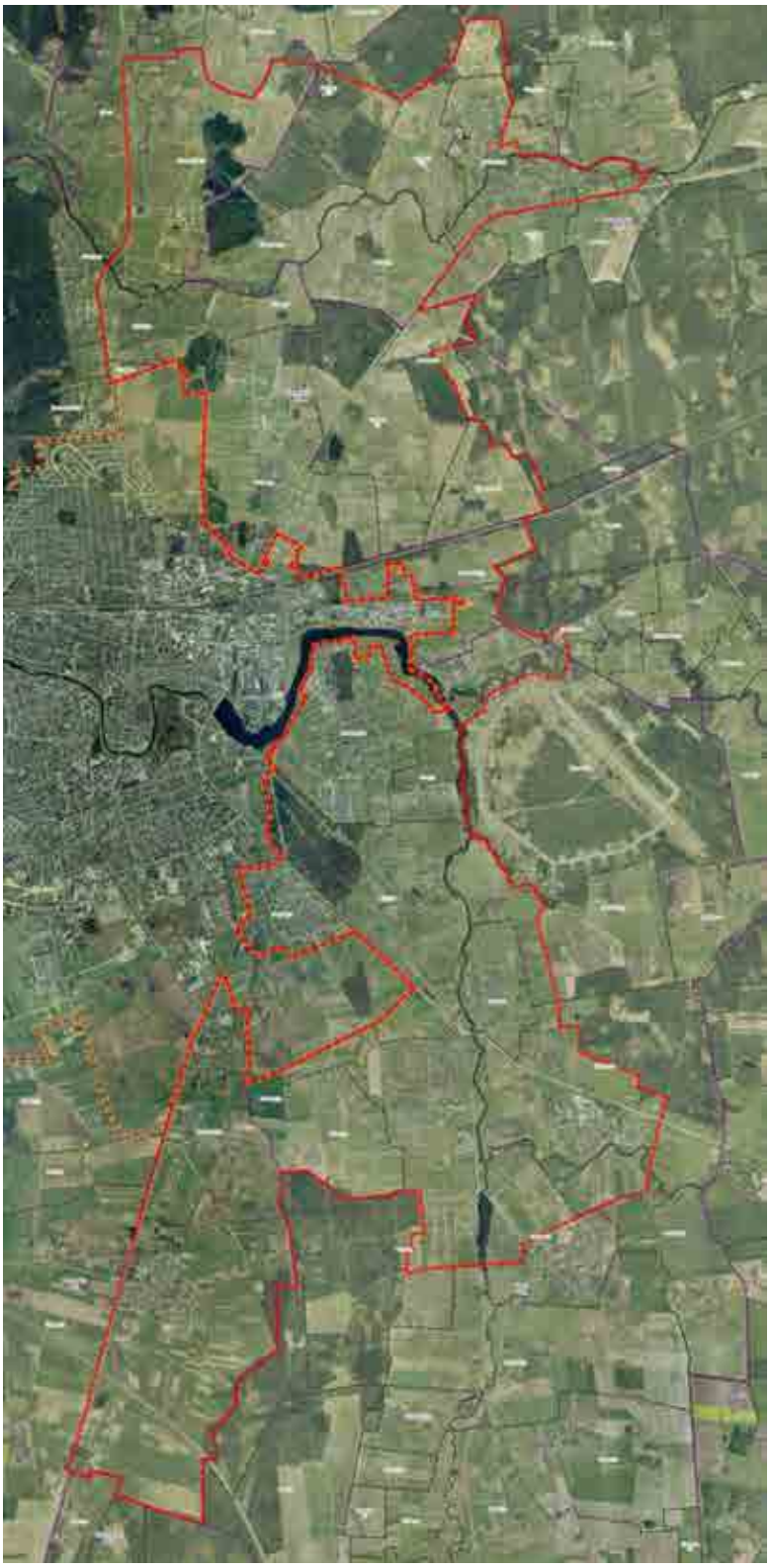

2.1.1. 1 pav. Nagrinėjama teritorija

Planuojamos teritorijos gamtinė aplinka - žemės paviršius, vanduo ir augalija. Ją įtakoja klimatas, gyvūnija, žmogaus veikla. Planuojamos teritorijos reljefas nėra raiškus, siluetą sudaro gamtos elementai ir miestelių statiniai bei jų grupės.

Lietuvos teritorija yra vidutinių platumų klimato zonoje ir pagal B. Alisovo klimatų klasifikaciją priklauso Atlanto kontinentinės miškų srities pietvakariniam posričiui. Į kraštą dažniausiai atklystantys Atlanto ciklonai atneša drėgnus, tačiau neatšiaurius orus.

Panevėžio priemiestinė teritorija priklauso Vidurio žemumos klimato rajonui Mūšos – Nevėžio parajoniui, svarbiausi procesai, sąlygojantys šios teritorijos klimatą, yra adiabatinis oro masių leidimasis nuo gretimų aukštumų ir dirvožemių perdrėkis dėl vandens blogo nutekėjimo plokščiu paviršiumi. Vidutinė metinė oro temperatūra teritorijoje +6,0 – +6,5 ºC. Vidutinis metinis kritulių kiekis 500-600 mm. Vidutinis metinis vėjo greitis 4,0-4,5 m/s. Teritorijai būdingi vyraujantys vakarų, pietvakarių, pietų vėjai. Vidutinė metinė saulės spindėjimo trukmė – 1750-1800 val./metus. Laikotarpis su sniego danga trunka 80-100 dienų per metus, laikotarpis be šalnų trunka 140-160 dienų per metus.

Išmetamos į atmosferą šiltnamio efektą sukeliančios dujos ir teršalai tebėra viena didžiausių visuotinių aplinkosaugos problemų. Daugeliui oro teršalų būdinga tai, kad jie gali išlikti aplinkos ore gana ilgą laiką, o oro masės juos perneša toli nuo kilmės šaltinių. Dėl oro taršos keičiasi klimatas, prastėja aplinkos oro kokybė, susidaro troposferinis ozonas, rūgštėja dirvožemis ir paviršinis vanduo, vyksta vandens telkinių eutrofikacija. Vienas iš darnaus vystymosi prioritetų oro srityje - mažinti pagrindinių ūkio šakų poveikį aplinkai ir žmogaus sveikatai, švelninti klimato kaitos padarinius.

Transportas – pagrindinis teršalų emisijos į atmosferą šaltinis Lietuvoje, kaip ir daugelyje pasaulio šalių, yra mobilieji taršos šaltiniai.

Teršalų išmetimas iš stacionarių taršos šaltinių. Panevėžio regione 2012 metais pagal šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimą atsiskaitė 21 objektas. Į planuojamą teritoriją patenka ir šiltnamio efektą sukeliančias dujas į atmosferą išmeta tik vienas objektas – ŽŪB „Dembavos šiltnamiai“ katilinės.

Didžiausia planuojamos teritorijos kraštovaizdžio vertybė - upių slėniai. Vertingiausiu kraštovaizdžiu pasižymi Lėvens upės slėnis Paliūniškio kaime, Nevėžio upės slėnis Velžio kaime, Juodos upės slėnis ir Staniūnų tvenkinys, Juostos upės slėnis, teritorija prie upelio Žagienis ir Paežerio ežero.

Planuojamos teritorijos gamtinė aplinka - žemės paviršius, vanduo ir augalija. Ją įtakoja klimatas, gyvūnija, žmogaus veikla. Reljefas nėra raiškus, gyvenviečių siluetą sudaro gamtos elementai ir statiniai bei jų grupės.

Didžiausia planuojamos teritorijos gamtinės aplinkos vertybė – į nagrinėjamą teritoriją patenkanti Buveinių apsaugai svarbi teritorija (Natura 2000) - Žalioji giria (LTPAN0006). Šios teritorijos steigimo tikslas - apsaugoti didžiojo auksinuko ir lūšių populiacijas. Planuojamoje teritorijoje yra didesni želdinių masyvai: Paliūniškio miškas, Glebavičiaus miškas, Paežerio miškas, Staniūnų miškas. Per planuojamą teritoriją teka dvi upės. Šiaurinėje planuojamos teritorijos dalyje – Lėvuo, pietinėje teritorijos dalyje – Nevėžis. Į pietinę teritorijos dalį patenka Staniūnų tvenkinys, dalis „Ekrano“ gamyklos tvenkinio. Šie gamtos objektai svarbūs ne tik kaip teritorijos įvaizdžio ir sveikos gyvenamosios aplinkos formuotojai, bet ir kaip ekologinės atsvaros elementai.

Pagal Panevėžio rajono savivaldybės teritorijos bendrąjį planą prie Velžio, Nevėžio upės pakrantėje planuojama rekreacijos plėtra.

Urbanizuotose teritorijose dominuoja vienbučiai gyvenamieji namai, planuojamoje teritorijoje aukštesnės kategorijos urbanizuotose teritorijose yra daugiabučių namų.

Gamta – natūralus, materialus pasaulis, apimantis įvairių formų energiją. Gamta - tai visa, kas egzistuoja – biotinė (gyvoji) ir abiotinė (negyvoji) aplinka – biologiniai organizmai, jų elgesys, ypatybės bei juos supanti aplinka.

Gyvosios ir negyvosios gamtos sąvokos dažniausiai naudojamos, kalbant apie gamtinius išteklius - gamtos elementus, kuriuos žmogus naudoja arba gali naudoti savo poreikiams. Atliekant planuojamos teritorijos gamtinės aplinkos esamos būklės analizę ir siekiant sistemingai apžvelgti gamtos komponentus, buvo naudoti eksploatuojamiesiems gamtos ištekliams įvardinti taikomi gyvosios (augalija, gyvūnija) ir negyvosios (dirvodarinės uolienos, dirvožemiai, vandens atsargos) gamtos terminai.

Panevėžio rajone miškai užima 33,1 proc. viso rajono ploto. 2012 m. Lietuvos miškai užėmė 33,3 proc. šalies teritorijos. Rajono miškingumas panašus, kaip ir Lietuvos miškingumas.

Panevėžio apskrities savivaldybės miškuose paplitę mišrūs beržų, eglių ir pušų medynai. Panevėžio miškų urėdijos miškai turtingi šiam kraštui būdinga augalija, gyvūnija, kraštovaizdžiu, gamtos paminklais. 12 360 ha urėdijos miškų (16,5 proc.) priskirta saugomoms teritorijoms. Daugiau kaip pusę jų užima draustinių miškai. Krekenavos regioninis parkas (11 868 ha) įsteigtas siekiant išsaugoti Nevėžio vidurupio paslėnio kraštovaizdį, jo gamtinę ekosistemą bei kultūros paveldo vertybes. Regioniniam parkui priskirta 5 180 ha miškų. Tarp jų - Nevėžio vidurupio kraštovaizdžio (495 ha), Ramygalos telmologinis (274 ha), Gringalių botaninis - zoologinis (376 ha), Linkavos hidrografinis (14 ha) ir Upytės geomorfologinis (12 ha) draustiniai.

Urėdijos teritorijoje yra 4 valstybiniai draustiniai. Žaliosios botaninis – zoologinis draustinis, kurio plotas 3 092 ha, saugo jame esančias Vidurio Lietuvos lygumai būdingas augalų bendrijas ir gyvūniją. Tai vienas didžiausių draustinių miškų urėdijoje, apimantis dalį Žaliosios, Stumbriškio ir Karsakiškio girininkijų. Naudvario botaninis draustinis, kurio plotas 68 ha, saugantis Šiaurės Lietuvos lygumų plačialapių miškų augalų bendrijas su retų rūšių augalų augavietėmis, yra Gustonių girininkijos Naudvario miške. Čia aptikta viena rečiausių Lietuvoje samanų: brijinė skeltadantė (Fissidens bryoides). Viržonių botaninis 37 ha ploto draustinis įsteigtas siekiant išsaugoti Viržonių pelkę su retų rūšių augalų augimvietėmis. Juostos hidrografinis 305 ha ploto draustinis, saugo mišku apaugusią negilaus salpinio slėnio silpnai vingiuotą Juostos upelio atkarpą.

Panevėžio miškų urėdija turtinga ne tik saugomomis miškų teritorijomis, našiais medynais, bet ir aukštapelkėmis bei dar išlikusiais unikaliais žmogaus veiklos nepažeistais miškų sklypais, kuriuose galima aptikti nykstančių, pažeidžiamų, retų ar saugotinų augalų, grybų, kerpių, samanų bei gyvūnų rūšių. Kertinėse buveinėse ir ekosistemų pavyzdiniuose plotuose ūkinė veikla nevykdoma. Saugomose teritorijose vykdomas patvirtintas stebėjimų monitoringas.

Pagrindiniai veiksniai, kurie neigiamai veikia gyvūnijos įvairovę ir gausumą, – miškų ūkinis naudojimas, pelkių eksploatavimas ir durpių gavyba, vandens telkinių eksploatacija, žemdirbystės vystymas, rekreacija, urbanizacijos plėtra, privatūs ūkiniai interesai ir įvairi aplinkos tarša. Prie urbanizuotos aplinkos sugeba prisitaikyti tik kai kurios gyvūnų rūšys, todėl miestelių gyvūnija yra skurdi, tačiau ir jai reikalinga nors minimali gamtinė aplinka. Jei miesteliuose bei kaimuose bus mėginama išsaugoti gamtos intarpus – gyvūnijos įvairovė, kad ir nelabai marga, gali išlikti.

Negyvoji gamta. Negyvajai gamtai priskiriama saulės ir žemės gelmių šilumos energija, *vanduo, oras, dirvožemis, naudingos iškasenos*. Plataus masto gamtinės energijos išteklių panaudojimas kol kas yra tik progresyvi ateitis, todėl vieni svarbiausių žmonėms ir nagrinėtini kaip miestelio negyvosios gamtos elementai, kuriuos gali paveikti specialiojo plano sprendinių įgyvendinimas, yra dirvožemis ir vanduo. Planuojamoje teritorijoje *nėra naudingųjų iškasenų*.

Pagal *dirvožemių* litologiją ir dirvodaros derinių ypatybes Lietuva įeina į Pabaltijo dirvožeminę provinciją. Panevėžio rajono savivaldybės teritorijos gelmėse glūdi Devono sistemos Viršutinio skyriaus Franio aukšto Tatulos svitos dariniai. Vidutinis Kvartero nuogulų substrato gylis rajono savivaldybėje - 25 m. Devono molingus dolomitus dengia viršutinio Pleistoceno, Nemuno (Valdajaus) apledėjimo, Aukštaičių stadijos, lygumose susidarę moreniniai priemoliai ir priesmėliai. Dešiniajame Nevėžio krante priemoliai vietomis padengti smėliu. Rytinės rajono dalies gelmėse glūdi tos pačios stadijos limnoglacialiniai smėliai.

Kvartero nuogulas dengiančių dirvožemių vyraujanti granuliometrinė sudėtis - lengvi priemoliai pietinėje rajono savivaldybės dalyje, lengvi priemoliai ir smulkūs smėliai ant lengvo priemolio šiaurinėje dalyje, lengvi priemoliai ir smulkūs smėliai rytinėje rajono savivaldybės dalyje. Visos Panevėžio rajono savivaldybės dirvožemiai yra priskiriami Nevėžio lygumos dirvožemių rajonui.

Dirvožemio būklė labai svarbi krašto gamtinei aplinkai. Nuo jos priklauso dauguma ekologinių sistemų, vandenų sektoriaus kokybė. Į dirvožemį patekę teršalai, atmosferos kritulių veikiami, upėmis, upeliais, grioviais ir drenažo sistemomis gali nukeliauti labai toli ir užteršti didelius paviršinio vandens baseinus, o kartais ir gilesnius vandeningo grunto sluoksnius ar net požeminius vandenis, taip padarydami didelę žalą gamtai, žmonių sveikatai ir gyvenimo kokybei. Dirvožemį dažniausiai teršia netinkamai saugomos įvairios ūkinės veiklos ir buitinės atliekos, naftos produktai bei kiti nuodingi reagentai.

Pagal Lietuvos Respublikos teritorijos bendrąjį planą, agrarinių teritorijų brėžinį – Panevėžio priemiestinė teritorija patenka į vidurio Lietuvos agrarinių teritorijų potencialo zoną. Šios teritorijos panaudojimas žemės ūkiui – didelis, mažai jautrūs dirvožemiai tinka intensyviam žemės dirbimui. Žemės ūkio naudmenų našumas: našios žemės. Sąlygos perspektyvioms žemės ūkio struktūroms formuoti: galimybė suformuoti stambius ūkius ir žemės ūkio įmones. Priemonės žemės naudojimui reguliuoti: visų žemės ūkių išsaugojimas ir gerinimas. Šioje teritorijoje rekomenduojamos gamybos specializacijos kryptys: pagrindinės – kiaulininkystė ir pienininkystė.

Pagal Panevėžio rajono bendrąjį planą planuojama teritorija priskiriama statybos plėtros zonai.

Požeminis vanduo skirstomas į tarpsluoksninį, gruntinį ir dirvožemio. Tarpsluoksninis spūdinis vanduo yra miestelių gyventojų geriamojo vandens šaltinis – jį naudoja mažuma miestelių gyventojų. Likusieji gyventojai, kurie nenaudoja centralizuotai tiekiamo vandens, naudoja gruntinį vandenį iš šulinių. Tarpsluoksninis vanduo slūgso giliai ir yra apsaugotas nuo žmogaus veiklos poveikio, todėl yra žymiai švaresnis už paviršinius bei gruntinius vandenis.

Tarpsluoksninio vandens ištekliai yra atsinaujinantys, o baseinai, iš kurių vandenis išgauna Panevėžio rajono vandenvietės, yra pakankamai gausūs, todėl jų pilnai pakanka aprūpinti gyvenvietes. Vandenys jame – gėli, daugiausia hidrokarbonatiniai kalcio. Panevėžio rajono vandenvietėse išgaunamo vandens kokybė yra gera ir atitinka Lietuvos higienos normas.

Gruntinis vanduo - tai pirmas nuo žemės paviršiaus beslėgis vandeningas horizontas, todėl slūgso negiliai ir dažniausiai yra pasiekiamas šachtiniais šuliniais. Jį maitina atmosferos krituliai, todėl su jais į vandeningą horizontą patenka žmonių veiklos atliekos. Gruntinio vandens taršos židiniai gali būti nutolę nuo vandens gavybos vietos, todėl nustatyti konkretų taršos šaltinį labai sunku. Viena aišku, kad gruntinį vandenį teršia tiek pasklidoji atmosferos, tiek iš periferijos veikianti pasklidoji žemės ūkio tarša, tiek lokali taškinė tarša. Užteršti šachtiniai šuliniai tampa galimos požeminio vandens taršos židiniais. Būtent dėl to dauguma šachtinių šulinių, kuriuose išgaunamas gruntinis vanduo ir esančių urbanizuotose teritorijose, yra užteršti. Teršalų kiekis dažnai net kelis kartus viršija leistinas normas. Vanduo daug kur užterštas azoto junginiais – amonio nitritais ir nitratais. Be to, šachtinių šulinių vandenyje yra padidėjęs mineralinių

medžiagų kiekis. Dauguma kastinių šachtinių šulinių yra techniškai netvarkingi, o išgaunamas vanduo išvalomas nepakankamai arba išvis nevalomas, todėl tokio vandens naudojimas maistui yra pavojingas žmonių sveikatai. Deja, dar daug Panevėžio rajono savivaldybės gyventojų buityje ir maistui naudoja gruntinį vandenį. Vidutinis gruntinio vandens slūgsojimo gylis Panevėžio rajono savivaldybėje – 1 – 3 metrai.

Dirvožemio vanduo yra arčiausiai žemės paviršiaus ir vientiso vandeningojo horizonto nesudaro. Jis dažniausiai užterštas mineralinėmis ir organinėmis medžiagomis. Dirvožemio vandens lygis nepastovus, jis priklauso nuo sezoninių kritulių kiekio, garavimo intensyvumo, dirvožemio savybių. Dirvožemio vandens pagausėja po lietaus ir pavasarį, o sumažėja ar visai išdžiūsta sausrų metu, žiemą jie sušąla. Dirvožemio vandenys yra pagrindinis augalų drėgmės ir maisto šaltinis. Panevėžio rajono savivaldybėje vyraujančiuose priemoliuose dėl lėtos kritulių vandens infiltracijos gausių liūčių metu galimas žymus dirvožemio vandens lygio pakilimas. Kita vertus, šie vandenys yra neapsaugoti nuo išdžiūvimo.

Lietuvos *paviršinių vandenų* struktūrą formuoja upės, ežerai ir tvenkiniai, o taip pat marios. Didesnė dalis Panevėžio rajono savivaldybės hidrografinio tinklo patenka į Nemuno baseino Nevėžio pabaseinį. Likusi šiaurės rytų rajono savivaldybės dalis patenka į Lielupės baseino Mūšos pabaseinį.

Į planuojamą teritoriją patenka dalis „Ekrano“ gamyklos tvenkinio, Staniūnų tvenkinys, dalis Juodos upės Velžyje. Per planuojamą teritoriją teka upės Nevėžis ir Lėvuo. Didžiausi Nevėžio intakai: Alanta, Juosta, Juoda; Lėvens intakai: Lielupis, Basliupis. Teritorija aplink vandenis naudojama rekreacijai. Tvenkiniuose maudosi miestelio gyventojai, o aplink esanti teritorija skirta poilsiui. Yra įrengtos dvi poilsio zonos – Paliūniškio pliažas ir Piniavos kaime esantis pliažas prie svečių namų „Berželis“. Teritorijos dalys prie upių skirtos rekreacijai.

2011 metais buvo atliktas preliminarus *potvynių rizikos* įvertinimas Lietuvos Respublikoje. Remiantis **preliminaraus** potvynių rizikos įvertinimo žemėlapio duomenimis, nustatyta, kad nagrinėjamoje teritorijoje didesnę teritorijos dalį aplieja Lėvens upė. Išskiriamos apliejamos Lėvens upės priekrantės šiuose kaimuose: Tičkūnų, Tutiškių, Paliūniškio, Pinigėlių I, Pamarliškių, Ūtos, Vabalų. Išskiriamos apliejamos Nevėžio upės priekrantės šiuose kaimuose: Liūdynės, Vyčių, Pajuosčio.

Šiuo metu didžiausią dalį užliejamų teritorijų sudaro žemės ūkio naudmenos, mažesnę dalį – miškai, mažiausią – urbanizuotos teritorijos.

Centralizuotą nuotekų šalinimą ir jų valymą (kaip ir vandens tiekimą) planuojamoje Panevėžio priemiestinėje teritorijoje vykdo UAB „Aukštaitijos vandenys“. Į planuojamą teritoriją nuotekų valymo įrenginiai nepatenka. Tai pat šioje teritorijoje nenumatomi nauji valymo įrenginiai Panevėžio rajono savivaldybės vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialiuoju planu (toliau – vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo planas).

Planuojamoje teritorijoje yra įrengtos vandenvietės: Liūdynės, Velžio, Šilagalio, Staniūnų, Dembavos, Paliūniškio, AB „Lietuvos dujos” vandenvietė Maksvytiškių kaime. Tai pat yra įrengti vandens gerinimo įrenginiai Velžio kaime.

Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo planu numatoma plėsti viešojo vandens tiekėjo planuojamą aptarnauti teritoriją. Šios teritorijos ribos (2.1.2. 2 pav.) beveik sutampa su gyvenamųjų teritorijų intensyvios plėtros teritorija.

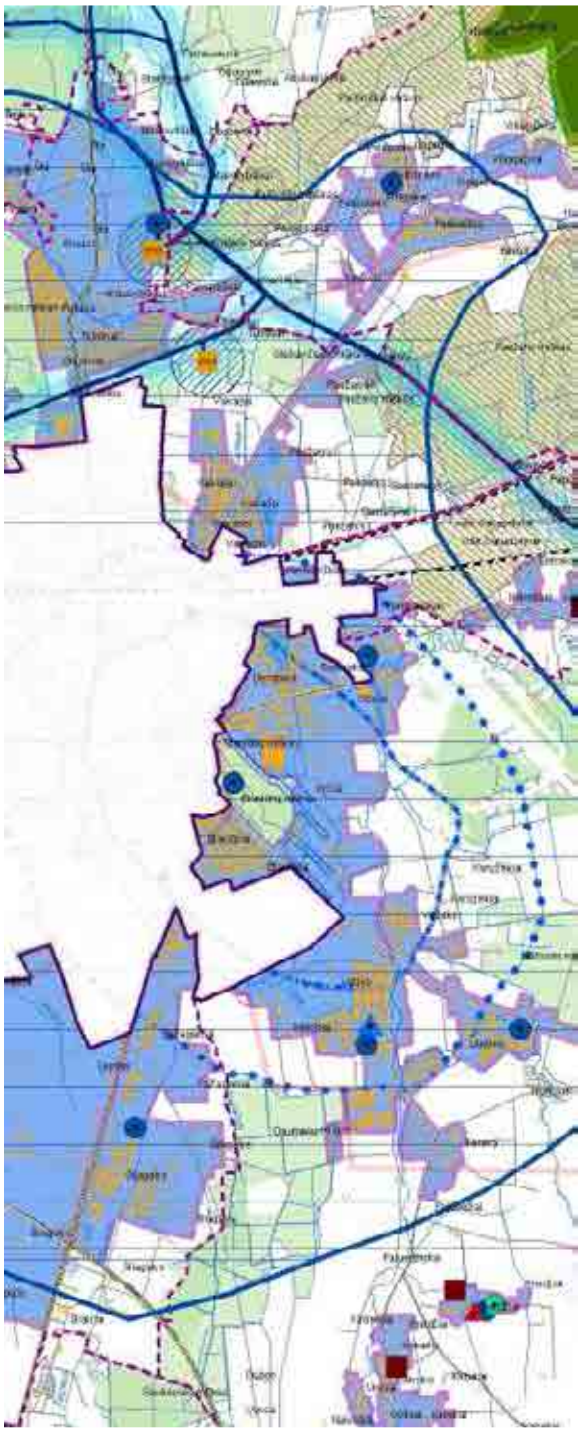

(2.1.2. 2 pav.) Viešojo vandens tiekėjo planuojama aptarnauti teritorija (mėlyna spalva)

Atliekų šalinimas. Individualiuose namuose gyvenantys žmonės naudojasi asmeniniais konteineriais. Panevėžio rajone daugiausia atliekas surenka ir tvarko UAB „Švaros komanda“, AB „Panevėžio specialus autotransprortas“. Stambiagabaritės atliekos iš gyventojų surenkamos apvažiavimo būdu. Apie atliekų surinkimą gyventojai yra informuojami per žiniasklaidos

priemones, seniūnijas, informaciją viešinant gyvenamųjų vietovių skelbimų lentose. Panevėžio rajono savivaldybės ūkininkai, o taip pat ir fiziniai bei juridiniai asmenys turi galimybę naudotis UAB „VEEKO“ ir UAB „ EKO GROUP“ teikiamomis antrinių žaliavų surinkimo paslaugomis.

Teritorijoje radioaktyvaus spinduliavimo pavojų keliančių objektų nėra.

2.1.2. Aplinkos pokyčiai neįgyvendinant plano koncepcinių sprendinių

Valstybės vykdoma aplinkos apsaugos politika ir praktika turėtų kontroliuoti, kad visuomeniniai ir privatūs interesai būtų nukreipti aplinkos kokybei gerinti. Būtina skatinti gamtos išteklių naudotojus ieškant būdų ir priemonių, kaip išvengti neigiamo poveikio aplinkai. Tokie veiksmai turėtų duoti teigiamą rezultatą. Turėtų padidėti želdynų plotai, biologinė ir kraštovaizdžio įvairovė - tai pagerintų bendrą aplinkos kokybę. Įgyvendinant inžinerinių tinklų infrastruktūros renovaciją ir plėtrą, keliant komunalinių paslaugų kokybę ir pasiekiamumą, turėtų sumažėti vandens telkinių, dirvožemio tarša. Neįgyvendinus specialiojo plano sprendinių, tikėtina, kad aplinkos kokybė keisis nežymiai.

2.2. Socialinė aplinka

2.2.1. Esama būklė ir tendencijos

Socialinių paslaugų poreikis ir apimtys labai priklauso ir nuo regiono demografinių ir ekonominių veiksnių: nuo gyventojų amžiaus struktūros, kuri savo ruožtu priklauso nuo gimstamumo, mirtingumo, migracijos, ir jų pajamų - jos priklauso nuo užimtumo ir rinkoje mokamo darbo užmokesčio dydžio.

Pagal 2001 metų gyventojų surašymo duomenis, tankiausiai Panevėžio rajone apgyvendinta Velžio seniūnija 52,0 žm./km^2. Beveik pusė (46 %) rajono gyventojų gyvena Panevėžio miesto priemiesčio kaimuose – Naujamiesčio, Panevėžio ir Velžio seniūnijose. Kita pusė pasiskleidusi maždaug tolygiai po rajono teritoriją. Rečiausiai gyvena Vadoklių ir Karsakiškio seniūnijose.

Panevėžio rajone pagal vidutinį amžių daugiausia gyventojų yra darbingo amžiaus, jų pagrindinės pajamos - darbas Panevėžio mieste - pragyvenimo šaltinis yra žemės ūkis. Dalis gyventojų dirba miesteliuose esančiose įstaigose, daliai gyventojų pagrindinės pajamos yra gaunamos pašalpos. Mažėjant gyventojų užimtumui, didėja socialinių paslaugų poreikis.

Socialinės paslaugos, numatytos Socialinių paslaugų kataloge (Žin., 2006, Nr. 43-1570). Jos teikiamos socialinės ir medicininės paskirties įstaigose, asmens namuose, nevyriausybinių organizacijų centruose ir kitose rajonų įstaigose.

Socialinės paslaugos svarbios tokioms žmonių grupėms: seni žmonės, žmonės su negalia, probleminės šeimos, asmenys, grįžę iš įkalinimo vietų, piktnaudžiaujantys alkoholiu, benamiai, narkomanai ir kitos socialinės rizikos grupės. Planuojamoje teritorijoje, kaip ir visoje Lietuvoje, pagrindinės socialinių paslaugų vartotojų grupės yra senatvės ir invalidumo pensininkai, likę be tėvų globos vaikai, socialinės rizikos vaikai, vaikai iš socialinės rizikos šeimų, vaikai su negalia, socialinės rizikos šeimos ir šeimos, kurias planuojama įtraukti į socialinės rizikos šeimų apskaitą, ir bedarbiai.

Planuojamoje teritorijoje nėra socialines paslaugas teikiančių organizacijų.

Kategorizuotuose urbanistiniuose centruose nagrinėjami įsikūrę visuomeniniai objektai ir visuomeninės organizacijos, draugijos, sąjungos, asociacijos, bendrijos. Velželyje ir Staniūnuose šių įstaigų nėra.

Velžys

Visuomeniniai objektai: Velžio gimnazija; Velžio vaikų lopšelis – darželis; Velžio biblioteka; Velžio medicinos punktas; Velžio seniūnija; Raguvos, Miežiškių ir Velžio apylinkių inspektoriai; Velžio bendruomenės namai; Panevėžio kredito unijos Velžio kasa; Velžio paštas; Velžio komunalinis ūkis; Velžio Švč. Jėzaus Širdies parapijos bažnyčia.

Visuomeninės organizacijos, draugijos, sąjungos, asociacijos, bendrijos: Valanta - daugiabučių savininkų bendrija; Velžio valda – daugiabučių savininkų bendrija; Žemdirbių 4 daugiabučio namo savininkų bendrija; Lietuvos laisvės kovos sąjūdis – visuomeninė draugija; Velžio krepšinio klubas; Velžio kultūrizmo klubas; Teniso klubas "Senvagė";

Liūdynė

Visuomeniniai objektai: Panevėžio rajono Liūdynės kultūros centras; Liūdynės medicinos punktas; Liūdynės biblioteka; Velžio lopšelio-darželio Liūdynės skyrius;

Visuomeninės organizacijos, draugijos, sąjungos, asociacijos, bendrijos: „Pastogė“ - gyventojų bendruomenės centras.

Paliūniškis

Visuomeniniai objektai: Paliūniškio pagrindinė mokykla; Panevėžio kredito unijos Paliūniškio kasa; Paliūniškio medicinos punktas; Paliūniškio biblioteka.

Dembava

Visuomeniniai objektai: Lietuvos kariuomenės Krašto apsaugos savanorių pajėgų Vyčio apygardos 5 - osios rinktinės karo prievolės ir komplektavimo Panevėžio teritorinis skyrius; Dembavos paštas; Panevėžio rajono Dembavos progimnazija; Dembavos biblioteka; „Smalsutis“ - Panevėžio rajono Dembavos vaikų lopšelis – darželis; Panevėžio hidrometeorologijos stotis.

Visuomeninės organizacijos, draugijos, sąjungos, asociacijos, bendrijos: Lietuvos šokių federacija; LŠDPS Panevėžio miesto susivienijimas; „Melioratorius“ - daugiabučių namų savininkų bendrija; „Nojaus laivas“ visuomeninė organizacija - keramikos užsiėmimai, būrelis vaikams, užsiėmimai su socialiai remtinais vaikais, vasarą organizuojama vaikų poilsio stovykla; Dembavos bendruomenės namai; „Šilelis“ - daugiabučio namų savininkų bendrija; Futbolo klubas "Ąžuolas"; "KAŠTONAS" - Individualių gyvenamųjų namų savininkų inžinerinių tinklų statybos bendrija.

Šilagalys

Visuomeniniai objektai: VĮ Panevėžio kelių tarnyba – kelių tiesimas ir priežiūra;

Visuomeninės organizacijos, draugijos, sąjungos, asociacijos, bendrijos: „Šilagalys“ - gyventojų bendruomenės centras, Šilagalio biblioteka, Šilagalio medicinos punktas.

Pažagieniai

Visuomeniniai objektai: Nacionalinis maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo institutas, Panevėžio teritorinis skyrius; Panevėžio valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba, Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba.

Visuomeninės organizacijos, draugijos, sąjungos, asociacijos, bendrijos: „OMEGA“ - daugiabučių namų savininkų bendrija; „UOSIS“ - daugiabučio namo savininkų bendrija.

Gyventojų sveikata ir jos išsaugojimo sąlygos lemia ekonominės raidos stabilumą ir visuomenės socialinį saugumą. Visuomenės sveikatos būklė tiesiogiai lemia gyvenimo kokybę, darbo išteklių apimtį ir produktyvumą, todėl gyventojų sveikatos gerinimas ir tinkamos sveikatos priežiūros užtikrinimas yra svarbi regiono ekonominio augimo sąlyga.

Planuojamoje teritorijoje sveikatos priežiūros paslaugas teikia: Velžio medicinos punktas, Liūdynės medicinos punktas, Paliūniškio medicinos punktas, Šilagalio medicinos punktas.

Planuojamoje teritorijoje intensyviau urbanizuotose centruose išsidėsčiusios 5 bibliotekos: Dembavos, Velžio, Paliūniškio, Liūdynės, Šilagalio. Tai pat veikia viena (1) gimnazija, viena (1) progimnazija, viena (1) pagrindinė mokykla ir viena (1) mokykla-darželis (3.5 lentelė). Planuojamoje teritorijoje veikia trys (3) lopšeliai-darželiai.

Veikia Velžio bendruomenės namai, Liūdynės kultūros centras, „Šilagalys“ - gyventojų bendruomenės centras, Dembavos bendruomenės namai

3.5 lentelė. Esamos švietimo įstaigos nagrinėjamoje teritorijoje.

Skaičius	Kategorija	Pavadinimas
1	Gimnazija	Velžio gimnazija
1	Progimnazija	Dembavos progimnazija
1	Pagrindinė mokykla	Paliūniškio pagrindinė mokykla
1	Mokykla-darželis	Pažagienių mokykla-darželis
3	Lopšelis-darželis	Dembavos lopšelis-darželis "Smalsutis"; Liūdynės vaikų lopšelis-darželis; Velžio vaikų lopšelis-darželis.

Prioritetinės *rekreacijos* plėtros: pažintinė rekreacija ir pramoginė rekreacija. Kitos vystytinos rekreacijos rūšys: gydomoji rekreacija ir sportinė rekreacija. Svarbiausi turistų judėjimo keliai planuojamoje teritorijoje: Šiaurinę planuojamos teritorijos dalį kerta vidurio Lietuvos parkų žiedas; Panevėžys – Pasvalys – Bauskė kelias priskiriamas bendrajam turistiniam tranzitui.

Rekreacijai tinkami paviršinio vandens telkiniai – tvenkiniai, upės, ežerai. Į planuojamą teritoriją patenkantys telkiniai, kaip potencialiai atraktyvūs teritorijos gamtiniai objektai, kol kas nėra maksimaliai išnaudojami. Yra įrengti pliažai – Paliūniškio pliažas, Piniavos kaime pliažas prie svečių namų „Berželis“, pliažas prie Juodos upės Velžyje.

Lankytinų vietų nėra daug. Dauguma jų įtraukos į nekilnojamojo kultūros paveldo registrą. Lankytinos dvarų sodybos, patenkančios į planuojamą teritoriją: Paliūniškio dvaro sodybos fragmentai; Staniūnų dvaro sodybos fragmentai; Liūdynės dvaro sodybos fragmentai; Liūdynės dvaro sodybos kumetynas. Lankytina Panevėžio hidrometeorologijos stotis, kavinė „Gandralizdis“, pliažai.

Planuojamoje teritorijoje daugelis gyventojų gyvena individualiuose namuose. Daugiabučių namų didesnėse gyvenvietėse yra, čia įsikūrusios kelios daugiabučių namų savininkų bendrijos.

Socialinis būstas - nekomerciniu pagrindu pagal Vyriausybės nustatytą nuomos mokesčio apskaičiavimo tvarką nuomojamos savivaldybės gyvenamosios patalpos, skirtos mažas pajamas turintiems asmenims ir šeimoms apgyvendinti pagal Lietuvos Respublikos Valstybės paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti bei daugiabučiams namams modernizuoti įstatymo nustatytas sąlygas.

Planuojamoje teritorijoje socialinio būsto nėra.

2.2.2. Aplinkos pokyčiai neįgyvendinant plano koncepcinių sprendinių

Tikėtina, kad gerės gyvenamosios aplinkos kokybė. Atsiras poreikis naujai gyvenamajai statybai, plėsis komercinės teritorijos, susidarys palankios sąlygos smulkiojo verslo vystymuisi.

Plečiant investicijas, atsiras poreikis siekti geresnio būsto. Kils poreikis kokybiškoms socialinėms paslaugoms.

2.3. Ekonominė aplinka

2.3.1. Esama būklė ir tendencijos

Nagrinėjama teritorija patenka į aglomeracinės plėtros interesų funkcinių prioritetų rajoną. Planuojama teritorija priskiriama Šiaurės ir Vidurio Lietuvos funkcinių prioritetų sričiai. Ji apima dideles lyguminio pobūdžio teritorijas šalies šiaurėje, viduryje bei pietvakariuose, iš esmės sutampančias su derlingąja Vidurio žemuma ir vakarinėmis Baltijos aukštumų plynaukštėmis. Tiek esamas naudojimas, tiek ateities prioritetai pirmiausia susiję su intensyviu žemės ir miškų ūkiu, taip pat su transportu. Tai vienintelė neginčijamo gamybinių interesų prioriteto sritis šalyje.

Nagrinėjamos kategorizuotos gyvenvietės ekonominiu požiūriu.

Velžys

Prekių, paslaugų įmonės: A. Končienės maisto prekių parduotuvė; Irenos Sadauskienės įmonė prekiaujanti maisto produktais; Dalės Šulčienės valgykla; UAB „Agrolitpa“ - sodo ir daržo inventoriaus prekyba, sėklų importas ir eksportas; „Vijunytė“ - žemės ūkio bendrovė; UAB „Odika“ - prekyba suvenyrais, dovanomis; UAB „Liramedis“ - baldų gamyba; „Vizija“, Vareikos įmonė – žvakių gamyba; Rimanto Varnos įmonė – krovinių pervežimas tarptautiniais maršrutais; IĮ „Initas“ - prekyba naudotais automobiliais, krovinių gabenimo, tarptautinės automobilių transporto paslaugos; V. Blyno komercinė įmonė – naudotų automobilių prekyba; UAB „Paulina“ – prekyba naudotais lengvaisiais automobiliais, naudotomis automobilių dalimis; IĮ „Lugnika“ – prekyba naujomis automobilių atsarginėmis dalimis; „Lugnika“ Valicko įmonė – automobilių kėbulų remontas; UAB „Vitaka ir ko“ - akmens gaminiai; UAB „Lietbro“ - naminių paukščių auginimas.

Velžyje yra pagrindiniai visuomeniniai objektai, vystosi smulki prekių ir paslaugų sfera. Įsikūrusios dvi maisto parduotuvės, valgykla. Gyvenvietėje yra žemės ūkio bendrovė. Vyksta baldų, žvakių gamyba. Daugiausia teikiamų paslaugų yra automobilių srityje: prekyba automobiliais, jų dalimis, krovinių gabenimas tarptautiniais ir vietiniais maršrutais. Šioje srityje dirba šešios įmonės. Tai pat yra įsikūrusios stambios įmonės: UAB „Vitaka ir ko“, UAB „Lietbro“, UAB „Agrolitpa“.

Liūdynė

Prekių, paslaugų įmonės: UAB „Artezija“ - arteziniai gręžiniai, geoterminis šildymas, vandens tiekimo sistemų montavimas, metalo apdirbimas, tekinimas, frezavimas, inžineriniai, geologiniai tyrimai; Astos Baltrėnienės įmonės maisto prekių parduotuvė; UAB „Baltic packs“; UAB „Erteka“ - įrankių ir įrenginių prekyba, stiklo apdirbimo ir stiklo paketų gamybai; UAB „Geserga“ - žvyro, smėlio, grunto prekyba, birių krovinių gabenimas, pervežimas savivarčiais vietiniais maršrutais, Lietuvoje, ekskavatorių, savivarčių nuoma; IĮ „Jungė-l“ - ketaus liejinių gamyba; UAB „Kostada“ - gelžbetoninės konstrukcijų gamyba, statybos remonto darbai; UAB „Luca“ – biokuro gamyba; Ramūno Krikštaponio įmonė - keleivių vežimas maršrutiniais mikroautobusais ir pagal užsakymą; UAB „Tolimi reisai“ - medienos mažmeninė ir didmeninė prekyba; ŽŪB „Žemelė“ - ekologiška žuvininkystė.

Liūdynės gyvenvietėve vyrauja įvairios veiklos įmonės, įsikūrusios būtiniausios visuomeninės įstaigos.

Paliūniškis

Prekių, paslaugų įmonės: UAB „Ąsotis“ – alaus gamyba ir prekyba; UAB „Elvitra“ - krovinių gabenimas tarptautiniais maršrutais; UAB „Kaimo laikas“ - žemės ūkio konsultacijos technologinės ir gamybinės įrangos, pramonės įrenginių – prekyba, pašarai ir jų priedai; UAB „Medienos apsauga“ – medienos gaminiai; UAB „MT production“ – mediena ir medžio apdorojimas; Rolando Tatarūno įmonė – miško ruoša; UAB „Su puta“ – alaus gamyba ir prekyba.

Dembava

Prekių, paslaugų įmonės: Artūro Plekavičiaus įmonė - krovinių gabenimo, pervežimo paslaugos Lietuvoje; UAB „Auto NDZ“ - krovinių pervežimas, gabenimas vietiniais maršrutais; UAB „Veiklėjas“ - krovinių gabenimas, pervežimas vietiniais maršrutais Lietuvoje; V. Karpo įmonė - automobilių žibintų remontas; UAB „Vurtas“ - krovinių gabenimas, pervežimas tarptautiniais maršrutais; UAB „Audva“ – kavinė - baras; UAB „Gandralizdis“ – kavinė - baras; Petrovienės užeiga „Pas Veltą“– kavinė, baras; UAB „Dembavos medelynas“ – sodininkystė, sodinukų auginimas, prekyba, daržovių vaisių didmeninė prekyba; UAB „Proagro“ – šiltnamiai, apželdinimas, aplinkos tvarkymas, sodo ir daržo inventorius; A. Januškos įmonė „Hidroteras“ - santechnikos įrangos montavimas; IĮ „Sanrema“ - santechnikos darbai; IĮ „Laginora“ - plastmasė ir jos gaminiai; IĮ „Laimvyta“ - gamtinių dujų tinklų ir suskystintų dujų sistemų projektavimas ir montavimas; UAB „Meluga“ - nuotekų valymo įrenginių prekyba, montavimas, aptarnavimas, remontas, PVC valčių prekyba; UAB „Misteka“ - plastikinių tarų gamyba; UAB „Norvila“ - klijuotos medienos langų, durų gamyba; UAB „Proagro“ - pramoniniai filtrai, šiltnamiai, apželdinimas, aplinkos tvarkymas, sodo ir daržo inventorius; Sigito Činiko įmonė - lininių gaminių siuvimas ir realizavimas užsienyje; UAB „Statyba aplinka“ - statybinės paslaugos, pastatų remontas, statybos mašinų ir įrangos nuoma, apželdinimas, aplinkos tvarkymas, įrankiai; UAB „Šaltinio srovė“ - elektros energijos gamyba, vandens elektrinė; MB „Vilmora“ - statybos, žemės darbai, aplinkos tvarkymas, gerbūvio darbai, birių ir kitų medžiagų pakrovimas, pervežimas, iškrovimas; UAB „Vita fortis“ - telekomunikacinės paslaugos; UAB „Želdima“ - architektai ir projektavimas, apželdinimas, aplinkos tvarkymas; UAB „Idėjų brokeris“ - verslo ir valdymo konsultacijos, juridinės, teisinės paslaugos, konsultacijos; UAB „IT Level“ - interneto svetainių, puslapių kūrimas; UAB „Midenė“ – keramikos dirbiniai; Gražvydo Žegulio įmonė „Molio namukas“ – keramikos dirbiniai; UAB „Optimali prekyba“ - mobiliųjų telefonų aksesuarų prekyba internetu.

Dembavoje gausu prekių ir paslaugų įmonių. Didžiausia iš jų - UAB „Dembavos medelynas“. Tai pat plati aptarnavimo sferų sritis.

Šilagalys

Prekių, paslaugų įmonės: UAB „Džiuka“ - krovinių gabenimas tarptautiniais maršrutais; UAB „Inetra“ - krovinių gabenimas, pervežimas tarptautiniais maršrutais, logistikos paslaugos; UAB „Kagesa grupė“ - finansinės, verslo konsultacijos; IĮ „Masters LT“ - elektros remonto darbai, elektriko paslaugos, buitinės technikos remontas, restoranų ir kavinių įranga bei reikmenys; UAB „Pertomobilis“ - naudotų automobilių, mikroautobusų, sunkvežimių, traktorių, statybinės technikos prekyba; Lapinsko įmonė „Sonata“ - keleivių vežimas mikroautobusu Lietuvoje Respublikos ribose; J. Akelio įmonė „Vernota“ - turto, verslo vertinimas, transporto priemonių defektavimas, ekspertizė, vertinimas išmuitinimui, draudiminių įvykių žalų skaičiavimas, nustatymas, konsultacijos; „Šermutas“, UAB „Rikta Baltic“ viešbutis; Ritos Budrienės įmonės maisto prekių parduotuvė; Rolando ir Vygintos Jakubonių kalvystės studija.

Šilagalyje dominuoja transporto paslaugų tiekimas. Palankus gyvenvietės išsidėstymas susisiekimo infrastruktūros atžvilgiu įtakojo ir paslaugų teikimą toje pačioje srityje.

Velželis

Prekių, paslaugų įmonės: IĮ „ESM“ - patalpų apsaugos, signalizacijos, priešgaisrinės, vaizdo stebėjimo, praėjimo sistemų montavimas, instaliavimas.

Velželyje pagrindinė funkcija – gyventojų, žemės ūkio ir smulkaus verslo subjektų aptarnavimas. Prastesnės galimybės vystytis prekių ir paslaugų sferai dėl nepalankaus susisiekimo.

Staniūnai

Prekių, paslaugų įmonės: UAB „Alfabeta“ - įvairių masažuoklių didmeninė prekyba; UAB „Baltic recycling solution“ - spalvotojo metalo laužo supirkimas, perdirbimas; UAB „Botto dizainas“- interjero medžiagos, įranga ir dizainas; UAB „Domitera“- patalpų oro kondicionavimo ir vėdinimo sistemos; UAB „Kriausta“ - suskystintų dujų įrenginių nuoma; UAB „Kvieta“ – augalininkystė; UAB „Niuvenos projektai“ - architektūrinis projektavimas, detalieji planai; UAB „Novatechas“ – siurblių, elektroninės įrangos, prietaisų, santechnikos įrangos prekyba; „Parama“, Domaševičiaus įmonė - gyvulių sėklinimas; UAB „Plasmingida“ - gumos gaminiai, plastmasė ir jos gaminiai; Romo Truncės klinika - medicinos įstaigos ir paslaugos; UAB „Rūvainis“ - apželdinimas, aplinkos tvarkymas;, UAB „SNB“- avalynės prekyba, gamyba, taisymas; UAB „Tekslina“ - siuvimo paslaugos - masinis siuvimas, patalynė, rankšluosčiai, audinių didmeninė prekyba; V. Paškevičiaus baldų gamybos įmonė.

Staniūnų centro pagrindinė funkcija – gyventojų, žemės ūkio ir smulkaus verslo subjektų aptarnavimas. Gausiai apgyvendintoje teritorijoje natūraliai kuriasi prekių ir paslaugos sferos įmonės.

Pažagieniai

Prekių, paslaugų įmonės: Eugenijaus Litvino veterinarijos įmonė; KADEX, A. Povilausko įmonė - automobilių techninė pagalba kelyje, sunkvežimių remontas, Panevėžio valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba.

Pažagieniai išsidėstę patogioje teritorijos dalyje susisiekimo atžvilgiu. Lygiagrečiai šių kaimų praeinantis A2/A8 magistralinis kelias suteikia galimybes plėtoti komercinę ir pramonę veiklą.

Staniūnų centro pagrindinė funkcija – gyventojų, žemės ūkio ir smulkaus verslo subjektų aptarnavimas, todėl jų sklaida savivaldybės teritorijoje yra tolygi. Pažagieniai ir Šilagalys išsidėstę patogioje teritorijos dalyje susisiekimo atžvilgiu. Lygiagrečiai šių kaimų praeinantis A2/A8 magistralinis kelias suteikia galimybes plėtoti komercinę ir pramonę veiklą.

2.3.2. Aplinkos pokyčiai neįgyvendinant plano koncepcinių sprendinių

Jeigu nebus įgyvendinami plano koncepciniai sprendiniai, verslo infrastruktūra liks status qou situacijoje. Planuojamoje teritorijoje yra daug laisvų (neužstatytų) žemės plotų, kuriuos galima tikslingai panaudoti, gerinant verslo aplinką. Tai pat galima panaudoti užstatytus plotus pritaikant juos verslui.

2.4. Saugomos teritorijos

2.4.1. Esama būklė ir tendencijos

Svarbiausios *saugomų teritorijų* rūšys: rezervatai (gamtiniai bei kultūriniai) ir draustiniai, nacionaliniai ir regioniniai parkai, biosferos rezervatai ir poligonai, taip pat gamtos ir kultūros paveldo objektai (paminklai). Šiuo metu saugomų teritorijų sistema užima virš 785 tūkst. ha, t.y. apie 12% šalies ploto. Didžiausią saugomų teritorijų sistemos dalį sudaro nacionaliniai ir regioniniai parkai. Juose ne tik saugomos gamtos ir kultūros paveldo vertybės, kraštovaizdžio ir biologinė įvairovė, bet ir sudaromos sąlygos su jomis susipažinti, plėtojama rekreacinė veikla, pirmiausia pažintinis ir kaimo turizmas.

Į šiaurinę nagrinėjamos teritorijos dalį patenka Buveinių apsaugai svarbi teritorija (Natura 2000) Žalioji giria (LTPAN0006) (*2.4.1.1. pav.)*. Šios teritorijos steigimo tikslas - apsaugoti didžiojo auksinuko ir lūšių populiacijas. Ekologinės apsaugos prioritetu saugomose teritorijose siekiama išvengti neigiamo poveikio saugomiems gamtos ir kultūros paveldo kompleksams bei objektams arba neigiamo antropogeninių objektų poveikio aplinkai. Šiai kategorijai priskiriamos ekologinės apsaugos zonos. Didžiausias miško masyvas rajone - Žalioji giria, kurios plotas 18900 ha (11 – tas pagal dydį miškų plotas Lietuvoje). Yra sukaupta per 13,2 mln. m³ brandžių ir perbrendusių medynų. Į planuojamą teritoriją patenka 285,64 ha Žaliosios girios ploto. Šis plotas sudaro 0,01% visos Žaliosios girios ploto.

2002 m. patvirtintame Lietuvos bendrajame plane numatytas šiaurinis aplinkkelis nuo Ūtos sankryžos link Paliūniškio. Planuojamas pirmo rango magistralinis (tarptautinis) autokelias. 2008 m. patvirtintu Panevėžio rajono bendruoju planu būtina šiaurinio aplinkkelio atkarpa.

Reikalinga parengti aplinkkelio specialųjį planą, kuris tiksliai apibrėžtų aplinkkelio vietą, kuo mažiau pažeidžiant Natura 2000 teritoriją, jos vientisumą, išsaugotų gamtą, sujungtų kelius A10 Panevėžys-Pasvalys–Ryga ir 122 Daugpilis-Rokiškis-Panevėžys. Šiuo etapu būtų užbaigtas Panevėžio miesto apvažiavimas iš pietų, vakarų ir šiaurės pusės, pilnai nukreipiant sunkiojo transporto srautus aplinkkeliais, visai nevažiuojant per miestą. Nebaigta statyti Panevėžio miesto aplinkkelio atkarpa blogina gyvenamąją aplinką mieste. Sparčiai augantys sunkiojo transporto srautai vis dar neturi tiesioginio išvažiavimo iš magistralės „Via Baltica“ į kitą transeuropinio tinklo kelią – valstybinės reikšmės kelią Daugpilis-Rokiškis-Panevėžys, todėl didėja transporto srautai (*2.4.1.2. pav)*., užterštumas ir triukšmas Panevėžio mieste. Aplinkkelio užbaigimas pagerintų krovininio transporto pralaidumą.

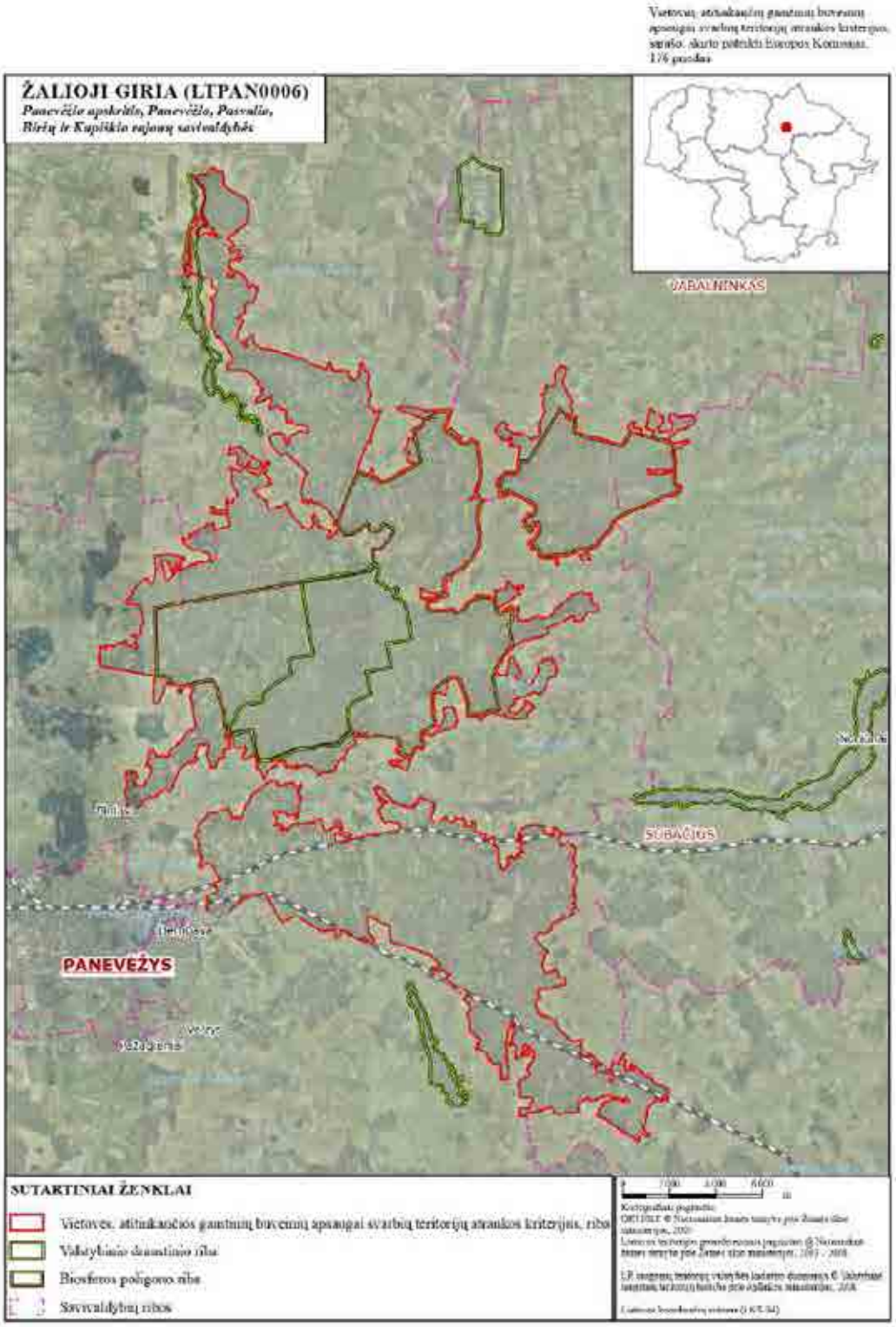

2.4.1.1. pav. Natura 2000 teritorija "Žalioji giria"

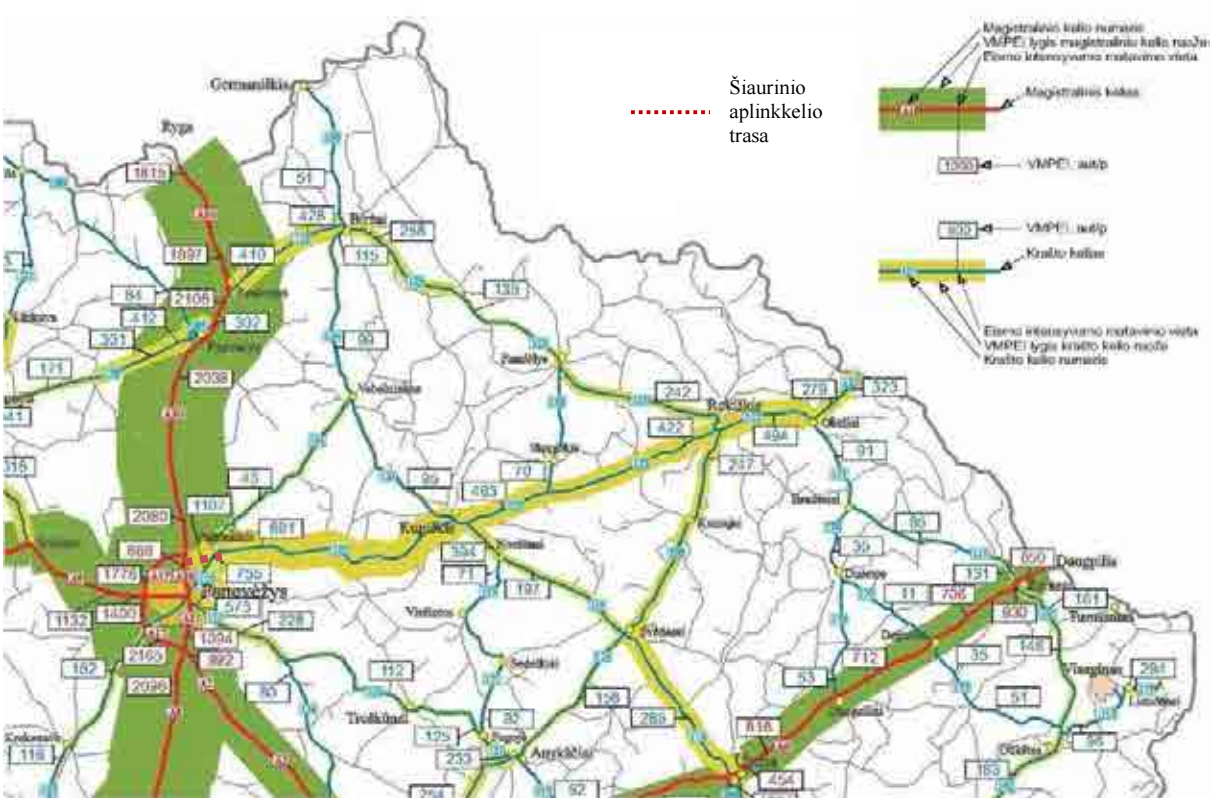

2.4.1.2. pav. Krovininio transporto eismo intensyvumas Panevėžio apskrities keliuose per 2008 metus

Saugomose teritorijose yra atliekami monitoringai, skirti gyvosios gamtos būklės vertinimui, Europos Bendrijai svarbių rūšių, buveinių ir paukščių migracijos susitelkimo vietų būklės vertinimui. Tai turi užtikrinti, kad būtų sukaupta informacija, kuri sudarys sąlygas nustatyti jautriausias Europos biologinės įvairovės sritis ir užkirsti kelią jos nykimui. Žaliosios girios (LTPAN0006) teritorijoje nuo 2007 metų atliekamas ir kas 3 metai kartojamas lūšių gausumo, paplitimo ir būklės Natura 2000 tinkle įvertinimas. Tai pat Žaliosios girios teritorijoje planuojama įvertinti natūralių ir antropogeninių veiksnių esamą ir tikėtiną poveikį didžiajam auksinukui ir jo buveinės būklei. Kitose teritorijose jau atliktas monitoringas.

Didysis auksinukas. Šiai drugių rūšiai reikalingos šlapios paupių pievos. Didysis auksinukas šlapiose paupių pievose skraido birželio, liepos mėnesiais. Mėgsta pelkėtų miškų kirtavietes, drėgnų miškų pievas, žemapelkes, kartais užskrenda į sausesnes pievas. Patelės kiaušinėlius sudeda ant vandeninės rūgštynės (*Rumex aquaticus*), rūgštynės gudažolės (*Rumex hydrolapathum*). Vikšrai gyvena mitybinių augalų lapų apačioje. Rudenį vikšrai nušliaužia žiemoti į paklotę. Net kelis mėnesius jie gali išbūti apsemti vandens. Pavasarį vikšrai vėl maitinasi ir virsta lėliukėmis.

2013 m. Europos bendrijos svarbos rūšių būklės, invazinių mašalų ir ichtiofaunos tyrimų bei tolimųjų pernašų poveikio ekosistemoms įvertinimo duomenimis natūralių ir antropogeninių veiksnių esamas ir tikėtinas poveikis rūšies (didysis auksinukas) ir buveinės būklei - drugiai plačiai paplitę, šiuo metu grėsmių ir neigiamo poveikio rūšiai nėra. Buveinės būklę įtakoja natūrali sukcesija – atvirų plotų užaugimas. Kadangi rūšis labai plačiai paplitusi, dalis jo buveinių gali būti sunaikinama dėl intensyvaus ūkininkavimo, taip pat kuriantis naujoms bei renovuojant

sodybas prie vandens telkinių, kada natūralios kūdros išvalomos, pagilinamos, o natūralios pievos sunaikinamos užsėjant kultūrinę veją, tačiau šiuo metu šalies mastu toks poveikis labai nežymus ir šalies populiacijos neįtakoja.

Lūšis. Šiai stambių plėšrūnų rūšiai reikia didelių seno miško plotų, kuriuose pakaktų nuošalių vietų, kerplėšų, virtuolių ir kitokių natūralių brūzgynų, tinkamų lūšims slėptis ir vesti vaikus. Lietuvoje apie lūšies mitybą žinoma labai nedaug, tačiau, lyginant su kaimyninėmis šalimis galima teigti, kad svarbiausiu lūšies grobiu yra stirnos. Žaliosios girioje lūšis medžioja kiškius, stirnas, peles, bebrus. Lietuvoje stirnų gausa yra didelė ir nemažėja, todėl lūšių mitybiniai poreikiai yra užtikrinami visose Natura 2000 teritorijose. Kyla kitos grėsmės lūšiai Lietuvos teritorijoje:

1. Geografinė arealo padėtis (lūšis Lietuvoje nėra ištisinio rūšies paplitimo zonoje);
2. Tinkamos būveinės stoka;
3. Didelė miškų fragmentacija;
4. Trikdymas;
5. Mitybinė vilko ir kitų plėšrūnų konkurencija;
6. Tiesioginė žmogaus įtaka (brakonieriavimas ir žuvimas ant kelių).

2010 m. Europos bendrijos svarbos gyvūnų rūšių (lūšies, šikšnosparnių, varliagyvių), kurių apsaugai būtina steigti saugomas teritorijas, būklės įvertinimo metu atliktas Lūšių gausumo, paplitimo ir būklės Natura 2000 tinkle įvertinimas. Įvertinimas vyko taip pat ir Žaliosios girios (Panevėžio rajonas) teritorijoje. Girios bendras plotas 33915 ha, ištirta 2972 ha (8,7 % visos girios ploto). Pasirinkti trys stacionarai. Vabalninko miške plotų išsidėstymas pateiktas 11–12 pav. Maršrutų ilgis Žaliojoje girioje: A maršrutas 15,54 km, B maršrutas 13,23 km, C maršrutas 15,53 km. Teritorija A nutolusi apie 9 km nuo planuojamo aplinkkelio vietos Žaliojoje girioje, teritorija B – apie 10 km, C – apie 15 km.

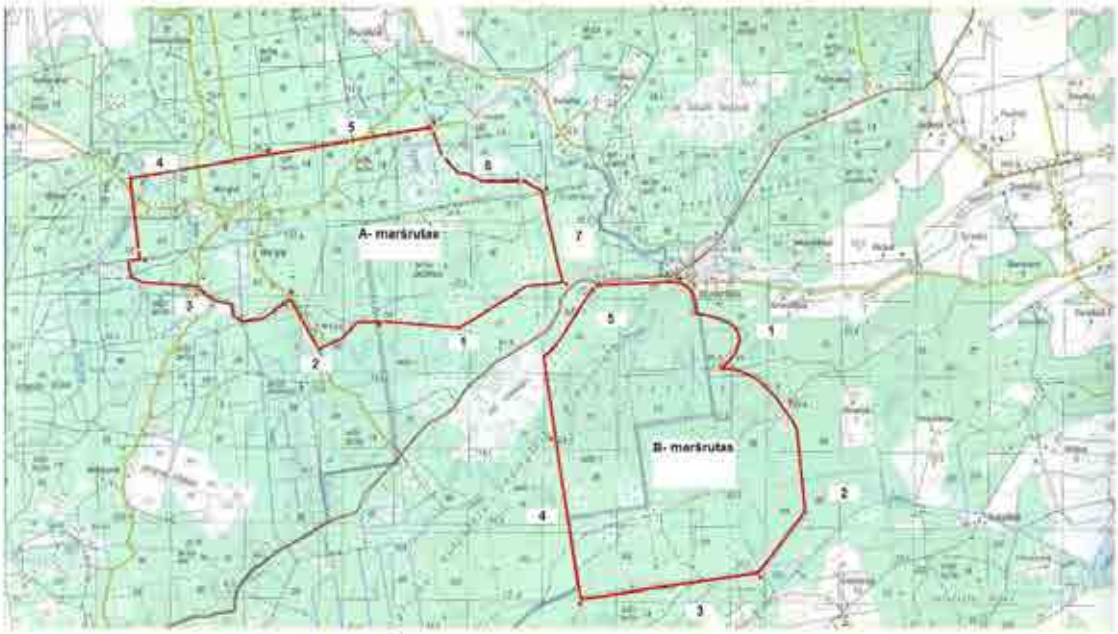

11 pav. Tyrimo maršrutas Panevėžio raj. Žaliojoje girioje. A, B stacionaruose

12 pav. Tyrimo maršrutas Panevėžio raj. Žaliojoje girioje, C stacionare

Nagrinėjamos 3 aplinkkelio alternatyvos (*2.4.1.3. pav*) siekiant nustatyti mažiausią žalą Natura 2000 teritorijai. Aplinkkelio trasos pasirinktos miško proskynose, jau iškirstose miško vietose, tai pat atsižvelgta į urbanizuotų teritorijų dislokaciją. Šiaurinio aplinkkelio trasa bet kokiu atveju kirstų Natura 2000 teritoriją. Aplinkkelio kategorija galima, kaip krašto kelio, kurio apsaugos zona numatoma nuo kelio briaunų į abi puses po 50 metrų. Nagrinėjamas Žaliosios girios plotas patenka į magistralinio dujotiekio bei jų įrenginių apsaugos zonos ribas. Savaime magistralinis dujotiekis nedaro saugomoms teritorijoms žalos, bet galimas pavojus dėl dujotiekio avarijų galimybės. Sprogus dujotiekiui ir užsidegus miškui, nukentėtų Žaliosios girios miško dalis.

Alternatyva „A“. Kelio trasa vidutiniu atstumu jungia A10 Panevėžys-Pasvalys–Ryga kelią ir 122 Daugpilis-Rokiškis-Panevėžys kelius. Trasos pradžia - Ūtos sankryža. Aplinkkelio trasa kerta: sodybą, magistralinį dujotiekį, vietinės reikšmės kelią (1V kategorijos), upelį Įstras, magistralinį dujotiekį, dvi sodybas, vietinės reikšmės kelią (2V kategorijos), upelį Įstras, Natura 2000 (Paliūniškio mišką), dvi sodybas, miško kelią, 3028 rajoninį kelią, Lėvens upę, sodybą. Trasos pabaiga - Paliūniškio sankryža. Trasos bendras ilgis – 5,58 km. Trasos ilgis per Natura 2000 teritoriją – 0,8 km. Atribojama Naturos 2000 teritorijos dalis – 293.85 ha.

Alternatyva „B“. Kelio trasa trumpiausiu atstumu jungia A10 Panevėžys-Pasvalys–Ryga kelią ir 122 Daugpilis-Rokiškis-Panevėžys kelius. UAB „Kelprojektas“ parengė preliminarią aplinkkelio trasą (1 priedas). Trasos pradžia - Ūtos sankryža. Aplinkkelio trasa kerta: magistralinį dujotiekį, vietinės reikšmės kelią (1V kategorijos), magistralinį dujotiekį, Natura 2000 (Paliūniškio mišką), miško kelią, 3028 rajoninį kelią, dvi sodybas, vietinės reikšmės kelią (2V kategorijos), Lėvens upę, sodybą. Trasos pabaiga - Paliūniškio sankryža. Trasos bendras ilgis – 4,89 km. Trasos ilgis per Natura 2000 teritoriją – 1,1 km. Atribojama Naturos 2000 teritorijos dalis – 184,63 ha.

Alternatyva „C“.

Kelio trasa ilgiausiu atstumu jungia A10 Panevėžys-Pasvalys–Ryga kelią ir 122 Daugpilis-Rokiškis-Panevėžys kelius. Trasos pradžia - Ūtos sankryža. Aplinkkelio trasa kerta: vietinės reikšmės kelią (1V kategorijos), magistralinį dujotiekį ir eina šalia magistralinio dujotiekio trasos 1,1 km. Atstumu ir kartu kerta Natura 2000 teritoriją (Paliūniškio mišką), magistralinį dujotiekį, Natura 2000 (Paliūniškio mišką), 3028 rajoninį kelią, Lėvens upę, 110 kV elektros liniją, vietinės

reikšmės kelią (2V kategorija), vietinės reikšmės kelią (2V kategorija), upelį Liekupis, sodybą. Trasos pabaiga - Paliūniškio sankryža. Trasos bendras ilgis – 5,49 km. Trasos ilgis per Natura 2000 teritoriją – 1,1 km. Atribojama Naturos 2000 teritorijos dalis – 57,70 ha.

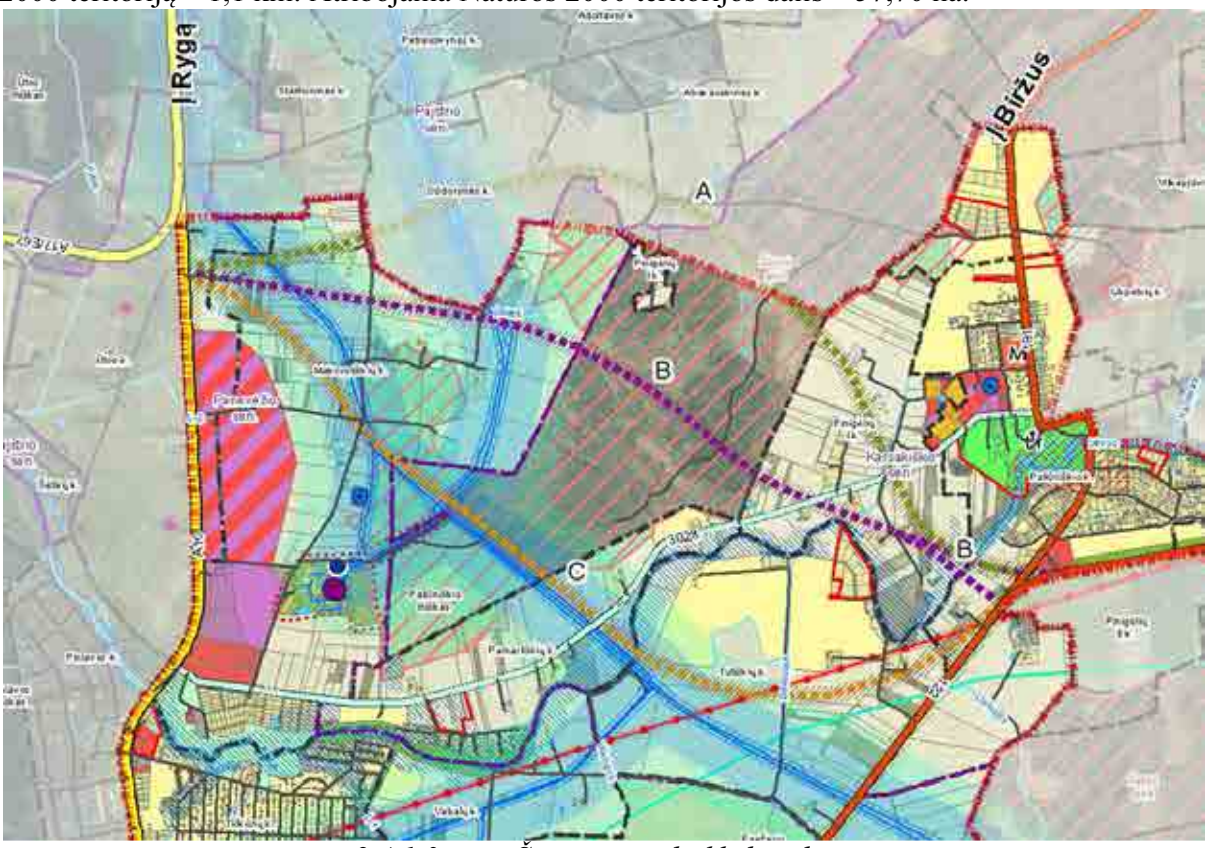

2.4.1.3. pav. Šiaurinio aplinkkelio alternatyvos

2.4.1.1. lentelė. *Šiaurinio aplinkkelio alternatyvos*

Trasos alternatyva	Ilgis per Natura 2000 teritorija, km	Atribojamas Natura 2000 teritorijos plotas, ha	Bendras trasos ilgis, km	Probleminės vietos	Aplinkkelio santykis su miško plotu, ha
A	0.8	293.85	5.58	Aplinkkelio trasa kerta: 2 kartus magistralinį dujotiekį; 1 kartą Lėvens upę; 2 kartus Įstro upelį; 1 kartą 3028 rajoninį kelią; 2 kartus vietinės reikšmės kelius; 1 kartą miško kelią.	3,8 (galimas miško kirtimas); 20,0 (esama kirtavietė).
B	1,1	184.63	4.89	Aplinkkelio trasa kerta: 2 kartus magistralinį dujotiekį; 1 kartą Lėvens upę; 1 kartą 3028 rajoninį kelią; 2 kartus vietinės reikšmės kelius;	4,7 (galimas miško kirtimas); 5,3 (esama kirtavietė).

				1 kartą miško kelią.	
C	1,1	57.70	5.49	Sudėtinga sankryža ties Paliūniškio kaimu; Atkertama urbanizuotos teritorijos dalis; Aplinkkelio trasa kerta: 2 kartus magistralinį dujotiekį; 1 kartą Lėvens upę; 1 kartą Liekupio upelį; 1 kartą 3028 rajoninį kelią; 3 kartus vietinės reikšmės kelius; 2 kartus 110 kV elektros liniją.	5,4 (galimas miško kirtimas); 10,0 (esama kirtavietė dėl magistralinio dujotiekio).

Trasos alternatyva A –
Pliusai:
- Mažiausia žala iškertamam miškui (3,8 ha);
- Mažiausias aplinkkelio trasos ilgis per Natura 2000 teitoriją (0,8 km).

Minusai:
- Galimas didžiojo auksinuko buveinės sunaikinimas miško kirtavietėje;
- Atribojama didžiausia Natura 2000 teritorija (293,85 ha);
- Ilgiausia aplinkkelio trasa (5,58 km);
- Daugiausia susikirtimo vietų su upeliais.

Trasos alternatyva B –
Pliusai:
- Trumpiausia aplinkkelio trasa (4,89 km);
- Geras eismo saugumas, tiesiausia trasos atkarpa;
- Mažiausiai susikirtimo vietų su inžineriniais tinklais, upeliais.

Minusai:
- Vidutiniška žala iškertamam miškui (4,7 ha);
- Ilgiausias aplinkkelio trasos ilgis per Natura 2000 teitoriją (1,1 km).

Trasos alternatyva C –
Pliusai:
- Atribojama mažiausia Natura 2000 teritoriją (57,70 ha).

Minusai:
- Didžiausia žala iškertamam miškui (5,49 ha) - tiesiant kelią greta magistralinio dujotiekio (dabartinė miško kirtavietės vieta) papildomai iškertama 5,49 ha miško juosta aplinkkelio trasai;
- Ilgiausias aplinkkelio trasos ilgis per Natura 2000 teitoriją (1,1 km);
- Daugiausia susikirtimo vietų su inžineriniais tinklais;
- Atribojama urbanizuota teritorijos dalis;
- Blogas eismo saugumas, sudėtinga sankryža ties Paliūniškio kaimu.

Išanalizavus visų trijų alternatyvų poveikį, pasirenkama tinkamiausia šiaurinio aplinkkelio trasos alternatyva – B. Trasa pasirenkama, įvertinus ir palyginus trasų alternatyvas. Vertinant ilgį per Natura 2000 teritoriją, jis yra visais atvejais panašus. Alternatyvos „B“ atribojamos Natura

2000 teritorijos plotas ir iškertamas miško masyvas yra vidutiniškas. Įvertinama, kad esama kirtavietė toje teritorijoje yra mažiausia. Trasa yra trumpiausia ir ekonomiškiausia, tai pat geriausiai užtikrinamas eismo saugumas. Neatkertamos urbanizuotos teritorijos.

Projektuojant šiaurinę Panevėžio aplinkkelio dalį, turi būti numatytos tinkamiausios aplinkosauginės projektavimo priemonės išsaugoti biologinei įvairovei. Remiantis Lietuvos automobilių kelių direkcijos prie Susisiekimo ministerijos generalinio direktoriaus 2010-04-01 įsakymu Nr. V-90 "Aplinkosauginių priemonių projektavimo, įdiegimo ir priežiūros rekomendacijos. Biologinės įvairovės apsauga APR-BĮA 10" galimos tokios prevencinės priemonės išsaugant biologinę įvairovę: atitvariniai bordiūrai, perėja po keliu, nušokimo rampa, perėjos tarp medžių viršūnių, perėja virš kelio, žalias tiltas ir kt. Kelio plano sprendiniai turi užtikrinti kuo mažesnį neigiamą poveikį biologinei įvairovei. Tik nepavykus poveikio išvengti, privaloma jį švelninti.

Rengiant šiaurinio aplinkkelio trasą, turi būti parengti detalesni teritorijų planavimo dokumentai. Tolesnėse šiaurinio aplinkkelio detalizacijos etapuose būtina parengti išsamų poveikio aplinkai vertinimą, numatyti tinkamiausias prevencines apsaugos priemones biologinei įvairovei išsaugoti.

2.4.2. Aplinkos pokyčiai neįgyvendinant plano koncepcinių sprendinių

Neįgyvendinus koncepcijos sprendinių, tikėtina, nedarys neigiamo poveikio Natura 2000 teritorijos vientisumui. Neįgyvendinus aplinkkelio sprendinių bus paveikta gyventojų sveikata Panevėžio miesto šiaurės rytų dalies teritorijoje.

2.5. Gamtinis karkasas

2.5.1. Esama būklė ir tendencijos

Gamtinis karkasas yra itin svarbi teritorinė daugiafunkcinė sistema, užtikrinanti bendrą teritorijos kraštovaizdžio stabilumą, gyvybingumą, bei jame vykstančių migracinių ryšių nepertraukiamumą. Gamtinės aplinkos stabilumo užtikrinimas palaikant, formuojant ar gausinant gamtinio karkaso elementų kokybę, teritorijoje savo ruožtu garantuoja didesnį teritorijos ūkinį potencialą, bei geresnę žmonių gyvenamosios aplinkos kokybę.

Gamtinio karkaso paskirtis: sukurti vientisą gamtinio ekologinio kompensavimo teritorijų tinklą, užtikrinantį kraštovaizdžio geoekologinę pusiausvyrą ir gamtinius ryšius tarp saugomų teritorijų; sudaryti prielaidas biologinei įvairovei išsaugoti; sujungti didžiausią ekologinę svarbą turinčias buveines, jų aplinką bei gyvūnų ir augalų migracijai reikalingas teritorijas; saugoti natūralų kraštovaizdį ir gamtinius rekreacinius išteklius; didinti rajono miškingumą; optimizuoti kraštovaizdžio urbanizacijos, technogenizacijos bei žemės ūkio plėtrą.

Panevėžio rajono *gamtinis karkasas* yra neatsiejama Lietuvos gamtinio karkaso dalis, formuojanti tiek rajono, tiek Respublikos bendrąją erdvinę koncepciją.

Gamtinis karkasas nėra ištisinis žalių juostų tinklas - jis sujungia įvairios paskirties teritorijas: gamtinius rezervatus, gamtinius bei kompleksinius draustinius, valstybinius parkus, apsaugos zonas bei saugomus gamtos išteklių sklypus, įvairias rekreacines, miškų ūkio, taip pat

ribojamos agrarinės veiklos zonas. Į gamtinį karkasą įjungiamos natūralios bei pusiau natūralios ekosistemos. Panevėžio rajono gamtinį karkasą sudarančios pagrindinės dalys, taip pat patenka į planuojamą teritoriją:

- Geoekologinės takoskyros (A).
- Geosistemų vidinio stabilizavimo arealai (B).
- Migracijos koridoriai (C).

Geoekologinės takoskyros (A) – teritorijos, jungiančios ypatinga ekologine svarba bei jautrumu pasižyminčias vietoves: upių aukštupius, vandenskyras, aukštumų ežerynus, kalvynus, pelkynus, bei požeminių vandenų intensyvaus maitinimo plotus. Jos palaiko bendrąją gamtinio kraštovaizdžio ekologinę pusiausvyrą.

Geosistemų vidinio stabilizavimo arealai (B) – teritorijos, užimančios tarpinę padėtį tarp geoekologinių takoskyrų ir migracijos koridorių, galinčios pakeisti šoninius migracijos srautus (šoninį nuotėkį), taip pat reikšmingos biologinės įvairovės požiūriu: želdinių masyvai bei grupės, natūralios pievos, pelkės, bei kiti vertingi stambiųjų geosistemų ekotipai. Šios teritorijos kompensuoja neigiamą ekologinę įtaką gamtinėms sistemoms.

Labai svarbus Panevėžio rajono savivaldybės gamtinio karkaso elementas - šiaurės rytinėje dalyje esantis, regioninis vidinio stabilizavimo mazgas. Jis apjungia Žaliosios girios ir prie jos prisišliejusių miškų masyvus.

Migraciniai koridoriai (C) – slėniai, raguvynai bei dubakloniai, kuriais vyksta intensyvi medžiagų, energijos ir gamtinės informacijos srautų apykaita ir augalų bei gyvūnų rūšių migracija.

Reikšmingi ir upių slėniais vingiuojantys bei gamtines teritorijas jungiantys migracijos koridoriai. Į planuojamą teritoriją patenka Nevėžio, Lėvens upių senslėniai - regioniniai slėninės migracijos koridoriai. Kiti, didesni, Nevėžio ir Lėvens intakai su savo slėniais ir pakrančių medynais yra rajoniniai slėninės bei dubakloninės migracijos koridoriai.

Didžiausią žalą gamtinio karkaso būklei daro intensyvi antropogeninė veikla: urbanizacijos plėtra, žemės ūkis, nekontroliuojama rekreacija. Siekiant to išvengti, zonuojamos teritorijos.

Gamtinio karkaso teritorijos tikslinamos, atsižvelgiant ir derinant tarpusavyje ekologinius, kultūrinius ir estetinius kraštovaizdžio formavimo reikalavimus. Gamtinio karkaso struktūrinių dalių ir elementų ribos pakoreguotos priderinant prie reljefo, kitų kraštovaizdžio struktūrinių dalių ir elementų ribų.

Regioninio tarpsisteminio stabilizavimo ašys (geoekologinės takoskyros) tęsiasi šiaurinėje nagrinėjamos teritorijos dalyje, apjungia Žaliąją girią, Paežerio mišką, Glebavičiaus mišką.

Regioniniai ir svarbiausi rajoniniai vidinio stabilizavimo mazgai ir juostos tęsiasi Žaliosios girios teritorijoje, atitinkančioje gamtinių buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus.

Rajoniniai ir svarbiausi vietiniai vidinio stabilizavimo mazgai ir juostos tęsiasi pietinėje nagrinėjamos teritorijoje dalyje, aplink Daumėnų mišką, Šeidukinės mišką.

Regioniniai ir svarbiausi rajoniniai slėniniai ir dubakloniniai migracijos koridoriai nagrinėjamoje teritorijoje tęsiasi aplink Lėvens ir Nevėžio upes.

Rajoniniai ir svarbiausi vietiniai slėniniai bei dubakloninės migracijos koridoriai nagrinėjamoje teritorijoje tęsiasi aplink Staniūnų tvenkinį, Juodos upę.

2.5.2. Aplinkos pokyčiai neįgyvendinant plano koncepcinių sprendinių

Koncepcijos sprendiniai, tikėtina, nedarys neigiamo poveikio upėms ir jų ekosistemoms: išsaugomi esami želdynai, kur jų nėra - veiklą riboja apsaugos juostos.

2.6. Kultūros paveldas

2.6.1. Esama būklė ir tendencijos

Kultūros paveldas – karta iš kartos paveldimos, perimamos, sukurtos ir perduodamos kultūros vertybės, svarbios etniniu, istoriniu, estetiniu ar moksliniu požiūriu.

Kultūros paveldo objektai – pavieniai ar į kompleksą įeinantys objektai, registruoti kaip nekilnojamosios kultūros vertybės, t. y. žemės sklypuose, sklypų dalyse, vandens, miško plotuose ar jų dalyse esantys statiniai ar kiti nekilnojamieji daiktai, kurie turi vertingųjų savybių ir kartu su jiems priskirta teritorija yra atskiri daiktinės teisės objektai ar gali jais būti.

Kultūros paminklais paskelbiami tik nacionalinės reikšmės kultūros paveldo objektai. Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos kultūros vertybių registre šiuo metu yra įregistruota 13 kultūros paveldo objektų, patenkančių į planuojamą teritoriją.

Kraštovaizdžio ir kultūros paveldo objektų pastarojo dešimtmečio pokyčiai sumenkino žymios jų dalies autentiškumą ir kultūrinės vertės raišką. Sparti gyventojų migracija į miestus/užsienį kelia pavojų kaimų gyvybingumui ir kaimiškų vietovių paveldo išlikimui. Kultūros paveldo vertės atskleidimas, jo puoselėjimas ir kūrybingas panaudojimas savivaldybei bei kitoms atsakingoms organizacijoms yra svarbus turizmo plėtros svertas, atspindintis dvasinį bei kultūrinį rajono gyvenimą. Integravimas į Europos kultūrinio paveldo informacinius srautus skatintų kultūrinį turizmą, kurio vienas tikslų - neleisti laikui ištrinti istorinės - kultūrinės reikšmės bei naudoti ir tvarkyti kultūrinį paveldą, darantį planuojamą teritoriją unikalia.

Dvarų sodybų naudojimo perspektyva siejama su rekreacinio naudojimo plėtra ir turizmu. Kultūros paveldo objektų, jų teritorijų ir apsaugos zonų tvarkymas ir naudojimas vykdomas, vadovaujantis Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo ir kitų kultūros paveldo apsaugą reglamentuojančių teisės aktų nuostatomis. Į planuojamą teritoriją patenka dvarų sodybos, registruotos Kultūros vertybių registre: Paliūniškio dvaro sodybos fragmentai; Staniūnų dvaro sodybos fragmentai; Liūdynės dvaro sodybos fragmentai; Liūdynės dvaro sodybos kumetynas.

Valstybės plėtros strategijoje turizmas ir rekreacija nurodoma prioritetine gamtos ir kultūros paveldo saugojimo kryptimi, plėtojant Lietuvos regionus ir didinant jų konkurencingumą. Nors didžiausią žalą nekilnojamajam kultūros paveldui padarė sovietinio laikotarpio kolūkinių gyvenviečių ir agrarinių kompleksų kūrimas, istorinio kraštovaizdžio naikinimas, tradicinio kraštovaizdžio nykimas tebevyksta iki šiol.

3.4 lentelė. Kultūros paveldo objektai nagrinėjamoje teritorijoje

Unikalus objekto kodas	Pavadinimas	Adresas	Aprašymas
5412	Likpetrių kapinynas vad. Lapkalniu	Panevėžio raj. sav., Karsakiškio sen., Likpetrių k.	*Vertingos savybės:* kapai su jų įranga ir konstrukcija; reljefas; *Amžius:* XVII-XVIII a.
11048	Kapinės	Panevėžio raj. sav.	-
401	Buv. dvaro	Panevėžio raj. sav.,	Paliūniškio dvaro sodybos fragmentai.

	sodybos fragmentai	Karsakiškio sen., Paliūniškio k.	*Kompleksą sudaro:* kluonas (36775); svirnas (36776); oranžerija (36777); ledainė (36778); liekanos (36779); karių kapai (12561); *Vertingosios savybės:* planinės erdvinės struktūros fragmentai, kurią formuoja išlikę dvaro sodybos statiniai, jų vietos, Vokietijos ir Rusijos karių kapai, kelių trasos, želdiniai; vandens malūno – lentpjūvės vieta; akmenų mūro, g/b konstrukcijos vandens malūno - lentpjūvės turbininė; kanalo vieta; lygus reljefas su šlaitu ties R kelio trasa; Lėvens upės šlaitai; kelių trasos; lapuočių medžių eilė ties ūkinio pastato liekanomis, lapuočių, spygliuočių medžių grupės, pavieniai medžiai centrinėje teritorijos dalyje, šlaito ties R kelio trasa apželdinimas lapuočiais medžiais; Lėvens upės vaga. *Amžius:* XIX a. pab.-XX a. pr. *Stilius:* istorizmas
12561	I-ojo pasaulinio karo kapių kapinės	Panevėžio raj. sav., Karsakiškio sen., Paliūniškio k.	Paliūniškio dvaro sodybos fragmentų Vokietijos ir Rusijos karių kapai. *Priklauso kompeksui:* Paliūniškio dvaro sodybos fragmentai (401). *Vertingos savybės:* įvairūs mažosios kraštovaizdžio architektūros statiniai ir vaizduojamojo meno formos – 30 betoninių kryželių medžiagos ir formos tipas, įgilintų raidžių vokiečių kalba įrašų tipas ir tekstai viršuje; Vokietijos ir Rusijos karių palaikai; Faktai susiję su objektu apie svarbius visuomenės ir valstybės istorijos įvykius – 1915–1918 m.
17010	Tiltas	Panevėžio raj. sav., Karsakiškio sen., Paliūniškio k.	Paliūniškio tiltas. *Vertingos savybės:* tūris – 2 atramų, segmentinių arkų tiltas su važiuojamąja dalimi; konstrukcijos - atramų pamatai; 2 g/b atramos, sujungtos 4 g/b išilginėmis sijomis, kurios tarpusavyje apjungtos g/b skersinėmis sijomis; perdanga - stulpinė-rėminė perdangos su skersinėmis ir išilginėmis sijomis konstrukcija; funkcinė įranga - g/b atitvarinės sienelės, stulpeliai; 2 žemių pylimai Š ir P krantuose. *Amžius:* statytas 1933-1934 m., remontuotas 1993 m. *Autorius:* inžinierius Kazys Germanas (1897-1980)
21901	Panevėžio – Rubikių ruožas	Panevėžio m., Panevėžio raj. sav., Anykščių raj. sav.	*Priklauso kompeksui:* Siaurojo geležinkelio kompleksas (21898) *Vertingosios savybės: Amžius:* Pastatytas 1895 – 1898 m.
4401	Pajuostės	Panevėžio raj. sav.,	-

	dvaro sodyba	Velžio sen., Pajuosčio k.	
11280	Staniūnų dvaro sodybos fragmentai	Panevėžio raj. sav., Velžio sen., Staniūnų k.	*Kompleksą sudaro:* ūkinis pastatas (36358); ūkinis pastatas (36359); kumetynas (36360); tvartas (36361); tvartas (36362); ūkinis pastatas (36367). *Vertingosios savybės:* dvaras, išsidėstęs į V nuo Staniūnų gyvenvietės, išlikusi dvaro sodybos plano struktūra, tūrinė – erdvinė kompozicija, formuojama išlikusių statinių, statinių vietų, kelių, įvažiavimų bei parko ir sodo fragmentai; buvusių statinių vieta - Staniūnų dvaro rūmų vieta; buvusių arklidžių vieta (1993 m. pastatytas naujas arklidžių pastatas; susiformavęs reljefas – lygus; Š ir P sodybos dalyse vyraujtys vietinės kilmės medžių grupės ir pavieniai parko medžiai: paprastasis klevas, ąžuolas, uosis, liepa, beržas; PR sodybos dalyje išlikę sodo fragmentai; dvaro sodybos vakarinėje dalyje - Žagienės upelis; keliai - du keliai: dvaro Š pusėje kelias į Panevėžio miestą, R pusėje kelias į "senąjį" Vilniaus kelią; dvaro sodybą supantis kraštovaizdis; faktai, susiję su objektu. *Amžius:* XIX a. pab.
17014	Kapai	Panevėžio raj. sav., Velžio sen., Liūdynės k.	-
390	Liūdynės dvaro sodybos fragmentai	Panevėžio raj. sav., Velžio sen., Liūdynės k.	*Kompleksą sudaro:* rūsys (33157); parko fragmentai (33158). *Vertingosios savybės:* iš R atsiveriantis dvaro sodybos – parko siluetas; lygus reljefas; *Amžius:* XIX a. pab. – XX a. pr.
33096	Liūdynės dvaro sodybos kumetynas	Panevėžio raj. sav., Velžio sen., Liūdynės k.	*Vertingosios savybės:* tūris – kompaktinis, stačiakampio plano, 1 aukšto su mansarda ir rūsiu; dvišlaitė stogo forma skardos lakštų tipo; raudonų plytų mūro 2 dūmtraukių tipas; medinių profiliuotų skarda dengtų lėkių Š ir P fasaduose tipas; išplanavimas - kapitalinių sienų tinklas; segmentinės langų ir durų angos; stačiakampės rūsio langų ir P, Š fasadų frontonų langelių angos; nišos - segmentinė niša P fasade; fasadų architektūrinis sprendimas - istorizmas, plytų stilius; raudonų plytų mūro: reljefinės segmentinės langų, durų ir P fasado nišos sąramos, mūro mentės, dekoratyvus dantytas vainikuojamasis karnizas, profiliuotas dekoratyvus P fasado frontono šlaitų karnizas, laiptuotas Š fasado frontono šlaitų dalinis

			karnizas, reljefinis apskritimo formos dekoras P fasade, dantyti rūsio langų apvadai P fasade, ilgąja briauna sumūryta juosta po frontono langais P fasade, kampu sumūrytos palangių traukos po I aukšto langais ir P fasado niša, palangių traukos po frontonų langais; raudonų profiliuotų plytų mūro reljefinė data „1907“ P fasado frontone; konstrukcijos - pamatas ir skaldytų akmenų mūro cokolis su plytų mūro eile viršuje; raudonų plytų mūro sienos su rievėtomis siūlėmis; medinių sijinių perdangų tipas; lygus reljefas; ąžuolai, klevai; išskirtinis ąžuolas teritorijos V dalyje, kurio skersmuo 124 cm; liepų alėja teritorijos P dalyje; pirminė ir istoriškai susiklosčiusi paskirtis – gyvenamoji. *Amžius:* 1907 m. *Stilius:* istorizmas, plytų stilius
14885	Koplytstulpis	Panevėžio raj. sav., Velžio sen., Velžio k.	-

2.6.2. Aplinkos pokyčiai neįgyvendinant plano koncepcinių sprendinių

Planuojamos Panevėžio priemiestinės teritorijos koncepcijos sprendiniai, tikėtina, nedarys neigiamo poveikio kultūros paveldui. Siūlomi koncepciniai sprendiniai nukreipti nekilnojamajam kultūros paveldo išsaugojimui, lankytojų prieinamumui.

2.7. Visuomenės sveikata

2.7.1. Esama būklė ir tendencijos

Visuomenės sveikatą įtakoja daugelis veiksnių. Visuomenės sveiką gali veikti fizikiniai, cheminiai ir psichologiniai faktoriai. Visuomenės sveikata nagrinėjama, atsižvelgiant į psichologinius aspektus, tai pat į kvapų, garsų įtaką.

Kvapai. Planuojamoje teritorijoje veikia vienas nemalonius kvapus sukeliantis šaltinis – UAB „Lietbro“ paukštynas Velžyje. Gamybinio objekto sanitarinė apsaugos zona – žemės plotas tarp šio objekto ir gyvenamųjų pastatų. Nustatoma šio gamybinio objekto sanitarinė apsaugos zona atsižvelgiant į įmonės kenksmingumo klasę – 500 m. 2010 m. monitoringo duomenimis UAB „Lietbro“ paukštyno išmetamo amoniako (NH3) kiekis – 39600,00 kg.

Triukšmas. Triukšmo žala sveikatai neapsiriboja tik klausos pažeidimais. Ilgai veikiant intensyviam triukšmui, vystosi centrinės ir vegetacinės nervų sistemos funkciniai sutrikimai. Net, palyginti, nestiprus 60-70 decibelų triukšmas sukelia galvos skausmus, svaigimą, cypimą ausyse, nemigą, pablogėja atmintis, dėmesys, orientacija. Jo įtakoje 10-25 % sumažėja fizinis ir protinis darbingumas, pablogėja žmogaus klausos ir regos sensomotorinių reakcijų greitis, vibracinis jautrumas, judesių koordinacija, didėja gamybinių traumų rizika.

Išskiriamos 4 esminės akustinių taršos šaltinių grupės:

1. Pramoninis triukšmas;
2. Orlaivių triukšmas;
3. Kelių transporto triukšmas;
4. Geležinkelių triukšmas.

Kelių transporto triukšmo lygis susijęs su intensyviu transporto srautu. ***2.1 lentelėje*** pateikiamas eismo intensyvumas Panevėžio apskrities keliuose 2008 metais. Automobilių intensyvumo rodikliai parinkti nagrinėjamoje teritorijoje esančių eismo intensyvumo matavimo prietaisų.

2.1 lentelė. Eismo intensyvumas Panevėžio apskrities keliuose per 2008 metus

Keliai:	Aut/parą
Magistraliniai keliai	
A2 Šilagalys – Panevėžys	9030
A10 Panevėžys – Pasvalys – Bauskė	8290
A8 Panevėžys – Aristava – Sitkūnai	6991
A2 Vilnius – Panevėžys	6681
Krašto keliai	
121 Anykščiai – Troškūnai – Panevėžys	7549
122 Daugpilis – Kupiškis – Panevėžys	4635

Automobilių intensyvumas suaktyvėja prie Panevėžio miesto. Intensyviausia atkarpa nuo Šilagalio kaimo link Panevėžio miesto, ten susijungia transporto srautai.

Kitas triukšmo šaltinis - geležinkelis ir šalia jo įsikūrusios pramoniniai objektai. Karo akademijos Pajuostės aerodromas nėra pastovaus triukšmo šaltinis.

Fizikinė ir Fiziologinė tarša. Fizikinės taršos ir psichologinės įtakos šaltiniai - kapinių teritorijos. Planuojamoje teritorijoje yra uždarytų laidojimo vietų:

- Dembavos Pirmojo pasaulinio karo rusų karių kapinės (kultūros paveldo objektas unikalus kodas 12562, senas kodas IP 2597 / I);
- Liūdynės Lietuvos Nepriklausomybės kovų dalyvių kapinės (kultūros paveldo objektas unikalus kodas 17014, senas kodas IV 1258);
- Staniūnų 1941 m. hitlerininkų aukų kapinės (kultūros paveldo objektas unikalus kodas 11060 senas kodas IV 462);
- Paliūniškio Pirmojo pasaulinio karo karių kapinės (kultūros paveldo objektas unikalus kodas 12561, senas kodas IP 2599 / I);
- Žydų genocido aukų kapinės Žaliosios girioje (kultūros paveldo objektas unikalus kodas 11048, senas kodas IV 450);

Į teritoriją patenka veikiančios Šilagalio kapinės. Steigiamų naujų kapinių sanitarinės apsaugos zona – 100 metrų.

2.7.2. Aplinkos pokyčiai neįgyvendinant plano koncepcinių sprendinių

Planuojamos Panevėžio priemiestinės teritorijos koncepcijos sprendiniai, tikėtina, nedarys neigiamo poveikio visuomenės sveikatai. Siūlomi koncepciniai sprendiniai pagerins visuomenės

sveikatą, nukreips gyvenamųjų teritorijų plėtrą nuo neigiamų visuomenės sveikatai turinčių šaltinių.

3. TERITORIJŲ, KURIUOS GALI BŪTI REIKŠMINGAI PAVEIKTOS, APRAŠYMAS

Panevėžio priemiestinių gyvenamųjų teritorijų intensyvios plėtros specialusis planas daugiau ar mažiau paveiks visą dabartinę planuojamą teritoriją. Specialiojo plano poveikis bus nevienodas skirtingoms teritorijos dalims: naujos plėtros, esamoms užstatytoms, žaliosioms, žmonių poilsiui ir gamtos elementų apsaugai skirtoms zonoms. Specialusis planas keis gyvenviečių, kaimų žemės naudojimo struktūrą, įtakos ekonomiką ir socialinį teritorijos veidą, veiks gamtinę aplinką, todėl išsiaiškinti reikšmingiausiai paveiktas teritorijas, galima tik jas išnagrinėjus įvairiais aspektais. Vertinimo lentelėje nagrinėjamos tik reikšmingos teigiamos arba neigiamos Panevėžio priemiestinių gyvenamųjų teritorijų intensyvios plėtros specialiojo plano strateginių sprendinių pasekmės aplinkai. Reikšmingumas nustatytas vadovaujantis Teritorijų planavimo dokumentų sprendinių poveikio vertinimo tvarkos aprašu (Valstybės žinios, 2004, Nr. 113-4228) bei ekspertų vertinimu.

Vertinimas atliekamas suskirsčius strateginius specialiojo plano sprendinius į temas:

Visuomenė ir jos sveikata

Temos pavadinimas	**Plano koncepcijos sprendiniai**
Gamtinis karkasas	Tikslinama gamtinio karkaso riba, kuriami apsauginiai želdynai. Gamtinės aplinkos funkcija, kaip atsvara urbanizacijai. Strateginių sprendinių poveikis visuomenės sveikatai — *netiesioginis teigiamas.*
Miškai	Miškingumas išsaugomas, atskirųjų želdynų teritorijų plėtra, tikėtina, darys *netiesioginį teigiamą* poveikį visuomenės sveikatai.
Gyvenamosios teritorijos	Plėtojamos esamos užstatytos teritorijos. Naujos plėtros teritorijos numatomos aplink urbanizuotus centrus, saugiu atstumu atitolusios nuo galimų cheminių, fizikinių, psichologinių taršos šaltinių. Poveikis visuomenės sveikatai gali būti nežymus, kuris vėliaus taps *teigiamu.*
Socialinis kultūrinis aptarnavimas	Numatytose plėtros teritorijose gerės socialinis ir kultūrinis aptarnavimas – poveikis visuomenės sveikatai bus *teigiamas.*
Susisiekimo sistema	Gatvių tinklo struktūra papildoma naujomis gatvėmis, užbaigiamos esamos gatvės, formuojamas vientisas ir kokybiškai veikiantis gatvių tinklas, gerinama jų techninė būklė ir įveisiant apsauginius želdynus – bendras neigiamas poveikis visuomenės sveikatai bus nedidelis, ilgainiui taps *teigiamu.*
Rekreacija ir poilsis	Rekreacinių teritorijų plėtra darys teigiamą poveikį miestelio gyventojams, atvykstantiesiems. Tai teigiamas sprendinys, kurio poveikis visuomenės sveikatai bus *teigiamas*.

Komercija ir paslaugos	Paslaugų teritorijos planuojamos įvertinus teritorijų patrauklumą investicijoms. Planuojamos paslaugų teritorijos sudarys sąlygas sukurti darbo vietų, padidėjusias pajamas gyventojai galės leisti gyvenimo sąlygų pagerinimui, poveikis visuomenės sveikatai - *teigiamas.*
Gamyba ir sandėliavimas	Numatoma plėsti esamas pramonės ir sandėliavimo teritorijas, atskiriant jas nuo gyvenamųjų teritorijų. Gali didėti tarša dėl papildomo transporto srauto. Bendras neigiamas poveikis visuomenės sveikatai *nedidelis.*

Gyvūnija, augalija ir biologinė įvairovė

Temos pavadinimas	**Plano koncepcijos sprendiniai**
Gamtinis karkasas	Urbanizuotose teritorijose išsaugomi žalieji plotai, kuriami apsauginiai želdynai. Poveikis biologinei įvairovei yra *neutralus.*
Miškai	Esamo miškingumo išsaugojimas bei atskirųjų želdynų ir žaliųjų jungčių stiprinimas – darys *teigiamą* poveikį gyvūnijai, biologinei įvairovei.
Gyvenamosios teritorijos	Statybos esamose užstatytose teritorijose poveikio biologinei įvairovei neturės, tačiau plėtra, iki šiol neužstatytose teritorijose, neigiamai veiks esamas gamtines buveines, tačiau priklausomai nuo užstatomų teritorijų pobūdžio, statybos tipo, biologinė įvairovė gali būti ir padidinta, tikėtinas *neutralus* poveikis.
Socialinis kultūrinis aptarnavimas	Sprendiniai *reikšmingo* poveikio augalijai ir gyvūnijai neturės.
Susisiekimo sistema	Susisiekimo sistemos vystymas gyvenamosiose teritorijose *reikšmingo* poveikio augalijai ir gyvūnijai neturės. Aplinkkelio trasa per Paliūniškio mišką įtakos Natura 2000 vientisumą. Priklausomai nuo prevencinių priemonių, aplinkkelio vystymas gali būti *daugiau ar mažiau neigiamas arba neutralus* biologei įvairovei.
Rekreacija ir poilsis	Rekreacinių teritorijų plėtra ir jų naudojimas gali daryti neigiamą poveikį biologinei įvairovei, tačiau rekreacinių teritorijų tvarkymas ir tikslingas pritaikymas poilsiui – gali daryti tik *teigiamą* poveikį biologinei įvairovei, augalijai ir gyvūnijai.
Komercija ir paslaugos	Paslaugų sektoriaus stiprinimas siūlomas esamose teritorijose. Plėtra numatoma prie esamų komercijos ir paslaugų židinių, todėl *reikšmingo* poveikio bioįvairovei, gyvūnijai ir augalijai neturės.
Gamyba ir sandėliavimas	Gamybos ir sandėliavimo teritorijų kūrimas mažins esamą gamtinį potencialą. Priklausomai nuo plėtros pobūdžio poveikis gali būti *daugiau ar mažiau neigiamas arba neutralus*.

Dirvožemis, vanduo, oras

Temos pavadinimas	Plano koncepcijos sprendiniai
Gamtinis karkasas	Gamtinis karkasas tikslintomis ribomis darys *neutralų* poveikį pagrindiniams fizinės aplinkos komponentams (orui, vandeniui, dirvožemiui).
Miškai	Miško išsaugojimas, atskirųjų želdynų plėtra saugos dirvožemį nuo erozijos, grynins orą - turės *teigiamą* poveikį.
Gyvenamosios teritorijos	Gyvenamųjų teritorijų plėtra reikšmingo poveikio dirvožemiui, vandeniui, orui nedarys, tačiau naujų statybų plėtra gali turėti didesnį *neigiamą* poveikį aplinkos komponentams.
Socialinis kultūrinis aptarnavimas	Sprendiniai *reikšmingo* poveikio dirvožemiui, vandeniui, orui nedarys.
Rekreacija ir poilsis	Rekreacinių teritorijų plėtra ir jų naudojimas gali daryti neigiamą poveikį paviršinio vandens taršai, tačiau, aplinkosauginių reikalavimų diegimas ir stebėsena, ilgainiui lems *neutralų* poveikį.
Komercija ir paslaugos	Paslaugų teritorijų plėtra *reikšmingo* poveikio aplinkos komponentams nedarys.
Gamyba ir sandėliavimas	Pramonės teritorijų vystymas gali daryti *neigiamą* poveikį aplinkos komponentams. Šio poveikio reikšmingumas priklausys nuo konkrečios veiklos teritorijoje.

Kultūros paveldas

Temos pavadinimas	Plano koncepcijos sprendiniai
Gamtinis karkasas	Gamtinio karkaso funkcijų palaikymas ir stiprinimas darys *teigiamą* poveikį kultūros paveldui.
Miškai	Miškingumo palaikymas ir žaliųjų plotų plėtra teigiamo ar neigiamo poveikio kultūros paveldui nedarys, tikėtinas *neutralus* poveikis.
Gyvenamosios teritorijos	Gyvenamųjų teritorijų plėtra darys *teigiamą* poveikį ir jose esantiems kultūros paveldo objektams.
Socialinis kultūrinis aptarnavimas	Socialinio ir kultūrinio aptarnavimo plėtra padės vykdyti naujas funkcijas paveldo objektams, o tai darys *teigiamą* poveikį.
Rekreacija ir poilsis	Rekreacinių teritorijų plėtra ir jų naudojimas turės *teigiamą* poveikį kultūros paveldo objektams.
Komercija ir paslaugos	Paslaugų teritorijų plėtojimas *reikšmingo* poveikio kultūros paveldui nedarys.
Gamyba ir sandėliavimas	Gamybos teritorijų renovacija ir plėtra darys *neutralų* poveikį kultūros paveldui.

Kraštovaizdis ir gamtinis karkasas

Temos pavadinimas	Plano koncepcijos sprendiniai
Gamtinis karkasas	Gamtinio karkaso dalies sprendiniai darys teigiamą įtaką Panevėžio priemiestinių teritorijų gyventojams. Kraštovaizdžiui ir gamtiniam karkasui poveikis tikėtinas *teigiamas.*
Miškai	Miškingumo išsaugojimas, palaikymas – turės didelę reikšmę, darys *teigiamą* poveikį kraštovaizdžiui ir gamtiniam karkasui.
Gyvenamosios teritorijos	Kraštovaizdžio kokybė priklauso nuo plėtros sprendinių kokybės planuojamose urbanizuoti teritorijose. Poveikis kraštovaizdžiui ir gamtiniam karkasui - *neutralus*.
Socialinis kultūrinis aptarnavimas	Sprendiniai *reikšmingo* poveikio kraštovaizdžiui ir gamtiniam karkasui nedarys.
Rekreacija ir poilsis	Rekreacinis kraštovaizdžio naudojimas skatins jį labiau vertinti ir saugoti, tai darys *teigiamą* poveikį.
Komercija ir paslaugos	Sprendiniai mažins esamą gamtinį potencialą. Priklausomai nuo plėtros pobūdžio poveikis gali būti *daugiau ar mažiau teigiamas arba neutralus*. Sprendiniai *reikšmingo* poveikio kraštovaizdžiui nedarys.
Gamyba ir sandėliavimas	Gamybos ir sandėliavimo zonų kūrimas gali turėti *nežymų neigiamą* poveikį, jei sprendiniai konkretesniame lygyje bus nepakankamai įvertinti.

4. SU SPECIALIUOJU PLANU SUSIJUSIOS APLINKOS APSAUGOS PROBLEMOS

Išskiriamos pagrindinės su Panevėžio priemiestinių gyvenamųjų teritorijų intensyvios plėtros specialiuoju planu susijusios aplinkos apsaugos problemos: nepakankamas aplinkos apsaugos priemonių taikymas įmonių veikloje, aplinkos apsaugos teisės aktų reikalavimų nesilaikymas; oro, vandens, dirvožemio taršos padidėjimas; pasekmės žmonių sveikatai; pasekmės augalijai, gyvūnijai, klimatui; pasekmės gamtiniam karkasui ir jo atskiriems elementams; pasekmės kultūros paveldui ir kraštovaizdžiui. Išskiriamos šios pagrindinės aplinkos apsaugos problemų atsiradimo priežastys: gyvenamųjų teritorijų plėtra; pramonės ir komunikacinių teritorijų plėtra; švietimo, sveikatos apsaugos ir kitų viešąsias paslaugas teikiančių įstaigų infrastruktūros plėtra; turizmo ir poilsio infrastruktūros plėtra, inžinerinės infrastruktūros plėtra (susisiekimo komunikacijų ir magistralinių inžinerinių tinklų plėtra).

Pagrindinės aplinkosaugos problemos susijusios su planuojamos teritorijos specialiojo plano gamtinio karkaso dalimi - gamtinio karkaso nuostatų derinimas su kokybine, kiekybine gyvenamųjų teritorijų plėtra.

Gamtinio kraštovaizdžio bei ekosistemos stabilumo garantija - pilnavertis esamo gamtinio karkaso išsaugojimas bei stiprinimas, suformuluojant atitinkamą reglamentų sistemą.

5. TARPTAUTINIU, EUROPOS BENDRIJOS ARBA NACIONALINIU LYGMENIU NUSTATYTI APLINKOS APSAUGOS TIKSLAI, SUSIJĘ SU PLANU

Atliekant Panevėžio priemiestinių gyvenamųjų teritorijų intensyvios plėtros specialiojo plano strateginį pasekmių aplinkai vertinimą, išskiriami pagrindiniai aplinkos apsaugos tikslai, susiję su specialiuoju planu.

Tarptautiniu lygiu:

1992 m. birželio 3-14 d. Rio de Žaneire priimtoje „Darbotvarkė 21: Subalansuotos plėtros veiksmų programa. Rio deklaracija: apie aplinką ir plėtrą", išskiriami šie pagrindiniai principai:

- plėtra turi atitikti dabarties ir ateities kartų raidos ir aplinkos poreikius;
- siekiant subalansuotos plėtros, aplinkos apsauga negali būti atsieta nuo bendrojo raidos proceso;
- valstybės privalo neskatinti ar sulaikyti bet kokios veiklos ar medžiagų, sukeliančių pavojų aplinkai ar žmonių sveikatai perkėlimą į kitas valstybes;
- poveikio aplinkai vertinimas, kaip valstybinė priemonė, turi būti panaudojama įvertinti numatomai veiklai, jeigu ji galėtų turėti žalingo poveikio aplinkai ir yra kompetentingos šalies valdžios sprendimo objektas.

Europos Bendrijos lygiu:

Europos bendrijos aplinkosauginių veiksmų programoje „Aplinka 2010: Mūsų ateitis, mūsų pasirinkimas" išskiriami tikslai:

- kova su klimato kaita ir visuotiniu atšilimu;
- natūralių buveinių ir laukinės gamtos išsaugojimas;
- aplinkos ir sveikatos klausimų sprendimas;
- gamtos išteklių ir atliekų valdymas.

Nacionaliniu lygiu: Nacionalinėje Lisabonos strategijos įgyvendinimo programoje (Žin., 2005, Nr. 139-5019):

- skatinti tvarų išteklių naudojimą ir stiprinti aplinkos apsaugos ir augimo sąveiką;
- suderinti aplinkos apsaugos ir ekonominio bei socialinio vystymosi interesus, užtikrinti švarią ir sveiką aplinką, efektyvų gamtos išteklių naudojimą, ekonominę visuomenės gerovę ir stiprias socialines garantijas;
- plačiai diegti ir ekonomiškai skatinti švarius, moderniomis technologijomis pagrįstus gamybos būdus;
- skatinti energijos vartojimo efektyvumo ir atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo didinimą;
- išsaugoti šalies kraštovaizdį ir biologinę įvairovę, skatinti atkurti pažeistus gamtos elementus, užtikrinti racionalų šalies kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės naudojimą.

Nacionalinėje darnaus vystymosi strategijoje (Žin., 2003, Nr. 89-4029):

- pramonės vystymąsi grįsti naujausių, mažesnį neigiamą poveikį aplinkai darančių technologijų diegimu, didinti ne tik ekonominį, bet ir ekologinį įmonių efektyvumą, taupiau naudoti išteklius ir mažinti neigiamą poveikį aplinkai;
- didinti gamybos ekonominį ir ekologinį efektyvumą, pasiekti, kad BVP vienetui pagaminti pramonei energijos ir vandens reikėtų beveik perpus mažiau, pasiekti pagal šiuos rodiklius esamą ES valstybių vidurkį;
- plėtoti mokslinius tyrimus ir konsultacinę veiklą, skatinančius kurti ir diegti naujas, mažesnį neigiamą poveikį aplinkai darančias gamybos technologijas, jas tobulinti, taupiau naudoti energiją ir kitus gamtos išteklius;

- ekonomiškai skatinti žiniomis ir aukštosiomis technologijomis pagrįstas pramonės šakas, turinčias mažesnį neigiamą poveikį aplinkai; aplinką mažinančių priemonių diegimas gali būti skatinamas ir vietinės valdžios per įvairias mokestines lengvatas;
- didinti vietinių atsikuriančiųjų išteklių ir antrinių žaliavų perdirbimą, plėsti poveikį aplinkai mažinančios technikos, įrenginių ir daugkartinio naudojimo pakuočių gamybą, plačiau diegti švaresnės gamybos metodus;
- kurti šiuolaikišką būsto infrastruktūrą, geras, higieniškas buities sąlygas, didinti būsto energetinį efektyvumą, užtikrinti šiuolaikiškas, geros kokybės visiems prieinamas viešąsias paslaugas, mažinti neigiamą būsto poveikį aplinkai;
- plėtoti turizmą ir rekreaciją, drauge užtikrinti gamtinių ir kultūrinių Lietuvos regionų savitumo išsaugojimą, kuo mažesnį neigiamą poveikį aplinkai, teigiamus ekonominius ir socialinius pokyčius kaimiškose teritorijose, sudaryti sąlygas kuo geriau pažinti kraštą, formuoti teigiamą jo įvaizdį;
- tobulinti teisės aktus, užtikrinančius tinkamą rekreacijos ir turizmo verslui plėtoti aplinką, užtikrinti, kad šis verslas būtų plėtojamas atsižvelgiant į teritorijų talpumą ir nekenktų aplinkai;
- vykdyti visuomenės aplinkosauginį švietimą;
- ugdyti išsilavinusius, savarankiškus, aktyvius ir atsakingus visuomenės narius, plėtoti intelektualinį visuomenės potencialą, kad žinios ir mokslas užtikrintų darnų ekonominių, socialinių ir aplinkosaugos siekių įgyvendinimą.

Lietuvos ūkio (ekonomikos) plėtros iki 2015 metų ilgalaikėje strategijoje (Žin., 2002,Nr. 60-2424):

- orientuotis į mažaatliekę, mažiau teršiančią gamybą, gamtos ir energijos išteklių taupymą bei ekologiškai švarios produkcijos gamybą, skatinti daugkartinės taros ir daugkartinių medžiagų gamybą bei naudojimą, antrinių žaliavų perdirbimą bei atliekų (ypač pavojingų) saugų tvarkymą, aplinkosaugos technikos gamybą;
- statybų sektoriuje taikyti energiškai veiksmingas ir mažiausiai gamtą teršiančias technologijas, skatinti panaudoti įvairių pramonės šakų gamybos proceso atliekas statybai; organizuoti statybos praktinę veiklą taip, kad per visą statinio gyvavimo laikotarpį būtų maksimaliai sumažintas neigiamas poveikis aplinkai ir minimaliai suvartojama energijos išteklių.

Svarbiausi Europos Sąjungos tikslai aplinkos apsaugos srityje yra gerinti aplinkos kokybę, saugoti visuomenės sveikatą, racionaliai naudoti gamtos išteklius, saugoti biologinę įvairovę, kuriant Natura 2000 ekologinį tinklą. Svarbia laikoma ir klimato kaitos problema. Panevėžio priemiestinių gyvenamųjų teritorijų intensyvios plėtros specialiajame plane būtina įgyvendinti Europos kraštovaizdžio konvencijos nuostatas bei vyriausybės patvirtintas kraštovaizdžio politikos kryptis: gamtinio kraštovaizdžio bei rekreacinių išteklių išsaugojimas, kraštovaizdžio ekologinio stabilumo užtikrinimas, jo optimalus tvarkymas, istoriškai susiklosčiusio kraštovaizdžio erdvinių struktūrų išsaugojimas. Turi būti įgyvendinti veiksniai, liečiantys paviršinio vandens apsaugą, teršalų kontrolės priemones. Gamtos ir kultūros paveldo srityje - reikalinga įgyvendinti tikslus, nustatytus Pasaulio kultūros ir gamtos paveldo globos konvencijoje (suteikti paveldui tinkamą vietą visuomenės gyvenime, plėtoti paveldo mokslinius tyrimus, imtis tinkamų administracinių ir finansinių priemonių paveldo išsaugojimui).

Lietuvos Respublikos Bendrajame plane numatytos valstybės aplinkos apsaugos priemonės atitinkamu lygiu turi būti įgyvendinamos ir planuojamos teritorijos specialiajame plane, pirmiausiai saugant gamtos išteklius, kraštovaizdžio ir biologinę įvairovę, optimizuojant žemės

naudojimą pagal teritorijos gamtinius ir geografinius ypatumus. Taip pat Lietuvos Respublikos Bendrajame plane numatyta urbanizuotų teritorijų plėtros srityje užstatomus plotus planuoti ten, kur jie turės mažiausią neigiamą įtaką aplinkai ir kraštovaizdžiui bei nesumažins derlingų žemės ūkio naudmenų ploto. Rekreacinių teritorijų plėtros srityje nustatyta sudaryti palankias sąlygas rekreacinį potencialą turinčiose teritorijose plėsti turizmo ir paslaugų verslą, kurti reikiamą infrastruktūrą.

6. PLANO PASEKMIŲ APLINKAI REIKŠMINGUMAS IR ĮVERTINIMAS

Strateginiame pasekmių aplinkai vertinime yra nagrinėjami aplinkos komponentai, kuriems gali turėti neigiamos įtakos Panevėžio priemiestinių gyvenamųjų teritorijų intensyvios plėtros specialiojo plano sprendiniai:

- teritorijos vystymo darnai ir planuojamai veiklai;
- ekonominei aplinkai;
- socialinei aplinkai;
- gamtinei aplinkai ir kraštovaizdžiui;
- visuomenės sveikatai.

Konkretizuojant koncepciją, bus rengiami specialiojo plano sprendiniai, numatantys žemės naudojimo ir teritorijų tvarkymo reglamentus. Specialiuoju planu pakeitus žemės naudojimo būdus ir pobūdžius išlieka ir esami žemės naudojimo būdai ir pobūdžiai, nustatyti Panevėžio rajono bendrajame plane iki tol, kol Panevėžio rajono bendrasis planas bus pakeistas. Specialiojo plano sprendinių teigiamos pasekmės laukiamos įvairiose srityse: statybų, rekreacijos ir turizmo infrastruktūros plėtroje, saugomų teritorijų išsaugojimo srityje.

Teritorijos vystymo darnai ir planuojamai veiklai sprendiniai leis racionaliau naudoti žemę, atsižvelgiant į dirvožemių savybes, kitas gamtines sąlygas bei statybų plėtros perspektyvas, sudarys sąlygas gyvenamųjų namų ir rekreacinės paskirties statinių planingam išdėstymui; sudarys sąlygas panaudoti valstybės ir ES fondų priemones, skatinančias žemės ūkio ir kaimo plėtrą, derintis su aktualiu teritorijų tvarkymo klausimų sprendimu.

Ekonominei aplinkai sprendiniai leis parengti tinkamą infrastruktūrą statybų teritorijų plėtrai, sutvarkyti gatvių tinklą.

Socialinei aplinkai - plėtra sudarys palankias sąlygas geresniam gyventojų aptarnavimui, pagerės gyventojų užimtumas.

Gamtinei aplinkai ir kraštovaizdžiui - kraštovaizdžio elementų suderinimas ir jų apsauginių bei ūkinių funkcijų nustatymas bus pasiektas parengus atskirų teritorijų specialiuosius planavimo dokumentus.

Visuomenės sveikatai – gyvenamųjų teritorijų plėtros sprendiniai leis suderinti darnų gyvenamųjų teritorijų plėtrą su pramonės, komercijos teritorijomis.

Siūloma koncepcija yra nukreipta į gamtinės aplinkos būklės gerinimą, visuomenės sveikatą, laikantis visų teisės aktų, reglamentuojančių įvairią ūkinę veiklą, reikalavimų. Todėl neigiamų pasekmių aplinkai tik dėl būsimų specialiojo plano sprendinių nenumatoma.

7. PRIEMONĖS SPECIALIOJO PLANO ĮGYVENDINIMO NEIGIAMOMS PASEKMĖMS APLINKAI IŠVENGTI, SUMAŽINTI AR KOMPENSUOTI

Teritorijos vystymo alternatyvos įgyvendinimas yra susijęs su tam tikromis teigiamomis ir neigiamomis pasekmėmis aplinkai, todėl svarbu numatyti priemones plano įgyvendinimo reikšmingoms neigiamoms pasekmėms aplinkai išvengti ar kompensuoti.

Specialiuoju planu siekiama, kad planuojama teritorija taptų patrauklesne gyventi, dirbti, investuoti – reikalinga sukurti darnią socialinę aplinką, t.y. palankias materialines, dvasines ir kultūrines gyvenimo sąlygas.

Įvertinus galimą reikšmingą Panevėžio priemiestinių gyvenamųjų teritorijų intensyvios plėtros specialiojo plano sprendinių poveikį atskiriems aplinkos komponentams, matyti, kad, įgyvendinus sprendinius, aplinka bus veikiama daugiau teigiamai, negu neigiamai, tačiau, siekiant išvengti galimų neigiamų specialiojo plano sprendinių pasekmių aplinkai, reikalinga:

- vadovaujantis darnios plėtros principais, reguliuoti vystomą teritorijų plėtrą;
- išduodant planavimo sąlygas detaliųjų planų rengimui, laikytis specialiojo plano sprendinių;
- šiauriniam aplinkkeliui, sujungiančiam kelius A10 Panevėžys-Pasvalys–Ryga ir 122 Daugpilis-Rokiškis-Panevėžys (Ūtos sankryža – Paliūniškio sankryža) parengti detalesnį teritorijų planavimo dokumentą ir kartu atlikti išsamų poveikio aplinkai vertinimą;
- vykdyti aplinkos elementų (aplinkos oro, paviršinio ir požeminio vandens, dirvožemio) monitoringą;
- laikytis saugomų teritorijų, gamtos ir kultūros paveldo objektų apsaugos;
- skatinti rajono savivaldybės gyventojų ekologinį švietimą ir didinti ekologinį sąmoningumą;
- supažindinti institucijas ir suinteresuotą visuomenę su specialiojo plano sprendiniais.

Galimų neigiamų specialiojo plano sprendinių pasekmių aplinkai tikimybė sumažėtų, jei rengiami planai, strategijos ir programos neprieštarautų teritorijų tvarkymo principams:

- partnerystės (lygių galimybių principas, kuriuo vadovaujamasi, siekiant mažinti socialinius ir ekonominius skirtumus tarp kaimo ir miesto);
- atsakomybės (principas, kuriuo vadovaujamasi, siekiant mažinti pagrindinių ūkio (paslaugų, turizmo, pramonės, energetikos, būsto) šakų poveikį aplinkai);
- ekologinio efektyvumo (dematerializacijos) (principas, kuriuo vadovaujamasi, siekiant efektyviau naudoti gamtos išteklius ir tvarkyti atliekas. Gamyba ir paslaugos turi augti daug greičiau, nei naudojami gamtos ištekliai, tai yra tam pačiam kiekiui gaminių pagaminti ir paslaugų suteikti turi būti sunaudojama vis mažiau energijos ir kitų gamtos išteklių);
- lankstumo (principas, kuriuo vadovaujantis plėtros prioritetai, tikslai, uždaviniai, jų įgyvendinimo priemonės derinami ir tikslinami, atsižvelgiant į sparčiai kintančias rajono išorės ir vidaus sąlygas);
- nuoseklios raidos (principas, kuriuo vadovaujamasi, siekiant saugoti kraštovaizdžio biologinę įvairovę, kultūros vertybes. Kraštovaizdžio transformacijos turi būti nuoseklios ir neturi mažinti jo vertės bei naikinti vertės požymių. Visų planuojamų veiklų tipas, mastas ir intensyvumas turi atitikti planuojamos teritorijos natūralias plėtros galimybes).

Panevėžio rajono savivaldybės detaliųjų planų organizatoriai (užsakovai) ir rengėjai privalo laikytis šių planavimo principų:

- derinti visuomenės socialinės ir ekonominės plėtros bei ekologinius interesus, griežtai laikytis gyventojų aprūpinimo socialine ir inžinerine infrastruktūra normų, nepabloginti gyvenamosios aplinkos kokybės;
- saugoti šiuo metu naudojamas ir numatyti (rezervuoti) pagal normatyvus bei poreikį naujas bendro naudojimo atviras erdves, skirtas gyventojų poilsiui, sportui, pramogoms;
- numatyti visuomenės poreikiams paimamas ir rezervuojamas teritorijas transporto, inžinerinei ir socialinei infrastruktūrai plėtoti, atliekoms surinkti, rūšiuoti, saugoti ir utilizuoti;
- susieti planuojamą ūkinę veiklą su transporto, inžinerinės ir socialinės infrastruktūros plėtra, plėtoti gyvenamąsias teritorijas tik inžineriškai parengtose vietovėse.

8. PASIRINKTŲ SPECIALIOJO PLANO ALTERNATYVŲ APRAŠYMAS

Vadovaujantis parengtomis planuojamos teritorijos plėtros prognozėmis nustatomos svarbiausios planuojamos teritorijos plėtros prielaidos, t. y. konkrečių objektų ar veiklos sričių plėtra, kuri galėtų radikaliai paveikti priemiesčių ir miestelių veiklų ir plano struktūrą.

Planuojamos teritorijos plėtros prielaidos: gyvenimo kokybės plėtra; inžinerinės infrastruktūros plėtra - darni urbanizuotų vietovių plėtra; smulkaus ir vidutinio verslo plėtra – kuriamos naujos darbo vietos.

Pagrindinis dėmesys koncepcijoje yra skiriamas urbanizuotų teritorijų darniai plėtrai ir gyvenimo kokybės problemoms. Urbanizuojamos teritorijos plečiamos atsižvelgiant į jau susiklosčiusią urbanistinę struktūrą. Tai pat dėmesys skiriamas pramoninių ir komercinių teritorijų potencialo nustatymui.

Siekiant darnos, urbanizuotų teritorijų plano struktūra formuojama atsižvelgiant į savaiminės urbanizacijos tendencijas, savitumo išsaugojimą. Papildoma plano struktūra siekiama suformuoti naujus komercijos, verslo plėtros centrus, tolygiai paskirstyti gyventojus bei darbo vietas. Urbanizuotose teritorijose siekiama ekstensyvi plėtra, o aplink urbanizuotus teritorijų centrus numatoma intensyvi plėtra, vadovaujamasi darnios plėtros principais.

Specialiojo plano koncepcijoje siūlomi ***du variantai*** - *koncepcija Nr.1* Rezervuotos plėtros alternatyva *ir koncepcija Nr.2* Maksimalios plėtros alternatyva. Pirmoji alternatyva **- rezervuotos plėtros**, kuri pasižymi urbanizacija aplink atskiras gyvenvietes, paliekant rezervuotas teritorijas ateities poreikiams. Komercijos ir pramoninių objektų teritorijos numatomos tik perspektyviausiose plėtrai tinkančiose teritorijose. Planuojamos teritorijos rezervuota plėtra nėra efektyvi, nes sunku numatyti ateityje patrauklias ir naudingas teritorijas.

Antroji alternatyva yra **maksimalios plėtros**, kuri pasižymi naujų urbanizuotų centrų kūrimo ir palaipsniškos urbanizacijos apie esančias gyvenvietes, siekiant atskirų gyvenviečių apjungimo. Ši koncepcija numato priemiestinėje Panevėžio miesto teritorijoje daugiau dėmesio skirti komercinės ir pramoninės teritorijos plėtrai. Atsižvelgiama į urbanizacijos plėtrą, kuriamos naujos rekreacinės zonos prie urbanizuojamų teritorijų. Teritorija planuojama numatant maksimalią plėtrą, apibrėžiant svarbiausias tvarkymo kryptis. *Šios koncepcijos variantas užtikrintų* Panevėžio rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano įgyvendinimą - Panevėžio rajono savivaldybės centrinių gyvenviečių sistemos gyvenamosiose vietovėse koncentruoti savivaldybės kaimo gyventojus (naujų gyvenamųjų namų statybą) kartu plėtojant inžinerinę infrastruktūrą ir viešąsias paslaugas - įgyvendinimą.

Pranašesnė yra ir įgyvendinama turėtų būti **maksimalios plėtros** alternatyva. Rezervuotos plėtros alternatyva nepateisintų intensyvios plėtros keliamo poreikio, todėl ji yra nepriimtina.

Toliau nagrinėjame antrąjį variantą, nes jis garantuoja darnų planuojamos teritorijos vystymąsi.

Pagrindinis dėmesys koncepcijoje yra skiriamas planuojamos teritorijos *gyvenamųjų teritorijų intensyvios plėtros kryptims* bei *pramonės/ komercijos objektų* plėtrai, teritorijos plėtros darnai ir gyvenimo kokybės problemoms.

Įvertinus esamą miestelių struktūrų ir sistemų būklę, siekiant užtikrinti gyvenimo kokybės ir kiekybės augimą, bei vadovaujantis darnios plėtros principais, nustatomi uždaviniai, kuriais remiantis rengiama plano koncepcija.

Svarbiausi planuojamos teritorijos plėtros koncepcijos uždaviniai:

- saugoti esamą fizinę aplinką, pritaikyti ją kintantiems poreikiams ir galimybėms;
- numatyti naujos plėtros teritorijas;
- suformuoti išorinius tarpusavio miestelių ryšius, susisiekimo infrastruktūros sistemą;
- paruošti planuojamos teritorijos struktūrą maksimaliai galimai plėtrai;
- nustatyti teritorijų naudojimo reglamentus, rezervuoti teritorijas visuomenės poreikiams;
- saugoti ir tausoti želdynus;
- saugoti nekilnojamojo kultūros paveldo objektus, sudaryti jų lankymo galimybes.

Planuojamos teritorijos erdvinę struktūrą diktuoja gamtinio karkaso elementų ir svarbiausių urbanistinių kaimų kompleksų padėtis planuojamos teritorijos struktūroje. Planuojamoje teritorijoje siūloma toliau vystyti ir gerinti kokybę esamų pagrindinių branduolių – urbanizuotų kaimų teritorijų ir plėsti naujas teritorijas aplink pagrindinius branduolius, apjungiant gretimus urbanizuotus centrus. Tačiau pagrindinės administracinės aptarnavimo funkcijos paliekamos jau susiformavusiuose urbanizuotose centruose. Kasdienės aptarnavimo funkcijos ir pramoninių objektų teritorijos paliekamos jau susiformavusios ir numatomos perspektyvinės vietos naujų atsiradimui.

Teritorijos funkcinė plėtra siūloma atsižvelgiant į teritorijoje esančių taršos ar inžinerinės infrastruktūros sanitarines ar kitas apsaugos zonas.

Plano koncepcijoje siūloma formuoti vientisą gamtinį karkasą, vystyti žaliųjų jungčių tinklą, įtraukiant rekreacinius išteklius į planinę erdvinę struktūrą.

Naujos plėtros teritorijos. Pagal priemiestinių teritorijų plėtros koncepcijos modelį pagrindinė gyvenamosios mažaaukštės statybos plėtros kryptis – pietinėje planuojamos teritorijos dalyse. Urbanizuotų centų palaipsninė plėtra, numatant artimų gyvenviečių aplink Velžio gyvenvietę apsijungimą. Palaipsninė plėtra vyktų II etapais aplink Velžio, Dembavos, Paliūniškio, Šilagalio, Liūdynės, Vaivadų, Pažagienių, Tutiškio gyvenvietes, atsižvelgiant į socialinio ekonominio potencialo kitimą. Aplinkinė teritorija prie Velžio gyvenvietės kuriama, kaip stipriausiai numatoma urbanizuoti teritorija. Gyvenamuosius kvartalus siūloma papildyti komercijos ir visuomeninės paskirties zonomis, skirtomis socialiniams ir kasdieniams gyventojų poreikiams tenkinti. Pramonės ir sandėliavimo teritorijų plėtra numatoma aplink jau esančias pramonės ir sandėliavimo teritorijas.

Miestelio žaliosios teritorijos. Didžiausi esami gamtinio karkaso elementai yra vandens telkiniai ir želdynai. Miško ir bendro naudojimo želdynų plotai išsaugomi.

Ūkio plėtros teritorijos. Komercinės paskirties objektų teritorijos, bei numatomos šalia jau esančių komercijos paskirties taškinių objektų, greta gyvenamųjų centrų, pagrindinių susisiekimo koridorių. Komercinės ir pramoninės bei sandėliavimo paskirties taškinės teritorijos išsidėsčiusios tolygiai po visą teritoriją: prie kelių A10 ir 3028 sankirtos; Vaivadų kaime prie

kelio 3044; Paliūniškio kaime prie kelio 3028; Venslaviškių kaime prie kelio 3006; Dembavos kaime Dembavos gatvėje; Pažagienių kaime prie A2/A8 kelio; Šilagalyje prie A2/E272 ir A2/A8 kelių sankirtos; Šilagalyje prie kelio A2/E272; Velžyje prie Staniūnų tvenkinio; Velžyje prie 3017 kelio; Liūdynėje prie 121 kelio.

Socialinė plėtra. Urbanizuotose teritorijose siūloma išnaudoti jau esančias tokios paskirties teritorijas (miestelio centre), visuomeniniams ir socialiniams poreikiams.

Susisiekimo ir inžinerinės infrastruktūros plėtra. Gatvių tinklo struktūra papildoma naujomis gatvėmis, užbaigiamos esamos gatvės, formuojamas vientisas ir kokybiškai veikiantis gatvių tinklas, gerinama jų techninė būklė. Siūlomos naujos gatvės naujai planuojamose teritorijose.

Koncepcijoje numatoma vykdyti esamų inžinerinių tinklų rekonstrukciją bei naujų tinklų plėtrą. Rezervuojamos teritorijos naujų tinklų plėtrai. Plėtoti jų inžinerinę techninę infrastruktūrą: centralizuotą aprūpinimą vandeniu, šiluma bei nuotekų surinkimu, elektros, ryšių tiekimu (šviesolaidinio interneto). Numatoma vystyti *gatvių apšvietimą* esamoms ir planuojamoms gatvėms. Visiems inžineriniams tinklams numatyti koridoriai.

9. VERTINIMO PROBLEMOS

Teritorijų naudojimo strateginių sprendimų vertinimas atliktas, vadovaujantis Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-08-18 nutarimu Nr. 967 (Žin., 2004, Nr. 130-4650; 2007, Nr. 131-5292; 2010, Nr. 139-7125; 2011, Nr. 50-2431).

Pagrindinės problemos, su kuriomis susidurta vertinimo metu – įvairaus pobūdžio statistinių duomenų trūkumas. Nepakankamai tikslūs žemės valstybinės apskaitos duomenys.

10. NUMATYTŲ TAIKYTI STEBĖSENOS (MONITORINGO) PRIEMONIŲ APRAŠYMAS

Plano įgyvendinimo pasekmių aplinkai monitoringas turi būti vykdomas Lietuvos Respublikos aplinkos monitoringo įstatymo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Seimo 1997-11-20 nutarimu Nr. VIII-529 (Žin., 1997, Nr. 112-2824; 2003, Nr. 61-2766; 2006, Nr. 57-2025) nustatyta tvarka.

Specialiojo plano įgyvendinimo stebėsena turėtų apimti kasmetinės informacijos surinkimą ir kaupimą apie šiuos dalykus:

- rengiamų teritorijų planavimo dokumentai, kuriems išduotos planavimo sąlygos, vadovaujantis specialiojo plano sprendiniais;
- urbanizuotų teritorijų plėtrą apibūdinančius rodiklius: tikslinės teritorijos naudojimo paskirties pakeitimą, leidimus rengti detaliuosius planus ir t.t.

Rengiant naujus investicinius, techninius ir darbo projektus, galinčius turėti neigiamų pasekmių aplinkai, būtina atlikti poveikio aplinkai vertinimą ir parengti priemonių planus neigiamo poveikio mažinimui.

11. INFORMACIJOS SANTRAUKA

Specialiojo plano strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita parengta vadovaujantis privalomos strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaitos sudėties, nurodytos Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-08-18 nutarimu Nr. 967 (Žin., 2004, Nr. 130-4650; 2007, Nr. 131-5292; 2010, Nr. 139-7125; 2011, Nr. 50-2431).

Planuojama teritorija - Panevėžio rajono savivaldybės (rajono priemiestinė dalis Panevėžio miesto rytinėje pusėje) teritorija. Planuojama teritorija patenka į Panevėžio, Karsakiškio, Miežiškių ir Velžio seniūnijas. Į planuojamą teritoriją patenka Girelės, Tičkūnų, Pinigėlių I, Maksvytiškių, Pamarliškių, Tutiškių, Vabalų, Paežerio I, Vaivadų, Samanynės, Dembavos, Oželių, Vyčių, Staniūnų, Velželio, Daumėnų, Kirkūnų ir Pažeginių kaimai, taip pat dalis Ūtos, Likpetrių, Bernotų, Pinigėlių II, Bobkalnio, Pajuosčio, Karužiškių, Tautkūnų, Keravos, Šilagalio, Paliūniškio, Venslaviškio, Liūdynės ir Velžio kaimų. Planuojamos teritorijos plotas – apie 5488 ha.

Į nagrinėjamą teritoriją patenka trys (3) magistraliniai, trys (3) krašto ir penki (5) rajoniniai keliai. Magistraliniai keliai: A10 Panevėžys – Pasvalys – Bauskė; A2 Vilnius – Panevėžys; A8 Panevėžys – Aristava – Sitkūnai. Krašto keliai: 191 Paliūniškis – Vabalninkas; 121 Anykščiai – Troškūnai – Panevėžys; 122 Daugpilis – Kupiškis – Panevėžys. Rajoniniai keliai: 3028 Piniava – Paliūniškis; 3044 Privažiuojamasis kelias prie Vaivadų nuo kelio Daugpilis–Rokiškis–Panevėžys; 3001 Panevėžys – Pajuostė; 3006 Panevėžys – Pavašuokiai – Subačius; 3017 Velžys – Jotainiai – Pagiriai – Šėta.

Planuojamai teritorijai būdingas neraiškus reljefas. Išraiškingiausi yra upių slėniai. Planuojama teritorija priklauso Atlanto kontinentinės miškų srities pietvakariniam posričiui. Į kraštą dažniausiai atklystantys Atlanto ciklonai atneša drėgnus, tačiau neatšiaurius orus.

Didžiausia planuojamos teritorijos *kraštovaizdžio vertybės -* upių slėniai. Vertingiausiu kraštovaizdžiu pasižymi Lėvens upės slėnis Paliūniškio kaime, Nevėžio upės slėnis Velžio kaime, Juodos upės slėnis ir Staniūnų tvenkinys, Aulamo upės slėnis, teritorija prie upelio Žagienis ir Paežerio ežero. Šie gamtos objektai svarbūs ne tik kaip miestelio įvaizdžio ir sveikos gyvenamosios aplinkos formuotojos, bet ir kaip ekologinės atsvaros elementai.

Urbanizuotose teritorijose dominuoja vienbučiai gyvenamieji namai, planuojamoje teritorijoje aukštesnės kategorijos urbanizuotose teritorijose yra daugiabučių namų.

Panevėžio priemiestinė teritorija patenka į vidurio Lietuvos agrarinių teritorijų potencialo zoną. Šios teritorijos panaudojimas žemės ūkiui – didelis, mažai jautrūs dirvožemiai intensyviam žemės dirbimui. Žemės ūkio naudmenų našumas: našios žemės. Sąlygos perspektyvioms žemės ūkio struktūroms formuoti: galimybė suformuoti stambius ūkius ir žemės ūkio įmones.

Planuojamos teritorijos pietinė dalis patenka į Nemuno upės baseino rajoną, Nevėžio pabaseinį; pšiaurinė dalis – Mūšos pabaseinį. Užtvenkta Nevėžio upė vidurinėje planuojamos dalyje yra „Ekrano“ gamyklos tvenkinys, pietinėje planuojamos teritorijos dalyje susidarė Staniūnų tvenkinys.

Statistikos duomenys rodo, kad nagrinėjamoje teritorijoje intensyviausiai apgyvendintos teritorijos Panevėžio rajone. Apibendrinant galime teigti, kad pagerėjus ekonominėm sąlygom gyvenamųjų teritorijų intensyvumas tik didės, atsiras didesnis poreikis socialinėms paslaugoms.

Velžyje yra pagrindiniai visuomeniniai objektai, vystosi smulki prekių ir paslaugų sfera. Įsikūrusios dvi maisto parduotuvės, valgykla. Gyvenvietėje yra žemės ūkio bendrovė. Vyksta baldų, žvakių gamyba. Daugiausia teikiamų paslaugų yra automobilių srityje: prekyba

automobiliais, jų dalimis, krovinių gabenimas tarptautiniais ir vietiniais maršrutais. Šioje srityje dirba šešios įmonės. Tai pat yra įsikūrusios stambios įmonės: UAB „Vitaka ir ko“, UAB „Lietbro“, UAB „Agrolitpa“. Liūdynės gyvenvietėje vyrauja įvairios veiklos įmonės, įsikūrusios būtiniausios visuomeninės įstaigos. Dembavoje gausu prekių ir paslaugų įmonių. Didžiausia iš jų - UAB „Dembavos medelynas“. Tai pat plati aptarnavimo sferų sritis. Šilagalyje dominuoja transporto paslaugų tiekimas. Palankus gyvenvietės išsidėstymas susisiekimo infrastruktūros atžvilgiu įtakojo ir paslaugų teikimą toje pačioje srityje. Velželyje pagrindinė funkcija – gyventojų, žemės ūkio ir smulkaus verslo subjektų aptarnavimas. Prastesnės galimybės vystytis prekių ir paslaugų sferai dėl nepalankaus susisiekimo. Staniūnų centro pagrindinė funkcija – gyventojų, žemės ūkio ir smulkaus verslo subjektų aptarnavimas. Gausiai apgyvendintame teritorijoje natūraliai kuriasi prekių ir paslaugos sferos įmonės. Pažagieniai išsidėstę patogioje teritorijos dalyje susisiekimo atžvilgiu. Lygiagrečiai šių kaimų praeinantis A2/A8 magistralinis kelias suteikia galimybes plėtoti komercinę ir pramonę veiklą. Staniūnų centro pagrindinė funkcija – gyventojų, žemės ūkio ir smulkaus verslo subjektų aptarnavimas, todėl jų sklaida savivaldybės teritorijoje yra tolygi. Pažagieniai ir Šilagalys išsidėstę patogioje teritorijos dalyje susisiekimo atžvilgiu. Lygiagrečiai šių kaimų praeinantis A2/A8 magistralinis kelias suteikia galimybes plėtoti komercinę ir pramonę veiklą.

Į šiaurinę nagrinėjamos teritorijos dalį patenka Buveinių apsaugai svarbi teritorija - (Natura 2000) Žalioji giria (LTPAN0006). Šios teritorijos steigimo tikslas - apsaugoti didžiojo auksinuko ir lūšių populiacijas. 2002 m. patvirtintame Lietuvos bendrajame plane numatytas šiaurinis aplinkkelis nuo Ūtos sankryžos link Paliūniškio. Planuojamas pirmo rango magistralinis (tarptautinis) autokelias. 2008 m. patvirtintu Panevėžio rajono bendruoju planu būtina šiaurinio aplinkkelio atkarpa. Nagrinėjamos 3 aplinkkelio alternatyvos, siekiant nustatyti mažiausią žalą Natura 2000 teritorijai. Aplinkkelio trasos pasirinktos miško proskynose, jau iškirstose miško vietose, tai pat atsižvelgta į urbanizuotų teritorijų dislokaciją. Šiaurinio aplinkkelio trasa bet kokiu atveju kirstų Natura 2000 teritoriją, todėl reikalinga parengti aplinkkelio specialųjį planą, kuris tiksliai apibrėžtų aplinkkelio vietą, kuo mažiau pažeidžiant Natura 2000 teritoriją, jos vientisumą, išsaugotų biologinę įvairovę, sujungtų kelius A10 Panevėžys-Pasvalys–Ryga ir 122 Daugpilis-Rokiškis-Panevėžys. Šiuo etapu būtų užbaigtas Panevėžio miesto apvažiavimas iš pietų, vakarų ir šiaurės pusės, pilnai nukreipiant sunkiojo transporto srautus aplinkkeliais, visai nevažiuojant per miestą. Nebaigtas statyti Panevėžio miesto aplinkkelis blogina gyvenamąją aplinką mieste.

Geosistemų vidinio stabilizavimo arealai ir ašys – teritorijos, galinčios pakeisti šoninį nuotekį ar kitus gamtinės migracijos srautus, taip pat reikšmingos biologinės įvairovės požiūriu. Migraciniai koridoriai – slėniai, raguvynai bei dubakloniai, kitos žemesnėse reljefo vietose esančios teritorijos, kuriomis vyksta intensyvi medžiagų, energijos ir gamtinės informacijos srautų apykaita ir augalų bei gyvūnų rūšių migracija.

Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos kultūros vertybių registre šiuo metu yra įregistruota 12 kultūros paveldo objektų planuojamoje teritorijoje. Lankytinų vietų nėra daug. Dauguma jų įtraukti į kultūros paveldo registrą. Lankytinos dvarų sodybos patenkančios į planuojamą teritoriją: Paliūniškio dvaro sodybos fragmentai; Staniūnų dvaro sodybos fragmentai; Liūdynės dvaro sodybos fragmentai; Liūdynės dvaro sodybos kumetynas. Lankytina Panevėžio hidrometeorologijos stotis, kavinė „Gandralizdis“, pliažai.

Specialiojo plano poveikis bus nevienodas skirtingoms planuojamoms teritorijoms dalims: naujos plėtros, esamoms užstatytoms, žaliosioms, žmonių poilsiui ir gamtos elementų apsaugai skirtoms zonoms. Specialusis planas keis teritorijos užstatymo struktūrą, įtakos ekonomiką ir socialinį priemiestinių teritorijų veidą, veiks gamtinę aplinką.

Išskiriamos pagrindinės su planuojamos teritorijos specialiuoju planu susijusios aplinkos apsaugos problemos: nepakankamas aplinkos apsaugos priemonių taikymas įmonių veikloje, aplinkos apsaugos teisės aktų reikalavimų nesilaikymas; oro, vandens, dirvožemio taršos padidėjimas; pasekmės žmonių sveikatai; pasekmės augalijai, gyvūnijai, klimatui; pasekmės gamtiniam karkasui ir jo atskiriems elementams; pasekmės kultūros paveldui ir kraštovaizdžiui. Išskiriamos šios pagrindinės aplinkos apsaugos problemų atsiradimo priežastys: gyvenamųjų teritorijų plėtra; pramonės ir komunikacinių teritorijų plėtra; švietimo, sveikatos apsaugos ir kitų viešąsias paslaugas teikiančių įstaigų infrastruktūros plėtra; turizmo ir poilsio infrastruktūros plėtra.

Atliekant Panevėžio priemiestinių gyvenamųjų teritorijų intensyvios plėtros specialiojo plano strateginį pasekmių aplinkai vertinimą, išskiriami pagrindiniai aplinkos apsaugos tikslai, susiję su planuojamos teritorijos specialiuoju planu. *Tarptautiniu lygiu, Europos Bendrijos lygiu, Nacionaliniu lygiu.*

Specialiuoju planu siekiama, kad gyvenamųjų teritorijų plėtra vystytųsi darniai, taptų patrauklesnė gyventi, dirbti, investuoti. Tam reikalinga sukurti darnią socialinę aplinką, t.y. palankias materialines, dvasines ir kultūrines gyvenimo sąlygas.

Pagrindinis dėmesys koncepcijoje yra skiriamas urbanizuotų teritorijų darniai plėtrai ir gyvenimo kokybės problemoms. Urbanizuojamos teritorijos plečiamos atsižvelgiant į jau susiklosčiusią urbanistinę struktūrą. Tai pat dėmesys skiriamas pramoninių ir komercinių teritorijų potencialo nustatymui. Siekiant darnos, urbanizuotų teritorijų plano struktūra formuojama, atsižvelgiant į savaiminės urbanizacijos tendencijas, savitumo išsaugojimą. Papildoma plano struktūra siekiama suformuoti naujus komercijos, verslo plėtros centrus, tolygiai paskirstyti gyventojus bei darbo vietas. Urbanizuotose teritorijose siekiama ekstensyvi plėtra, o aplink urbanizuotus teritorijų centrus numatoma intensyvi plėtra, vadovaujamasi darnios plėtros principais.

Specialiame plane numatyta suformuoti gyvenamųjų teritorijų vystymo struktūrinę koncepciją, nustatyti teritorijų tvarkymo, naudojimo ir apsaugos prioritetus, teritorijų plėtros funkcines zonas. Urbanizuotose teritorijose numatytos gyvenimo ir aplinkos kokybę gerinančios priemonės, formuojama bendrojo naudojimo želdynų bei apsauginių želdynų sistema. Plėtojama inžinerinę, susisiekimo ir kita visuomenės poreikiams tenkinti reikalingą infrastruktūra. Numatomos priemones, užtikrinančios gamtos išteklių racionalų naudojimą, kraštovaizdžio tvarkymą, ekologinę pusiausvyrą gamtinio karkaso formavimą, gamtos ir kultūros paveldo objektų išsaugojimą. Rezervuojamos teritorijos komunikacinių koridorių ir kitų visuomenės poreikiams reikalingų objektų statybai. Išdėstomos planuojamos plėtros teritorijos dalys, nurodant pagrindinę žemės naudojimo paskirtį, naudojimo būdą ar pobūdį.

12. GRAFINĖ DALIS

Koncepcijos brėžinys I dalis, M 1:10 000
Koncepcijos brėžinys II dalis, M 1:10 000

PROJEKTĄ IŠ DALIES FINANSUOJA
EUROPOS SOCIALINIS FONDAS

PROJEKTĄ ĮGYVENDINA
PANEVĖŽIO RAJONO
SAVIVALDYBĖS
ADMINISTRACIJA

PLANO RENGĖJA
UAB „PANPROJEKTAS“

PANEVĖŽIO PRIEMIESTINIŲ GYVENAMŲJŲ TERITORIJŲ INTENSYVIOS PLĖTROS SPECIALUSIS PLANAS.

STRATEGINIO PASEKMIŲ APLINKAI VERTINIMO
ATRANKOS DOKUMENTAS

PLANAVIMO ORGANIZATORIUS	PANEVĖŽIO RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOS DIREKTORIUS
PLANO RENGĖJA	UAB „PANPROJEKTAS“

2013 M.

Turinys

1. Informacija apie plano rengimo organizatorių ... 3
1.1. Pavadinimas ... 3
1.2. Adresas, telefonas, faksas, elektroninio pašto adresas: ... 3
1.3.Kita informacija ... 3
2. Informacija apie planą ... 3
2.1. Plano pavadinimas ... 3
2.2. Plano pagrindiniai tikslai ... 3
2.3. Plano sąsaja su kitais planais ar programomis ... 4
2.4. Plano alternatyvų aprašymas ... 7
2.5. Kita informacija ... 9
3. Informacija apie numatomą plano įgyvendinimo vietą ... 11
3.1. Informacija apie numatomas alternatyvias plano įgyvendinimo vietas ... 11
3.2. Informacija apie kiekvieną numatomą plano įgyvendinimo vietą ... 13
3.2.1. Teritorijos apsaugos statusas ... 13
3.2.2. Ar teritorijoje randamos saugomos gyvūnų ar augalų ir/ar natūralios buveinės, kitos saugotinos gamtinės ar kultūros paveldo vertybės ... 13
3.2.3. Ar plano įgyvendinimas gali sąlygoti teritorijos aplinkos kokybės normų viršijimą ... 18
3.2.4. Ar teritorija yra jautri ir (arba) vertinga aplinkos apsaugos požiūriu ... 18
4. Informacija apie plano įgyvendinimo pasekmių aplinkai reikšmingumą ... 19
5. Kita informacija ... 22
5.1. Informacija apie priemones, numatytas neigiamų pasekmių aplinkai prevencijai vykdyti, pasekmėms sumažinti ar kompensuoti ... 22
5.2. Informacija apie galimą visuomenės nepasitenkinimą planu ... 23

1. Informacija apie plano rengimo organizatorių

1.1. Pavadinimas (vardas, pavardė):

Panevėžio rajono savivaldybės administracijos direktorius Vitalijus Žiurlys.

1.2. Adresas, telefonas, faksas, elektroninio pašto adresas:

Vasario 16-osios g. 27, LT-35185 Panevėžys;
Tel.: 8-45 582948;
Faks.: 8-45 582975;
El.p.: vitalijus.ziurlys@panrs.lt.

1.3.Kita informacija:

www.panrs.lt.

2. Informacija apie planą

2.1. Plano pavadinimas:

Panevėžio priemiestinių gyvenamųjų teritorijų intensyvios plėtros specialusis planas. Planuojama teritorija: Panevėžio rajono savivaldybės (rajono priemiestinė dalis Panevėžio miesto rytinėje pusėje) teritorija.

Planavimo objektas:

Panevėžio priemiestinės gyvenamosios teritorijos, plotas – apie 5488 ha.

2.2. Plano pagrindiniai tikslai:

- Užtikrinti racionalų žemės, miškų ir vandens išteklių naudojimą;
- Apibrėžti planuojamos teritorijos tvarkymo svarbiausias kryptis;
- Nustatyti teritorijų (zonų) naudojimo, tvarkymo ir apsaugos režimus, kraštovaizdžio formavimo kryptis ir teritorijų tvarkymo priemones pagal teritorijos tvarkymo zonas, žemėnaudos pobūdį, funkcinį prioritetą bei naudojimo intensyvumą;
- Pateikti tikslinius formuojamo gamtinio, kaimiško ir miestiško kraštovaizdžio struktūros optimalumo (kokybės) rodiklius, įvertinančius visų galimų skirtingo prioriteto (konservacinių, rekreacinių, ekologinės apsaugos, ūkinių, gyvenamųjų ir kt.) zonų reikalavimus;
- Numatyti priemones ir apribojimus, užtikrinančius formuojamo gamtinio, kaimiško ir miestiško kraštovaizdžio kokybę, gamtinio karkaso formavimą, gamtos ir kultūros paveldo vertybių išsaugojimą;
- Detalizuoti įvairių kvartalų ir sklypų plėtros sąlygas, susijusias su aukštybinių pastatų statybos galimybėmis;
- Reglamentuoti Didžiųjų prekybos įmonių išdėstymą planuojamoje teritorijoje;
- Rezervuoti teritorijas ir suformuoti žemės juostas susisiekimo komunikacijų ir jų infrastruktūros plėtrai, nustatant ar pakeičiant planuojamos teritorijos naudojimo ir tvarkymo režimą, apsaugos priemones ir kitus reikalavimus statinių statybos projektams rengti ir žemės sklypams naudoti;
- Planuojamoje teritorijoje nustatyti Tinklų plėtros prioritetines kryptis, užtikrinant darnią Tinklų plėtrą, ir rezervuoti teritorijas šiai plėtrai, nustatant planuojamos teritorijos naudojimo, tvarkymo, apsaugos priemones bei kitus reikalavimus;

2.3. Plano sąsaja su kitais planais ar programomis

Specialusis planas parengtas vadovaujantis šiais planavimo dokumentais:

- Panevėžio rajono savivaldybės administracijos Architektūros skyriaus 2012-10-24 planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo planavimo dokumentui rengti Nr. TP.233-12-S;
- Panevėžio rajono savivaldybės administracijos Žemės ūkio skyriaus 2012-09-11 raštas „Dėl paraiškos sąlygoms rajono lygmens specialiojo planavimo dokumentams rengti“ Nr. SD-306;
- Panevėžio rajono savivaldybės administracijos Vietinio ūkio skyriaus 2012-10-03 raštas „ Dėl sąlygų specialiajam planui rengti“ Nr. VT2-46;
- AB „LESTO“ 2012-10-17 raštas „Dėl planavimo sąlygų išdavimo Panevėžio priemiestinių gyvenamųjų teritorijų intensyvios plėtros specialiojo plano rengimui“ Nr. 45010-577;
- UAB „ Aukštaitijos vandenys“ 2012-10-23 projektavimo sąlygos Nr. 12-474;
- AB „Lietuvos dujos“ Panevėžio filialo 2012-10-08 planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo planavimo dokumentui rengti Nr. 2012/R-229;
- AB „Lietuvos dujos“ 2012-10-22 planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo teritorijų planavimo dokumentui rengti Nr. 7-215-1950;
- TEO LT, AB, Tinklo technologijų tarnybos, tinklo eksploatacijos departamento, Panevėžio TE centro 2012-10-05 planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo planavimo dokumentui rengti Nr. 03-2-07-3/2444;
- Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos Panevėžio skyriaus 2012-10-18 planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo planavimo dokumentams rengti Nr. 23PL-3;
- LITGRID, AB 2012-10-17 planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo teritorijų planavimo dokumentui rengti Nr. SD-4415;
- Panevėžio regiono aplinkos apsaugos departamento 2012-10-12 planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo teritorijų planavimo dokumentams rengti Nr. (5)-V3-1459;
- VĮ „Panevėžio regiono keliai“ 2012-10-22 planavimo sąlygos Nr. S-454;
- AB „Lietuvos geležinkeliai“ 2012-10-18 planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo planavimo dokumentams rengti Nr. 2-5101;
- Panevėžio visuomenės sveikatos centro 2012-10-10 planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo planavimo dokumentams rengti Nr. S(7.48)-3242;
- KPD Panevėžio teritorinio padalinio 2012-10-08 planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo planavimo dokumentams rengti Nr. 12.12.P-587;
- Panevėžio miesto savivaldybės administracijos Architektūros ir urbanistikos skyriaus 2012-10-12 planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo planavimo dokumentams rengti Nr. SP-01.

ir remiantis šių normatyvinių dokumentų reikalavimais:

- Lietuvos Respublikos teritorijos bendrasis planas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Seimo 2002 m. spalio 29 d. nutarimu Nr. IX-1154 (žin., 2002, Nr. 110-4852; 2006, Nr. 111-4198);
- Lietuvos Respublikos Teritorijų planavimo įstatymas, patvirtintas Lietuvos Respublikos seimo 1995-12-12 nutarimu Nr. I-1120 (Žin., 1995, Nr. 107-2391; 1997, Nr. 65-1548, Nr. 96-2427; 2000, Nr. 34-953, Nr. 42-1195, Nr. 58-1708, Nr. 92-2881; 2001, Nr. 39-1358; 2003, Nr. 42-1916; 2004, Nr. 21-617, Nr. 152-5532; 2006, Nr. 66-2429, Nr. 82-3256; 2007, Nr. 39-1437; 2008, Nr. 10-337, Nr. 50-1847, Nr. 135-5232; 2009, Nr. 144-6351, Nr. 159-7205; 2010, Nr. 65-3195, Nr. 84-4404; 2011, Nr. 163-7757; 2012, Nr. 63-3172, Nr. 111-5635, Nr. 132-6677);
- Lietuvos Respublikos Saugomų teritorijų įstatymas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Seimo 1993-11-09 nutarimu Nr. I-301 (Žin., 1993, Nr. 63-1188; 1995, Nr. 60-1502; 2000, Nr. 58-1703; 2001, Nr. 108-3902; 2010, Nr. 81-4229; 2011, Nr. 49-2365; 2012, Nr. 53-2642; 2013, Nr. 3-84, Nr. 36-1726);
- Lietuvos Respublikos žemės įstatymas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Seimo 1994-04-26 d. nutarimu Nr. I-446 (Žin., 1994, Nr. 34-620 ir redakcijos 2004, Nr. 28-868, Nr. 117-4368, Nr.

167-6098; 2005, Nr. 88-3291; 2006, Nr. 42-1504, Nr. 87-3399, Nr. 138-5268, Nr. 141-5392; 2008, Nr. 135-5233; 2009, Nr. 77-3166, Nr. 153-6884; 2010, Nr. 13-623, Nr. 72-3616; 2011, Nr. 49-2368, Nr. 49-2369; 2012, Nr. 76-3943);

- Lietuvos Respublikos miškų įstatymas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Seimo 1994-11-22 nutarimu Nr. I-671 (Žin., 1994, Nr. 96-1872; 1996, Nr. 110-2507; 1997, Nr. 96-2426; 1998, Nr. 56-1542; 1999, Nr. 110-3203; 2000, Nr. 111-3566; 2001, Nr. 35-1161, Nr. 35-1162; 2002, Nr. 31-1122, Nr. 105-4691; 2003, Nr. 38-1692, Nr. 123-5593; 2005, Nr. 31-977; 2006, Nr. 61-2174; 2007, Nr. 77-3044; 2009, Nr. 54-2137, Nr. 75-3074; 2010, Nr. 145-7431; 2011, Nr. 74-3548, Nr. 163-7744; 2012, Nr. 132-6687, Nr. 132-6688);
- Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Seimo 1994-12-22 nutarimu Nr. I-733 (Žin., 1995, Nr. 3-37; 1997, Nr. 30-713, Nr. 67-1676, Nr. 96-2421; 2000, Nr. 40-1114; 2001, Nr. 39-1346; 2002, Nr. 68-2775, Nr. 123-5552; 2004, Nr. 153-5571; 2007, Nr. 80-3218, Nr. 81-3325; 2008, Nr. 59-2203; 2012, Nr. 136-6960);
- Aukštybinių pastatų išdėstymo specialiųjų planų rengimo taisyklės ir kraštovaizdžio tvarkymo specialiųjų planų rengimo taisyklės, patvirtintos 2004-05-05 Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymu Nr. D1-246 (Žin., 2004, Nr. 79-2811; 2005, Nr. 24-781; 2006, Nr. 95-3743; 2007, Nr. 5-231, Nr. 47-1815; 2012, Nr. 33-1569);
- Didžiųjų prekybos įmonių išdėstymo specialiųjų planų rengimo taisyklės, patvirtintos 2004-05-26 Lietuvos Respublikos ūkio ministro ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymu Nr. 4-201/D1-290 (Žin., 2004, Nr. 96-3552; 2006, Nr. 135-5119);
- Susisiekimo komunikacijų specialiųjų planų rengimo taisyklės, patvirtintos 2006-11-24 Lietuvos respublikos susisiekimo ministro ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymu Nr. 3-453/D1-549 (Žin., 2006, Nr. 130-4924; 2008, Nr. 115-4389; 2012, Nr. 49-2418, Nr. 107-5434);
- Specialiosios žemės ir miško naudojimo sąlygos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992-05-12 nutarimas Nr. 343 (Žin., 1992, Nr. 22-652; Žin., 1997, Nr. 38-940, Nr. 26-774; 1993, Nr. 71-1334; 1996, Nr. 2-43, Nr. 43-1057, Nr. 93-2193; 1997, Nr. 38-940; 1998, Nr. 30-798; 1999, Nr. 104-2995; 2002, Nr. 70-2887; 2003, Nr. 11-407, Nr. 42-1939, Nr. 105-4709; 2004, Nr. 21-642; 2005, Nr. 35-1140; 2007, Nr. 105-4294; 2008, Nr. 33-1152, Nr. 44-1643; 2010, Nr. 98-5089; 2011, Nr. 71-3389, Nr. 89-4249; 2012, Nr. 61-3063, Nr. 64-3239, Nr. 80-4168, Nr. 110-5578);
- Lietuvos Respublikos vandens įstatymas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Seimo 1997-10-21 nutarimas Nr. VIII-474 (Žin., 1997, Nr. 104-2615; 2000, Nr. 61-1816; 2003, Nr. 36-1544; 2004, Nr. 4-44; Nr. 54-1833, Nr. 73-2528; 2009, Nr. 154-6955);
- Žemės sklypų pagrindinės tikslinės žemės naudojimo paskirties, būdų ir pobūdžių specifikacija, patvirtinta Lietuvos Respublikos Aplinkos ministro 2005-03-17 įsakymu Nr. D1-151 (Žin., 2005, Nr. 41-1317; 2006, Nr. 45-1633; 2009, Nr. 147-6608; 2010, Nr. 114-5848; 2011, Nr. 2-64; 2012, Nr. 84-4424; 2013, Nr. 17-862);
- Visuomenės dalyvavimo teritorijų planavimo procese nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1996-09-18 nutarimu Nr. 1079 (Žin., 1996, Nr. 90-2099; 2004, Nr. 112-4189; 2007, Nr. 33-1190; 2009, Nr. 125-5392; 2010, Nr. 78-4010, Nr 120-6124; 2011, Nr. 50-2430; 2012, Nr. 84-4397);
- Lietuvos Respublikos statybos įstatymas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Seimo 1996-03-19 nutarimu Nr. I-1240 (Žin., 1996, Nr. 32-788; 1997, Nr. 65-1551; 2000, Nr. 78-2360, Nr. 84-2533, Nr. 113-3621; 2001, Nr. 66-2411, Nr. 101-3597, Nr. 101-3598; 2002, Nr. 73-3093, Nr. 124-5625; 2003, Nr. 104-4649; Nr. 123-5592; 2004, Nr.73-2545; 2005, Nr. 43-1355, Nr. 143-5175; 2006, Nr.116-4402; 2007, Nr.4-161; Nr.55-2127; 2009, Nr.117-4993; Nr.144-6352; 2010, Nr.84-4401; 2011, Nr.62-2937, Nr.72-3476, Nr.78-3802, Nr. 91-4321, Nr. 146-6845, Nr. 153-7201; 2012, Nr. 63-3170, Nr. 76-3921, Nr. 76-3942);

- Lietuvos Respublikos turizmo įstatymas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Seimo 1998-03-19 nutarimu Nr. Nr. VIII-667 (Žin., 1998, Nr. 32-852; 2001, Nr. 34-1128; 2002, Nr. 123-5507; 2003, Nr. 114-5119; 2004, Nr. 156-5689; 2005, Nr. 88-3285; 2011, Nr. 85-4138);
- Rekreacinių teritorijų naudojimo, planavimo ir apsaugos nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos Aplinkos ministro 2004-01-20 įsakymu Nr. Dl-35 (Žin., 2004, Nr. 18-554; 2010, Nr. 28-1335);
- Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-08-18 nutarimu Nr. 967 (Žin., 2004, Nr. 130-4650; 2007, Nr. 131-5292; 2010, Nr. 139-7125; 2011, Nr. 50-2431);
- Teritorijų planavimo dokumentų sprendinių poveikio vertinimo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-07-16 nutarimu Nr. 920 (Žin., 2004, Nr. 113-4228; 2012, Nr. 64-3240);
- Lietuvos Respublikos Visuomenės sveikatos priežiūros įstatymas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Seimo 2002-05-16 nutarimu Nr. IX-886 (Žin., 2002, Nr. 56-2225; 2007, Nr. 64-2455; 2010, Nr. 57-2809; 2011, Nr. 153-7194; 2012, Nr. 154-7938);
- LR higienos norma HN 24:2003 „Geriamojo vandens saugos ir kokybės reikalavimai“ patvirtinimo“ (Žin., 2003, Nr. 79-3606; 2007, Nr. 127-5194; Nr. 3-107);
- STR 2.06.01:1999 „Miestų, miestelių ir kaimų susisiekimo sistemos“, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 1999-03-02 įsakymu Nr. 61 (Žin., 1999, Nr. 27-773; 2005, Nr. 39-1285, Nr. 58-2029; 2007, Nr. 16-596; 2008, Nr. 7-253; 2009, Nr. 69-2815, Nr. 133-5822; 2010, Nr. 112-5699; 2012, Nr. 120-6039);
- Panevėžio rajono savivaldybės teritorijos bendrasis planas, patvirtintas Panevėžio rajono savivaldybės Tarybos 2008-07-03 nutarimu Nr. T-154;
- Panevėžio rajono savivaldybės vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo specialusis planas, patvirtintas Panevėžio rajono savivaldybės Tarybos 2011-05-18 nutarimu Nr. T-118;
- Panevėžio rajono savivaldybės teritorijos šilumos ūkio specialusis planas, patvirtintas Panevėžio rajono savivaldybės Tarybos 20011-05-18 nutarimu Nr. T-119;
- Panevėžio rajono savivaldybės teritorijos miškų išdėstymo specialusis planas;
- Rekreacinių zonų išdėstymo specialusis planas;
- Degalinių išdėstymo specialusis planas;
- Panevėžio rajono priemiestinės zonos iki vakarinio aplinkelio (VIA BALTICA) specialusis planas;
- Panevėžio aplinkelio intensyvios plėtros teritorijos nuo Panevėžio miesto iki magistralinio kelio (VIA BALTICA) A9/272 specialusis planas, patvirtintas Panevėžio rajono savivaldybės Tarybos 2011-02-23 nutarimu Nr. T-36;
- STR 2.07.01:2003 „Vandentiekis ir nuotekų šalintuvas. Pastato inžinerinės sistemos. Lauko inžineriniai tinklai“, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003-07-21 įsakymu Nr. 390 (Žin., 2003, Nr. 83-3804; 2009, Nr. 35-1348);
- Valstybės ilgalaikės raidos strategija, patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2002-11-12 nutarimu Nr. IX-1187 (Žin., 2002, Nr. 113-5029);
- Nacionalinės energetinės nepriklausomybės strategija, patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2012-06-26 nutarimu Nr. XI-2133 (Žin., 2012, Nr. 80-4149);
- Panevėžio rajono strateginis plėtros planas 2009-2015 m., patvirtintas Panevėžio rajono savivaldybės Tarybos 2008-11-06 sprendimu Nr. T-209;
- Elektros tinklų apsaugos taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2010-03-29 įsakymu Nr. 1-93 (Žin., 2010, Nr. 39-1877; 2011, Nr. 14-627; 2012, Nr. 147-7584);
- Gamtinio karkaso nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2007-02-14 įsakymu Nr. D1-96 (Žin., 2007, Nr. 22-858; 2010, Nr. 87-4619; 2012, Nr. 84-4425);

- Paviršinio vandens telkinių apsaugos zonų ir pakrančių apsaugos juostų nustatymo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2001-11-07 įsakymu Nr. 540 (Žin., 2001, Nr. 95-3372; 2002, Nr. 105-4732; 2007, Nr. 23-892; 2012, Nr. 82-4302; 2013, Nr. 30-1489);
- Nuotekų tvarkymo reglamentas, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2006-05-17 įsakymu Nr. D1-236 (Žin., 2006, Nr. 59-2103; 2007, Nr. 110-4522; 2009, Nr. 83-3473, Nr. 159-7267; 2010, Nr. 59-2938; 2011, Nr. 39-1888; 2012, Nr. 115-5841; 2013, Nr. 12-577);
- Paviršinių nuotekų tvarkymo reglamentas, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2007-04-04 įsakymu Nr. D1-193 (Žin., 2007, Nr. 42-1594; 2013, Nr. 9-388);
- Žemės sklypų formavimo ir pertvarkymo projektų rengimo ir įgyvendinimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004-10-04 įsakymu Nr. 3D-452/D1-513 (Žin., 2004, Nr. 149-5420; 2007, Nr. 63-2430, Nr. 131-5327; 2009, Nr. 50-2020; 2012, Nr. 78-4080);
- 2002-2015 metų Lietuvos Respublikos valstybinės reikšmės kelių priežiūros ir plėtros programa;
- Lietuvos Respublikos kelių įstatymas (Žin., 1995, Nr. 44-1076; 1997, Nr. 96-2424; 2002, Nr. 101-4492; 2008, Nr. 135-5229; 2011, Nr. 141-6615);
- Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymas (Žin., 2000, Nr. 92-2883; 2002, Nr. 123-5543; 2003, Nr. 38-1715, Nr. 70-3166; 2004, Nr. 73-2526; 2005, Nr. 86-3207; 2006, Nr. 78-3060, Nr. 141-5403; 2007, Nr. 81-3317, Nr. 128-5213; 2008, Nr. 36-1274, Nr. 71-2719; 2009, Nr. 61-2405; 2010, Nr. 41-1942, Nr. 48-2308, Nr. 75-3791, Nr. 142-7259, Nr. 148-7566, Nr. 153-7791; 2012, Nr. 42-2044, Nr. 78-4029);
- Kelių techninis reglamentas KTR 1.01:2008 „Automobilių keliai“, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro ir Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2008-01-09 įsakymu Nr. D1-11/3-3 (Žin., 2008, Nr. 9-322; 2012, Nr. 55-2744);
- Sanitarinių apsaugos zonų ribų nustatymo ir režimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004-08-19 įsakymu Nr. V-586 (Žin., 2004, Nr. 134-4878; 2009, Nr. 152-6849; 2011, Nr. 46-2201);
- Panevėžio rajono savivaldybės nekilnojamojo kultūros paveldo tinklų schema, patvirtinta Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2009-05-15 įsakymu Nr. ĮV-212 (Žin., 2009, Nr. 56-2226);
- Siaurojo geležinkelio, G10KP specialusis planas, patvirtintas Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2009-02-18 įsakymu Nr. ĮV-76 (Žin., 2009, Nr. 25-994);
- Panevėžio rajono kultūros paveldo objektų teritorijų ir apsaugos zonų ribų planais, apskaitos duomenimis;
- Panevėžio miesto bendrasis planas (korektūra), patvirtinta 2008-10-30 Panevėžio miesto savivaldybės Tarybos sprendimu Nr. 1-25-1;
- Panevėžio miesto plėtros 2004-2013 metų strateginis planas, patvirtintas 2003-12-18 Panevėžio miesto savivaldybės Tarybos sprendimu Nr. 1-11-1;
- Panevėžio regiono plėtros 2007-2013 metų strateginis planas, patvirtintas 2008-06-10 Panevėžio regiono plėtros tarybos sprendimu Nr. R2-5;
- Kitais patvirtintais teritorijų planavimo dokumentais.

2.4. Plano alternatyvų aprašymas

Rengiant *Panevėžio rajono priemiestinių gyvenamųjų teritorijų intensyvios plėtros specialųjį planą* ir siekiant nustatyti tinkamiausią koncepcijos alternatyvą buvo išanalizuoti du galimi koncepcijų variantai:

1. Rezervuotos plėtros alternatyva;
2. Maksimalios plėtros alternatyva.

Pirmoji alternatyva **- rezervuotos plėtros**, kuri pasižymi urbanizacija aplink atskiras gyvenvietes, paliekant rezervuotas teritorijas ateities poreikiams. Komercijos ir pramoninių objektų teritorijos numatomos tik perspektyviausiose plėtrai tinkančiose teritorijose.
Rezervuotos plėtros esmė:

- Siekiant gerinti ekonomiką, sukurti daugiau darbo vietų ir taip skatinti urbanizaciją numatoma komercijos ir pramonės objektų teritorijos plėtra, bet kartu palikti teritorijas žemės ūkiui ir miškų ūkiui;
- Skatinti žemės ir miškų ūkio modernizavimą esamose žemėnaudos ir žemėvaldos ribose ir siekti išlaikyti darbo jėgos užimtumą žemės ūkyje. Šia alternatyva užtikrinami nuolatiniai nusistovėję paslaugų ryšiai ir santykiai tarp gretimybių, esamų darbo vietų bei socialinės infrastruktūros objektų pasiekiamumas bei veiklų tęstinumas;
- Kurti urbanizuotų centų palaipsninę plėtrą, numatant artimų gyvenviečių aplink Velžio gyvenvietę apsijungimą. Palaipsninė plėtra vyktų III etapais aplink Velžio gyvenvietę, atsižvelgiant į socialinio ekonominio potencialo kitimą. Aplinkinė teritorija prie Velžio gyvenvietės kuriama, kaip stipriausiai numatoma urbanizuoti teritorija;
- Vystyti susisiekimo ir inžinerinę infrastruktūrą, numatyti teritorijas naujoms gatvių jungtims, formuoti racionalų gatvių tinklą, užtikrinti jo rišlumą, efektyvų transporto srautų paskirstymą bei teritorijų aprūpinimą reikiama susisiekimo ir inžinerine infrastruktūra, reikalinga teritorijų urbanizavimui. Numatomi pagrindiniai susisiekimo infrastuktūros koridoriai reikalingi darnios plėtros vystymui. Koncepcijoje sprendiniais laikomos esamų ir naujų C, D kategorijų gatvių tinklas, kuris būtinas susisiekimo sistemos karkasui suformuoti. Šį karkasą galima toliau skaidyti, įrengiant naujas gatves, priklausomai nuo planuojamo teritorijų užstatymo modelio;
- Siekiant užtikrinti tolygų gyvenimo kokybės pasiskirstymą planuojamoje teritorijoje, sudaryti palankias sąlygas investicijoms, o aptarnavimo sistemą formuoti, remiantis vietiniais centrais, plėtoti jų inžinerinę techninę infrastruktūrą: centralizuotą aprūpinimą vandeniu, šiluma bei nuotekų surinkimu;
- Gyvenamosiose vietovėse kurti sąlygas vieningai administravimo, institucinio, socialinio ir inžinerinio infrastruktūrinio aprūpinimo sistemai, racionaliai naudoti žemę.

Rezervuotai plėtrai būdingos grėsmės:

- Keičiantis socialiniam ekonominiam potencialui gali pasikeisti patrauklių investicijoms ir gyvenimui teritorijų dislokacija. Rezervuotos plėtros alternatyvos sprendiniai gali užkirsti sąlygas intensyviai plėtrai ir ekonomikos augimui.

Planuojamos teritorijos rezervuota plėtra nėra efektyvi, nes sunku numatyti ateityje patrauklias ir naudingas teritorijas.

Antroji alternatyva tai yra **maksimalios plėtros**, kuri pasižymi naujų urbanizuotų centrų kūrimo ir palaipsniškos urbanizacijos apie esančias gyvenvietes, siekiant atskirų gyvenviečių apjungimo. Ši koncepcija numato priemiestinėje Panevėžio miesto teritorijoje daugiau dėmesio skirti komercinės ir pramoninės teritorijos plėtrai. Atsižvelgiama į urbanizacijos plėtrą, kuriamos naujos rekreacinės zonos prie urbanizuojamų teritorijų. Teritorija planuojama numatant maksimalią plėtrą, apibrėžiant svarbiausias tvarkymo kryptis.
Specialiojo plano rengėjai siūlo priimti maksimalios plėtros alternatyvą. *Maksimalios plėtros esmė:*

- Kurti urbanizuotų centų palaipsninę plėtrą, numatant artimų gyvenviečių apsijungimą. Palaipsninė plėtra vyktų keliais etapais aplink esančius urbanizuotus centrus, atsižvelgiant į socialinio ekonominio potencialo kitimą;
- Kurti geresnę aplinkos kokybę, numatant rekreacines teritorijas atsižvelgiant į vietovės patrauklumą ir pasiekiamumą. Kurti tvarią aplinką, sujungiant pavienių želdinių juostas, numatant naujus plotus miškui įvesti;

- Siekiant gerinti ekonomiką, sukurti daugiau darbo vietų ir taip skatinti urbanizaciją, numatoma komercijos ir pramonės objektų teritorijos plėtra. Pasirinktos plėtros vietos patrauklios susisiekimo atžvilgiu;
- Siekiant užtikrinti tolygų gyvenimo kokybės pasiskirstymą planuojamoje teritorijoje, sudaryti palankias sąlygas investicijoms, o aptarnavimo sistemą formuoti, remiantis vietiniais centrais, plėtoti jų inžinerinę techninę infrastruktūrą: centralizuotą aprūpinimą vandeniu, šiluma bei nuotekų surinkimu, elektros, ryšių tiekimu (šviesolaidinio interneto).
- Gyvenamosiose vietovėse kurti sąlygas vieningai administravimo, institucinio, socialinio ir inžinerinio infrastruktūrinio aprūpinimo sistemai, racionaliai naudoti žemę;
- Užtikrinant susisiekimo infrastruktūros efektyvų transporto srautų pasiskirstymą numatomi pagrindiniai susisiekimo infrastuktūros koridoriai;
- Vystyti susisiekimo ir inžinerinę infrastruktūrą, numatyti teritorijas naujoms gatvių jungtims, formuoti racionalų gatvių tinklą, užtikrinti jo rišlumą, efektyvų transporto srautų paskirstymą bei teritorijų aprūpinimą reikiama susisiekimo ir inžinerine infrastruktūra, reikalinga teritorijų urbanizavimui. Numatomi pagrindiniai susisiekimo infrastuktūros koridoriai, reikalingi darnios plėtros vystymui. Koncepcijoje sprendiniais laikomos esamų ir naujų C, D kategorijų gatvių tinklas, kuris būtinas susisiekimo sistemos karkasui suformuoti. Šį karkasą galima toliau skaidyti, įrengiant naujas gatves, priklausomai nuo planuojamo teritorijų užstatymo modelio.

Šios koncepcijos variantas užtikrintų Panevėžio rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano įgyvendinimą - Panevėžio rajono savivaldybės centrinių gyvenviečių sistemos gyvenamosiose vietovėse koncentruoti savivaldybės kaimo gyventojus (naujų gyvenamųjų namų statybą) kartu plėtojant inžinerinę infrastruktūrą ir viešąsias paslaugas - įgyvendinimą.

IŠVADA: Pranašesnė yra ir įgyvendinama turėtų būti maksimalios plėtros alternatyva. Rezervuotos plėtros alternatyva nepateisintų intensyvios plėtros keliamo poreikio, todėl ji yra nepriimtina.

2.5. Kita informacija

Gyvenamųjų vietovių sistemos plėtra

Vadovaujantis Panevėžio rajono savivaldybės teritorijos bendruoju planu, prioritetinės gyvenamosios statybos plėtros zonos – 4 lygmens a, b, c kategorijos urbanistiniai centrai. Į planuojamą teritoriją patenka šios svarbios, urbanistinės integracijos ašių zonos plėtrai, gyvenamosios vietovės:

a kategorija – (polifunkciniai centrai) priskiriama šiems seniūnijų centrams (miesteliams ir gyvenvietėms): *Velžys.* Velžys - esantis seniūnijos centras. Prioritetinės funkcijos - laisvalaikio, kaimo plėtros ir verslo paslaugų centras.

b kategorija – (monofunkciniai) priskiriama naujiems aptarnavimo centrams, kaimo plėtros centrams (gyvenvietėms): *Liūdynė, Paliūniškis, Dembava.* Prioritetinės funkcijos - gyvenamoji, komercijos, pramonės.

c kategorijos – (lokalinės reikšmės centrai) priskiriama šiems gyvenamiesiems centrams: *Staniūnai, Velželis, Pažagieniai, Šilagalys.* Prioritetinės funkcijos - gyvenamoji, komercijos. Lokalinės reikšmės centrai yra silpno socialinio ekonominio potencialo. Staniūnų ir Velželio centrų pagrindinė funkcija – gyventojų, žemės ūkio ir smulkaus verslo subjektų aptarnavimas, todėl jų sklaida savivaldybės teritorijoje yra tolygi. Pažagieniai ir Šilagalys išsidėstę patogioje teritorijos dalyje susisiekimo atžvilgiu. Lygiagrečiai šių kaimų praeinantis A2/A8 magistralinis kelias suteikia galimybes plėtoti komerciją ir pramonę.

Pagal Panevėžio rajono savivaldybės teritorijos bendrąjį planą, centrinių gyvenviečių sistemos plėtra yra tiek kokybinė socialinių ir ekonominių procesų plėtra, tiek ir kiekybinė ar teritorinė.

Panevėžio rajono savivaldybės centrinių gyvenviečių sistemos gyvenamosiose vietovėse koncentruojamas naujų gyvenamųjų namų užstatymas kartu plėtojant inžinerinę infrastruktūrą ir viešąsias paslaugas. Rezervuojamos teritorijos inžinerinei infrastruktūrai ir viešosioms paslaugoms plėtoti.

Nekategorizuotos vietovės – tai yra tankiai apgyvendintos vienkiemių ir smulkių kaimų teritorijos, kurios neturi plėtros potencialo ir ateityje jų raidą lems žemės ir kitos rinkos santykiai bei demografinių procesų (natūralaus prieaugio, gyventojų senėjimo) tempai.

Pagal Panevėžio rajono bendrojo plano teritorijos naudojimo funkcinių prioritetų brėžinį numatoma aglomeruota urbanizacija, intensyvi rekreacija, linijinė ir objektinė infrastruktūra. Dembava numatoma kaip kaimo plėtros centras.

Gyvenvietės suskirstytos pagal patrauklumą intensyviai gyvenamųjų teritorijų plėtrai:

1. Dembava, 2. Staniūnai, 3. Paliūniškis, 4. Velžys, 5. Šilagalys, 6. Velželis, 7.Pažagieniai.

Susisiekimo ir inžinerinė infrastruktūra

Į nagrinėjamą teritoriją patenka trys (3) magistraliniai, trys (3) krašto ir penki (5) rajoniniai keliai.

2.5.1 lentelė. Esami keliai nagrinėjamoje teritorijoje.

Magistraliniai keliai
A10 Panevėžys – Pasvalys – Bauskė
A2 Vilnius – Panevėžys
A8 Panevėžys – Aristava – Sitkūnai
Krašto keliai
191 Paliūniškis – Vabalninkas
121 Anykščiai – Troškūnai – Panevėžys
122 Daugpilis – Kupiškis – Panevėžys
Rajoniniai keliai
3028 Piniava – Paliūniškis
3044 Privažiuojamasis kelias prie Vaivadų nuo kelio Daugpilis–Rokiškis–Panevėžys
3001 Panevėžys – Pajuostė
3006 Panevėžys – Pavašuokiai – Subačius
3017 Velžys – Jotainiai – Pagiriai – Šėta

2002 m. patvirtintame Lietuvos bendrajame plane numatytas šiaurinis aplinkkelis nuo Ūtos sankryžos link Paliūniškio. Reikalinga parengti aplinkkelio specialųjį planą, kuris tiksliai apibrėžtų aplinkkelio vietą, nepažeidžiant NATURA 2000 teritorijų, išsaugotų gamtą, sujungtų kelius A10 Panevėžys-Pasvalys–Ryga ir 122 Daugpilis-Rokiškis-Panevėžys. Su šiuo etapu būtų užbaigtas Panevėžio miesto apvažiavimas iš pietų, vakarų ir šiaurės pusės, pilnai nukreipiant sunkiojo transporto srautus aplinkkeliais, visai nevažiuojant per miestą.

Per planuojamą teritoriją praeina 110 kV, 10 kV ir 0,4 kV įtampos elektros linijos, magistralinis dujotiekis, skirstomieji dujotiekio tinklai, vandentiekio ir nuotekų tinklai. Teritorijoje yra šešios vandenvietės, dujų skirstymo stotis, dujų kompresorinė stotis, dvi degalinės, trys ryšio bokštai.

Potvynių rizika

2011 metais buvo atliktas preliminarus potvynių rizikos įvertinimas Lietuvos Respublikoje. Analizuojant potvynius, įvertintas jų mastas, hidrologinės charakteristikos, hidrologinės ir meteorologinės sąlygos, dėl kurių formuojasi ekstremalūs potvyniai, klimato kaitos įtaka upių vandeningumui.

Remiantis atlikta analize, buvo išskirtos upės ir priekrantės teritorijos, kuriose dėl reljefo ypatybių, vandentakių padėties ir jų bendrų hidrologinių ir geomorfologinių ypatybių ateityje gali kilti potvyniai, kurie dėl didelio vandeningumo potvynio metu gali sukelti reikšmingas neigiamas pasekmes. Per planuojamą teritoriją tekantis Lėvuo ir Nevėžis patenka į išskirtų upių sąrašą.

Remiantis preliminaraus potvynių rizikos įvertinimo žemėlapio duomenimis, nustatyta, kad nagrinėjamoje teritorijoje didesnę teritorijos dalį aplieja Lėvens upė. Išskiriamos apliejamos Lėvens upės priekrantės šiuose kaimuose: Tičkūnų, Tutiškių, Paliūniškio, Pinigėlių I, Pamarliškių, Ūtos, Vabalų. Išskiriamos apliejamos Nevėžio upės priekrantės šiuose kaimuose: Liūdynės, Vyčių, Pajuosčio.

Didžiausią dalį užliejamų teritorijų sudaro žemės ūkio naudmenos, mažesnę dalį – miškai, mažiausią – urbanizuotos teritorijos.

3. Informacija apie numatomą plano įgyvendinimo vietą

3.1. Informacija apie numatomas alternatyvias plano įgyvendinimo vietas

Panevėžio rajono specialiojo plano nagrinėjama teritorija (3.1.1 pav.). Raudona spalva pažymėta planuojama teritorija, oranžine – Panevėžio miesto riba.

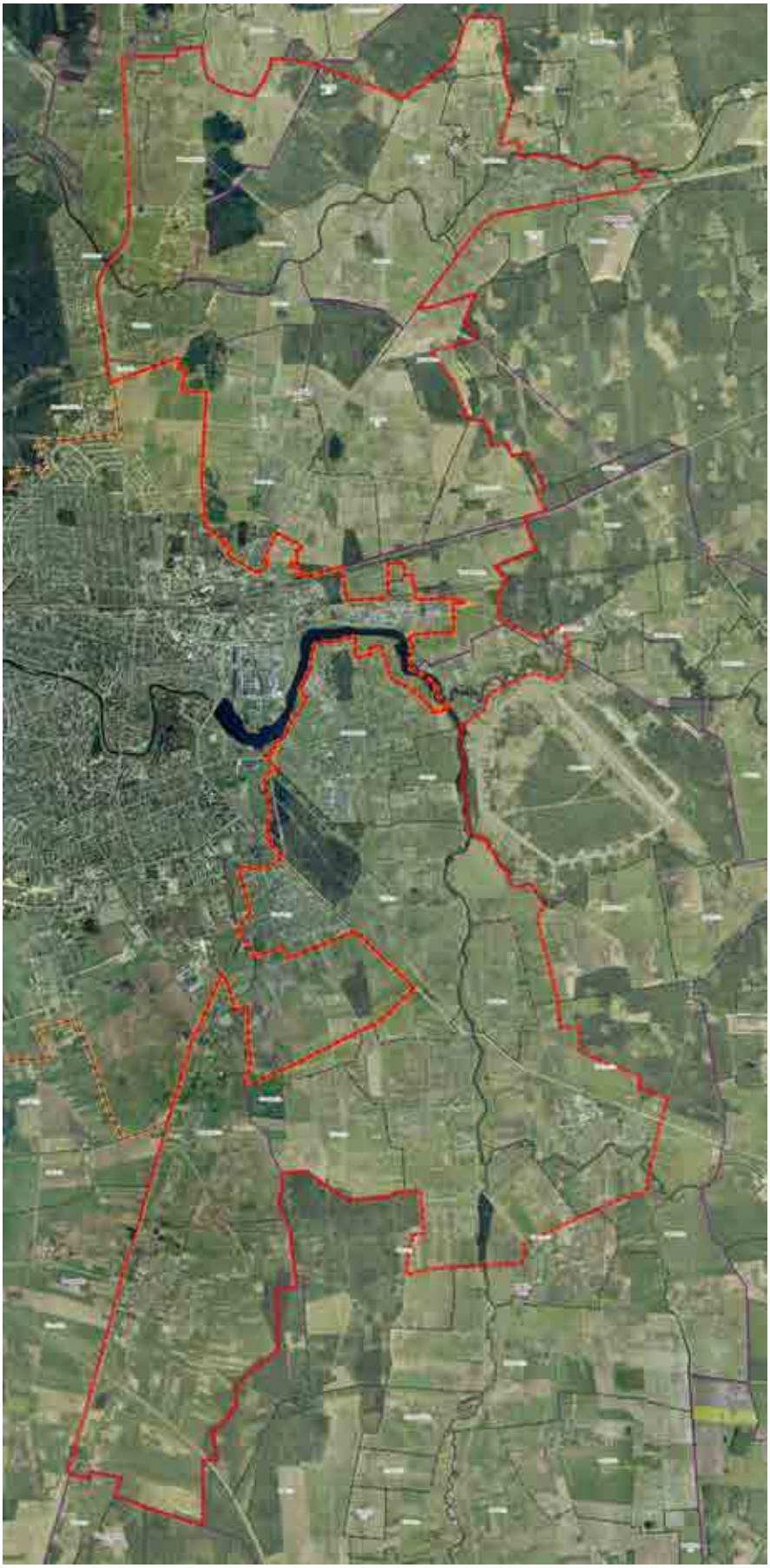

3.1.1. pav. Planuojama teritorija

3.2. Informacija apie kiekvieną numatomą plano įgyvendinimo vietą

Panevėžio rajono savivaldybė – administracinis teritorinis vienetas centrinėje Lietuvos dalyje. Panevėžio rajono užimamas plotas – 2179 kv. km. Rajone žemdirbystės plotai užima 57,3 proc., miškai – 33,1 proc., vandenys – 2,1 proc., gyvenvietės – 2,1 proc. Panevėžio rajonas ribojasi šiaurėje – su Pasvalio ir Biržų, šiaurės rytuose – su Kupiškio, rytuose – su Anykščių, pietryčiuose – su Ukmergės, pietuose ir pietvakariuose – su Kėdainių, vakaruose – su Radviliškio ir Pakruojo rajono savivaldybėmis. Rajone gyvena 38791 gyventojas.

Rajonas turi patogią geografinę padėtį. Jis yra įsikūręs apie 150 km nuo pagrindinių Baltijos regiono centrų – Rygos, Vilniaus ir Kauno. Atstumas iki artimiausio Klaipėdos uosto – 250 km. Be to rajonas yra šalia magistralės, turinčios kelių tinklą, einantį nuo Berlyno per Varšuvą, Kaliningradą, Klaipėdą, Liepoją, Rygą, Taliną, Peterburgą. Rajoną kerta geležinkelis, jungiantis rytuose ir vakaruose esančius regionus.

Geografiniu požiūriu Panevėžio rajonas yra Nevėžio žemumoje, priklausančioje Lietuvos Vidurio žemumai. Kraštovaizdyje vyrauja lygumos. Miškuose gausu medžiojamų žvėrių. Įsteigtas Krekenavos regioninis parkas. Dauguma archeologijos paminklų – laidojimo vietos (pilkapynai ir kapinynai). Stūkso 3 piliakalniai (garsiausias Upytės piliakalnis).
Pro rajoną teka Lėvuo su intaku Pyvesa ir Nevėžis su intakais Juoda, Upyte (kairieji), Juosta, Kiršinu (dešinieji). Telkšo 12 ežerų (Panevėžio rajono ežerai), 11 tvenkinių. Didžiausi miškai – Žalioji giria, Gilėnų, Gėlainių, Raguvos, Gustonių.

Planavimo objektas – Panevėžio rajono savivaldybės (rajono priemiestinė dalis Panevėžio miesto rytinėje pusėje) teritorija – žemės ūkio, miškų ūkio, koncervacinė ir kitos paskirties žemė, vandens ūkio paskirties žemė, komunikaciniai koridoriai, vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo, šilumos, elektros, dujų tiekimo tinklai ir infrastruktūra.

Planuojama teritorija patenka į Panevėžio, Karsakiškio, Miežiškių ir Velžio seniūnijas. Į planuojamą teritoriją patenka Girelės, Tičkūnų, Pinigėlių I, Maksvytiškių, Pamarliškių, Tutiškių, Vabalų, Paežerio I, Vaivadų, Samanynės, Dembavos, Oželių, Vyčių, Staniūnų, Velželio, Daumėnų, Kirkūnų ir Pažegienių kaimai. Taip pat dalis Ūtos, Likpetrių, Bernotų, Pinigėlių II, Bobkalnio, Pajuosčio, Karužiškių, Tautkūnų, Keravos, Šilagalio, Paliūniškio, Venslaviškio, Liūdynės ir Velžio kaimų. Planuojamos teritorijos plotas – apie 5488 ha.

3.2.1. Teritorijos apsaugos statusas

Planuojamos teritorijos šiaurinė dalis patenka į Žaliosios girios NATURA 2000 teritoriją. BAST įteisinimo pagrindas: LR aplinkos ministro 2009-04-22 įsakymas Nr. D1-210 (Žin.,2009, Nr. 51-2039) (*3.2.2. 1. pav)*

Į planuojamą teritoriją patenka 13 kultūros paveldo vertybių. Kultūros paveldo vertybių sąrašas pateiktas 3.2.2 skyrelyje.

3.2.2. Ar teritorijoje randamos saugomos gyvūnų ar augalų ir/ar natūralios buveinės, kitos saugotinos gamtinės ar kultūros paveldo vertybės

Į nagrinėjamą teritoriją patenka Buveinių apsaugai svarbi teritorija (Natura 2000) Žalioji giria (LTPAN0006). Šios teritorijos steigimo tikslas apsaugoti didžiojo auksinuko ir lūšių populiacijas.

Žalioji giria (LTPAN0006) yra Natura 2000 teritorija, įeinanti į Europinės svarbos saugomų teritorijų tinklą, skirtą visos Europos mastu retų ar nykstančių gyvūnų bei augalų rūšių ir gamtinių buveinių apsaugai. Žaliosios girios, Natura 2000 teritorijojos (teritorija prasideda Panevėžio rajone link Kupiškio, Rokiškio ir Pasvalio miestų), steigimo tikslas apsaugoti didžiojo auksinuko ir lūšių populiacijas.

Vietovių, atitinkančių gamtinių buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus, sąrašo, skirto pateikti Europos Komisijai, 176 priedas

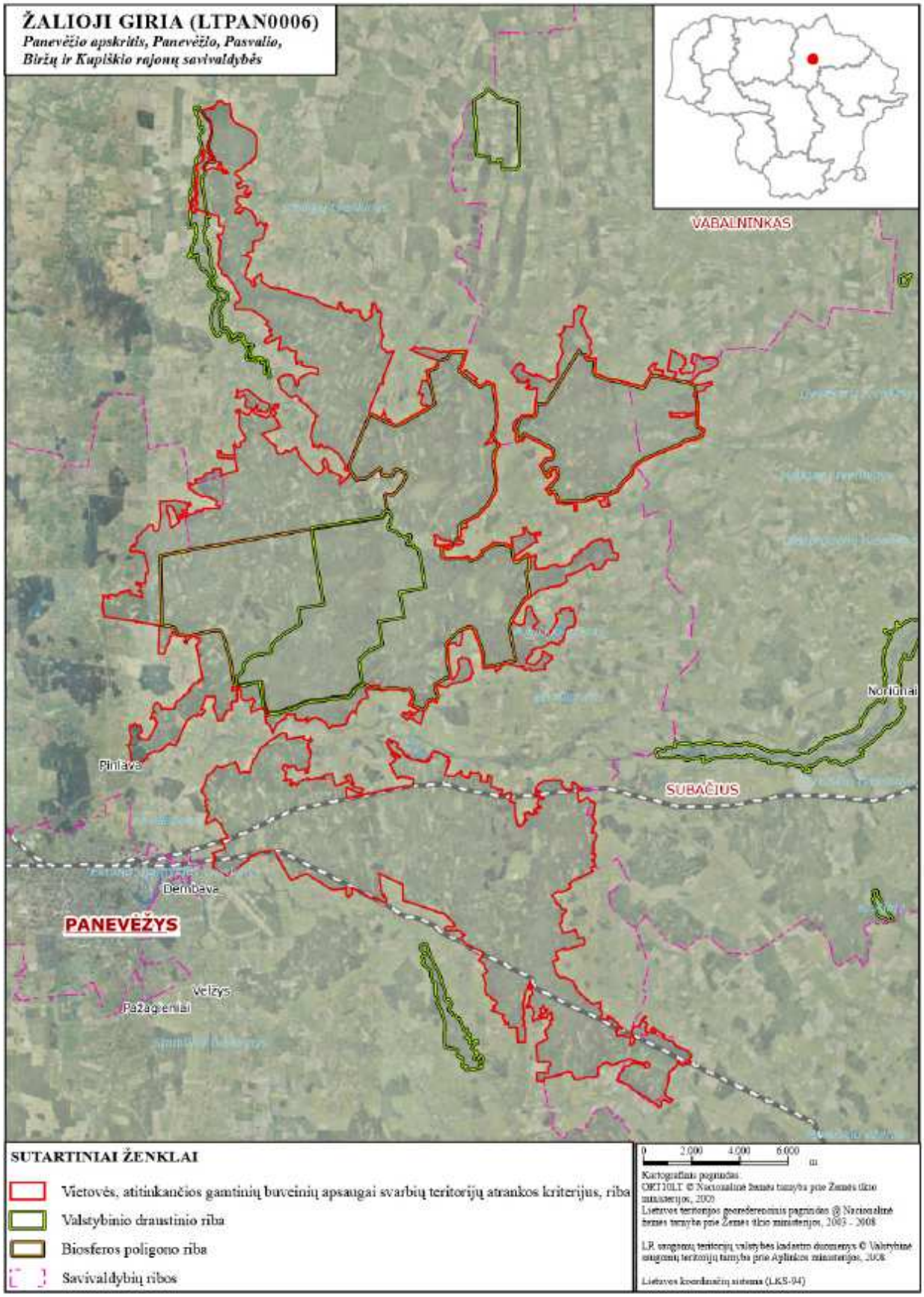

3.2.2. 1. pav. Natura 2000 teritorija "Žalioji giria"

Nekilnojamosios kultūros vertybės yra bendrosios kraštovaizdžio formavimo politikos objektas. Kultūros paveldo išsaugojimas, atgaivinimas ir tinkamas naudojimas ypač svarbus planuojamos teritorijos savitumo raiškai. Panevėžio rajone Kultūros paveldo objektai saugomi ir puoselėjami.

Kultūros paveldo teritorijų apsaugos užtikrinimui numatomas objektų tinkamas panaudojimas, kuris užtikrintų nekilnojamojo kultūros paveldo išlikimą. Užtikrinant kultūros paveldo išsaugojimą, plano sprendiniai parengti vadovaujantis Lietuvos nacionaline darnaus vystymosi strategija (Žin. 2003. Nr. 89-4039), kur nurodoma, kad Lietuvos kultūrinio savitumo išsaugojimas yra vienas iš Lietuvos darnaus vystymo prioritetų. Kultūros paveldo objektų ir vietovių teritorijose bei jų apsaugos zonose planuojama veikla reglamentuojama Kultūros paveldo specialiaisiais planais ir Kultūros paveldo apsaugą reglamentuojančiais teisės aktais. Kultūros paveldo objektai yra ir kultūrinio turizmo ištekliai. Į planuojamą teritoriją patenkančių kultūros paveldo objektų apsauga turi būti realizuojama, pritaikant jį viešajam pažinimui ir naudojimui, kultūriniam turizmui plėtoti. Remiantis Europos kultūros paveldo apsaugos dokumentais, kultūros vertybės saugomos, jas tinkamai naudojant.

Pateikiamas Panevėžio rajono planuojamoje teritorijoje esančių kultūros paveldo objektų sąrašas (*3.2.2.1 lentelėje)*, sudarytas pagal Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos Kultūros vertybių registrą.

3.2.2.1 lentelė. Panevėžio rajono planuojamoje teritorijoje esančių kultūros paveldo objektų sąrašas

Unikalus objekto kodas	**Pavadinimas**	**Adresas**	**Aprašymas**
5412	Likpetrių kapinynas vad. Lapkalniu	Panevėžio raj. sav., Karsakiškio sen., Likpetrių k.	*Vertingos savybės:* kapai su jų įranga ir konstrukcija; reljefas; *Amžius:* XVII-XVIII a.
11048	Kapinės	Panevėžio raj. sav.	Pavienis objektas.
401	Buv. dvaro sodybos fragmentai	Panevėžio raj. sav., Karsakiškio sen., Paliuniškio k.	Paliūniškio dvaro sodybos fragmentai. *Kompleksą sudaro:* kluonas (36775); svirnas (36776); oranžerija (36777); ledainė (36778); liekanos (36779); karių kapai (12561); ***Vertingos savybės:*** planinės erdvinės struktūros fragmentai, kuriuos formuoja išlikę dvaro sodybos statiniai, jų vietos, Vokietijos ir Rusijos karių kapai, kelių trasos, želdiniai; vandens malūno – lentpjūvės vieta; akmenų mūro, g/b konstrukcijos vandens malūno - lentpjūvės turbininė; kanalo vieta; lygus reljefas su šlaitu ties R kelio trasa; Lėvens upės šlaitai; kelių trasos; lapuočių medžių eilė ties ūkinio pastato liekanomis, lapuočių, spygliuočių medžių grupės, pavieniai medžiai centrinėje teritorijos dalyje, šlaito ties R kelio trasa apželdinimas lapuočiais medžiais; Lėvens upės vaga. *Amžius:* XIX a. pab.-XX a. pr. *Stilius:* istorizmas

12561	I-ojo pasaulinio karo kapių kapinės	Panevėžio raj. sav., Karsakiškio sen., Paliuniškio k.	Paliūniškio dvaro sodybos fragmentų Vokietijos ir Rusijos karių kapai. *Priklauso kompeksui:* Paliūniškio dvaro sodybos fragmentai (401). *Vertingos savybės:* įvairūs mažosios kraštovaizdžio architektūros statiniai ir vaizduojamojo meno formos – 30 betoninių kryželių medžiagos ir formos tipas, įgilintų raidžių vokiečių kalba įrašų tipas ir tekstai viršuje; Vokietijos ir Rusijos karių palaikai; Faktai susiję su objektu apie svarbius visuomenės ir valstybės istorijos įvykius – 1915–1918 m.
17010	Tiltas	Panevėžio raj. sav., Karsakiškio sen., Paliuniškio k.	Paliūniškio tiltas. *Vertingos savybės:* tūris – 2 atramų, segmentinių arkų tiltas su važiuojamąja dalimi; konstrukcijos - atramų pamatai; 2 g/b atramos, sujungtos 4 g/b išilginėmis sijomis, kurios tarpusavyje apjungtos g/b skersinėmis sijomis; perdanga - stulpinė-rėminė perdangos su skersinėmis ir išilginėmis sijomis konstrukcija; funkcinė įranga - g/b atitvarinės sienelės, stulpeliai; 2 žemių pylimai Š ir P krantuose. *Amžius:* statytas 1933-1934 m., remontuotas 1993 m. *Autorius:* inžinierius Kazys Germanas (1897-1980)
21901	Panevėžio – Rubikių ruožas	Panevėžio m., Panevėžio raj. sav., Anykščių raj. sav.	*Priklauso kompeksui:* Siaurojo geležinkelio kompleksas (21898) *Vertingosios savybės: Amžius:* Pastatytas 1895 – 1898 m.
4401	Pajuostės dvaro sodyba	Panevėžio raj. sav., Velžio sen., Pajuosčio k.	Kompleksas.
11058	Kapinės	Panevėžio raj. sav., Miežiškių sen., Biliūnų k.	Pavienis objektas.
11280	Staniūnų dvaro sodybos fragmentai	Panevėžio raj. sav., Velžio sen., Staniūnų k.	*Kompleksą sudaro:* ūkinis pastatas (36358); ūkinis pastatas (36359); kumetynas (36360); tvartas (36361); 4); tvartas (36362); ūkinis pastatas (36367); *Vertingosios savybės:* dvaras išsidėstęs į V nuo Staniūnų gyvenvietės, išlikusi dvaro sodybos plano struktūra, tūrinė – erdvinė kompozicija formuojama išlikusių statinių, statinių vietų, kelių, įvažiavimų bei parko ir sodo fragmentai; buvusių statinių vieta - Staniūnų dvaro rūmų vieta; buvusių arklidžių vieta (1993 m. pastatytas naujas arklidžių pastatas; susiformavęs reljefas – lygus; Š ir P sodybos dalyse vyrauja vietinės kilmės medžių grupės ir pavieniai parko medžiai: paprastasis klevas, ąžuolas, uosis, liepa, beržas; PR sodybos dalyje išlikę sodo fragmentai; dvaro sodybos vakarinėje dalyje teka Žagienės upelis; keliai - du keliai:

			dvaro Š pusėje kelias veda į Panevėžio miestą, R pusėje kelias veda į "senąjį" Vilniaus kelią; dvaro sodybą supantis kraštovaizdis; Faktai susiję su objektu; *Amžius:* XIX a. pab.
17014	Kapai	Panevėžio raj. sav., Velžio sen., Liūdynės k.	Pavienis objektas.
390	Liūdynės dvaro sodybos fragmentai	Panevėžio raj. sav., Velžio sen., Liūdynės k.	*Kompleksą sudaro:* rūsys (33157); parko fragmentai (33158). *Vertingosios savybės:* iš R atsiveriantis dvaro sodybos–parko siluetas; lygus reljefas; *Amžius:* XIX a. pab. – XX a. pr.
33096	Liūdynės dvaro sodybos kumetynas	Panevėžio raj. sav., Velžio sen., Liūdynės k.	***Vertingosios savybės:*** tūris – kompaktinis, stačiakampio plano, 1 aukšto su mansarda ir rūsiu; dvišlaitė stogo forma skardos lakštų tipo; raudonų plytų mūro 2 dūmtraukių tipas; medinių profiliuotų skarda dengtų lėkių Š ir P fasaduose tipas; išplanavimas - kapitalinių sienų tinklas; segmentinės langų ir durų angos; stačiakampės rūsio langų ir P, Š fasadų frontonų langelių angos; nišos - segmentinė niša P fasade; fasadų architektūrinis sprendimas - istorizmas, plytų stilius; raudonų plytų mūro: reljefinės segmentinės langų, durų ir P fasado nišos sąramos, mūro mentės, dekoratyvus dantytas vainikuojamasis karnizas, profiliuotas dekoratyvus P fasado frontono šlaitų karnizas, laiptuotas Š fasado frontono šlaitų dalinis karnizas, reljefinis apskritimo formos dekoras P fasade, dantyti rūsio langų apvadai P fasade, ilgąja briauna sumūryta juosta po frontono langais P fasade, kampu sumūrytos palangių traukos po I aukšto langais ir P fasado niša, palangių traukos po frontonų langais; raudonų profiliuotų plytų mūro reljefinė data „1907.“ P fasado frontone; konstrukcijos - pamatas ir skaldytų akmenų mūro cokolis su plytų mūro eile viršuje; raudonų plytų mūro sienos su rievėtomis siūlėmis; medinių sijinių perdangų tipas; lygus reljefas; ąžuolai, klevai; išskirtinis ąžuolas teritorijos V dalyje, kurio skersmuo 124 cm; liepų alėja teritorijos P dalyje; Pirminė ir istoriškai susiklosčiusi paskirtis – gyvenamoji. *Amžius:* 1907 m. *Stilius:* istorizmas, plytų stilius
14885	Koplytstulpis	Panevėžio raj. sav., Velžio sen., Velžio k.	Pavienis objektas.

3.2.3. Ar plano įgyvendinimas gali sąlygoti teritorijos aplinkos kokybės normų viršijimą

Specialiojo plano koncepcinių sprendinių įgyvendinimas neturės reikšmingų neigiamų pasekmių artimiausioms saugomoms teritorijoms, nes saugomose teritorijose nenumatomi jokie specialiojo plano koncepciniai sprendiniai.

3.2.4. Ar teritorija yra jautri ir (arba) vertinga aplinkos apsaugos požiūriu

Planuojama teritorija nėra jautri aplinkos apsaugos požiūriu.

4. Informacija apie plano įgyvendinimo pasekmių aplinkai reikšmingumą

Aplinkos komponentai	**Plano sprendiniai**					**Motyvai, pastabos**
	Urbanistinė plėtra	**Socialinė, ekonominė aplinka**	**Gamtinė aplinka ir kraštovaizdis**	**Susisiekimo sistema**	**Inžinerinė infrastruktūra**	
	Plano sprendinių įgyvendinimo pasekmių aplinkai reikšmingumas					
Paviršinis vanduo	0	0	0	0	+	Numatomas teigiamas poveikis, nes užtikrinamas racionalus vandens išteklių naudojimas.
Požeminis vanduo	0	0	0	+	+	Numatomas teigiamas poveikis, nes įgyvendinus šio plano sprendinius, bus rengiami techniniai projektai teritorijos sutvarkymui. Vandens tiekimas, buitinių nuotekų ir lietaus nuotekų tvarkymas bus vykdomas centralizuotai - bus jungiamasi prie centralizuotų tinklų.
Aplinkos oras	0	0	+	+	0	Numatomas teigiamas poveikis, nes numatomos tiesti naujos gatvės ant esamų kelių; pagrindiniai susisiekimo koridoriai numatoma apželdinti apsaugine želdinių juosta.
Klimato veiksniai	0	0	0	0	0	Vystant plano sprendinius, nenumatomas nei teigiamos, nei neigiamos pasekmės klimato kaitai.

Aplinkos komponentai	**Plano sprendiniai**					**Motyvai, pastabos**
	Urbanistinė plėtra	**Socialinė, ekonominė aplinka**	**Gamtinė aplinka ir kraštovaizdis**	**Susisiekimo sistema**	**Inžinerinė infrastruktūra**	
	Plano sprendinių įgyvendinimo pasekmių aplinkai reikšmingumas					
Dirvožemis	0	0	0	0	+	Vystant plano sprendinius, numatomos teigiamos pasekmės dirvožemiui, nes įrengus inžinerinės infrastruktūros tinklus, sumažės dirvožemio tarša buitinėmis ir lietaus nuotekomis. Vandens tiekimas, buitinių nuotekų ir lietaus nuotekų tvarkymas bus vykdomas centralizuotai. Pastatai bus suprojektuoti ir pastatyti, laikantis visų galiojančių teisės aktų reikalavimų.
Natūralios buveinės ir biologinė įvairovė (įsk. pasekmes gyvūnijai ir augalijai)	0	0	0	0	0	Vystant plano sprendinius, nenumatomos nei teigiamos, nei neigiamos pasekmės natūralioms buveinėms ir biologinėms įvairovėms (įsk. pasekmes gyvūnijai ir augalijai), nes plano sprendiniai nevykdomi saugomose teritorijose.
Kraštovaizdis	0	0	0	0	0	Įgyvendinami projekto sprendiniai darys neutralų poveikį kraštovaizdžiui. Susisiekimo sistema plėtojama atsižvelgiant į jau susiformavusį gatvių tinklą. Teritorijų plėtros sprendiniai paįvairins kraštovaizdį naujais antropogeniniais dariniais.
Kultūros paveldas	0	0	0	0	0	Vystant plano sprendinius, nenumatomos nei teigiamos, nei neigiamos pasekmės kultūros paveldui.

Aplinkos komponentai	**Plano sprendiniai**					**Motyvai, pastabos**
	Urbanistinė plėtra	**Socialinė, ekonominė aplinka**	**Gamtinė aplinka ir kraštovaizdis**	**Susisiekimo sistema**	**Inžinerinė infrastruktūra**	
	Plano sprendinių įgyvendinimo pasekmių aplinkai reikšmingumas					
Materialiniai antropogeniniai ištekliai	+	+	0	+	+	Numatomas tik teigiamas poveikis materialiniams antropogeniniams ištekliams, bus patrauklesnės verslo vystymui sąlygos, bus išspręstas susisiekimo ir inžinerinės infrastruktūros klausimas.
Neatsinaujinantys ir atsinaujinantys gamtos ištekliai	0	0	0	0	0	Reikšmingų teigiamų ar neigiamų pasekmių neatsinaujinantiems ir atsinaujinantiems gamtos ištekliams nenumatoma.
Žmonių sveikata	0	0	0	0	0	Vystant plano sprendinius, nenumatomas nei teigiamos, nei neigiamos pasekmės žmonių sveikatai.
Žmonių gerovė	+	+	+	+	+	Numatomas tik teigiamas poveikis, nes įgyvendinus šio plano sprendinius, tikimasi sulaukti didesnio investuotojų suinteresuotumo aplinkos tvarkymo požiūriu, pagerės susisiekimas ir aprūpinimas inžinerinėmis komunikacijomis planuojamoje teritorijoje. Bus sukurta naujų darbo vietų. Pagerės poilsio aplinka – kuriamos naujos rekreacinės teritorijos.
Žmonių saugumas	0	0	0	0	0	Reikšmingų teigiamų ar neigiamų pasekmių žmonių saugumui nenumatoma.

Aplinkos komponentai	**Plano sprendiniai**					**Motyvai, pastabos**
	Urbanistinė plėtra	**Socialinė, ekonominė aplinka**	**Gamtinė aplinka ir kraštovaizdis**	**Susisiekimo sistema**	**Inžinerinė infrastruktūra**	
	Plano sprendinių įgyvendinimo pasekmių aplinkai reikšmingumas					
Aplinkos komponentų ir pasekmių jiems tarpusavio sąveika	+	+	+	+	+	Numatomas tik teigiamas poveikis, nes įgyvendinus šio plano sprendinius, aplinkos komponentai planingai sąveikaus tarpusavyje.

Plano sprendinių įgyvendinimo pasekmių aplinkai reikšmingumo vertinimui naudojami kriterijai:
+ tikėtinos reikšmingos teigiamos pasekmės
- tikėtinos reikšmingos neigiamos pasekmės
+/- tikėtinos tiek teigiamos, tiek neigiamos pasekmės
0 nenumatoma nei teigiamų, nei neigiamų
? nepakanka informacijos

5. Kita informacija

5.1. Informacija apie priemones, numatytas neigiamų pasekmių aplinkai prevencijai vykdyti, pasekmėms sumažinti ar kompensuoti

Rengiant Panevėžio priemiestinių gyvenamųjų teritorijų intensyvios plėtros specialųjį planą, buvo vadovaujamasi darnios plėtros principais, t.y. siekiama racionaliai naudoti, tvarkyti Panevėžio miesto teritoriją. Planuojant gyvenamąsias teritorijas atsižvelgta į užliejamas plotų teritorijas, jas pritaikant kitoms reikmėms. Neigiamų pasekmių aplinkai išvengiama planuojant teritoriją pagal galiojančias normas ir išduotas projektavimo sąlygas.

Gamtinio karkaso teritorijos tikslinamos atsižvelgiant ir derinant tarpusavyje ekologinius, kultūrinius ir estetinius kraštovaizdžio formavimo reikalavimus. Gamtinio karkaso struktūrinių dalių ir elementų ribos pakoreguotos priderinant prie reljefo, kitų kraštovaizdžio struktūrinių dalių ir elementų ribų.

Vertinant pagrindines plano koncepcijos nuostatas, prognozuojama, kad įgyvendinant specialiojo plano sprendinius, poveikis įvairiems aplinkos komponentams yra teigimas. Plano įgyvendinimas nenumato reikšmingų neigiamų aplinkai pasekmių.

5.2. Informacija apie galimą visuomenės nepasitenkinimą planu

Panevėžio priemiestinių gyvenamųjų teritorijų intensyvios plėtros specialusis planas rengiamas remiantis Teritorijų planavimo įstatymu (Žin., 1995, Nr. 107-2391; 1997, Nr. 65-1548, Nr. 96-2427; 2000, Nr. 34-953, Nr. 42-1195, Nr. 58-1708, Nr. 92-2881; 2001, Nr. 39-1358; 2003, Nr. 42-1916; 2004, Nr. 21-617, Nr. 152-5532; 2006, Nr. 66-2429, Nr. 82-3256; 2007, Nr. 39-1437; 2008, Nr. 10-337, Nr. 50-1847, Nr. 135-5232; 2009, Nr. 144-6351, Nr. 159-7205; 2010, Nr. 65-3195, Nr. 84-4404; 2011, Nr. 163-7757; 2012, Nr. 63-3172, Nr. 111-5635, Nr. 132-6677), Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymu (Žin., 1993, Nr. 63-1188; 1995, Nr. 60-1502; 2000, Nr. 58-1703; 2001, Nr. 108-3902; 2010, Nr. 81-4229; 2011, Nr. 49-2365; 2012, Nr. 53-2642; 2013, Nr. 3-84, Nr. 36-1726), Lietuvos Respublikos žemės įstatymu (Žin., 1994, Nr. 34-620; 1995, Nr. 53-1294; 1996, Nr. 100-2262; 1997, Nr. 66-1598; 1999, Nr. 64-2075; 2000, Nr. 42-1191, Nr. 58-1706; 2001, Nr. 71-2519; 2002, Nr. 74-3141, Nr. 102-4551; 2004, Nr. 28-868, Nr. 117-4368, Nr. 167-6098; 2005, Nr. 88-3291; 2006, Nr. 42-1504, Nr. 87-3399, Nr. 141-5392, Nr. 138-5268; 2007, Nr. 80-3216; 2008, Nr. 135-5233; 2009, Nr. 77-3166, Nr. 153-6884; 2010, Nr. 13-623, Nr. 72-3616; 2011, Nr. 49-2368, Nr. 49-2369; 2012, Nr. 76-3943), Lietuvos Respublikos miškų įstatymu (Žin., 1994, Nr. 96-1872; 1996, Nr. 110-2507; 2007, Nr. 96-2426; 1998, Nr. 56-1542; 1999, Nr. 110-3203; 2000, Nr. 111-3566; 2001, Nr. 35-1161, Nr. 35-1162; 2002, Nr. 31-1122, Nr. 105-4691; 2003, Nr. 38-1692, Nr. 123-5593; 2005, Nr. 31-977; 2006, Nr. 61-2174; 2007, Nr. 77-3044; 2009, Nr. 54-2137; 2010, Nr. 145-7431; 2011, Nr. 74-3548, Nr. 163-7744; 2012, Nr. 132-6687, Nr. 132-6688), Aukštybinių pastatų išdėstymo specialiųjų planų rengimo taisyklių ir kraštovaizdžio tvarkymo specialiųjų planų rengimo taisyklių, patvirtintų 2004-05-05 Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymu Nr. D1-246 (Žin., 2004, Nr. 79-2811; 2005, Nr. 24-781; 2006, Nr. 95-3743; 2007, Nr. 5-231, Nr. 47-1815; 2012, Nr. 33-1569), Didžiųjų prekybos įmonių išdėstymo specialiųjų planų rengimo taisyklių, patvirtintų 2004-05-26 Lietuvos Respublikos ūkio ministro ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymu Nr. 4-201/D1-290 (Žin., 2004, Nr. 96-3552; 2006, Nr. 135-5119), Susisiekimo komunikacijų specialiųjų planų rengimo taisyklių, patvirtintų 2006-11-24 Lietuvos respublikos susisiekimo ministro ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymu Nr. 3-453/D1-549 (Žin., 2006, Nr. 130-4924; 2008, Nr. 115-4389; 2012, Nr. 49-2418, Nr. 107-5434), nuostatomis, Panevėžio rajono savivaldybės tarybos 2010-12-09 sprendimu Nr. T-233 „Dėl pritarimo projektų rengimui pagal 2007-2013 metų žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 4 prioriteto „Administracinių gebėjimų stiprinimas ir viešojo administravimo efektyvumo didinimas“ įgyvendinimo priemonę VP1-4.2-VRM-04-R „teritorijų planavimas““, Panevėžio rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2009-05-18 įsakymu Nr. A-448 „Dėl specialiųjų planų atlikimo“.

Galimo visuomenės nepasitenkinimo nelaukiama.

BRĖŽINIAI:

1. Koncepcijos 1 dalis brėžinys M 1: 10 000.
2. Koncepcijos 2 dalis brėžinys M 1: 10 000.

PROJEKTĄ IŠ DALIES FINANSUOJA
EUROPOS SOCIALINIS FONDAS

PROJEKTĄ ĮGYVENDINA
PANEVĖŽIO RAJONO
SAVIVALDYBĖS
ADMINISTRACIJA

PLANO RENGĖJA
UAB „PANPROJEKTAS“

PANEVĖŽIO PRIEMIESTINIŲ GYVENAMŲJŲ TERITORIJŲ INTENSYVIOS PLĖTROS SPECIALUSIS PLANAS.

SPRENDINIAI

PLANAVIMO ORGANIZATORIUS	PANEVĖŽIO RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOS DIREKTORIUS
PLANO RENGĖJA	UAB „PANPROJEKTAS“

2014 M.

Turinys

Įvadas ... 3
1. Urbanistinė plėtra ... 9
   1.1. Gyvenamųjų vietovių sistemos plėtra ... 12
2. Žemėnauda ... 17
   2.1. Zonavimo pagrindai. ... 17
   2.2. Planuojamos teritorijos tvarkymo reikalavimai. ... 18
3. Socialinė ir ekonominė aplinka ... 21
   3.1. Gyvenamųjų vietovių institucinis ir socialinis aprūpinimas ... 21
4. Saugomos teritorijos ir gamtinis karkasas ... 22
   4.1. Nekilnojamas kultūros paveldas ... 22
   4.2. Saugomos teritorijos ... 25
   4.3. Gamtinis karkasas. ... 26
5. Susisiekimo ir inžinerinė infrastruktūra ... 27
   5.1. Susisiekimo infrastruktūra ... 27
   5.2. Inžinerinė infrastruktūra ... 30
6. Specialiojo plano sprendinių poveikio vertinimas ... 33
   6.1. Status quo situacijos vertinimas ... 33
   6.2. Sprendinių vertinimas ... 34
   6.3. Sprendinių poveikio vertinimo ataskaita ... 37

ĮVADAS

Panevėžio priemiestinių gyvenamųjų teritorijų intensyvios plėtros specialusis planas rengiamas remiantis Teritorijų planavimo įstatymu (Žin., 1995, Nr. 107-2391; 1997, Nr. 65-1548, Nr. 96-2427; 2000, Nr. 34-953, Nr. 42-1195, Nr. 58-1708, Nr. 92-2881; 2001, Nr. 39-1358; 2003, Nr. 42-1916; 2004, Nr. 21-617, Nr. 152-5532; 2006, Nr. 66-2429, Nr. 82-3256; 2007, Nr. 39-1437; 2008, Nr. 10-337, Nr. 50-1847, Nr. 135-5232; 2009, Nr. 144-6351, Nr. 159-7205; 2010, Nr. 65-3195, Nr. 84-4404; 2011, Nr. 163-7757; 2012, Nr. 63-3172, Nr. 111-5635, Nr. 132-6677), Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymu (Žin., 1993, Nr. 63-1188; 1995, Nr. 60-1502; 2000, Nr. 58-1703; 2001, Nr. 108-3902; 2010, Nr. 81-4229; 2011, Nr. 49-2365; 2012, Nr. 53-2642; 2013, Nr. 3-84, Nr. 36-1726), Lietuvos Respublikos žemės įstatymu (Žin., 1994, Nr. 34-620; 1995, Nr. 53-1294; 1996, Nr. 100-2262; 1997, Nr. 66-1598; 1999, Nr. 64-2075; 2000, Nr. 42-1191, Nr. 58-1706; 2001, Nr. 71-2519; 2002, Nr. 74-3141, Nr. 102-4551; 2004, Nr. 28-868, Nr. 117-4368, Nr. 167-6098; 2005, Nr. 88-3291; 2006, Nr. 42-1504, Nr. 87-3399, Nr. 141-5392, Nr. 138-5268; 2007, Nr. 80-3216; 2008, Nr. 135-5233; 2009, Nr. 77-3166, Nr. 153-6884; 2010, Nr. 13-623, Nr. 72-3616; 2011, Nr. 49-2368, Nr. 49-2369; 2012, Nr. 76-3943), Lietuvos Respublikos miškų įstatymu (Žin., 1994, Nr. 96-1872; 1996, Nr. 110-2507; 2007, Nr. 96-2426; 1998, Nr. 56-1542; 1999, Nr. 110-3203; 2000, Nr. 111-3566; 2001, Nr. 35-1161, Nr. 35-1162; 2002, Nr. 31-1122, Nr. 105-4691; 2003, Nr. 38-1692, Nr. 123-5593; 2005, Nr. 31-977; 2006, Nr. 61-2174; 2007, Nr. 77-3044; 2009, Nr. 54-2137; 2010, Nr. 145-7431; 2011, Nr. 74-3548, Nr. 163-7744; 2012, Nr. 132-6687, Nr. 132-6688), Aukštybinių pastatų išdėstymo specialiųjų planų rengimo taisyklių ir kraštovaizdžio tvarkymo specialiųjų planų rengimo taisyklių, patvirtintų 2004-05-05 Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymu Nr. D1-246 (Žin., 2004, Nr. 79-2811; 2005, Nr. 24-781; 2006, Nr. 95-3743; 2007, Nr. 5-231, Nr. 47-1815; 2012, Nr. 33-1569), Didžiųjų prekybos įmonių išdėstymo specialiųjų planų rengimo taisyklių, patvirtintų 2004-05-26 Lietuvos Respublikos ūkio ministro ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymu Nr. 4-201/D1-290 (Žin., 2004, Nr. 96-3552; 2006, Nr. 135-5119), Susisiekimo komunikacijų specialiųjų planų rengimo taisyklių, patvirtintų 2006-11-24 Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymu Nr. 3-453/D1-549 (Žin., 2006, Nr. 130-4924; 2008, Nr. 115-4389; 2012, Nr. 49-2418, Nr. 107-5434), nuostatomis, Panevėžio rajono savivaldybės tarybos 2010-12-09 sprendimu Nr. T-233 „Dėl pritarimo projektų rengimui pagal 2007-2013 metų žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 4 prioriteto „Administracinių gebėjimų stiprinimas ir viešojo administravimo efektyvumo didinimas“ įgyvendinimo priemonę VP1-4.2-VRM-04-R „Teritorijų planavimas“, Panevėžio rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2009-05-18 įsakymu Nr. A-448 „Dėl specialiųjų planų atlikimo“.

Specialiojo plano tikslai:

1.1. Užtikrinti racionalų žemės, miškų ir vandens išteklių naudojimą;
1.2. Apibrėžti planuojamos teritorijos tvarkymo svarbiausias kryptis;
1.3. Nustatyti teritorijų (zonų) naudojimo, tvarkymo ir apsaugos režimus, kraštovaizdžio formavimo kryptis ir teritorijų tvarkymo priemones pagal teritorijos tvarkymo zonas, žemėnaudos pobūdį, funkcinį prioritetą bei naudojimo intensyvumą;
1.4. Pateikti tikslinius formuojamo gamtinio, kaimiško ir miestiško kraštovaizdžio struktūros optimalumo (kokybės) rodiklius, įvertinančius visų galimų skirtingo prioriteto (konservacinių, rekreacinių, ekologinės apsaugos, ūkinių, gyvenamųjų ir kt.) zonų reikalavimus;

1.5. Nustatyti priemones ir apribojimus, užtikrinančius formuojamo gamtinio, kaimiško ir miestiško kraštovaizdžio kokybę, gamtinio karkaso formavimą, gamtos ir kultūros paveldo vertybių išsaugojimą;
1.6. Detalizuoti įvairių kvartalų ir sklypų plėtros sąlygas, susijusias su aukštybinių pastatų statybos galimybėmis;
1.7. Reglamentuoti Didžiųjų prekybos įmonių išdėstymą planuojamoje teritorijoje;
1.8. Rezervuoti teritorijas ir suformuoti žemės juostas susisiekimo komunikacijų ir jų infrastruktūros plėtrai, nustatant ar pakeičiant planuojamos teritorijos naudojimo ir tvarkymo režimą, apsaugos priemones ir kitus reikalavimus statinių statybos projektams rengti ir žemės sklypams naudoti;
1.9. Planuojamoje teritorijoje nustatyti Tinklų plėtros prioritetines kryptis, užtikrinant darnią Tinklų plėtrą, ir rezervuoti teritorijas šiai plėtrai, nustatant planuojamos teritrorijos naudojimo, tvarkymo, apsaugos priemones bei kitus reikalavimus.

Planavimo organizatorius: Panevėžio rajono savivaldybės administracijos direktorius, Vasario 16-osios g. 27, Panevėžys, tel. 8 45 582948, faks. 8 45 582975, el.p.: vitalijus.ziurlys@panrs.lt.

Plano rengėja: UAB „Panprojektas“, Respublikos g. 38, LT-35173 Panevėžys, tel./faks.: (8 45) 581 875, el.p.: panprojektas@takas.lt..

Specialusis planas parengtas vadovaujantis šiais planavimo dokumentais:

1. Panevėžio rajono savivaldybės administracijos Architektūros skyriaus 2012-10-24 planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo planavimo dokumentui rengti Nr. TP.233-12-S;
2. Panevėžio rajono savivaldybės administracijos Žemės ūkio skyriaus 2012-09-11 raštas „Dėl paraiškos sąlygoms rajono lygmens specialiojo planavimo dokumentams rengti“ Nr. SD-306;
3. Panevėžio rajono savivaldybės administracijos Vietinio ūkio skyriaus 2012-10-03 raštas „ Dėl sąlygų specialiajam planui rengti“ Nr. VT2-46;
4. AB „LESTO“ 2012-10-17 raštas „Dėl planavimo sąlygų išdavimo Panevėžio priemiestinių gyvenamųjų teritorijų intensyvios plėtros specialiojo plano rengimui“ Nr. 45010-577;
5. UAB „ Aukštaitijos vandenys“ 2012-10-23 projektavimo sąlygos Nr. 12-474;
6. AB „Lietuvos dujos“ Panevėžio filialo 2012-10-08 planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo planavimo dokumentui rengti Nr. 2012/R-229;
7. AB „Lietuvos dujos“ 2012-10-22 planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo teritorijų planavimo dokumentui rengti Nr. 7-215-1950;
8. TEO LT, AB, Tinklo technologijų tarnybos, tinklo eksploatacijos departamento, Panevėžio TE centro 2012-10-05 planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo teritorijų planavimo dokumentui rengti Nr. 03-2-07-3/2444;
9. Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos Panevėžio skyriaus 2012-10-18 planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo teritorijų planavimo dokumentui rengti Nr. 23PL-3;
10. LITGRID, AB 2012-10-17 planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo teritorijų planavimo dokumentui rengti Nr. SD-4415;

11. Panevėžio regiono aplinkos apsaugos departamento 2012-10-12 planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo teritorijų planavimo dokumentui rengti Nr. (5)-V3-1459;
12. VĮ „Panevėžio regiono keliai“ 2012-10-22 planavimo sąlygos Nr. S-454;
13. AB „Lietuvos geležinkeliai“ 2012-10-18 planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo teritorijų planavimo dokumentui rengti Nr. 2-5101;
14. Panevėžio visuomenės sveikatos centro 2012-10-10 planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo planavimo dokumentams rengti Nr. S(7.48)-3242;
15. KPD Panevėžio teritorinio padalinio 2012-10-08 planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo planavimo dokumentams rengti Nr. 12.12.P-587;
16. Panevėžio miesto savivaldybės administracijos Architektūros ir urbanistikos skyriaus 2012-10-12 planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo planavimo dokumentams rengti Nr. SP-01.

ir remiantis šių normatyvinių dokumentų reikalavimais:

- Lietuvos Respublikos teritorijos bendrasis planas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Seimo 2002 m. spalio 29 d. nutarimu Nr. IX-1154 (žin., 2002, Nr. 110-4852; 2006, Nr. 111-4198);
- Lietuvos Respublikos Teritorijų planavimo įstatymas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Seimo 1995-12-12 nutarimu Nr. I-1120 (Žin., 1995, Nr. 107-2391; 1997, Nr. 65-1548, Nr. 96-2427; 2000, Nr. 34-953, Nr. 42-1195, Nr. 58-1708, Nr. 92-2881; 2001, Nr. 39-1358; 2003, Nr. 42-1916; 2004, Nr. 21-617, Nr. 152-5532; 2006, Nr. 66-2429, Nr. 82-3256; 2007, Nr. 39-1437; 2008, Nr. 10-337, Nr. 50-1847, Nr. 135-5232; 2009, Nr. 144-6351, Nr. 159-7205; 2010, Nr. 65-3195, Nr. 84-4404; 2011, Nr. 163-7757; 2012, Nr. 63-3172, Nr. 111-5635, Nr. 132-6677);
- Lietuvos Respublikos Saugomų teritorijų įstatymas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Seimo 1993-11-09 nutarimu Nr. I-301 (Žin., 1993, Nr. 63-1188; 1995, Nr. 60-1502; 2000, Nr. 58-1703; 2001, Nr. 108-3902; 2010, Nr. 81-4229; 2011, Nr. 49-2365; 2012, Nr. 53-2642; 2013, Nr. 3-84, Nr. 36-1726);
- Lietuvos Respublikos Žemės įstatymas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Seimo 1994-04-26 d. nutarimu Nr. I-446 (Žin., 1994, Nr. 34-620 ir redakcijos 2004, Nr. 28-868, Nr. 117-4368, Nr. 167-6098; 2005, Nr. 88-3291; 2006, Nr. 42-1504, Nr. 87-3399, Nr. 138-5268, Nr. 141-5392; 2008, Nr. 135-5233; 2009, Nr. 77-3166, Nr. 153-6884; 2010, Nr. 13-623, Nr. 72-3616; 2011, Nr. 49-2368, Nr. 49-2369; 2012, Nr. 76-3943);
- Lietuvos Respublikos Miškų įstatymas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Seimo 1994-11-22 nutarimu Nr. I-671 (Žin., 1994, Nr. 96-1872; 1996, Nr. 110-2507; 1997, Nr. 96-2426; 1998, Nr. 56-1542; 1999, Nr. 110-3203; 2000, Nr. 111-3566; 2001, Nr. 35-1161, Nr. 35-1162; 2002, Nr. 31-1122, Nr. 105-4691; 2003, Nr. 38-1692, Nr. 123-5593; 2005, Nr. 31-977; 2006, Nr. 61-2174; 2007, Nr. 77-3044; 2009, Nr. 54-2137, Nr. 75-3074; 2010, Nr. 145-7431; 2011, Nr. 74-3548, Nr. 163-7744; 2012, Nr. 132-6687, Nr. 132-6688);
- Lietuvos Respublikos Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Seimo 1994-12-22 nutarimu Nr. I-733 (Žin., 1995, Nr. 3-37; 1997, Nr. 30-713, Nr. 67-1676, Nr. 96-2421; 2000, Nr. 40-1114; 2001, Nr. 39-1346; 2002, Nr. 68-2775, Nr. 123-5552; 2004, Nr. 153-5571; 2007, Nr. 80-3218, Nr. 81-3325; 2008, Nr. 59-2203; 2012, Nr. 136-6960);

- Aukštybinių pastatų išdėstymo specialiųjų planų rengimo taisyklės ir kraštovaizdžio tvarkymo specialiųjų planų rengimo taisyklės, patvirtintos 2004-05-05 Lietuvos Respublikos Aplinkos ministro įsakymu Nr. D1-246 (Žin., 2004, Nr. 79-2811; 2005, Nr. 24-781; 2006, Nr. 95-3743; 2007, Nr. 5-231, Nr. 47-1815; 2012, Nr. 33-1569);
- Didžiųjų prekybos įmonių išdėstymo specialiųjų planų rengimo taisyklės, patvirtintos 2004-05-26 Lietuvos Respublikos Ūkio ministro ir Lietuvos Respublikos Aplinkos ministro įsakymu Nr. 4-201/D1-290 (Žin., 2004, Nr. 96-3552; 2006, Nr. 135-5119);
- Susisiekimo komunikacijų specialiųjų planų rengimo taisyklės, patvirtintos 2006-11-24 Lietuvos Respublikos Susisiekimo ministro ir Lietuvos Respublikos Aplinkos ministro įsakymu Nr. 3-453/D1-549 (Žin., 2006, Nr. 130-4924; 2008, Nr. 115-4389; 2012, Nr. 49-2418, Nr. 107-5434);
- Specialiosios žemės ir miško naudojimo sąlygos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992-05-12 nutarimu Nr. 343 (Žin., 1992, Nr. 22-652; Žin., 1997, Nr. 38-940, Nr. 26-774; 1993, Nr. 71-1334; 1996, Nr. 2-43, Nr. 43-1057, Nr. 93-2193; 1997, Nr. 38-940; 1998, Nr. 30-798; 1999, Nr. 104-2995; 2002, Nr. 70-2887; 2003, Nr. 11-407, Nr. 42-1939, Nr. 105-4709; 2004, Nr. 21-642; 2005, Nr. 35-1140; 2007, Nr. 105-4294; 2008, Nr. 33-1152, Nr. 44-1643; 2010, Nr. 98-5089; 2011, Nr. 71-3389, Nr. 89-4249; 2012, Nr. 61-3063, Nr. 64-3239, Nr. 80-4168, Nr. 110-5578);
- Lietuvos Respublikos Vandens įstatymas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Seimo 1997-10-21 nutarimu Nr. VIII-474 (Žin., 1997, Nr. 104-2615; 2000, Nr. 61-1816; 2003, Nr. 36-1544; 2004, Nr. 4-44; Nr. 54-1833, Nr. 73-2528; 2009, Nr. 154-6955);
- Žemės sklypų pagrindinės tikslinės žemės naudojimo paskirties, būdų ir pobūdžių specifikacija, patvirtinta Lietuvos Respublikos Aplinkos ministro 2005-03-17 įsakymu Nr. D1-151 (Žin., 2005, Nr. 41-1317; 2006, Nr. 45-1633; 2009, Nr. 147-6608; 2010, Nr. 114-5848; 2011, Nr. 2-64; 2012, Nr. 84-4424; 2013, Nr. 17-862);
- Visuomenės dalyvavimo teritorijų planavimo procese nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1996-09-18 nutarimu Nr. 1079 (Žin., 1996, Nr. 90-2099; 2004, Nr. 112-4189; 2007, Nr. 33-1190; 2009, Nr. 125-5392; 2010, Nr. 78-4010, Nr. 120-6124; 2011, Nr. 50-2430; 2012, Nr. 84-4397);
- Lietuvos Respublikos Statybos įstatymas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Seimo 1996-03-19 nutarimu Nr. I-1240 (Žin., 1996, Nr. 32-788; 1997, Nr. 65-1551; 2000, Nr. 78-2360, Nr. 84-2533, Nr. 113-3621; 2001, Nr. 66-2411, Nr. 101-3597, Nr. 101-3598; 2002, Nr. 73-3093, Nr. 124-5625; 2003, Nr. 104-4649; Nr. 123-5592; 2004, Nr.73-2545; 2005, Nr. 43-1355, Nr. 143-5175; 2006, Nr.116-4402; 2007, Nr.4-161; Nr.55-2127; 2009, Nr.117-4993; Nr.144-6352; 2010, Nr.84-4401; 2011, Nr.62-2937, Nr.72-3476, Nr.78-3802, Nr. 91-4321, Nr. 146-6845, Nr. 153-7201; 2012, Nr. 63-3170, Nr. 76-3921, Nr. 76-3942);
- Lietuvos Respublikos Turizmo įstatymas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Seimo 1998-03-19 nutarimu Nr. VIII-667 (Žin., 1998, Nr. 32-852; 2001, Nr. 34-1128; 2002, Nr. 123-5507; 2003, Nr. 114-5119; 2004, Nr. 156-5689; 2005, Nr. 88-3285; 2011, Nr. 85-4138);
- Rekreacinių teritorijų naudojimo, planavimo ir apsaugos nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos Aplinkos ministro 2004-01-20 įsakymu Nr. Dl-35 (Žin., 2004, Nr. 18-554; 2010, Nr. 28-1335);
- Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-08-18 nutarimu Nr. 967 (Žin., 2004, Nr. 130-4650; 2007, Nr. 131-5292; 2010, Nr. 139-7125; 2011, Nr. 50-2431);

- Teritorijų planavimo dokumentų sprendinių poveikio vertinimo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-07-16 nutarimu Nr. 920 (Žin., 2004, Nr. 113-4228; 2012, Nr. 64-3240);
- Lietuvos Respublikos Visuomenės sveikatos priežiūros įstatymas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Seimo 2002-05-16 nutarimu Nr. IX-886 (Žin., 2002, Nr. 56-2225; 2007, Nr. 64-2455; 2010, Nr. 57-2809; 2011, Nr. 153-7194; 2012, Nr. 154-7938);
- LR higienos norma HN 24:2003 „Geriamojo vandens saugos ir kokybės reikalavimai“ patvirtinimo“ (Žin., 2003, Nr. 79-3606; 2007, Nr. 127-5194; Nr. 3-107);
- STR 2.06.01:1999 „Miestų, miestelių ir kaimų susisiekimo sistemos“, patvirtintas Lietuvos Respublikos Aplinkos ministro 1999-03-02 įsakymu Nr. 61 (Žin., 1999, Nr. 27-773; 2005, Nr. 39-1285, Nr. 58-2029; 2007, Nr. 16-596; 2008, Nr. 7-253; 2009, Nr. 69-2815, Nr. 133-5822; 2010, Nr. 112-5699; 2012, Nr. 120-6039);
- Panevėžio rajono savivaldybės teritorijos bendrasis planas, patvirtintas Panevėžio rajono savivaldybės Tarybos 2008-07-03 nutarimu Nr. T-154;
- Panevėžio rajono savivaldybės Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo specialusis planas, patvirtintas Panevėžio rajono savivaldybės Tarybos 2011-05-18 nutarimu Nr. T-118;
- Panevėžio rajono savivaldybės teritorijos Šilumos ūkio specialusis planas, patvirtintas Panevėžio rajono savivaldybės Tarybos 20011-05-18 nutarimu Nr. T-119;
- Panevėžio rajono savivaldybės teritorijos Miškų išdėstymo specialusis planas;
- Rekreacinių zonų išdėstymo specialusis planas;
- Degalinių išdėstymo specialusis planas;
- Panevėžio rajono priemiestinės zonos iki vakarinio aplinkkelio (VIA BALTICA) specialusis planas;
- Panevėžio aplinkkelio intensyvios plėtros teritorijos nuo Panevėžio miesto iki magistralinio kelio (VIA BALTICA) A9/272 specialusis planas, patvirtintas Panevėžio rajono savivaldybės Tarybos 2011-02-23 nutarimu Nr. T-36;
- STR 2.07.01:2003 „Vandentiekis ir nuotekų šalintuvas. Pastato inžinerinės sistemos. Lauko inžineriniai tinklai“, patvirtintas Lietuvos Respublikos Aplinkos ministro 2003-07-21 įsakymu Nr. 390 (Žin., 2003, Nr. 83-3804; 2009, Nr. 35-1348);
- Valstybės ilgalaikės raidos strategija, patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2002-11-12 nutarimu Nr. IX-1187 (Žin., 2002, Nr. 113-5029);
- Nacionalinės energetinės nepriklausomybės strategija, patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2012-06-26 nutarimu Nr. XI-2133 (Žin., 2012, Nr. 80-4149);
- Panevėžio rajono strateginis plėtros planas 2009-2015 m., patvirtintas Panevėžio rajono savivaldybės Tarybos 2008-11-06 sprendimu Nr. T-209;
- Elektros tinklų apsaugos taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos Energetikos ministro 2010-03-29 įsakymu Nr. 1-93 (Žin., 2010, Nr. 39-1877; 2011, Nr. 14-627; 2012, Nr. 147-7584);
- Gamtinio karkaso nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos Aplinkos ministro 2007-02-14 įsakymu Nr. D1-96 (Žin., 2007, Nr. 22-858; 2010, Nr. 87-4619; 2012, Nr. 84-4425);
- Paviršinio vandens telkinių apsaugos zonų ir pakrančių apsaugos juostų nustatymo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos Aplinkos ministro 2001-11-07 įsakymu Nr. 540 (Žin., 2001, Nr. 95-3372; 2002, Nr. 105-4732; 2007, Nr. 23-892; 2012, Nr. 82-4302; 2013, Nr. 30-1489);

- Nuotekų tvarkymo reglamentas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Aplinkos ministro 2006-05-17 įsakymu Nr. D1-236 (Žin., 2006, Nr. 59-2103; 2007, Nr. 110-4522; 2009, Nr. 83-3473, Nr. 159-7267; 2010, Nr. 59-2938; 2011, Nr. 39-1888; 2012, Nr. 115-5841; 2013, Nr. 12-577);
- Paviršinių nuotekų tvarkymo reglamentas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Aplinkos ministro 2007-04-04 įsakymu Nr. D1-193 (Žin., 2007, Nr. 42-1594; 2013, Nr. 9-388);
- Žemės sklypų formavimo ir pertvarkymo projektų rengimo ir įgyvendinimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos Žemės ūkio ministro ir Lietuvos Respublikos Aplinkos ministro 2004-10-04 įsakymu Nr. 3D-452/D1-513 (Žin., 2004, Nr. 149-5420; 2007, Nr. 63-2430, Nr. 131-5327; 2009, Nr. 50-2020; 2012, Nr. 78-4080);
- 2002-2015 metų Lietuvos Respublikos valstybinės reikšmės kelių priežiūros ir plėtros programa;
- Lietuvos Respublikos Kelių įstatymas (Žin., 1995, Nr. 44-1076; 1997, Nr. 96-2424; 2002, Nr. 101-4492; 2008, Nr. 135-5229; 2011, Nr. 141-6615);
- Lietuvos Respublikos Saugaus eismo automobilių keliais įstatymas (Žin., 2000, Nr. 92-2883; 2002, Nr. 123-5543; 2003, Nr. 38-1715, Nr. 70-3166; 2004, Nr. 73-2526; 2005, Nr. 86-3207; 2006, Nr. 78-3060, Nr. 141-5403; 2007, Nr. 81-3317, Nr. 128-5213; 2008, Nr. 36-1274, Nr. 71-2719; 2009, Nr. 61-2405; 2010, Nr. 41-1942, Nr. 48-2308, Nr. 75-3791, Nr. 142-7259, Nr. 148-7566, Nr. 153-7791; 2012, Nr. 42-2044, Nr. 78-4029);
- Kelių techninis reglamentas KTR 1.01:2008 „Automobilių keliai“, patvirtintas Lietuvos Respublikos Aplinkos ministro ir Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2008-01-09 įsakymu Nr. D1-11/3-3 (Žin., 2008, Nr. 9-322; 2012, Nr. 55-2744);
- Sanitarinių apsaugos zonų ribų nustatymo ir režimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos Sveikatos apsaugos ministro 2004-08-19 įsakymu Nr. V-586 (Žin., 2004, Nr. 134-4878; 2009, Nr. 152-6849; 2011, Nr. 46-2201);
- Panevėžio rajono savivaldybės Nekilnojamojo kultūros paveldo tinklų schema, patvirtinta Lietuvos Respublikos Kultūros ministro 2009-05-15 įsakymu Nr. ĮV-212 (Žin., 2009, Nr. 56-2226);
- Siaurojo geležinkelio, G10KP specialusis planas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Kultūros ministro 2009-02-18 įsakymu Nr. ĮV-76 (Žin., 2009, Nr. 25-994);
- Panevėžio rajono Kultūros paveldo objektų teritorijų ir apsaugos zonų ribų planai, apskaitos duomenys;
- Panevėžio miesto bendrasis planas (korektūra), patvirtintas 2008-10-30 Panevėžio miesto savivaldybės Tarybos sprendimu Nr. 1-25-1;
- Panevėžio miesto plėtros 2004-2013 metų strateginis planas, patvirtintas 2003-12-18 Panevėžio miesto savivaldybės Tarybos sprendimu Nr. 1-11-1;
- Panevėžio regiono plėtros 2007-2013 metų strateginis planas, patvirtintas 2008-06-10 Panevėžio regiono plėtros tarybos sprendimu Nr. R2-5;
- Kiti patvirtinti teritorijų planavimo dokumentai.

Panevėžio priemiestinių gyvenamųjų teritorijų intensyvios plėtros specialiojo plano rengimo etapai ir terminai nustatyti vadovaujantis Teritorijų planavimo įstatymu. Šiame etape pateikiami sprendinių konkretizavimo stadijos rezultatai – *Panevėžio priemiestinių gyvenamųjų teritorijų intensyvios plėtros specialiojo plano sprendiniai.*

Esamos būklės analizė užbaigta ir pateikta planavimo organizatoriui. Rengiant *Panevėžio rajono priemiestinių gyvenamųjų teritorijų intensyvios plėtros specialųjį planą* ir siekiant nustatyti tinkamiausią koncepcijos alternatyvą buvo išanalizuoti du galimi koncepcijų variantai bei pasirinktas ir toliau detalizuojamas antrasis maksimalios plėtros variantas (1.1 pav., 1.2 pav.).

Panevėžio priemiestinių gyvenamųjų teritorijų intensyvios plėtros specialiojo plano sprendiniuose konkretizuotos koncepcijos nuostatos, nustatytos plėtros kryptys, teritorijų naudojimo tipai.

1. URBANISTINĖ PLĖTRA

Nežiūrint Lietuvos bendro ir tuo pačiu miestų gyventojų skaičiaus mažėjimo, urbanizacijos procesas vyks augant ekonomikai ir gerėjant gyvenimo kokybei. Gyvenamosios vietovės vystysis visų pirma vidinių teritorinių rezervų sąskaita, o didesni ir sparčiau augantys miestai – užimant gretimas teritorijas. Panevėžio miesto priemiestinės plėtros teritorijose urbanizacijos lygį tam tikram laikotarpiui yra labai sunku nustatyti. Tikėtina, kad teritorijos bus urbanizuojamos etapais, atitinkančiais šalies bendro ekonomikos kilimo etapus. Rengiant specialiojo plano sprendinius, neskaičiuojami urbanizuojamų teritorijų poreikiai – teritorijų naudojimas numatomas, vadovaujantis Panevėžio rajono bendrojo plano sprendiniais, planuojamoje teritorijoje išskiriant galimas urbanizuoti ir neurbanizuojamas (žemės ūkio, miškų ūkio, gamtinio karkaso, kraštovaizdžio ekologinės pusiausvyros palaikymui skirtas numatytas želdynų, patenkančias į ekologinės apsaugos zonas) teritorijas.

Urbanistinė struktūra pasižymi naujų urbanizuotų centrų kūrimu ir palaipsniška urbanizacija apie esančias gyvenvietes, siekiant atskirų gyvenviečių apjungimo. Skiriamas dėmesys komercinės ir pramoninės teritorijos plėtrai. Atsižvelgiama į urbanizacijos plėtrą, kuriamos naujos rekreacinės zonos prie urbanizuojamų teritorijų. Teritorija planuojama numatant maksimalią plėtrą, apibrėžiant svarbiausias tvarkymo kryptis.

Numatomos teritorijos naujoms gatvių jungtims, formuojant racionalų gatvių tinklą, užtikrinant jo rišlumą, efektyvų transporto srautų paskirstymą bei teritorijų aprūpinimą reikiama susisiekimo ir inžinerine infrastruktūra, reikalinga teritorijų urbanizavimui. Numatomi pagrindiniai susisiekimo infrastuktūros koridoriai, reikalingi darnios plėtros vystymui.

Siekiamas užtikrinti tolygus gyvenimo kokybės pasiskirstymas planuojamoje teritorijoje, sudarant palankias sąlygas investicijoms, o aptarnavimo sistema formuojama, remiantis vietiniais centrais, plėtojama jų inžinerinė techninė infrastruktūra: centralizuotas aprūpinimas vandeniu, šiluma bei nuotekų surinkimu, elektros, ryšių tiekimu (šviesolaidinio interneto).

Gyvenamosiose vietovėse kuriamos sąlygos vieningai administravimo, institucinio, socialinio ir inžinerinio infrastruktūrinio aprūpinimo sistemai, racionaliai naudoti žemę.

Užtikrinamas susisiekimo infrastruktūros efektyvus transporto srautų pasiskirstymas numatant pagrindinius susisiekimo infrastuktūros koridorius.

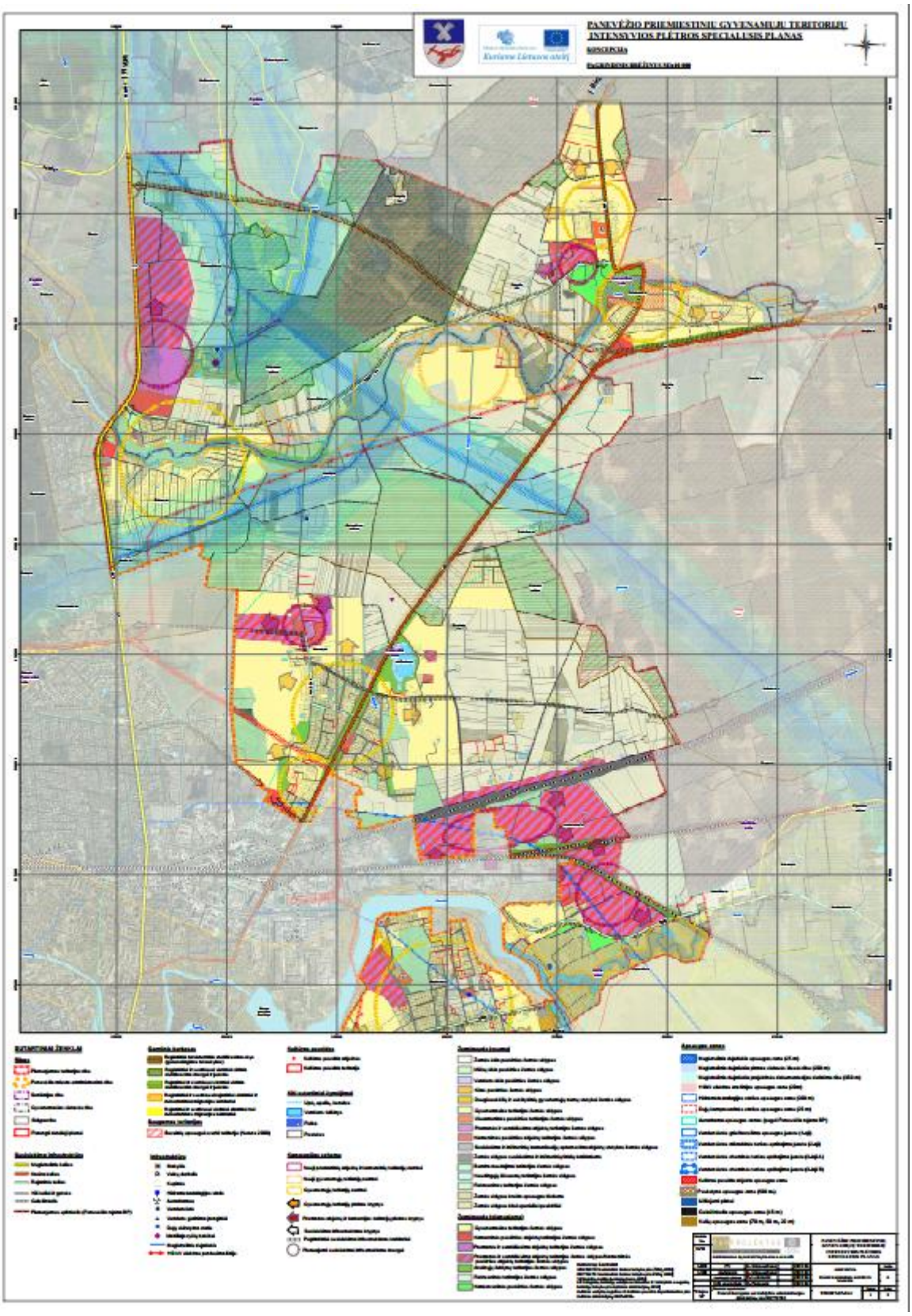

1.1.pav. Maksimalios plėtros alternatyvos koncepcijos brėžinio I dalis

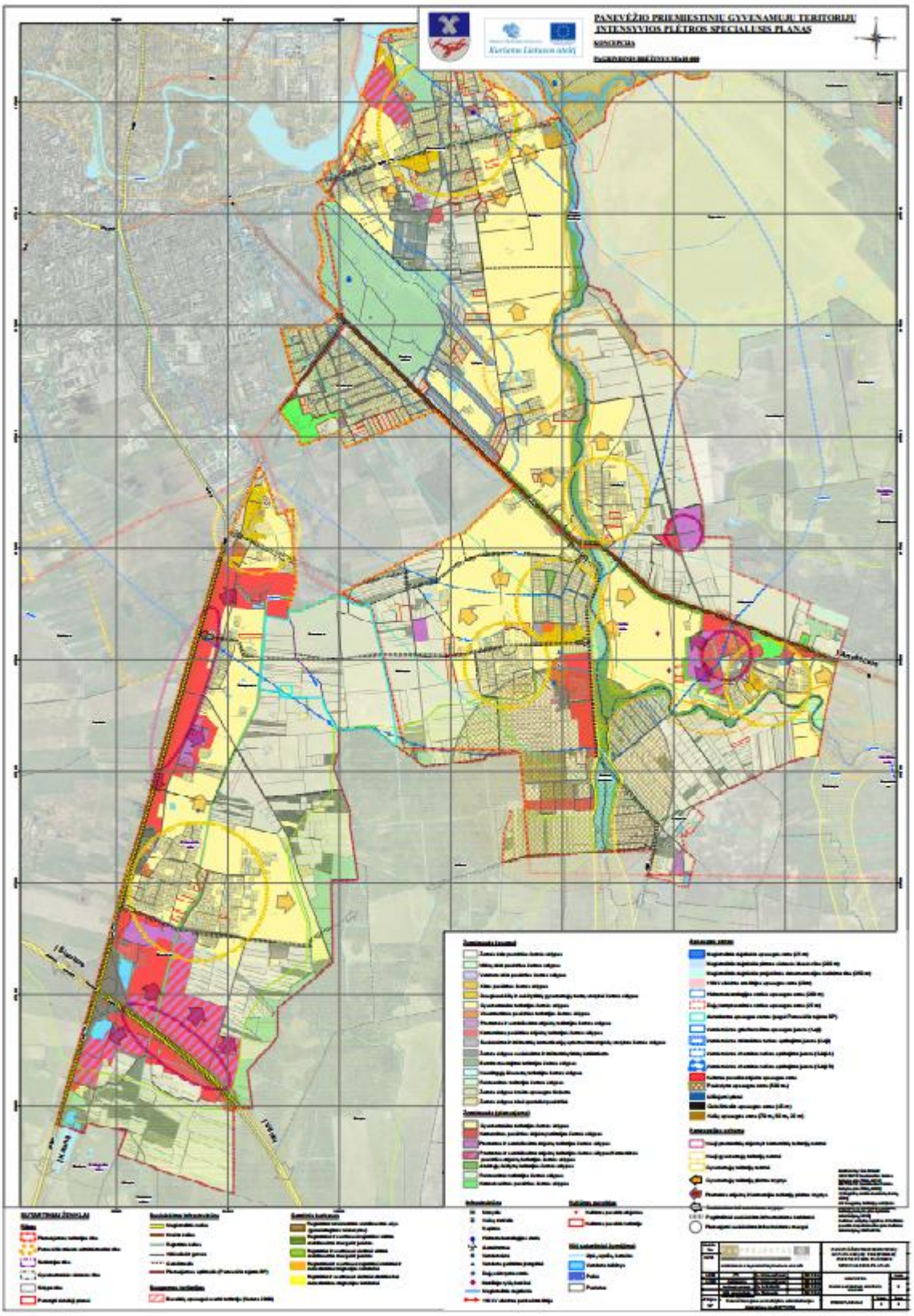

1.1.pav. Maksimalios plėtros alternatyvos koncepcijos brėžinio II dalis

1.1. Gyvenamųjų vietovių sistemos plėtra

Panevėžio rajono savivaldybėje yra 12 seniūnijų: Karsakiškio, Krekenavos, Miežiškių, Naujamiesčio, Pajstrio, Panevėžio, Ramygalos, Raguvos, Smilgių, Upytės, Vadoklių ir Velžio.

Pagal 2001 metų gyventojų surašymo duomenis, tankiausiai Panevėžio rajone apgyvendinta Velžio seniūnija 52,0 žm/km^2. Beveik pusė (46 %) rajono gyventojų gyvena Panevėžio miesto priemiesčio kaimuose – Naujamiesčio, Panevėžio ir Velžio seniūnijose. Kita pusė pasiskleidusi maždaug tolygiai po rajono teritoriją. Rečiausiai gyvenama Vadoklių ir Karsakiškio seniūnijose. ***1.3.1 lentelė***. (2001 m. gyventojų surašymo duomenys).

Per dešimt metų Panevėžio rajono savivaldybės teritorijoje pasikeitė demografinė padėtis. Bendras gyventojų skaičius sumažėjo 22%, pakito nuo 45967 iki 40572 gyventojų. Padidėjo Panevėžio ir Raguvos seniūnijos gyventojų tankumas. Gyventojų tankumo rodiklius įtakojo ne tik gyventojų pasiskirstymas, bet tai pat ir pasikeitusios seniūnijos ribos. Likusių seniūnijų tankumas tolygiai sumažėjo. Išliko tankiausiai apgyvendinta Velžio seniūnija - 46,9 žm/km^2, panašaus tankumo Panevėžio seniūnija – 42,0 žm/km^2, Raguvos seniūnija – 39,3 žm/km^2. Velžio seniūnijoje įsikūrę 72 kaimai (didesni iš jų - Dembavos, Velžio, Pažagienių, Liūdynės, Šilagalio, Staniūnų), yra apie 6,9 tūkst. gyventojų. ***1.3.2 lentelė***. (2011 m. gyventojų surašymo duomenys).

1.3.1 lentelė. Gyventojų tankumas Panevėžio rajono seniūnijose 2001 m.

Seniūnija	**Plotas km²**	**Gyventojų skaičius**	**Gyventojų tankumas žm/km²**
Karsakiškio seniūnija	350	3988	11,4
Krekenavos seniūnija	350	5095	14,6
Miežiškių seniūnija	199	2814	14,1
Naujamiesčio seniūnija	156	4491	28,8
Pajstrio seniūnija	154	2600	16,9
Panevėžio seniūnija	268	6066	22,6
Ramygalos seniūnija	249	2407(be Ramygalos m. 1700)	16,5
Raguvos seniūnija	100	1812	18,1
Smilgių seniūnija	121	1963	16,2
Upytės seniūnija	97	1569	16,2
Vadoklių seniūnija	167	2200	13,2
Velžio seniūnija	178	9262	52,0

1.3.2 lentelė. Gyventojų tankumas Panevėžio rajono seniūnijose 2011 m.

Seniūnija	**Plotas km²**	**Gyventojų skaičius**	**Gyventojų tankumas žm/km²**
Karsakiškio seniūnija	308	2831	9,2
Krekenavos seniūnija	302	4271	14,1
Miežiškių seniūnija	206	2424	11,8
Naujamiesčio seniūnija	134	2683	20,0
Paįstrio seniūnija	164	2472	15,1
Panevėžio seniūnija	170	7142	42,0
Ramygalos seniūnija	233	1683(be Ramygalos m. 1561)	13,9
Raguvos seniūnija	94	3698	39,3
Smilgių seniūnija	132	1661	12,6
Upytės seniūnija	115	1531	13,3
Vadoklių seniūnija	168	1726	10,3
Velžio seniūnija	147	6889	46,9

Vadovaujantis Panevėžio rajono savivaldybės teritorijos bendruoju planu, prioritetinės gyvenamosios statybos plėtros zonos – 4 lygmens a, b, c kategorijos urbanistiniai centrai. Į planuojamą teritoriją patenka šios svarbios urbanistinės integracijos ašių zonos plėtrai, gyvenamosios vietovės:

a kategorija – (polifunkciniai centrai) priskiriami šiems seniūnijų centrams (miesteliams ir gyvenvietėms): *Velžys.* Velžys - esantis seniūnijos centras. Prioritetinės funkcijos – gyvenamoji, laisvalaikio, kaimo plėtros ir verslo paslaugų centras.

Velžys

Visuomeniniai objektai: Velžio gimnazija; Velžio vaikų lopšelis – darželis; Velžio biblioteka; Velžio medicinos punktas; Velžio seniūnija; Raguvos, Miežiškių ir Velžio apylinkių inspektoriai; Velžio bendruomenės namai; Panevėžio kredito unijos Velžio kasa; Velžio paštas; Velžio komunalinis ūkis; Velžio Švč. Jėzaus Širdies parapijos bažnyčia.

Visuomeninės organizacijos, draugijos, sąjungos, asociacijos, bendrijos: Valanta - daugiabučių savininkų bendrija; Velžio valda – daugiabučių savininkų bendrija; Žemdirbių 4 daugiabučio namo savininkų bendrija; Lietuvos laisvės kovos sąjūdis – visuomeninė draugija; Velžio krepšinio klubas; Velžio kultūrizmo klubas; Teniso klubas "Senvagė";

Prekių, paslaugų įmonės: A. Končienės maisto parduotuvė; Irenos Sadauskienės įmonė prekiaujanti maisto produktais; Dalės Šulčienės valgykla; UAB „Agrolitpa“ – sodo ir daržo inventoriaus, sėklų importas, eksportas ir prekyba; „Vijunytė“, žemės ūkio bendrovė; UAB „Odika“ - prekyba suvenyrais, dovanomis; UAB „Liramedis“ - baldų gamyba; VIZIJA, Vareikos įmonė – žvakių gamyba; Rimanto Varnos įmonė – krovinių gabenimas, pervežimas tarptautiniais maršrutais; IĮ „Initas“ - prekyba naudotais automobiliais, krovinių gabenimo, tarptautinės automobilių transporto paslaugos; V. Blyno komercinė įmonė – naudotų automobilių prekyba; UAB „Paulina“ – prekyba naudotais lengvaisiais automobiliais, naudotomis automobilių dalimis; IĮ „Lugnika“ – prekyba naujomis automobilių atsarginėmis dalimis; „Lugnika“ Valicko įmonė – automobilių kebulų remontas. UAB „Vitaka ir ko“ - akmens gaminiai, antkapiai, paminklai; UAB „Lietbro“ - naminių paukščių (mėsinių broilerių) auginimas.

Velžyje yra pagrindiniai visuomeniniai objektai, vystosi smulki prekių ir paslaugų sfera. Įsikūrusios dvi maisto parduotuvės, valgykla. Gyvenvietėje yra žemės ūkio bendrovė. Vyksta

baldų, žvakių gamyba. Daugiausia teikiamų paslaugų yra automobilių srityje: prekyba automobiliais, jų dalimis, krovinių gabenimas tarptautiniais ir vietiniais maršrutais. Šioje srityje dirba šešios įmonės. Tai pat yra įsikūrusios stambios įmonės: UAB „Vitaka ir ko“, UAB „Lietbro“, UAB „Agrolitpa“.

b kategorija – (monofunkciniai) priskiriama naujiems aptarnavimo centrams, kaimo plėtros centrams (gyvenvietėms): *Liūdynė, Paliūniškis, Dembava.* Prioritetinės funkcijos - gyvenamoji, komercijos, pramonės.

Liūdynė

Visuomeniniai objektai: Panevėžio r. Liūdynės kultūros centras; Liūdynės medicinos punktas; Liūdynės biblioteka; Velžio lopšelio-darželio Liūdynės skyrius;

Visuomeninės organizacijos, draugijos, sąjungos, asociacijos, bendrijos: „Pastogė“ - gyventojų bendruomenės centras.

Prekių, paslaugų įmonės: UAB „Artezija“ - arteziniai gręžiniai - gręžimas. Geoterminis šildymas, vandens tiekimo sistemos – montavimas, metalas - apdirbimas, tekinimas, frezavimas, inžineriniai, geologiniai tyrimai; Astos Baltrėnienės įmonės maisto prekių parduotuvė; UAB „Baltic pacs“; UAB „Eco unicum“; UAB „Erteka“ - įrankiai ir įrengimai stiklo apdirbimo pramonei, stiklo paketų gamybos įrengimai - prekyba, aptarnavimas; UAB „Geserga“ - žvyras, smėlis, gruntas – prekyba, birių krovinių gabenimas, pervežimas savivarčiais vietiniais maršrutais, Lietuvoje, ekskavatoriai, savivarčiai – nuoma; IĮ „Jungė-l“ - ketaus liejinių didmeninė prekyba – gamyba, krosnių dalys, židinių durelės, aksesuarai; UAB „Kostada“ - gelžbetoninės konstrukcijos – gamyba, statybos remonto darbai; UAB „Luca“ - biokuras – gamyba; Ramūno Krikštaponio įmonė - keleivių vežimas maršrutiniais mikroautobusais ir pagal užsakymą; UAB „Tolimi reisai“ - medienos mažmeninė ir didmeninė prekyba; ŽŪB „Žemelė“ - ekologiška žuvininkystė.

Liūdynės gyvenvietėve vyrauja įvairios veiklos įmonės, įsikūrusios būtiniausios visuomeninės įstaigos.

Paliūniškis

Visuomeniniai objektai: Paliūniškio pagrindinė mokykla; Panevėžio kredito unijos Paliūniškio kasa; Paliūniškio medicinos punktas; Paliūniškio biblioteka;

Prekių, paslaugų įmonės: UAB „Ąsotis“ – alaus gamyba ir prekyba; UAB „Elvitra“ - krovinių gabenimas tarptautiniais maršrutais; UAB „Kaimo laikas“ - konsultacijos - žemės ūkio, technologinė ir gamybinė įranga, pramonės įrenginiai – prekyba, pašarai ir jų priedai; UAB „Medienos apsauga“ – medienos gaminiai; UAB „MT production“ – mediena ir medžio apdorojimas; Rolando Tatarūno įmonė – miško ruoša; UAB „Su puta“ – alaus gamyba ir prekyba.

Dembava

Visuomeniniai objektai: Lietuvos kariuomenės Krašto apsaugos savanorių pajėgų Vyčio apygardos 5 - osios rinktinės karo prievolės ir komplektavimo Panevėžio teritorinis skyrius; Dembavos paštas; Panevėžio rajono Dembavos progimnazija; Dembavos biblioteka; „Smalsutis“ - Panevėžio rajono Dembavos vaikų lopšelis – darželis;

Visuomeninės organizacijos, draugijos, sąjungos, asociacijos, bendrijos: Lietuvos šokių federacija; LŠDPS Panevėžio miesto susivienijimas; „Melioratorius“ - daugiabučių namų savininkų bendrija; „Nojaus laivas“ visuomeninė organizacija - keramikos užsiėmimai, būrelis vaikams. užsiėmimai su socialiai remtinais vaikais, vasarą organizuojama vaikų poilsio stovykla; Dembavos bendruomenės namai; „Šilelis“ - daugiabučio namų savininkų bendrija; Futbolo klubas "Ąžuolas"; "Kaštonas" - Individualių gyvenamųjų namų savininkų inžinerinių tinklų statybos bendrija;

Prekių, paslaugų įmonės: Artūro Plekavičiaus įmonė - krovinių gabenimo, pervežimo paslaugos Lietuvoje; UAB „Auto NDZ“ - krovinių pervežimas, gabenimas vietiniais maršrutais; UAB „Veiklėjas“ - krovinių gabenimas, pervežimas vietiniais maršrutais, Lietuvoje; V. Karpo įmonė - automobilių žibintų remontas; UAB „Vurtas“ - krovinių gabenimas, pervežimas tarptautiniais maršrutais;

UAB „Audva“ – kavinė, baras; UAB „Gandralizdis“ – kavinė - baras; Petrovienės užeiga „Pas Veltą“– kavinė, baras;

UAB „Dembavos medelynas“ – sodininkystė, sodinukai - auginimas, prekyba, daržovės, vaisiai - didmeninė prekyba; UAB „Proagro“ – šiltnamiai, apželdinimas, aplinkos tvarkymas, sodo ir daržo inventorius; A. Januškos įmonė „Hidroteras“ - santechnikos įrangos montavimas; IĮ „Sanrema“ - santechnikos darbai; IĮ „Laginora“ - plastmasė ir jos gaminiai; IĮ „Laimvyta“ - gamtinių dujų tinklų ir suskystintų dujų sistemų projektavimas ir montavimas; UAB „Meluga“ - nuotekų valymo įrenginiai - prekyba, montavimas, aptarnavimas, remontas. PVC valtys – prekyba; UAB „Misteka“ - plastikinė tara – gamyba; UAB „Norvila“ - klijuotos medienos langai, durys – gamyba; UAB „Proagro“ - pramoniniai filtrai, šiltnamiai, apželdinimas, aplinkos tvarkymas, sodo ir daržo inventorius; Sigito Činiko įmonė - lininiai gaminiai - siuvimas ir realizavimas užsienyje; UAB „Statyba aplinka“ - statybinės paslaugos, remontas – pastatų, statybos mašinų ir įrangos nuoma, apželdinimas, aplinkos tvarkymas, įrankiai; UAB „Šaltinio srovė“ - elektros energijos gamyba, vandens elektrinė; MB „Vilmora“ - statybos, žemės darbai, aplinkos tvarkymas, gerbūvio darbai, birių ir kitų medžiagų pakrovimas – pervežimas – iškrovimas; UAB „Vita fortis“ - telekomunikacinės paslaugos; UAB „Želdima“ - architektai ir projektavimas, apželdinimas, aplinkos tvarkymas. UAB „Idėjų brokeris“ - verslo ir valdymo konsultacijos, juridinės, teisinės paslaugos, konsultacijos; UAB „IT Level“ - interneto svetainių, puslapių kūrimas; UAB „Midenė“ – keramikos dirbiniai; Gražvydo Žegulio įmonė „Molio namukas“ – keramikos dirbiniai; UAB „Optimali prekyba“ - mobiliųjų telefonų aksesuarai - prekyba internetu.

c kategorija – (lokalinės reikšmės centrai) priskiriama šiems gyvenamiesiems centrams: *Staniūnai, Velželis, Pažagieniai, Šilagalys.* Prioritetinės funkcijos - gyvenamoji, komercijos. Lokalinės reikšmės centrai yra silpno socialinio ekonominio potencialo.

Šilagalys

Visuomeniniai objektai: VĮ Panevėžio kelių tarnyba – kelių tiesimas ir priežiūra;

Visuomeninės organizacijos, draugijos, sąjungos, asociacijos, bendrijos: „Šilagalys“ - gyventojų bendruomenės centras.

Prekių, paslaugų įmonės: UAB „Džiuka“ - krovinių gabenimas tarptautiniais maršrutais; UAB „Inetra“ - krovinių gabenimas, pervežimas tarptautiniais maršrutais, logistikos paslaugos; UAB „Kagesa grupė“ - finansinės, verslo konsultacijos; IĮ „Masters LT“ - elektros remonto darbai, elektriko paslaugos, buitinės technikos remontas, restoranų ir kavinių įranga bei reikmenys; UAB „Pertomobilis“ - naudoti automobiliai, mikroautobusai, sunkvežimiai, traktoriai, statybinė technika - prekyba, užsakymų priėmimas; Lapinsko įmonė „Sonata“ - keleivių vežimas mikroautobusu respublikos ribose, Lietuvoje; J. Akelio įmonė „Vernota“ - turto, verslo vertinimas, transporto priemonių defektavimas, ekspertizė, vertinimas išmuitinimui, draudiminių įvykių žalų skaičiavimas, nustatymas, konsultacijos**; „**Šermutas“, UAB „Rikta Baltic“ viešbutis**;** Ritos Budrienės įmonės maisto prekių parduotuvė; Rolando ir Vygintos Jakubonių kalvystės studija.

Šilagalyje dominuoja transporto paslaugų tiekimas. Palankus gyvenvietės išsidėstymas susisiekimo infrastruktūros atžvilgiu įtakojo ir paslaugų teikimą toje pačioje srityje.

Velželis

Prekių, paslaugų įmonės: IĮ „ESM“ - patalpų apsaugos, signalizacijos, priešgaisrinės, vaizdo stebėjimo, praėjimo sistemos - montavimas, instaliavimas.

Staniūnai

Prekių, paslaugų įmonės: UAB „Alfabeta“ - įvairūs masažuokliai (akių, pečių) - didmeninė prekyba; UAB „Baltic recycling solution“ - spalvotojo metalo laužo supirkimas, perdirbimas; UAB „Botto dizainas“- interjero medžiagos, įranga ir dizainas; UAB „Domitera“- patalpų oro kondicionavimo ir vėdinimo sistemos; UAB „Kriausta“ - suskystintų dujų įrenginiai – nuoma. nekilnojamojo turo nuoma; UAB „Kvieta“ - augalininkystė. UAB „Niuvenos projektai“ - architektūrinis projektavimas, detalieji planai; UAB „Novatechas“ – siurbliai, elektroninė įranga, prietaisai, santechnikos įranga – prekyba; „Parama“, Domaševičiaus įmonė - gyvulių sėklinimas; UAB „Plasmingida“ - gumos gaminiai, plastmasė ir jos gaminiai; Romo Truncės klinika - medicinos įstaigos ir paslaugos; UAB „Rūvainis“, - apželdinimas, aplinkos tvarkymas;, UAB „SNB“- avalynės prekyba, gamyba, taisymas; UAB „Tekslina“ - siuvimo paslaugos - masinis siuvimas, patalynė, rankšluosčiai, audinių didmeninė prekyba; V. Paškevičiaus baldų gamybos įmonė.

Pažagieniai

Prekių, paslaugų įmonės: Eugenijaus Litvino veterinarijos įmonė; „Kadex“, A. Povilausko įmonė - automobilių techninė pagalba kelyje, sunkvežimių remontas;

Visuomeniniai objektai: Nacionalinis maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo institutas, Panevėžio teritorinis skyrius; Panevėžio valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba, Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba.

Visuomeninės organizacijos, draugijos, sąjungos, asociacijos, bendrijos: „Omega“ - daugiabučių namų savininkų bendrija; „UOSIS“ - daugiabučio namo savininkų bendrija.

Staniūnų ir Velželio centrų pagrindinė funkcija – gyventojų, žemės ūkio ir smulkaus verslo subjektų aptarnavimas, todėl jų sklaida savivaldybės teritorijoje yra tolygi. Pažagieniai ir Šilagalys išsidėstę patogioje teritorijos dalyje susisiekimo atžvilgiu. Lygiagrečiai šių kaimų praeinantis A2/A8 magistralinis kelias suteikia galimybes plėtoti komercinę ir pramonę veiklą.

Pagal Panevėžio rajono savivaldybės teritorijos bendrąjį planą, centrinių gyvenviečių sistemos plėtra yra tiek kokybinė socialinių ir ekonominių procesų plėtra, tiek ir kiekybinė ar teritorinė.

Panevėžio rajono savivaldybės centrinių gyvenviečių sistemos gyvenamosiose vietovėse koncentruojamas naujų gyvenamųjų namų užstatymas kartu plėtojant inžinerinę infrastruktūrą ir viešąsias paslaugas. Rezervuojamos teritorijos inžinerinei infrastruktūrai ir viešosioms paslaugoms plėtoti.

Nekategorizuotos vietovės – tai yra tankiai apgyvendintos vienkiemių ir smulkių kaimų teritorijos, kurios neturi plėtros potencialo ir ateityje jų raidą lems žemės ir kitos rinkos santykiai bei demografinių procesų (natūralaus prieaugio, gyventojų senėjimo) tempai.

Pagal Panevėžio rajono bendrojo plano teritorijos naudojimo funkcinių prioritetų brėžinį numatoma aglomeruota urbanizacija, intensyvi rekreacija, linijinė ir objektinė infrastruktūra. Dembava numatoma kaip kaimo plėtros centras.

Gyvenvietės suskirstytos pagal patrauklumą intensyviai gyvenamųjų teritorijų plėtrai:

1. Velžys, 2. Dembava, 3. Paliūniškis, 4. Staniūnai, 5. Šilagalys, 6. Velželis, 7.Pažagieniai.

Velžys patraukliausias intensyviai gyvenamajai plėtrai, nes stiprus socialiniais, ekonominiais aspektais, lengvai pasiekiamas, netoli miesto. Aplink Velžį daug neišnaudotos vietos gyvenamajai teritorijai. Dembava ir Staniūnai patrauklūs, nes yra arčiausiai miesto, geras susisiekimas, bet netinkami intensyviai gyvenamajai plėtrai dėl didelio tankumo. Šiose

gyvenamosiose teritorijose numatoma daugiau kokybinė, nei kiekybinė gyvenamoji plėtra. Paliūniškis patrauklus plėtrai, dėl turimų rekreacinių objektų, patogaus susisiekimo. Aplink Paliūniškio gyvenvietę galima kiekybinė plėtra. Šilagalys ir Pažagieniai patrauklesni aptarnavimo sferos plėtrai ir tuo pačiu atsirandančiam gyvenamųjų teritorijų poreikiui. Velželis išsidėstęs šalia Nevėžio, patrauklus gyventojų, žemės ūkio ir smulkaus verslo subjektų aptarnavimui dėl gamtinės aplinkos.

2. ŽEMĖNAUDA

Planuojama teritorija - priemiestinė dalis Panevėžio miesto rytinėje pusėje. Pagal esamą žemės naudojimą rajone dominuoja tradicinis intensyvus žemės ūkis. Panevėžio rajono savivaldybės teritorijos bendrajame plane didelėje dalyje nagrinėjamos teritorijos numatoma intensyvi gyvenamųjų teritorijų plėtra, bei pakelės infrastruktūros plėtros teritorijos. Planuojama teritorija - tai dalis Aukštaitijos ekonominio, kultūrinio, teritorinio centro.

2.1. Zonavimo pagrindai.

Planuojamoje teritorijoje taikomas zonavimo metodas, kai teritorija dalinama į funkcinių prioritetų zonas, turinčias nustatyto pobūdžio vyraujančią (prioritetinę) žemės naudojimo funkciją. Teritorijos planinė struktūra – tai pagrindinių teritorijos funkcinių zonų, pagrindinių gatvių susisiekimo tinklo teritorinio išsidėstymo pobūdis ir tarpusavio ryšiai.

Specialiojo plano sprendinių pagrindiniame brėžinyje išskirtos funkcinio naudojimo prioriteto zonos pažymėtos atitinkamomis spalvomis.

Pakeitus žemės naudojimo būdus ir pobūdžius, išlieka ir esami žemės naudojimo būdai ir pobūdžiai, nustatyti Panevėžio rajono bendrajame plane iki tol, kol Panevėžio rajono bendrasis planas bus pakeistas.

Brėžinyje funkcinių zonų ribos yra sąlyginės. Rengiant žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentus, teritorijų veiklos apibūdinimo skiriamąją ribą būtina tikslinti, pagal specifinius teritorijų požymius. Numatytos funkcinės zonos 30 % gali būti keičiamos į kitos paskirties funkcinę zoną.

Teritorijų zonavimas pagal žemės naudojimo funkcijas atliekamas išskiriant vyraujančių funkcijų tendencijas, jų sąveiką su kitomis funkcijomis, nustatant planuojamos teritorijos tvarkymo koncepcijos formavimą, suderinant visuomenės interesus gamtonaudoje su reikalavimais sukurti sveiką gyvenamąją aplinką ir išsaugant atitinkamų teritorijų ekologines sąlygas bei kraštovaizdžio estetines savybes.

Teritorijos funkcinio zonavimo pagrindas:

- esamos būklės įvertinimas racionalaus žemės naudojimo ir aplinkosaugos požiūriu;
- urbanistinės plėtros ir gyvenamosios, visuomeninės, komercinės, pramonės, ūkinės paskirties statinių racionalaus išdėstymo poreikis;
- susisiekimo komunikacijų ir jų infrastruktūros plėtros poreikis;
- gamtinio, kaimiško ir miestietiško kraštovaizdžio kokybės išsaugojimas;
- gamtinio karkaso formavimo ypatumų įvertinimas;
- saugomų teritorijų nuostatuose ir planavimo dokumentuose nustatytų teritorijos tvarkymo režimo ir ūkinės veiklos apribojimų įvertinimas;
- kultūros paveldo objektų išsaugojimas ir tausojimo sąlygų įvertinimas.

2.2. Planuojamos teritorijos tvarkymo reikalavimai.

Išanalizavus ir įvertinus planuojamos teritorijos planinę struktūrą - funkcinio žemės naudojimo specifiką - planuojamoje teritorijoje siūlomi šie teritorijos tvarkymo reikalavimai:

2.2.1. Gyvenamosios teritorijos

Tai teritorija, kurioje dominuoja gyvenamoji veikla, kartu su jai aptarnauti reikalinga socialine, paslaugų ir kita infrastruktūra. Prioritetinė žemės paskirtis ir naudojimo būdas – kitos paskirties gyvenamoji teritorija. Galimos paskirtys ir naudojimo būdai (naudojimo būdai - gyvenamosios teritorijos aptarnavimui) – žemės ūkio, miškų ūkio, kitos paskirties visuomeninės, komercinės paskirties objektų, rekreacinės, pramonės ir sandėliavimo objektų (tik nedarančių neigiamo poveikio gyvenamajai aplinkai), bendro naudojimo, atskirųjų želdynų, inžinerinės infrastruktūros teritorijos. Pagal užstatymo intensyvumą šioje zonoje gali būti ekstensyvaus užstatymo intensyvumo bei vidutinio užstatymo gyvenamosios teritorijos bei intensyvaus užstatymo intensyvumo negyvenamosios teritorijos.

Naujų intensyvios plėtros zonų formavimas aplink esančius a, b kategorijų centrus. Atsižvelgiant į Panevėžio rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano sprendinius, užstatymo aukštingumas neturi būti didesnis kaip 3 aukštai, užstatymo intensyvumo rodikliai neturi viršyti: gyvenamosios paskirties sklypams – 0,9

Vidutinio intensyvumo plėtra numatoma c kategorijos centruose. Užstatymo aukštingumas neturi būti didesnis kaip 2 aukštai, užstatymo intensyvumo rodikliai neturi viršyti: gyvenamosios paskirties sklypams – 0,6;. Likusioje teritorijos dalyje laikytis *ekstensyvaus* užstatymo principo. Šios zonos arealuose prioritetas teikiamas gyvenamųjų vietovių plėtrai ir individualiai statybai. Tai pat numatomas visų rūšių transporto ir pėsčiųjų judėjimo, inžinerinių statinių bei inžinerinių tinklų teritorijos.

Naujų aukštybinių pastatų statyba nenumatoma atsižvelgiant į tai, kad tai nebūdinga kaimiškam kraštovaizdžiui, tai pat nėra potencialo tokioms statyboms.

2.2.2. Komercinės paskirties objektų teritorijos

Teritorija planuojama prie magistralinių kelių A2, A8 sankirtos ir Panevėžio aplinkkelio A17. Šioje vietoje Panevėžio rajono savivaldybės teritorijos bendrajame plane numatoma kurti naują - PC (prekybos centrą). Tai pat esami arba numatomi statyti prekybos įmonių pastatai intensyviau urbanizuotose teritorijose, patogiose susisiekimo atžvilgiu vietose.

Tai teritorija, skirta prekybos, paslaugų ir pramogų statiniams statyti. Galimi žemės sklypai, kuriuose yra esami arba numatomi statyti prekybos įmonių (maisto ir kitų prekių pardavimo), finansų įstaigų (bankų, kredito įstaigų, investicinių bendrovių, draudimo įmonių ir kt.), pastatų, turizmo (viešbučių, motelių, sanatorijų, poilsio namų, kempingų), parodų kompleksų bei kitų paslaugų įmonių statiniai, stadionai, universalūs (daugiafunkciniai) sporto ir pramogų kompleksai, vandens bei sporto šakų statiniai. Planuojamos visų rūšių transporto ir pėsčiųjų judėjimo, inžinerinių statinių bei inžinerinių tinklų teritorijos.

2.2.3. Pramoninės ir sandėliavimo objektų teritorijos

Planuojamos teritorijos prie magistralinių kelių A2, A8 sankirtos ir Panevėžio aplinkkelio A17. Perspektyvi pramoninė komercinė teritorija prie kelio į Rygą tarp Ūtos sankryžos ir kelio Piniava - Paliūniškis 3028. Tai pat koncentruotai plečiamos išsidėsčiusios taškinės teritorijos, esančios prie intensyviau urbanizuotų centrų, geležinkelio ruožo.

Tai teritorija, skirta pramonės ir gamybos įmonių, sandėlių, terminalų bei kitų sandėliavimo objektų statybai. Visų rūšių transporto ir pėsčiųjų judėjimo, inžinerinių statinių bei inžinerinių tinklų teritorijos.

2.2.4. Komercinės paskirties objektų teritorijos / Pramoninės ir sandėliavimo objektų teritorijos

Planuojamos teritorijos numatomos šalia jau esančių pramonės taškinių objektų, greta gyvenamųjų centrų, pagrindinių susisiekimo koridorių. Komercinės ir pramoninės paskirties taškinės teritorijos išsidėsčiusios tolygiai po visą teritoriją: prie kelių A10 ir 3028 sankirtos; Vaivadų kaime prie kelio 3044; Paliūniškio kaime prie kelio 3028; Venslaviškių kaime prie kelio 3006; Dembavos kaime Dembavos gatvėje; Pažagienių kaime prie A2/A8 kelio; Šilagalyje prie A2/E272 ir A2/A8 kelių sankirtos; Šilagalyje prie kelio A2/E272; Velžyje prie Staniūnų tvenkinio; Velžyje prie kelio 3017; Liūdynėje prie kelio 121.

Tai mišri pagal žemės naudojimo funkcijas teritorija, kurioje prioritetas teikiamas lygiomis dalimis komercinės paskirties objektų teritorijai (tvarkymo reikalavimai pagal pateiktą atitinkamos funkcinės zonos aprašą) ir pramoninės ir sandėliavimo objektų teritorijai (tvarkymo reikalavimai pagal pateiktą atitinkamos funkcinės zonos aprašą). Visų rūšių transporto ir pėsčiųjų judėjimo, inžinerinių statinių bei inžinerinių tinklų teritorijos.

2.2.5. Susisiekimo ir inžinerinių komunikacijų aptarnavimo objektų teritorijos

Vystomas vientisas susisiekimo ir inžinerinių komunikacijų aptarnavimo tinklas. Tai teritorijos, skirtos visų rūšių transporto ir pėsčiųjų judėjimo, inžinerinių statinių bei inžinerinių tinklų .

Planuojamas susisiekimo infrastruktūros tinklas sujungiamas su Panevėžio miesto bendrajame plane planuojamomis pagrindinėmis gatvėmis. Planuojami vietinės reikšmės infrastruktūros koridoriai: jungtis, sujungianti kelis kaimus (Samanynė – Paežerys –Vaivadai – Senamiestis); papildoma jungtis Vaivadų kaimo su keliu A10 (numatoma Panevėžio miesto bendrajame plane); jungtis Staniūnų ir Pažagienių kaimų (numatoma Panevėžio miesto bendrajame plane). Numatant gyvenamųjų teritorijų plėtrą apie Nevėžio upės, planuojama papildoma susisiekimo jungtis tarp 121 ir 3001 kelių;

Numatant, kad kitu plėtros etapu apsijungs Velžio, Pažagienių, Šilagalio gyvenamosios teritorijos, formuojami papildomi susisiekimo komunikacijos koridoriai: jungtis, tarp Pažagieniuose esančios Šilagalio gatvės ir Velžyje esančios Sodų gatvės; jungtis tarp Pažagieniuose esančios Pažagienių gatvės ir Velžyje esančios Žemdirbių gatvės; jungtis tarp Šilagalyje esančios Miško gatvės ir Velžyje esančios Tilto gatvės.

2.2.6. Rekreacinės teritorijos

Teritorijos, skirtos ilgalaikio ir trumpalaikio poilsio statiniams ar statinių grupėms statyti bei kitiems laikiniems pastatams statyti, kurie reikalingi išvardytiems objektams aptarnauti, tai pat paplūdimiams ir jų infrastruktūros objektams statyti. Rekreacinių vietovių zonos įeina į vertingiausiais estetiniais ištekliais pasižyminčias teritorijas. Jos išsidėsto aplink rekreacijai naudojamas ar tinkamas naudoti upes. Šiose zonose galima rengti specialiuosius planus, kurie numatytų rekreacinių objektų išdėstymo tankumą, žemės ūkio veiklai naudotinų teritorijų, miškų ir natūralių žemės naudmenų (medžių – krūmų želdinių, pelkių) išdėstymą, vadovaujantis kraštovaizdžio formavimo principais ir aplinkosaugos institucijų išduotomis sąlygomis. Rekreacinių vietovių zonų planavimas ir tvarkymas turi būti vykdomas, vadovaujantis Aplinkos

ministro 2004 m. sausio 20d. įsakymu Nr. D1-35 patvirtintais Rekreacinių teritorijų naudojimo, planavimo ir apsaugos nuostatais (pakeitimas 2010m. kovo 5d. Nr. D1-180).

Rekreacinės teritorijos planuojamos prie Nevėžio ir Lėvens upių. Atsižvelgiant į išsidėsčiusius traukos objektus ir patrauklią gamtinę aplinką, planuojama rekreacinė teritorija Velžyje tarp kelio 3017 ir Nevėžio upės. Liūdynės gyvenvietėje planuojama rekreacinė teritorija aplink Nevėžio vingį, šalia šios teritorijos numatoma gyvenamųjų teritorijų plėtra. Prie Lėvens upės numatoma rekreacinė teritorija Tičkūnų kaime. Šiame kaime dominuoja mėgėjiškų sodų sklypai, numatoma jų paskirtį keisti į mažaaukščių namų gyvenamosios teritorijos sklypus. Plečiantis gyvenvietėms ir augant gyventojų skaičiui, rekreacinių teritorijų skaičius padidės, todėl numatomos papildomos rekreacinės teritorijos Vyčių kaime. Viena rekreacinė zona numatyta, vietojeje kur į Nevėžį įteka Aulamas, kita tarp Vyčių ir Velželių kaimų prie Nevėžio upės.

2.2.7. Atskirųjų želdynų teritorijos

Teritorijos, skirtos atskiriesiems rekreacinės, mokslinės, kultūrinės ir memorialinės bei apsauginės ir ekologinės paskirties želdynams įrengti. Šioje teritorijoje urbanizacija neplanuojama (statyti, remontuoti, rekonstruoti, atstatyti gyvenamuosius pastatus galima tik nekilnojamojo turto registre įregistruotose užstatytose ir neužstatytose namų valdose).

Pagrindinės želdynų teritorijos planuojamos Lėvens ir Nevėžio upių pakrantėse.

2.2.8. Konservacinės paskirties teritorijos

Teritorijos skirtos saugomų kultūros paveldo objektų ar vietovių apsaugai. Saugomų kultūros paveldo objektų ar vietovių teritorijose suformuoti žemės sklypai, kuriems nustatomos šių sklypų ir kitų nekilnojamųjų daiktų tvarkymo ir naudojimo specialiosios sąlygos.

Į planuojamą teritoriją patenka dvarų sodybos, registruotos Kultūros vertybių registre: Paliūniškio dvaro sodybos fragmentai; Staniūnų dvaro sodybos fragmentai; Liūdynės dvaro sodybos fragmentai; Liūdynės dvaro sodybos kumetynas. Šių dvarų sodybų sklypams priskiriama konservacinės paskirties teritorija.

2. lentelė. Planuojamos teritorijos žemės naudojimo sprendiniai.

Nr.	**Pagrindinė žemės naudojimo paskirtis, naudojimo būdas/pobūdis**	**Teritorijos plotas**	
		ha	**%**
1.	**Kitos paskirties žemė**	**1824.79**	**33,43**
1.1.	Gyvenamosios teritorijos	873,33	15,91
1.1.1.	Vienbučių ir dvibučių gyvenamųjų pastatų statybos	855,84	15,59
1.1.2.	Daugiabučių gyvenamųjų pastatų ir bendrabučių statybos	17,49	0,32
1.2.	Visuomeninės paskirties teritorijos	4,38	0,07
1.3.	Pramonės ir sandėliavimo objektų teritorijos	40,27	0,73
1.4.	Komercinės paskirties objektų teritorijos	107,09	1,95
1.5.	Pramonės ir sandėliavimo objektų teritorijos / Komercinės paskirties objektų teritorijos	252,42	4,60
1.6.	Inžinerinės infrastruktūros teritorijos	381,24	6,95
1.7.	Rekreacinės teritorijos	29,29	0,53
1.8.	Atskirųjų želdynų teritorijos	106,97	1,94
2.	**Koncervacinės paskirties žemė**	**39,80**	**0,72**
3.	**Nekeičiama planuojamos teritorijos dalis**	**3653,48**	**66,57**
	Viso:	**5488,27**	**100**

Teritorijos funkcinis zonavimas pagal planuojamas žemės naudojimo funkcijas parodė, kad nemažą dalį planuojamos teritorijos užima funkcinės zonos, kurias sudaro gyvenamosios teritorijos - 15 proc. padidėja gyvenamosios teritorijos. Apie 7 proc. planuojamos teritorijos papildomai skiriama komercijos ir pramonės teritorijoms. Kraštovaizdžio ekologinės pusiausvyros palaikymui užtikrinti bei žmonių poilsiui išlieka miškų ūkio teritorijos (9,24 proc.) ir papildomai skiriamos želdynų ir rekreacinės teritorijos (2,47 proc.). Apie 7 proc. planuojamos teritorijos papildomai skiriama susisiekimo ir inžinerinės infrastruktūros teritorijoms. Susisiekimo teritorijos rezervuojamos tiek ant esamų kelių, tiek numatomos naujos gatvės. Apie 1 proc. teritorijos priskiriama konservacinės paskirties žemės sklypams. Apie 66 proc. teritorijos nekeičiama arba paliekama rezervuota teritorija tolesnei plėtrai.

3. SOCIALINĖ IR EKONOMINĖ APLINKA

Plano sprendiniai numato kiekybinę ir kokybinę socialinės, ekonominės infrastruktūros plėtrą vietiniuose centruose, skatina subalansuotą ir darnų planuojamos teritorijos vystymą. generuoja didesnę socialinę ir ekonominę naudą visam Panevėžio rajonui ir Panevėžio miestui ilgalaikėje perspektyvoje. Plano sprendinių privalumai:

- pagerės viešų paslaugų pasiekiamumas gyventojams. Paslaugų pasiekiamumas yra vienas iš paslaugos kokybę lemiančių veiksnių;
- vietinių centrų vystymasis didins gyvenamųjų vietovių patrauklumą, gerins gyvenimo sąlygas. Kokybiška gyvenimo aplinka skatins spartesnį socialinį ir ekonominį vystymąsi;
- koncentruotas komercijos ir pramonės vystymas magistralinio kelio Vilnius-Panevėžys-Ryga atkarpos zonoje didins patrauklumą vietinėms ir užsienio investicijoms;
- a, b, c kategorijos vietinių centrų reikšmingumo padidinimas sąlygos gyvenimo kokybės augimą šiuose centruose, socialinis ir ekonominis centrų vystymas skatins investicijas juose.

3.1. Gyvenamųjų vietovių institucinis ir socialinis aprūpinimas

Švietimo vystymo tikslas – sukurti efektyvumo, prieinamumo ir kokybės reikalavimus atitinkantį mokyklų tinklą. Rezervuojamos teritorijos ar esami statiniai visuomenės poreikiams (viešosioms paslaugoms) teikti, t.y. ikimokyklinėms, pradžios mokykloms ir kito pobūdžio švietimo įstaigoms statyti, viešosios paskirties želdynams į rengti ar eksploatuoti.

Teritorijoje šiuo metu pakankamas ugdymo įstaigų skaičius, gyvenamosios teritorijos plėtra sutelkta aplink esančias ugdymo įstaigas: Velžio gimnazija, Dembavos progimnazija, Paliūniškio pagrindinė mokykla, Pažagienių mokykla-darželis. Lopšeliai-darželiai išsidėstę tik pietinėje planuojamos teritorijos dalyje: Dembavos lopšelis-darželis "Smalsutis"; Liūdynės vaikų lopšelis-darželis; Velžio vaikų lopšelis-darželis. Sunkiai prognozuojamas vaikų pasiskirstymo skaičius, todėl plano sprendiniais nenumatomos konkrečios teritorijos švietimo infrastruktūrai. Didėjant urbanizuotai teritorijai siūloma steigti (pakeitus 30 proc. funkcinio naudojimo zonų paskirtį) valstybinius ar komercinius lopšelius-darželius planuojamos teritorijos dalyje: Vaivadų, Paliūniškio, Vyčių gyvenamosiose teritorijose.

4. SAUGOMOS TERITORIJOS IR GAMTINIS KARKASAS

4.1. Nekilnojamas kultūros paveldas

Planuojamoje teritorijoje esančių nekilnojamojo kultūros paveldo objektų teritorinės apsaugos prioritetai ir principai grindžiami Valstybės ilgalaikės raidos strategija (Žin., 2002, Nr. 113-5029), Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano sprendiniais (Žin., 2002, Nr. 110-4852; 2006, Nr. 111-4198), Nacionaline darnaus vystymosi strategija (Žin., 2003, Nr. 89-2039; 2009 Nr.121-5215); 2011, Nr.41-1949) Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymu (Žin., 2001, Nr. 108-3902 ir vėlesniais pakeitimais.)

Kultūros paveldo dalies tikslus ir uždavinius lemia darnios plėtros nuostatos: nekilnojamojo kultūros paveldo saugojimas laikomas integralia savivaldybės teritorijos plėtros dalimi, siekiama kultūros paveldo objektų tvarkybos augimo ir platesnio jų naudojimo visuomenės reikmėms. Nekilnojamojo kultūros paveldo apsauga grindžiama kultūros ir gamtos apsaugos bei nekilnojamojo ir nematerialaus kultūros paveldo integralumo siekiais.

Remiantis Lietuvos teritorijos bendruoju planu, Panevėžio rajono teritorijos bendruoju planu bei kitais nacionaliniais kultūros paveldo apsaugos dokumentais, išskirtinė reikšmė Panevėžio rajono kultūros vertybių tarpe teikiama objektams, pasižymintiems išskirtiniu istoriniu krūviu ir didžiausiu potencialu kultūrinio pažintinio turizmo aspektu.

Vadovaujantis Panevėžio rajono savivaldybės teritorijos bendruoju planu, prioritetinėmis nekilnojamojo kultūros paveldo naudojimo kryptimis laikomas kultūrinis ir kaimo turizmas bei rekreacija. Šioms paskirtims tikslinga pirmaeiliai pritaikyti svarbiausiuosius kultūrinio turizmo objektus bei nekilnojamojo kultūros paveldo objektus ir vietoves, esančius turizmo plėtros zonoje ar arti jos.

Remiantis LR Nekilnojamųjų kultūros paveldo apsaugos įstatymo 3 str. 1 p., visi objektai, saugoti kaip nekilnojamosios vertybės pagal įstatymo „Dėl Lietuvos Respublikos nekilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatymo įgyvendinimo“ 9 straipsnį, pripažįstami Kultūros vertybių registre registruotomis nekilnojamosiomis kultūros vertybėmis.

Visų objektų, įrašytų į Kultūros vertybių registrą, teritorijoms ir jų apsaugos zonoms yra taikomi LR Vyriausybės Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų XIX p. reikalavimai (Žin., 1992, Nr. 22-652, ir vėlesniais pakeitimais).

Siekiant plėtoti kultūrinį ir pažintinį turizmą, lankymui siūloma pirmiausiai pritaikyti objektus, išsidėsčiusius šalia esančių ar numatomų turizmo trasų, kertančių Panevėžio rajono teritoriją.

Dvarų sodybų naudojimo perspektyva siejama su rekreacinio naudojimo plėtra ir turizmu. Kultūros paveldo objektų, jų teritorijų ir apsaugos zonų tvarkymas ir naudojimas vykdomas, vadovaujantis Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo ir kitų kultūros paveldo apsaugą reglamentuojančių teisės aktų nuostatomis. Į planuojamą teritoriją patenka dvarų sodybos, registruotos Kultūros vertybių registre: Paliūniškio dvaro sodybos fragmentai; Staniūnų dvaro sodybos fragmentai; Liūdynės dvaro sodybos fragmentai; Liūdynės dvaro sodybos kumetynas.

Kultūros paveldo objektų teritorijos ir apsaugos zonos bei jų tvarkybos ir naudojimo reikalavimai nustatomi jų apsaugos specialiaisiais planais.

4.1 lentelė. Kultūros paveldo objektai nagrinėjamoje teritorijoje

Unikalus objekto kodas	**Pavadinimas**	**Adresas**	**Aprašymas**
5412	Likpetrių kapinynas vad. Lapkalniu	Panevėžio raj. sav., Karsakiškio sen., Likpetrių k.	*Vertingos savybės:* kapai su jų įranga ir konstrukcija; reljefas; *Amžius:* XVII-XVIII a.
11048	Kapinės	Panevėžio raj. sav.	
401	Buv. dvaro sodybos fragmentai	Panevėžio raj. sav., Karsakiškio sen., Paliūniškio k.	Paliūniškio dvaro sodybos fragmentai. *Kompleksą sudaro:* kluonas (36775); svirnas (36776); oranžerija (36777); ledainė (36778); liekanos (36779); karių kapai (12561); *Vertingos savybės:* planinės erdvinės struktūros fragmentai, kuriuos formuoja išlikę dvaro sodybos statiniai, jų vietos, Vokietijos ir Rusijos karių kapai, kelių trasos, želdiniai; vandens malūno – lentpjūvės vieta; akmenų mūro, g/b konstrukcijos vandens malūno - lentpjūvės turbininė; kanalo vieta; lygus reljefas su šlaitu ties R kelio trasa; Lėvens upės šlaitai; kelių trasos; lapuočių medžių eilė ties ūkinio pastato liekanomis, lapuočių, spygliuočių medžių grupės, pavieniai medžiai centrinėje teritorijos dalyje, šlaito ties R kelio trasa apželdinimas lapuočiais medžiais; Lėvens upės vaga. *Amžius:* XIX a. pab.-XX a. pr. *Stilius:* istorizmas
12561	I-ojo pasaulinio karo kapių kapinės	Panevėžio raj. sav., Karsakiškio sen., Paliūniškio k.	Paliūniškio dvaro sodybos fragmentų Vokietijos ir Rusijos karių kapai. *Priklauso kompeksui:* Paliūniškio dvaro sodybos fragmentai (401). *Vertingos savybės:* įvairūs mažosios kraštovaizdžio architektūros statiniai ir vaizduojamojo meno formos – 30 betoninių kryželių medžiagos ir formos tipas, įgilintų raidžių vokiečių kalba įrašų tipas ir tekstai viršuje; Vokietijos ir Rusijos karių palaikai; Faktai susiję su objektu apie svarbius visuomenės ir valstybės istorijos įvykius – 1915–1918 m.
17010	Tiltas	Panevėžio raj. sav., Karsakiškio sen., Paliūniškio k.	Paliūniškio tiltas. *Vertingos savybės:* tūris – 2 atramų, segmentinių arkų tiltas su važiuojamąja dalimi; konstrukcijos - atramų pamatai; 2 g/b atramos, sujungtos 4 g/b išilginėmis sijomis, kurios tarpusavyje apjungtos g/b skersinėmis sijomis; perdanga - stulpinė-rėminė perdangos su

			skersinėmis ir išilginėmis sijomis konstrukcija; funkcinė įranga - g/b atitvarinės sienelės, stulpeliai; 2 žemių pylimai Š ir P krantuose. *Amžius:* statytas 1933-1934 m., remontuotas 1993 m. *Autorius:* inžinierius Kazys Germanas (1897-1980)
21901	Panevėžio – Rubikių ruožas	Panevėžio m., Panevėžio raj. sav., Anykščių raj. sav.	*Priklauso kompeksui:* Siaurojo geležinkelio kompleksas (21898) *Vertingosios savybės: Amžius:* Pastatytas 1895 – 1898 m.
4401	Pajuostės dvaro sodyba	Panevėžio raj. sav., Velžio sen., Pajuosčio k.	
11058	Kapinės	Panevėžio raj. sav., Miežiškių sen., Biliūnų k.	
11280	Staniūnų dvaro sodybos fragmentai	Panevėžio raj. sav., Velžio sen., Staniūnų k.	*Kompleksą sudaro:* ūkinis pastatas (36358); ūkinis pastatas (36359); kumetynas (36360); tvartas (36361); 4); tvartas (36362); ūkinis pastatas (36367); *Vertingosios savybės:* dvaras išsidėstęs į V nuo Staniūnų gyvenvietės, išlikusi dvaro sodybos plano struktūra, tūrinė – erdvinė kompozicija formuojama išlikusių statinių, statinių vietų, kelių, įvažiavimų bei parko ir sodo fragment; buvusių statinių vieta - Staniūnų dvaro rūmų vieta; buvusių arklidžių vieta (1993 m. pastatytas naujas arklidžių pastatas; susiformavęs reljefas – lygus; Š ir P sodybos dalyse vyrauja vietinės kilmės medžių grupės ir pavieniai parko medžiai: paprastasis klevas, ąžuolas, uosis, liepa, beržas; PR sodybos dalyje išlikę sodo fragmentai; dvaro sodybos vakarinėje dalyje teka Žagienės upelis; keliai - du keliai: dvaro Š pusėje kelias veda į Panevėžio miestą, R pusėje kelias veda į "senąjį" Vilniaus kelią; dvaro sodybą supantis kraštovaizdis; Faktai susiję su objektu; *Amžius:* XIX a. pab.
17014	Kapai	Panevėžio raj. sav., Velžio sen., Liūdynės k.	
390	Liūdynės dvaro sodybos fragmentai	Panevėžio raj. sav., Velžio sen., Liūdynės k.	*Kompleksą sudaro:* rūsys (33157); parko fragmentai (33158). *Vertingosios savybės:* iš R atsiveriantis dvaro sodybos–parko siluetas; lygus reljefas; *Amžius:* XIX a. pab. – XX a. pr.
33096	Liūdynės dvaro sodybos	Panevėžio raj. sav., Velžio sen., Liūdynės k.	*Vertingosios savybės:* tūris – kompaktinis, stačiakampio plano, 1 aukšto su mansarda ir rūsiu; dvišlaitė stogo forma skardos lakštų tipo;

	kumetynas		raudonų plytų mūro 2 dūmtraukių tipas; medinių profiliuotų skarda dengtų lėkių Š ir P fasaduose tipas; išplanavimas - kapitalinių sienų tinklas; segmentinės langų ir durų angos; stačiakampės rūsio langų ir P, Š fasadų frontonų langelių angos; nišos - segmentinė niša P fasade; fasadų architektūrinis sprendimas - istorizmas, plytų stilius; raudonų plytų mūro: reljefinės segmentinės langų, durų ir P fasado nišos sąramos, mūro mentės, dekoratyvus dantytas vainikuojamasis karnizas, profiliuotas dekoratyvus P fasado frontono šlaitų karnizas, laiptuotas Š fasado frontono šlaitų dalinis karnizas, reljefinis apskritimo formos dekoras P fasade, dantyti rūsio langų apvadai P fasade, ilgąja briauna sumūryta juosta po frontono langais P fasade, kampu sumūrytos palangių traukos po I aukšto langais ir P fasado niša, palangių traukos po frontonų langais; raudonų profiliuotų plytų mūro reljefinė data „1907.“ P fasado frontone; konstrukcijos - pamatas ir skaldytų akmenų mūro cokolis su plytų mūro eile viršuje; raudonų plytų mūro sienos su rievėtomis siūlėmis; medinių sijinių perdangų tipas; lygus reljefas; ąžuolai, klevai; išskirtinis ąžuolas teritorijos V dalyje, kurio skersmuo 124 cm; liepų alėja teritorijos P dalyje; Pirminė ir istoriškai susiklosčiusi paskirtis – gyvenamoji. *Amžius:* 1907 m. *Stilius:* istorizmas, plytų stilius
14885	Koplytstulpis	Panevėžio raj. sav., Velžio sen., Velžio k.	

4.2. Saugomos teritorijos

Į nagrinėjamą teritoriją patenka buveinių apsaugai svarbi teritorija (Natura 2000) Žalioji giria (LTPAN0006). Šios teritorijos steigimo tikslas apsaugoti didžiojo auksinuko ir lūšių populiacijas. Šioje teritorijoje 2002 m. patvirtintame Lietuvos bendrajame plane numatytas šiaurinis aplinkkelis nuo Ūtos sankryžos link Paliūniškio. Planuojamas pirmo rango magistralinis (tarptautinis) autokelias. 2008 m. patvirtintu Panevėžio rajono bendruoju planu būtina šiaurinio aplinkkelio atkarpa. Reikalinga parengti aplinkkelio specialųjį planą, kuris tiksliai apibrėžtų aplinkkelio vietą, kuo mažiau pažeidžiant Natura 2000 teritoriją, jos vientisumą, išsaugotų gamtą, sujungtų kelius A10 Panevėžys-Pasvalys–Ryga ir 122 Daugpilis-Rokiškis-Panevėžys. Šiuo etapu būtų užbaigtas Panevėžio miesto apvažiavimas iš pietų, vakarų ir šiaurės pusės, pilnai nukreipiant sunkiojo transporto srautus aplinkkeliais, visai nevažiuojant per miestą. Nebaigta statyti Panevėžio miesto aplinkkelio atkarpa blogina gyvenamąją aplinką mieste.

4.3. Gamtinis karkasas.

Gamtinis karkasas yra itin svarbi teritorinė daugiafunkcinė sistema užtikrinanti bendrą teritorijos kraštovaizdžio stabilumą, gyvybingumą, bei jame vykstančių migracinių ryšių nepertraukiamumą. Gamtinės aplinkos stabilumo užtikrinimas palaikant, formuojant ar gausinant gamtinio karkaso elementų kokybę teritorijoje savo ruožtu garantuoja didesnį teritorijos ūkinį potencialą, bei geresnę žmonių gyvenamosios aplinkos kokybę.

Gamtinio karkaso paskirtis: sukurti vientisą gamtinio ekologinio kompensavimo teritorijų tinklą, užtikrinantį kraštovaizdžio geoekologinę pusiausvyrą ir gamtinius ryšius tarp saugomų teritorijų, sudaryti prielaidas biologinei įvairovei išsaugoti; sujungti didžiausią ekologinę svarbą turinčias buveines, jų aplinką bei gyvūnų ir augalų migracijai reikalingas teritorijas; saugoti natūralų kraštovaizdį ir gamtinius rekreacinius išteklius; didinti rajono miškingumą; optimizuoti kraštovaizdžio urbanizacijos, technogenizacijos bei žemės ūkio plėtrą.

Panevėžio rajono gamtinis karkasas yra neatsiejama Lietuvos gamtinio karkaso dalis formuojanti tiek rajono tiek bendrai Respublikos bendrąją erdvinę koncepciją.

Gamtinis karkasas nėra ištisinis žalių juostų tinklas, jis sujungia įvairios paskirties teritorijas: gamtinius rezervatus, gamtinius bei kompleksinius draustinius, valstybinius parkus, apsaugos zonas bei saugomus gamtos išteklių sklypus, įvairias rekreacines, miškų ūkio, taip pat ribojamos agrarinės veiklos zonas. Į gamtinį karkasą įjungiamos natūralios bei pusiau natūralios ekosistemos. Panevėžio rajono gamtinį karkasą sudarančios pagrindinės dalys, tai pat patenka į planuojamą teritoriją:

- Geoekologinės takoskyros (A);
- Geosistemų vidinio stabilizavimo arealai (B);
- Migracijos koridoriai (C).

Geoekologinės takoskyros (A) – teritorijos, jungiančios ypatinga ekologine svarba bei jautrumu pasižyminčias vietoves: upių aukštupius, vandenskyras, aukštumų ežerynus, kalvynus, pelkynus, bei požeminių vandenų intensyvaus maitinimo plotus. Jos palaiko bendrąją gamtinio kraštovaizdžio ekologinę pusiausvyrą.

Geosistemų vidinio stabilizavimo arealai (B) – teritorijos, užimančios tarpinę padėtį tarp geoekologinių takoskyrų ir migracijos koridorių, galinčios pakeisti šoninius migracijos srautus (šoninį nuotėkį), taip pat reikšmingos biologinės įvairovės požiūriu: želdinių masyvai bei grupės, natūralios pievos, pelkės, bei kiti vertingi stambiųjų geosistemų ekotipai. Šios teritorijos kompensuoja neigiamą ekologinę įtaką gamtinėms sistemoms.

Labai svarbus Panevėžio rajono savivaldybės gamtinio karkaso elementas - šiaurės rytinėje dalyje esantis regioninis vidinio stabilizavimo mazgas. Jis apjungia Žaliosios girios ir prie jos prisišliejusių miškų masyvus.

Migraciniai koridoriai (C) – slėniai, raguvynai bei dubakloniai, kuriais vyksta intensyvi medžiagų, energijos ir gamtinės informacijos srautų apykaita ir augalų bei gyvūnų rūšių migracija.

Reikšmingi ir upių slėniais vingiuojantys bei gamtines teritorijas jungiantys migracijos koridoriai. Į planuojamą teritoriją patenka Nevėžio, Lėvens upių senslėniai - regioniniai slėninės migracijos koridoriai. Kiti, didesni, Nevėžio ir Lėvens intakai su savo slėniais ir pakrančių medynais yra rajoniniai slėninės bei dubakloninės migracijos koridoriai.

Didžiausią žalą gamtinio karkaso būklei daro intensyvi antropogeninė veikla: urbanizacijos plėtra, žemės ūkis, nekontroliuojama rekreacija. Siekiant to išvengti, zonuojamos teritorijos.

Gamtinio karkaso teritorijos tikslinamos atsižvelgiant ir derinant tarpusavyje ekologinius, kultūrinius ir estetinius kraštovaizdžio formavimo reikalavimus. Gamtinio karkaso struktūrinių dalių ir elementų ribos pakoreguotos priderinant prie reljefo, kitų kraštovaizdžio struktūrinių dalių ir elementų ribų.

Gamtinio karkaso teritorijos tikslinamos, atsižvelgiant ir derinant tarpusavyje ekologinius, kultūrinius ir estetinius kraštovaizdžio formavimo reikalavimus. Gamtinio karkaso struktūrinių dalių ir elementų ribos pakoreguotos priderinant prie reljefo, kitų kraštovaizdžio struktūrinių dalių ir elementų ribų.

Regioninio tarpsisteminio stabilizavimo ašys (geoekologinės takoskyros) tęsiasi šiaurinėje nagrinėjamos teritorijos dalyje, apjungia Žaliąją girią, Paežerio mišką, Glebavičiaus mišką.

Regioniniai ir svarbiausi rajoniniai vidinio stabilizavimo mazgai ir juostos tęsiasi Žaliosios girios teritorijoje, atitinkančioje gamtinių buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus.

Rajoniniai ir svarbiausi vietiniai vidinio stabilizavimo mazgai ir juostos tęsiasi pietinėje nagrinėjamos teritorijoje dalyje aplink Daumėnų mišką, Šeidukinės mišką.

Regioniniai ir svarbiausi rajoniniai slėniniai ir dubakloniniai migracijos koridoriai nagrinėjamoje teritorijoje tęsiasi aplink Lėvens ir Nevėžio upes.

Rajoniniai ir svarbiausi vietiniai slėniniai bei dubakloninės migracijos koridoriai nagrinėjamoje teritorijoje tęsiasi aplink Staniūnų tvenkinį, Juodos upę

Potvynių rizika

Nuo 2011 metų vykdomas preliminarus potvynių rizikos įvertinimas Lietuvos Respublikoje. Užliejami plotai - teritorijos, kurioje potvynio tikimybė 10%. Remiantis hidrologiniais skaičiavimais, tokių pačių charakteristikų potvyniai gali pasikartoti vieną kartą per dešimt metų - ledo sangrūdų sukeliami potvyniai (Europos parlamento ir tarybos 2007/60/EB Potvynių rizikos įvertimo ir valdymo direktyvos duomenys. Sniego tirpsmo ir liūčių sukeliamų potvynių grėsmės žemėlapis). Šiuo metu duomenys nėra patvirtinti, orientacinio pobūdžio. Remiantis sniego tirpsmo ir liūčių sukeliamų potvynių grėsmės žemėlapio duomenimis nustatyta, kad nagrinėjamoje teritorijoje didesnę teritorijos dalį aplieja Lėvens upė. Išskiriamos apliejamos Lėvens upės priekrantės šiuose kaimuose: Tičkūnų, Tutiškių, Paliūniškio, Pinigėlių I, Pamarliškių, Ūtos, Vabalų. Išskiriamos apliejamos Nevėžio upės priekrantės šiuose kaimuose: Liūdynės, Vyčių, Pajuosčio. Įvertinus užliejamus plotus, šiose teritorijose numatoma atskirųjų želdynų teritorijų ir rekreacinių teritorijų žemės sklypai.

5. SUSISIEKIMO IR INŽINERINĖ INFRASTRUKTŪRA

5.1. Susisiekimo infrastruktūra

Ūtos sankryža yra svarbus susisiekimo infrastruktūros mazgas Via Baltica trasoje. Čia susikerta kelias A10 (E67) Panevėžys-Pasvalys-Bauskė ir A17 Panevėžio aplinkkelis. Panevėžio rajono bendrajame plane numatomas aplinkkelio pratęsimas, kuris sujungs šį svarbų susisiekimo infrastruktūros mazgą Ūtoje su Paliūniškio sankryžą. Čia susikerta krašto keliai 122 Daugpilis–Kupiškis–Panevėžys ir 191 Paliūniškis–Vabalninkas. Aplinkkelis pagerins susisiekimą, sumažins transporto priemonių srautus Panevėžio mieste, sumažins aplinkos taršą, tai pat skatins urbanizacijos procesus Panevėžio rajone. Aplinkkelio susikirtimas su magistraliniu dujotiekiu ir aplinkkelio trasa tikslinama rengiant specialųjį planą.

Didėjant automobilių srautams, taip pat įvertinant specialiajame plane numatomas galimas urbanizuotinas vietas, kuriamas naujai urbanizuojamose teritorijos gatvių tinklas. Gatvių tinklas kuriamas atsižvelgiant į esamas gatves, būdingą tai vietovei gatvių tinklo audinį. Sujungiamos neužbaigtos gatvių tinklo vietos, siekiant pagerinti planuojamų gyvenamųjų teritorijų susisiekimą.

Planuojant Panevėžio miesto priemiestinių plėtros teritorijų gatvių tinklą, vadovautasi Panevėžio miesto ir Panevėžio rajono bendrųjų planų sprendiniais bei esamos padėties analize. Atsižvelgiant į Panevėžio miesto bendrajame plane numatytus susisiekimo infrastruktūros koridorius, planuojami nauji susisiekimo infrastruktūros koridoriai, juos sujungiant į bendrą tinklą. Numatomose urbanizuoti teritorijose gatvių tinklas planuojamas maksimaliai jį pritaikant prie teritorijos reljefo, prie esamų pagrindinių susisiekimo ašių bei esamų vietinių kelių tinklo, įvertinant anksčiau parengtų detaliųjų bei techninių projektų sprendinius, užtikrinant esamo kraštovaizdžio saugojimo, matomumo ir eismo saugumo principus. Naujų planuojamų gatvių poreikis priklausys nuo priemiestinių teritorijų urbanistinės plėtros.

Užtikrinant Vaivadų kaimo funkcionavimą, mažinant aplinkos taršą, gerinant susisiekimo sąlygas, siūloma nutiesti naują dangą kelyje, jungiančiame Vaivadų kaimą su magistraliniu keliu A10 Panevėžys – Pasvalys – Bauskė. Panevėžio miesto bendrajame plane numatoma ši jungtis – C2 kategorijos gatvė. Rezervuojama teritorija Panevėžio miesto bendrajame plane numatytam Jurginų gatvės atkarpos (B2 kategorijos gatvė) tęsimui per rajono teritoriją.

Pagal statybos techninį reglamentą STR 2.06.01:1999 „Miestų, miestelių ir kaimų susisiekimo sistemos“ Panevėžio priemiestinių gyvenamųjų teritorijų intensyvios plėtros specialiajame plane numatomą pagrindinį gatvių tinklą sudaro planuojamų pagalbinių D kategorijos gatvių trasos. Didesnės kategorijos gatvės siūlomos pramonės ir sandėliavimo objektų teritorijos žemės sklypuose, komercinės paskirties objektų teritorijos žemės sklypuose, įvertinus urbanizacijos procesus ir automobilių intensyvumą. D kategorijos gatvės - tai planuojamos lokalinės funkcinės ir kompozicinės ašys, kuriomis numatomas automobilių srautų pasiskirstymas į smulkias teritorijas, privažiavimai prie atskirų statinių ir kitų objektų. Gatvių tinklo karkase išskirtos D kategorijos gatvės jungia planuojamų priemiestinių teritorijų gyvenamųjų rajonų funkcines zonas. Šių gatvių minimali važiuojamoji dalis planuojama 5,5 - 6,0 metrų. Raudonųjų linijų zonos plotis 12-20 metrų. Tai ramaus eismo gatvės, skirtos mišriam pėsčiųjų, dviratininkų ir urbanizuojamų teritorijų gyventojų lengvųjų automobilių eismui su greičio apribojimais. Gatvių klasifikaciją pagal kategorijas ir pagrindinius jų techninius parametrus (5.1. lentelė) reglamentuoja STR 2.06.01:1999 „Miestų, miestelių ir kaimų susisiekimo sistemos“. Numatytų gatvių raudonosios linijos – tai linijos, nužyminčios žemės juostą, kuri skirta gatvės ir jos elementų tiesimui ir įrengimui. Projektuojant pereinamąsias gatvių kreives, privaloma vadovautis kelių techniniu reglamentu KTR 1.01:2008 „Automobilių keliai“. Gatvių tiesimo, rekonstravimo bei remonto projektavimo techninius reikalavimus nustato statybos techninis reglamentas STR 2.06.04:2011 „Gatvės. Bendrieji reikalavimai“.

5.1. lentelė Pagrindiniai planuojamų teritorijų gatvių tinklo techniniai parametrai.

Gatvių kategorija	Raudonųjų linijų plotis (m)	Gatvės transporto skaičiuojamasis greitis km/val.	Eismo juostų skaičius	Eismo juostos plotis (m)	Min horizontali kreivė (m)

D1	15-20	50	2	3,0	60
D2*	15-20	40	1-2	2,75/3,5	30

* susiformavusiose gyvenamosiose teritorijose, užstatytose vienbučiais ir dvibučiais gyvenamaisiais pastatais, mėgėjiško sodo teritorijose gatvių parametrai mažesni, vadovaujantis
papildoma gatvių klasifikacija.

Pagrindiniai skersinio profilio elementų parametrai nustatomi pagal statybos techninį reglamentą STR 2.06.01:1999 „Miestų, miestelių ir kaimų susisiekimo sistemos“, įvertinant gatvės kategoriją, statybos eiliškumą, esamą užstatymą ir inžinerinę įrangą bei kitus reikalavimus, įtakojančius gatvės skersinio profilio elementų parinkimą ir jų tarpusavio suderinamumą. Tais atvejais, kai gatvė projektuojama be bortų, kelkraščiai įrengiami vadovaujantis kelių techniniu reglamentu KTR 1.01:2008 „Automobilių keliai“. Naujai planuojamų gatvių dangas projektuoti vadovaujantis Automobilių kelių standartizuotų dangų konstrukcijų projektavimo taisyklėmis KPT SDK 07. Gatvės danga turi būti tokia, kad ja būtų galima važiuoti skaičiuojamuoju greičiu ir kad ji užtikrintų saugų eismą bei komfortą. Dangos konstrukcija ir dangos tipas turi būti parenkamas, atsižvelgiant į transporto eismo intensyvumą, jo sudėtį, gatvės kategoriją, klimatines, gruntines ir geologines sąlygas.

Kiti reikalavimai projektuojant susisiekimo infrastruktūrą:

- Neesant poreikiui projektuoti ir įrengti D kategorijos gatves, plėtros teritorijose planuojamų susisiekimo ir komunikacinių koridorių vietoje gali būti įrengiami vietinės reikšmės keliai. Tais atvejais, kai numatomi vietinės reikšmės keliai, jie projektuojami ir įrengiami vadovaujantis kelių techniniu reglamentu KTR 1.01:2008 „Automobilių keliai“. Vietinės reikšmės keliams nustatoma apsaugos zona po 10 metrų į abi puses nuo kelio briaunos. Pastatų statyba galima tik už vietinės reikšmės kelių apsaugos zonos.
- Magistraliniuose AM ir I kategorijos keliuose sankryžos ir nuovažos kiekvienoje kelio pusėje gali būti įrengiamos ne dažniau kaip kas 5000 metrų. Kituose magistraliniuose keliuose sankryžos ir nuovažos kiekvienoje kelio pusėje gali būti įrengiamos ne dažniau kaip kas 1000 metrų. Krašto keliuose sankryžos ir nuovažos kiekvienoje kelio pusėje gali būti įrengiamos ne dažniau kaip kas 500 metrų. Rajoniniuose keliuose nuovažos kiekvienoje kelio pusėje gali būti įrengiamos ne dažniau kaip kas 100 metrų. Privažiavimams prie sklypų nuo magistralinių ir krašto kelių numatomi jungiamieji keliai. Įrengus jungiamuosius kelius, dalis esamų nuovažų į pavienes sodybas bus panaikina.
- Planuojamos susisiekimo infrastruktūros sujungimo su valstybinės reikšmės kelių tinklu konkrečias vietas ir formas numatyti rengiant žemesnio lygmens planavimo ir/arba techninius projektus pagal techninius reikalavimus, įvertinus prie valstybinės reikšmės kelių projektuojamų objektų paskirtį bei numatomus transporto priemonių srautus.
- Visi objektai (dviračių, pėsčiųjų takai, inžineriniai tinklai it kt.) turi būti planuojami tik už valstybinės reikšmės (magistralinių, krašto ir rajoninių) kelių juostų ribų.
- Rengiant valstybinės reikšmės kelių sprendinius, vadovautis Kelių priežiūros ir plėtros programa.

5.2. Inžinerinė infrastruktūra

Visi naujai planuojamų teritorijų inžineriniai tinklai, tame tarpe lietaus vandens nuotekų tinklai, apšvietimo tinklai yra sudėtiniai gatvės elementai ir turi būti projektuojami bei įrengiami tarp planuojamų gatvių raudonųjų linijų. Vadovaujantis STR 2.06.04:2011 „Gatvės. Bendrieji reikalavimai“ reikalavimais, gatvių važiuojamojoje dalyje projektuojami lietaus nuotekų ir drenažo tinklai, kiti tinklai projektuojami ne gatvės važiuojamojoje dalyje. Tačiau užstatytose ir suplanuotose teritorijose inžineriniams tinklams netelpant raudonųjų linijų ribose tarp važiuojamosios dalies ir raudonosios linijos, galima inžinerinius tinklus projektuoti įrengti po gatvės važiuojamąja dalimi.

Degalų tiekimas

Intensyvėjant automobilių srautams, taip pat įvertinant specialiajame plane numatomas galimas urbanizuotinas vietas, akivaizdu, kad degalinių kiekis šalia magistralinio kelio A2 Vilnius–Panevėžys ir krašto kelio 121 Anykščiai–Troškūnai–Panevėžys nėra pakankamas optimaliam rajono gyventojų ir pakeleivių poreikių tenkinimui.

Įrengus Panevėžio rajono bendrajame plane numatytas ir šiame specialiajame plane siūlomas naujas degalines, bus sukurta ekonomiškai palankesnė aplinka tiek Panevėžio rajono gyventojams, tiek tranzitui, važiuojančiam magistraliniu keliu A2.

Vandentieka ir vandenvala

Centralizuotą nuotekų šalinimą ir jų valymą (kaip ir vandens tiekimą) planuojamoje Panevėžio priemiestinėje teritorijoje vykdo UAB „Aukštaitijos vandenys“. Į planuojamą teritoriją nuotekų valymo įrenginiai nepatenka. Panevėžio rajono savivaldybės vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialiuoju planu (toliau – vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo planas) šioje teritorijoje nenumatomi nauji valymo įrenginiai.

Planuojamoje teritorijoje yra įrengtos vandenvietės: Liūdynės, Velžio, Šilagalio, Staniūnų, Dembavos, Paliūniškio, AB „Amber Grid” vandenvietė Maksvytiškių kaime. Vandens gerinimo įrenginiai įrengti Velžio kaime.

Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo planu numatoma plėsti viešojo vandens tiekėjo planuojamą aptarnauti teritoriją. Šios teritorijos ribos beveik sutampa su gyvenamųjų teritorijų intensyvios plėtros teritorija.

Didinant centralizuoto vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų prieinamumą bei užtikrinant efektyvų vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros naudojimą, reikia įgyvendinti vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros savivaldybės teritorijoje planą. Jo pagrindinis siekis - kad ne mažiau kaip 95 procentai gyventojų Panevėžio rajone iki 2014 metų būtų aprūpinami viešojo vandens tiekėjo tiekiamu vandeniu ir teikiamomis nuotekų tvarkymo paslaugomis.

Siekiant apsaugoti požeminio geriamojo vandens šaltinius nuo taršos ir užtikrinant geriamojo vandens tiekimo vartotojams saugą ir kokybę, reikia pagal reikalavimus įrengti ir tvarkyti vandenviečių teritorijas ir įrenginius, skirtus išgauti vandenį.

Užtikrinant centralizuotai tiekiamo geriamojo vandens atitikimą sveikatos apsaugos reikalavimams, vandenvietėse, kuriose išgaunamo vandens kokybė neatitinka higienos normų reikalavimų, įrengti vandens gerinimo įrenginius.

Užtikrinant nepertraukiamą centralizuoto geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sistemų funkcionavimą, renovuoti esamus blogos būklės vandens tiekimo, nuotekų šalinimo ir valymo sistemas.

Atliekų tvarkymas

Individualiuose namuose gyvenantys žmonės naudojasi asmeniniais konteineriais. Panevėžio rajone daugiausia atliekas surenka ir tvarko UAB „Švaros komanda“, AB „Panevėžio specialus autotransprortas“. Stambiagabaritės atliekos iš gyventojų surenkamos apvažiavimo būdu. Apie atliekų surinkimą gyventojai yra informuojami per žiniasklaidos priemones, seniūnijas, informaciją viešinant gyvenamųjų vietovių skelbimų lentose. Panevėžio rajono savivaldybės ūkininkai, o taip pat ir fiziniai bei juridiniai asmenys turi galimybę naudotis UAB „VEEKO“ ir UAB „ EKO GROUP“ teikiamomis antrinių žaliavų surinkimo paslaugomis.

Plėtojamai komunalinių antrinių žaliavų atliekų surinkimo sistemai turi būti rezervuotos teritorijos konteinerinių aikštelių įrengimui. Šių teritorijų skaičius turi būti plečiamas tol, kol paslauga bus įdiegta, tai yra kai šia paslauga naudosis 95% ar daugiau ūkio subjektų (įmonių, įstaigų ir organizacijų) ir gyventojų.

Dujų tiekimas

Projektuojant dujų tinklus, vadovautis Panevėžio miesto ir Panevėžio rajono gamtinių dujų tinklų sistemos schema, Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2014-01-28 įsakymu Nr. 1-12 „Magistralinio dujotiekio įrengimo taisyklės“, Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų reikalavimais, užtikrinant esamo ir planuojamo skirstomojo dujotiekio tinklo apsaugą. Naujus dujotiekio tinklus planuoti inžinerinės infrastruktūros koridoriuose tarp planuojamų gatvių raudonųjų linijų.

Užtikrinant saugų ir patikimą magistralinių ir skirstomųjų dujotiekių darbą, reikalinga įvertinti specialiąsias ir ūkinės veiklos ribojimo sąlygas. Užtikrinant nepertraukiamą centralizuoto dujų tiekimo sistemos funkcionavimą, užtikrinti esamos dujų tiekimo sistemos gerą būklę.

Magistralinio dujotiekio apsaugos juosta (3 m). Žemės juosta, kurios plotis – po 3 metrus į abi puses nuo magistralinio dujotiekio vamzdžio ašies. Apsaugos juostoje draudžiama: lygiagrečiai su magistraliniu dujotiekiu kloti kitus požeminius tinklus, išskyrus drenažo vamzdžius, kurie gali būti klojami tik su magistralinio dujotiekio savininko leidimu; sodinti medžius, vaismedžius bei krūmus.

Magistralinio dujotiekio apsaugos zona (25 m). Žemės juosta, kurios plotis – po 25 metrus į abi puses nuo magistralinio dujotiekio vamzdžio ašies. Žemės juosta, kurios plotis – po 25 metrus į abi puses nuo magistralinio dujotiekio įrenginių ir objektų aptvertų teritorijų. Apsaugos zonoje draudžiama: statyti bet kokius statinius; savininkui, naudotojui arba trečiąjai šaliai be magistralinio dujotiekio savininko sutikimo ir priežiūros kasti ar gilinti griovius, užpilti ar iškasti dirvožemį, tiesti naujus kelius, naudoti mechaninius įrankius gruntui kasti ar gręžti ir pan.

Kompresorinių stočių ir dujų skirstymo stočių sanitarinės apsaugos zonos (500 m - numatytos Panevėžio rajono bendruoju planu). Vaivaduose Panevėžio II dujų skirstymo stoties apsaugos zona -200 m, pakeista detaliuoju planu. Sanitarinė apsaugos zona 500 metrų aplink kompresorines stotis ir dujų skirstymo stotis, kurioje draudžiama statyti pramonės įmones, gamybinius pastatus ir įrenginius, kurių gamybos teršalai gali pakenkti jau esančios įmonės darbuotojų sveikatai, sugadinti medžiagas, įrenginius, produkciją, tai pat padidinti gyvenamosios zonos taršą; gyvenamuosius namus, sporto įrenginius, vaikų įstaigas, mokyklas, medicinos įstaigas, sanatorijas ir profilaktoriumus bei kitas panašias įstaigas, tai pat įrengti parkus.

Magistralinio dujotiekio pirmos vietovės klasės riba (200 m). Vietovės klasės vienetas yra teritorija po 200 metrų į abi puses nuo magistralinio dujotiekio vamzdžio ašies ir ji tęsiasi 1600 metrų išilgai vamzdyno. 1 klasės vietovė yra vietovės klasės vienetas, turintis 10 ar mažiau pastatų, skirtų žmonėms būti.

Projektinės dokumentacijos derinimo riba magistralinius dujotiekius ekspoatuojančioje organizacijoje (350 m). Rengiantis statyti bet kuriuos pastatus, įrenginius ar kitus objektus 350

metrų atstumu nuo magistralinio dujotiekio ar naftotiekio trasos, priešprojektinius pasiūlymus bei projektinę dokumentaciją būtina suderinti su magistralinius dujotiekius ir naftotiekius eksploatuojančia organizacija bei Valstybine darbo inspekcija prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos.

Šilumos tiekimas, šilumos ūkis

Šilumos vartotojus aprūpinant šiluma, turi būti ir toliau įgyvendinamos Panevėžio rajono šilumos tiekimo specialiojo plano nuostatos.

Elektros energijos tiekimas

Šiaurinės planuojamos teritorijos dalį (Tičkūnų, Vabalų, Tutiškių kaimus; Vaivadų kaimą) ir pietinę planuojamos teritorijos dalį (Dembavos, Staniūnų kaimus; Kirtūnų kaimą) kerta esama 110 kV elektros oro linija, sprendiniuose nustatyta apsaugos zona po 20 metrų nuo kraštinių jos laidų. Planuojamas urbanizuoti teritorijas rekomenduojama pagal galimybes prijungti prie Panevėžio miesto centralizuotų tinklų. Užtikrinant saugų ir aukštą elektros sistemos patikimumą, įvertintos specialiosios ir ūkinės veiklos ribojimo sąlygos. Užtikrinant nepertraukiamą elektros tiekimo sistemos funkcionavimą, įrengti naujus kabelius ir rekonstruoti esamus orinius mažos įtampos elektros energijos tiekimo tinklus, numatyti jų modernizavimą, pakeitimą kabelinėmis linijomis. Rengiant planuojamų teritorijų detaliuosius planus, įvertinti „Elektros tinklų apsaugos taisyklių“ reikalavimus. Neišlaikant elektros tinklų apsaugos zonoms numatytų reikalavimų, numatyti elektros tinklų išsaugojimo ir/arba iškėlimo galimybes.

Telekomunikacijos ir ryšiai

Rengiant planuojamų teritorijų detaliuosius planus, numatyti esamų telekomunikacinių tinklų išsaugojimą arba iškėlimą į planuojamus inžinerinės infrastruktūros koridorius tarp planuojamų gatvių raudonųjų linijų. Užtikrinant nepertraukiamą telekomunikacijų ir ryšių perdavimą, įvertintos ūkinės veiklos ribojimo sąlygos ir kitos specialios sąlygos.

Melioracijos sistemos bei įrenginiai

Žemės sklypuose, kuriuose įrengtos valstybei priklausančios melioracijos sistemos ir nenumatomas kitas vandens nuvedimo būdas, pertvarkyti melioracijos statinius pagal galiojančius melioracijos normatyvinius dokumentus, užtikrinant gretimų plotų sausinimą.

6. SPECIALIOJO PLANO SPRENDINIŲ POVEIKIO VERTINIMAS

6.1. Status quo situacijos vertinimas

2013 metais buvo atlikta Panevėžio miesto rytinės priemiestinės plėtotinos teritorijos dalies esamos būklės analizė, įvardintos pagrindinės probleminės situacijos urbanistinėje, demografinėje - socialinėje, ekonominėje, aplinkosaugos plotmėje. Remiantis esamos būklės analize, strateginio pasekmių aplinkai vertinimo atrankos dokumento rengimo metu buvo atlikta planuojamos teritorijos aplinkos būklės apžvalga.

Nagrinėjamoje teritorijoje išryškėjo ne tik kuriama gerovė, bet dar labiau destruktyvūs reiškiniai, keliantys grėsmę ekosistemų stabilumui bei paties žmogaus egzistencijai (teritorijos aplinkos tarša, gyvybiškai svarbių išteklių eikvojimas, balanso tarp sąlyginai natūralių ir techninių ekosistemų agresyvus pažeidimas). Panevėžio miesto priemiestinės plėtros teritorijos urbanizuojamos stichiškai, atskirų žemės ūkio paskirties sklypų paskirtis pakeista ar keičiama į kitą, dažniausiai gyvenamąją arba komercinę paskirtį, sklypai dalijami į mažesnius, privažiavimams išskiriamos infrastruktūros teritorijos arba dažnai paliekami servitutiniai komunikaciniai koridoriai.

Jei Panevėžio priemiestinių gyvenamųjų teritorijų intensyvios plėtros teritorijoje nebūtų įgyvendinami specialiojo plano sprendiniai, vyktų nereguliuojama (nesuplanuota) ar menkai reguliuojama plėtra. Socialinės, ekonominės ir aplinkos būklės raida išliktų neharmoninga, nesubalansuota ir neefektyvi visose veiklos sferose, o tai prieštarautų Panevėžio rajono bendrojo plano tikslui - Panevėžio rajono savivaldybės centrinių gyvenviečių sistemos gyvenamosiose vietovėse koncentruoti savivaldybės kaimo gyventojus (naujų gyvenamųjų namų statybą) kartu plėtojant inžinerinę infrastruktūrą ir viešąsias paslaugas - įgyvendinimą.

Neįgyvendinant specialiojo plano nuostatų, numatomos šios reikšmingos pasekmės:

- Oro kokybės blogėjimas dėl nekontroliuojamų ir neprognozuojamų teršalų emisijų;
- Nekontroliuojama hidrogeologinės aplinkos tarša;
- Prastėjanti geriamo vandens kokybė;
- Prasėjanti paviršinio vandens telkinių būklė, kuri neigiamai veiks bendrą aplinkos būklę, o kartu ir biologinę įvairovę;
- Dirvožemio išteklių mažėjimas bei gruntinių vandenų kokybės blogėjimas;
- Kraštovaizdžio stabilumo požiūriu nepalankūs kraštovaizdžio struktūros pokyčiai;
- Atskirų kraštovaizdžio komponentų degradavimas – geodinaminių procesų suaktyvinimas, dirvožemio pažeidimai, vandens telkinių pakrančių sudarkymas;
- Neigiamas poveikis visuomenės sveikatingumui;
- Chaotiškos funkcinės sanklodos formavimosi bei urbanizacijos procesai, ardantys darnią apgyvendinimo struktūrą.
-

Tik reguliuojama ir prižiūrima plėtra užtikrina minimalų neigiamą poveikį gamtinei aplinkai (atmosferos orui, dirvožemiui, paviršiniams ir požeminiams vandenims, augalijai bei kt.), kraštovaizdžiui ir kultūros paveldo objektams. Tinkamos kokybės inžinerinės paslaugos ir susisiekimo sistema yra gyvenimo aplinkos ir būsto kokybės rodiklis.

6.2. Sprendinių vertinimas

Sprendinių poveikio vertinimas atliktas tokiais aspektais:

- Poveikis teritorijos vystymo darnai ir/ar planuojamai veiklos sričiai;
- Poveikis ekonominei aplinkai (ūkio ir atskirų jo sektorių raidos procesams, investicijų ir verslo sąlygoms, valstybės, apskrities ir savivaldybės biudžetams);
- Poveikis socialinei aplinkai (įvairiems socialiniams procesams bei socialinėms grupėms);
- Poveikis gamtinei aplinkai ir kraštovaizdžiui (gamtinės aplinkos kokybei, kraštovaizdžio struktūrai ir ekologinei pusiausvyrai, biologinės įvairovės, ekosistemų, gamtos objektų apsaugos, gamtos ir kultūros paveldo išsaugojimui).

Planavimo sąlygų rengėjų nurodyti sprendinių pasekmių poveikio vertinimo aspektai:

Nr.	Planavimo sąlygų rengėjas	Reikalaujami rengimo teritorijų planavimo dokumento sprendinių pasekmių poveikio vertinimo aspektai
1.	Panevėžio rajono savivaldybės administracijos Architektūros skyriaus 2012-10-24 planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo planavimo dokumentui rengti Nr. TP.233-12-S;	-
2.	Panevėžio rajono savivaldybės administracijos Žemės ūkio skyriaus 2012-09-11 raštas „Dėl paraiškos sąlygoms rajono lygmens specialiojo planavimo dokumentams rengti“ Nr. SD-306;	-
3.	Panevėžio rajono savivaldybės administracijos Vietinio ūkio skyriaus 2012-10-03 raštas „Dėl sąlygų specialiajam planui rengti“ Nr. VT2-46	-
4.	AB „LESTO“ 2012-10-17 raštas „Dėl planavimo sąlygų išdavimo Panevėžio priemiestinių gyvenamųjų teritorijų intensyvios plėtros specialiojo plano rengimui“ Nr. 45010-577;	-
5.	UAB „ Aukštaitijos vandenys“ 2012-10-23 projektavimo sąlygos Nr. 12-474;	-
6.	AB „Lietuvos dujos“ Panevėžio filialo 2012-10-08 planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo planavimo dokumentui rengti Nr. 2012/R-229;	-
7.	AB „Lietuvos dujos“ 2012-10-22 planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo teritorijų planavimo dokumentui rengti Nr. 7-215-1950;	-
8.	TEO LT, AB, Tinklo technologijų tarnybos, tinklo eksploatacijos departamento, Panevėžio TE centro 2012-10-05 planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo teritorijų planavimo dokumentui rengti Nr. 03-2-07-3/2444;	-
9.	Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos Panevėžio skyriaus 2012-10-18 planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo teritorijų planavimo dokumentui rengti Nr. 23PL-3;	-
10.	LITGRID, AB 2012-10-17 planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo teritorijų planavimo dokumentui rengti Nr. SD-4415;	-

11.	Panevėžio regiono aplinkos apsaugos departamento 2012-10-12 planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo teritorijų planavimo dokumentui rengti Nr. (5)-V3-1459;	-
12.	VĮ „Panevėžio regiono keliai“ 2012-10-22 planavimo sąlygos Nr. S-454;	Saugaus eismo, valstybinės reikšmės automobilių kelių tinklo plėtros.
13.	AB „Lietuvos geležinkeliai“ 2012-10-18 planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo teritorijų planavimo dokumentui rengti Nr. 2-5101;	-
14.	Panevėžio visuomenės sveikatos centro 2012-10-10 planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo planavimo dokumentams rengti Nr. S(7.48)-3242;	-
15.	KPD Panevėžio teritorinio padalinio 2012-10-08 planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo planavimo dokumentams rengti Nr. 12.12.P-587;	Kraštovaizdžio struktūros, kultūros paveldo išsaugojimo; atlikimo kultūros vertybių apsaugą, naudojimą ir tvarkymą reglamentuojančių teisės aktų ir dokumentų reikalavimams.
16.	Panevėžio miesto savivaldybės administracijos Architektūros ir urbanistikos skyriaus 2012-10-12 planavimo sąlygos rajono lygmens specialiojo planavimo dokumentams rengti Nr. SP-01.	Kraštovaizdžio ir aplinkos kokybės, biologinės įvairovės, ekosistemų, gamtos objektų apsaugos; gamtos išteklių naudojimo

Poveikis teritorijos vystymo darnai ir planuojamos veiklos sričiai

Sprendinių įgyvendinimas sudarys sąlygas darniam ir efektyviai planuojamam teritorijų vystymui. Numatomas poveikis yra teigiamas ir ilgalaikis.

Pagerės urbanizacijos plėtros kokybė. Kuriant urbanizuotų centrų palaipsninę plėtrą, numatant artimų gyvenviečių apsijungimą, bus išvengta ilgalaikio neigiamo poveikio planuojamoms teritorijoms.

Pagerės aplinkos kokybė. Sukuriama tvari aplinka, sujungiant pavienių želdinių juostas, numatant naujus žalius plotus poilsiui.

Pagerės ekonomika, bus užtikrintos palankios sąlygos verslui ir investicijoms; kuriamos patrauklios susisiekimo atžvilgiu komercijos ir pramonės objektų teritorijos.

Pagerės inžinerinių paslaugų kokybė; bus plėtojamas centralizuotas aprūpinimas vandeniu, šiluma bei nuotekų surinkimu, elektros, ryšių tiekimu (šviesolaidinio interneto). Užtikrinamas efektyvus susisiekimo infrastruktūros sistemos transporto srautų pasiskirstymas, numatant pagrindinius susisiekimo infrastuktūros koridorius. Sukuriamos sąlygos toliau plėtoti **ir tobulinti** susiklosčiusią teritorijų erdvinę struktūrą, formuoti ir vystyti urbanistinės sistemos efektyvų aprūpinimą inžinerine infrastruktūra, iš anksto rezervuoti teritorijas infrastruktūrai plėtoti, įgyvendinti aukštesnio lygmens teritorijų planavimo ir strateginių planų nuostatas.

Gyvenamosiose vietovėse kuriamos sąlygos vieningai administravimo, institucinio, socialinio ir inžinerinio infrastruktūrinio aprūpinimo sistemai, taip įtakojant racionalų žemės naudojimą.

Poveikis ekonominei aplinkai

Specialiajame plane numatyti sprendiniai skatins darnią ekonomikos plėtrą ir didins gyventojų socialinę gerovę.

Paslaugų sektoriaus stiprinimas siūlomas esamose teritorijose. Plėtra numatoma prie esamų komercijos ir paslaugų židinių. Komercijos ir pramonės židiniai skatins įmonių konkurencingumą ir patrauklumą vartotojams. Koncentruotas komercijos ir pramonės vystymas magistralinio kelio Vilnius-Panevėžys-Ryga atkarpos zonoje didins patrauklumą vietinėms ir užsienio investicijoms

Sudaromos sąlygos smulkaus verslo plėtrai bei naujų darbo vietų steigimui arti namų, tokiu būdu skatinant pėsčiųjų eismą, susisiekimo sistemos subalansuotą apkrovimą ir jo mažėjimą. Dėl to sumažės energetiniai, laiko nuostoliai.

Teritorijoje įrengiant pakankamų techninių parametrų gatves ir inžinerinę infrastruktūrą, bus sukurta palanki investicinė aplinka pramonės ir verslo subjektams, didės esančių įmonių konkurencingumas, joms bus teikiamos aukštesnės kokybės paslaugos, bus steigiamos naujos darbo vietos, augs gyventojų pragyvenimo lygis.

Įrangos modernizavimo darbai ir kabelinių linijų prioritetas urbanizuotose teritorijose užtikrins elektros tiekimą su minimalia avarijų rizika. Sprendinių centralizuoto vandens tiekimo srityje įgyvendinimas leis užtikrinti tausojantį vandens išteklių naudojimą. Inžinerinės infrastruktūros objektų modernizavimas mažins avarijų tikimybę ir išlaidas jų likvidavimui. Sprendiniai telekomunikacijų ir ryšių srityje sudarys palankias sąlygas žinių visuomenės ir žinių ekonomikos kūrimuisi.

Kai kurie bendrojo plano sprendiniai gali turėti neigiamų pasekmių daliai nekilnojamojo turto savininkų bei potencialiems investuotojams, dėl teritorijos erdvinės struktūros, plėtros režimų ir įvairaus pobūdžio reglamentų, kai specialiojo plano sprendiniai nesutampa su jų lūkesčiais padidinti nekilnojamojo turto patrauklumą ar finansinę vertę. Neigiamo poveikio prevencija:

- Pakeitus žemės naudojimo būdus ir pobūdžius, išlieka ir esami žemės naudojimo būdai ir pobūdžiai, nustatyti Panevėžio rajono bendrajame plane iki tol, kol Panevėžio rajono bendrasis planas bus pakeistas;
- Brėžinyje funkcinių zonų ribos yra sąlyginės. Rengiant žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentus, teritorijų veiklos apibūdinimo skiriamoji riba būtina tikslinti, pagal specifinius teritorijų požymius. Numatytos funkcinės zonos 30 % gali būti keičiamos į kitos paskirties funkcinę zoną.

Poveikis socialiniai aplinkai

Darni socialinė aplinka gerina gyvenimo kokybę, kuri yra esminė, pritraukiant investuotojus, mažinant gyventojų migraciją.

Subalansuota socialinė sistema sudaro galimybę tenkinti pagrindinius gyventojų poreikius: mokymo, ugdymo, kultūros, sveikatos apsaugos, socialinės rūpybos.

Gamtos ir kultūros paveldo apsaugos ir naudojimo sprendiniai taip pat darys teigiamą įtaką gyventojų gyvenamosios aplinkos kokybei.

Susisiekimo ir inžinerinės infrastruktūros sprendiniai užtikrins geresnį susisiekimą, geresnį gyvenviečių aprūpinimą inžinerinėmis paslaugomis (vandens tiekimo, nuotekų šalinimo, atliekų surinkimo, elektros tiekimo, šildymo, telekomunikacijų ir ryšių paslaugomis), pačių paslaugų kokybės gerėjimą. Taip pat tenkins gyventojų higienos, sveikos gyvenamosios aplinkos ir patogumo reikmes. Įgyvendinant specialiojo plano susisiekimo ir inžinerinės infrastruktūros sprendinius, bus užtikrintas minimalus poveikis gamtinei aplinkai, taigi ir netiesioginis neigiamas poveikis gyventojams (pvz., dėl užteršto oro, vandens, dirvožemio ir pan.). Sprendiniai

telekomunikacijų ir ryšių srityje padidins telekomunikacijų ir ryšių paslaugų spektrą, skatins išsilavinusios visuomenės kūrimąsi.

Paslaugų teritorijos planuojamos įvertinus teritorijų patrauklumą investicijoms. Planuojamos paslaugų teritorijos sudarys sąlygas sukurti darbo vietų, padidėjusias pajamas gyventojai galės leisti gyvenimo sąlygų pagerinimui, poveikis visuomenės sveikatai - teigiamas.

Numatytose plėtros teritorijose gerės socialinis ir kultūrinis aptarnavimas – poveikis visuomenės sveikatai bus teigiamas.

Poveikis gamtinei aplinkai ir kraštovaizdžiui

Numatomas teigiamas poveikis oro kokybei, nes numatomos tiesti naujos gatvės ant esamų kelių; pagrindiniai susisiekimo koridoriai numatoma apželdinti apsaugine želdinių juosta.

Numatomas teigiamas paviršiniam ir paviršiniam vandeniui, nes įgyvendinus šio plano sprendinius, bus rengiami techniniai projektai teritorijos sutvarkymui, užtikrinamas racionalus vandens išteklių naudojimas. Vandens tiekimas, buitinių nuotekų ir lietaus nuotekų tvarkymas bus vykdomas centralizuotai - bus jungiamasi prie centralizuotų tinklų.

Vystant plano sprendinius, numatomos teigiamos pasekmės dirvožemiui, nes, įrengus inžinerinės infrastruktūros tinklus, sumažės dirvožemio tarša buitinėmis ir lietaus nuotekomis. Vandens tiekimas, buitinių nuotekų ir lietaus nuotekų tvarkymas bus vykdomas centralizuotai. Pastatai bus suprojektuoti ir pastatyti, laikantis visų galiojančių teisės aktų reikalavimų.

Statybos esamose užstatytose teritorijose poveikio biologinei įvairovei neturės, tačiau plėtra iki šiol neužstatytose teritorijose neigiamai veiks esamas gamtines buveines. Priklausomai nuo užstatomų teritorijų pobūdžio, statybos tipo, biologinė įvairovė gali būti ir padidinta, tikėtinas *neutralus* poveikis.

Susisiekimo sistemos vystymas gyvenamosiose teritorijose *reikšmingo* poveikio augalijai ir gyvūnijai neturės. Aplinkkelio trasa per Paliūniškio mišką įtakõs Natura 2000 vientisumą. Priklausomai nuo prevencinių priemonių, aplinkkelio vystymas gali būti *daugiau ar mažiau neigiamas arba neutralus* biologei įvairovei.

Rekreacinių teritorijų plėtra ir jų naudojimas gali daryti neigiamą poveikį biologinei įvairovei, tačiau rekreacinių teritorijų tvarkymas ir tikslingas pritaikymas poilsiui – gali daryti tik *teigiamą* poveikį biologinei įvairovei, augalijai ir gyvūnijai.

Įgyvendinami projekto sprendiniai darys neutralų poveikį kraštovaizdžiui. Susisiekimo sistema plėtojama, atsižvelgiant į jau susiformavusį gatvių tinklą. Teritorijų plėtros sprendiniai paįvairins kraštovaizdį naujais antropogeniniais dariniais.

Vystant plano sprendinius, nenumatomos nei teigiamos, nei neigiamos pasekmės kultūros paveldui.

6.3. Sprendinių poveikio vertinimo ataskaita

Panevėžio priemiestinių gyvenamųjų teritorijų intensyvios plėtros specialiojo plano sprendinių poveikio išvadinė santrauka pateikiama 6.3 lentelėje.

6.3. lentelė. Specialiojo plano sprendinių poveikio vertinimo lentelė.

1.	**Planavimo organizatorius:** Panevėžio rajono savivaldybės administracijos direktorius, Vasario 16-osios g. 27, Panevėžys, tel. 8 45 582948, faks. 8 45 582975, el.p.: vitalijus.ziurlys@panrs.lt, internetinis puslapis www.panrs.lt.
2.	**Plano rengėjas:** UAB „Panprojektas“ (Respublikos g. 38, LT-35173 Panevėžys, tel./faks.: (8 45) 581 875, (8-45) 462 208; panprojektas@takas.lt, internetinis puslapis

	www.panprojektas.lt)
3.	**Teritorijų planavimo dokumento pavadinimas** Panevėžio priemiestinių gyvenamųjų teritorijų intensyvios plėtros specialusis planas
4.	**Ryšys su planuojamai teritorijai galiojančiais teritorijų planavimo dokumentais** ▪ Panevėžio rajono savivaldybės teritorijos bendrasis planas, patvirtintas Panevėžio rajono savivaldybės Tarybos 2008-07-03 nutarimu Nr. T-154; ▪ Panevėžio rajono savivaldybės Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo specialusis planas, patvirtintas Panevėžio rajono savivaldybės Tarybos 2011-05-18 nutarimu Nr. T-118; ▪ Panevėžio rajono savivaldybės teritorijos Šilumos ūkio specialusis planas, patvirtintas Panevėžio rajono savivaldybės Tarybos 20011-05-18 nutarimu Nr. T-119; ▪ Panevėžio rajono savivaldybės teritorijos Miškų išdėstymo specialusis planas; ▪ Rekreacinių zonų išdėstymo specialusis planas; ▪ Degalinių išdėstymo specialusis planas; ▪ Panevėžio rajono priemiestinės zonos iki vakarinio aplinkkelio (VIA BALTICA) specialusis planas; ▪ Panevėžio aplinkkelio intensyvios plėtros teritorijos nuo Panevėžio miesto iki magistralinio kelio (VIA BALTICA) A9/272 specialusis planas, patvirtintas Panevėžio rajono savivaldybės Tarybos 2011-02-23 nutarimu Nr. T-36; ▪ Siaurojo geležinkelio, G10KP specialusis planas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Kultūros ministro 2009-02-18 įsakymu Nr. ĮV-76 (Žin., 2009, Nr. 25-994); ▪ Panevėžio rajono Kultūros paveldo objektų teritorijų ir apsaugos zonų ribų planais, apskaitos duomenimis; ▪ Panevėžio miesto bendrasis planas (korektūra), patvirtintas 2008-10-30 Panevėžio miesto savivaldybės Tarybos sprendimu Nr. 1-25-1; ▪ Lietuvos Respublikos teritorijos bendrasis planas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Seimo 2002 m. spalio 29 d. nutarimu Nr. IX-1154 (žin., 2002, Nr. 110-4852; 2006, Nr. 111-4198);
5.	**Ryšys su patvirtintais ilgalaikiais ar vidutinės trukmės strateginio planavimo dokumentais** ▪ Valstybės ilgalaikės raidos strategija, patvirtinta LRS 2002-11-12 nutarimu Nr. IX-1187; ▪ Nacionalinė energetikos strategija, patvirtinta LRS 2007-01-18 nutarimu Nr. X-1046; ▪ Nacionalinės energetinės nepriklausomybės strategija, patvirtinta LRS 2012-06-26 nutarimu Nr. XI-2133; ▪ Panevėžio rajono strateginis plėtros planas 2009-2015 m., patvirtintas Panevėžio rajono savivaldybės Tarybos 2008-11-06 sprendimu Nr. T-209; ▪ Panevėžio miesto plėtros 2004-2013 metų strateginis planas, patvirtintas 2003-12-18 Panevėžio miesto savivaldybės Tarybos sprendimu Nr. 1-11-1; ▪ Panevėžio regiono plėtros 2007-2013 metų strateginis planas, patvirtintas 2008-

	06-10 Panevėžio regiono plėtros tarybos sprendimu Nr. R2-5; ▪ 2002-2015 metų Lietuvos Respublikos valstybinės reikšmės kelių priežiūros ir plėtros programa;
6.	**Status quo situacija** Rytinėje Panevėžio priemiestinių teritorijų dalyje, jei nebūtų įgyvendinami specialiojo plano sprendiniai, vyktų nereguliuojama (nesuplanuota) ar menkai reguliuojama plėtra. Socialinės, ekonominės ir aplinkos būklės raida išliktų neharmoninga, nesubalansuota ir neefektyvi visose veiklos sferose, o tai nesudarytų palankių sąlygų nuolatiniam gyvenimo ir aplinkos kokybės augimui, patenkinant pagrindinius gyventojų, ūkio subjektų ir kitokios veiklos struktūrų poreikius. Status quo alternatyva gali tapti primityvia pasyvia raida, didinančia atotrūkį nuo kitų, dinamiškiau besivystančių miestų, kaimų. Panevėžio miesto priemiestinės plėtros teritorijos urbanizuojamos stichiškai, atskirų žemės ūkio paskirties sklypų paskirtis pakeista ar keičiama į kitą, dažniausiai gyvenamąją arba komercinę paskirtį, sklypai dalijami į mažesnius, privažiavimams išskiriamos infrastruktūros teritorijos arba dažnai paliekami servitutiniai komunikaciniai koridoriai. Nesivadovaujant Panevėžio miesto priemiestinės plėtotinos teritorijos specialiojo plano sprendinias reiškia, kad visi žemesnio lygmens planai neturės bendro konteksto ir bus tikimybė žymių klaidų ir žymaus neigiamo poveikio aplinkai. Neplaninis arba stichinis (anarchinis) teritorijų vystymas iššaukia didelę gamtinės aplinkos pažeidimų tikimybę, jos kokybės blogėjimą, probleminių taškų gausos didėjimą. Neapgalvotos raidos grubių klaidų taisymas natūroje daug kartų brangesnis, negu modeliavimas planuose.
7.	**Tikslai, kurių siekiant įgyvendinami teritorijų planavimo sprendiniai** **Specialiojo plano tikslai:** ▪ Užtikrinti racionalų žemės, miškų ir vandens išteklių naudojimą; ▪ Apibrėžti planuojamos teritorijos tvarkymo svarbiausias kryptis; ▪ Nustatyti teritorijų (zonų) naudojimo, tvarkymo ir apsaugos režimus, kraštovaizdžio formavimo kryptis ir teritorijų tvarkymo priemones pagal teritorijos tvarkymo zonas, žemėnaudos pobūdį, funkcinį prioritetą bei naudojimo intensyvumą; ▪ Pateikti tikslinius formuojamo gamtinio, kaimiško ir miestiško kraštovaizdžio struktūros optimalumo (kokybės) rodiklius, įvertinančius visų galimų skirtingo prioriteto (konservacinių, rekreacinių, ekologinės apsaugos, ūkinių, gyvenamųjų ir kt.) zonų reikalavimus; ▪ Nustatyti priemones ir apribojimus, užtikrinančius formuojamo gamtinio, kaimiško ir miestiško kraštovaizdžio kokybę, gamtinio karkaso formavimą, gamtos ir kultūros paveldo vertybių išsaugojimą; ▪ Detalizuoti įvairių kvartalų ir sklypų plėtros sąlygas, susijusias su aukštybinių pastatų statybos galimybėmis; ▪ Reglamentuoti didžiųjų prekybos įmonių išdėstymą planuojamoje teritorijoje; ▪ Rezervuoti teritorijas ir suformuoti žemės juostas susisiekimo komunikacijų

	ir jų infrastruktūros plėtrai, nustatant ar pakeičiant planuojamos teritorijos naudojimo ir tvarkymo režimą, apsaugos priemones ir kitus reikalavimus statinių statybos projektams rengti ir žemės sklypams naudoti; ▪ Planuojamoje teritorijoje nustatyti inžinerinių tinklų plėtros prioritetines kryptis, užtikrinant darnią jų plėtrą ir rezervuoti teritorijas šiai plėtrai, nustatant planuojamos teritorijos naudojimo, tvarkymo, apsaugos priemones bei kitus reikalavimus.		
8.	**Galimo sprendinių poveikio vertinimas** (pateikiamas apibendrintas poveikio aprašymas ir įvertinimas)		
	Vertinimo aspektai	**Teigiamas (trumpalaikis, ilgalaikis) poveikis**	**Neigiamas (trumpalaikis, ilgalaikis) poveikis**
9.	**Sprendinio poveikis:**		
	Teritorijos vystymo darnai ir (ar) planuojamos veiklos sričiai	Teigiamas ilgalaikis	Nenumatomas
	Ekonominei aplinkai	Teigiamas ilgalaikis	Galimas neigiamas trumpalaikis poveikis, kadangi dalis sprendinių įgyvendinimui reikalingų lėšų turės būti padengta iš Panevėžio rajono savivaldybės biudžeto, tačiau šios lėšos yra būtinos subalansuotai urbanistinei plėtrai. Planingas projektų įgyvendinimas suteiks galimybę dalį reikalingų lėšų gauti iš ES Struktūrinių fondų ar pasinaudoti kitais finansinės paramos šaltiniais.
	Socialinei aplinkai	Teigiamas ilgalaikis poveikis	Nenumatomas
	Gamtinei aplinkai ir kraštovaizdžiui	Teigiamas ilgalaikis poveikis	Urbanizuojamų teritorijų plėtros, infrastruktūros ir žemės ūkio objektų statybos vietose dirvožemiui, ekosistemoms ir biologinei įvairovei bei kraštovaizdžiui gali būti padarytas trumpalaikis nereikšmingas neigiamas poveikisi, o galimas neigiamas poveikis bus minimalus arba jo gali nebūti, atliekant teisės aktuose nustatytas aplinkosaugos procedūras. Infrastruktūros objektų statybos metu aplinkos oro kokybei, dirvožemiui ir kraštovaizdžio estetinei vertei galimas trumpalaikis nereikšmingas neigiamas poveikis (padidėję automobilių srautai, padidėjęs dulkėtumas, aptvertos teritorijos ir pan).

			Aplinkkelio trasa per Paliūniškio mišką įtakõs Natura 2000 vientisumą. Priklausomai nuo prevencinių priemonių, aplinkkelio vystymas gali būti daugiau ar mažiau neigiamas arba neutralus biologei įvairovei.
10.	**Siūlomos alternatyvos** Panevėžio priemiestinių gyvenamųjų teritorijų intensyvios plėtros alternatyvos buvo siūlomos koncepcijos rengimo stadijoje. Buvo atrinktas geriausias variantas, kurio pagrindu parengti specialiojo plano sprendiniai. Šiuo metu kitų alternatyvų nėra.		